

САДРЖАЈ

1. УВОД	7
1.1 ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА	12
1.1.1 Процјена ризика од пожара	12
1.2 МАКРО ЕЛЕМЕНТИ.....	13
1.2.1 Географски положај.....	13
1.2.2 Климатски услови	14
1.2.3 Сеизмички услови.....	16
1.2.4 Становништво.....	18
1.3 ЕКОНОМСКА И УРБАНА РАЗВИЈЕНОСТ ОПШТИНЕ.....	21
1.4 ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЈЕНЕ И ПОСЛОВНИ ЦЕНТРИ	23
1.4.1 Пословни и тржни центри.....	23
1.5 МАЛА ПРИВРЕДА И ЗАНАТСТВО	24
1.6 ТУРИЗАМ.....	24
1.7 СТАНЈЕ ПОЛЈОПРИВРЕДЕ У ДЕРВЕНТИ	27
1.8 ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ	29
1.8.1 Предшколско васпитање.....	30
1.8.2 Основно образовање.....	31
1.8.3 Средње образовање.....	33
1.8.4 Високо образовање.....	35
1.8.5 Култура.....	36
1.8.6 Институције културе.....	37
1.9 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА.....	37
1.10 ИНФРАСТРУКТУРА.....	38
1.10.1 Саобраћајна инфраструктура.....	38
1.10.2 Путна инфраструктура.....	39
1.10.3 Водоснабдијевање	40
1.10.4 Прикупљање и одводња оборинских и фекалних вода	42
1.10.5 Шуме.....	42
1.10.6 Снабдијевање електричном енергијом.....	43
1.10.7 Телекомуникације	44
1.10.8 Медији.....	44
1.11 ПОВРШИНА И РАЗМЈЕШТАЈ ЗОНА СТАНОВАЊА,.....	44
ИНДУСТРИЈСКИХ ЗОНА И СЛОБОДНИХ ПОВРШИНА ИЗМЕЂУ	44
УТИЦАЈА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА ВЕЋИХ РАЗМЈЕРА.....	44
1.12 СТАМБЕНИ ФОНД.....	47
1.13 ЗОНА ИНДУСТРИЈЕ.....	47
1.14 ПРОСТОРНА ЦЈЕЛИНА.....	48
1.14.1 Символи за категорију технолошког процеса према угрожености од пожара.....	49
1.14.2 Процјена угрожености.....	50
1.14.3 Енергетске инсталације.....	50
1.14.4 Могућност акцидентне ситуације.....	50
1.14.5 Систем веза и дојавни системи.....	51
1.14.6 Организација, опремљеност, оспособљеност и просторни распоред.....	51
ватрогасних јединица	51
2. МИКРОЕЛЕМЕНТИ СТАЊА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ИЗГРАЂЕНОСТИ ОБЈЕКТА	52
2.1 СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У СТАМБЕНИМ ОБЈЕКТИМА	53

2.2	БЛОК ГРАДСКИ	53
2.3	БЛОК ЦЕНТАР	54
2.3.1	<i>Зонирање ТЕРИТОРИЈЕ.....</i>	<i>55</i>
2.4	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН “ЦЕНТАР-ЗАПАД”	57
2.5	ЦЕНТАР ИСТОК-ЦЕНТАР ЗАПАД-БЛОК ЗАПАД.....	59
2.6	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН ЛУГ	60
2.7	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН ГАКОВАЦ.....	61
2.8	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „ГРАД“	62
2.9	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН “РАМПА“	63
2.10	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „РАМПА-САЈМИШТЕ“	64
2.11	РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „УКРИНА“	65
2.12	ПОЖАРНО ОПТЕРЕЋЕЊЕ	67
2.13	ИДЕКС ПОЖАРНОГ ОПТЕРЕЋЕЊА	68
2.13.1	<i>Грађевинско-пожарне карактеристике урбаног дијела општине Дервента са прорачуном пожарне угрожености.....</i>	<i>68</i>
2.14	ПОДЈЕЛА ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА НА ПОЖАРНЕ СЕКТОРЕ	70
2.15	СНАБДИЈЕВАЊЕ ГРАДА И ПРИГРАДСКИХ НАСЕЛЈА ВОДОМ	71
2.15.1	<i>Основни подаци о извориштима на територији општине Дервента.....</i>	<i>71</i>
2.15.2	<i>Мјере и нормативе заштите од пожара објеката.....</i>	<i>72</i>
2.15.3	<i>Стратегија заштите од пожара</i>	<i>72</i>
2.16	КАТЕГОРИЗАЦИЈА ОБЈЕКТА ПРЕМА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА	73
2.17	ГРАЂЕВИНСКЕ МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА.....	75
2.17.1	<i>Систем веза и дојавни системи.....</i>	<i>76</i>
2.17.2	<i>Организација, опремљеност, оспособљеност и просторни распоред ватрогасних јединица</i>	<i>76</i>
2.17.3	<i>Материјалне вриједности могућих посљедица у случају пожара</i>	<i>76</i>
2.18	ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА.....	77
2.19	КВАЛИТЕТНА ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА	81
2.20	ПОЖАРНИ СЦЕНАРИО СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ БЕЗ ПОЖАРНОГ СТЕПЕНИШТА.....	84
2.21	ФУНДАМЕНТАЛНИ ПРИСТУП ПРОЦЕНИ РИЗИКА ОД ПОЖАРА	86
	ЗАКЉУЧАК.....	87
2.21.1	<i>СТАНЈЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА.....</i>	<i>87</i>
2.22	ЗАКЉУЧЦИ ИЗ АНАЛИЗЕ СТАЊА О ПРОЦЈЕНЕ ПОЖАРНЕ УГРОЖЕНОСТИ.....	93
2.22.1	<i>ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ</i>	<i>94</i>
2.23	ЕНЕРГЕТСКЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ.....	95
2.24	МОГУЋНОСТ АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ.....	95
2.25	ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ШУМА ОД ПОЖАРА	96
2.26	ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА АГРАРНИХ КОМПЛЕКСА	96
3.	ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА	98
3.1	ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА	98
3.2	ПРАВА И ДУЖНОСТИ ПОЈЕДИНИХ СУБЈЕКТА У ОРГАНИЗОВАЊУ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА	99
3.3	МЕЂУСОБНА САРАДЊА ИНСПЕКЦИЈА	100
3.4	ДУЖНОСТИ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА И ДРУГИХ ПРАВНИХ ЛИЦА У ОРГАНИЗОВАЊУ И СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА.....	102
3.4.1	<i>ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА</i>	<i>102</i>

3.4.2	ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИИ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА	103
3.4.3	ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИИИ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА	103
3.4.4	ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИВ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА	103
3.5	ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ И ПРОПАГАНДНИХ ГОДИШЊИХ АКЦИЈА У ПРОСВЈЕТНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И МЈЕСНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА И ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА	103
3.6	АКТИВНОСТИ ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА, ДРУШТАВА И САВЕЗА	105
3.7	ПРЕДУЗЕТНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ	106
3.8	ВАТРОГАСНА ДРУШТВА	106
3.9	ВАТРОГАСНИ САВЕЗ	107
4.	НАЧИН УПОТРЕБЕ ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И САДЕЈСТВО СА ДРУГИМ ВАТРОГАСНИМ ЈЕДИНИЦАМА И ЈЕДИНИЦАМА И ФОРМАЦИЈАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БИХ	108
4.1	ЗАДАТАК ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И ДРУГИХ НОСИЛАЦА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА	109
4.2	САГЛЕДАВАЊЕ УСПЈЕШНОСТИ И БРОЈА ИЗВРШЕНИХ АКЦИЈА ГАШЕЊА РАДИ ПРОЦЈЕНЕ ПОТРЕБНОГ БРОЈА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И ЊИХОВЕ ДИСПЕРЗИЈЕ	110
4.3	ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА У СИСТЕМУ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА	110
4.4	УПОТРЕБА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА ИЗ ДРУГИХ ОПШТИНА	111
4.5	УПОТРЕБА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА НА ПОДРУЧЈУ ДРУГИХ ОПШТИНА	111
4.6	САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА	111
4.7	САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА СА ЈЕДИНИЦАМА И ФОРМАЦИЈАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БИХ	112
4.8	РАСПОРЕД УКЉУЧИВАЊА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА КОД ВЕЛИКИХ-КАТАСТРОФАЛНИХ ПОЖАРА	112
4.9	САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА СА ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА, РЕПУБЛИЧКИМ ОРГАНИМА УПРАВЕ И ДРУГИМ ОРГАНИМА ГРАДА У ГАШЕЊУ ПОЖАРА	113
4.10	УПОТРЕБА ЈЕДИНИЦА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ И МОБИЛИЗАЦИЈА ГРАЂАНА	113
4.11	ОБАВЕЗА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА ЗА САЧИНЈАВАЊЕ ТАКТИЧКО- ОПЕРАТИВНИХ ПЛАНОВА ГАШЕЊА ПОЖАРА	114
4.11.1	Поступак гашења пожара	114
4.11.2	Евакуација лица из објеката јавне намене	115
4.12	СИСТЕМ ОБАВЈЕШТАВАЊА И ПОСТУПАК У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА	115
4.13	СТАНЈЕ И ОПТИМАЛНОСТ АУТОМАТСКЕ СИГНАЛИЗАЦИЈЕ САОБРАЋАЈА У ФУНКЦИЈИ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ПО НАСТАЛОМ ПОЖАРУ	116
4.14	СТАНЈЕ АУТОМАТСКЕ ДЕТЕКЦИЈЕ И ДОЈАВЕ ПОЖАРА ОБЈЕКТАПОВЕЗАНИХ НА ЦЕНТРАЛНИ СИСТЕМ ДОЈАВЕ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ ДЕРВЕНТА	116
4.15	ЗАДАТАК ОПЕРАТИВНО-КОМУНИКАТИВНОГ ЦЕНТРА	116
4.16	НАЧИН ДОЈАВЕ ПОЖАРА И ПОСТУПАК ПО ПРИМЉЕНОМ ОБАВИЈЕШТЕНЈУ О НАСТАНКУ ПОЖАРА	117
4.17	ПРЕДУЗЕТНА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА	119
4.18	СРЕДСТВА ЗА ЈАВНО УЗБУЊИВАЊЕ И ЊИХОВА СПРЕМНОСТ	119

4.19	ЕВЕНТУАЛНИ НЕДОСТАЦИ У СИСТЕМУ ОБАВЈЕШТАВАЊА О НАСТАНКУ ПОЖАРА, ОДНОСНО У ОРГАНИЗАЦИЈИ ПОСТУПКА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА.....	120
4.20	ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНOST УНАПРЕЂЕЊА СИСТЕМА ОБАВЈЕШТАВАЊА (УВОЂЕЊЕ АУТОМАТСКЕ ДЕТЕКЦИЈЕ ПОЖАРА И ЈАВЉАЊЕ ЦЕНТРАЛИ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ).....	120
5.	ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА	122
5.1	ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА	123
5.2	СПЕЦИЈАЛНА ОПРЕМА ЗА ГАШЕЊЕ ШУМСКИХ ПОЖАРА	124
5.3	ЛИЧНА И ЗАШТИТНА ОПРЕМА ВАТРОГАСАЦА	125
5.4	ВРСТА И КОЛИЧИНА ЕКСТРАКТА ЗА ПЈЕНУ, ПРАХА ЗА ГАШЕЊЕ, ЦО ₂ И ДРУГИХ СРЕДСТАВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА И ПОСЕБНЕ РЕЗЕРВЕ ТИХ СРЕДСТАВА	125
5.5	ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА И СПАСАВАЊЕ ЛЈУДИ И МАТЕРИЈАЛНИХ ДОБАРА КОЈЕ МОГУ СТАВИТИ НА РАСПОЛАГАЊЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА ВЕЋИХ РАЗМЈЕРА.....	125
5.6	ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА И ДРУГИХ ПРАВНИХ ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА.....	126
6.	НАЧИН СНАБДИЈЕВАЊА ВОДОМ.....	127
6.1	ПОСТОЈЕЋИ КАПАЦИТЕТИ И ИЗВЕДЕНИ ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМИ	128
6.2	КАНАЛИЗАЦИЈА.....	128
6.3	ЗАШТИТА ВОДА	129
6.4	ХИДРАНТСКА МРЕЖА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА	131
6.4.1	Вањска хидрантска мрежа.....	131
6.4.2	Унутрашња хидрантска мрежа	132
6.4.3	Потребне количине воде за гашење	132
6.4.4	Изградња и реконструкција објеката и система за обезбјеђивање воде и других средстава за гашење пожара.....	133
6.4.5	Извори снабдијевања водом мањих урбаних насеља	134
6.4.6	Градска хидрантска мрежа.....	134
6.4.7	Хидрантска мрежа по мјесним заједницама	135
6.4.8	Хидрантска мрежа за индустрију и објекте привредних друштава и других правних лица..	135
6.4.9	Обезбјеђење пожарне воде за стабилне системе на воду.....	135
6.4.10	Истовремена појава више пожара.....	135
6.4.11	Резервни водни потенцијали	136
6.4.12	Остали нетипични извори воде за гашење (језера, ријеке, базени и друго) и могућност њиховог кориштења	136
6.4.13	Потребне количине воде за гашење пожара у посебно угроженим зонама.....	136
6.4.14	За снабдијевање водом у условима гашења већих пожара, од посебног значаја је уређење водозавхвата како је наведено у тачки потребне количине воде за гашење пожара у специфичним условима (истовременост појаве више пожара, ратни услови, блоковски пожари и друго).....	136
6.5	СТАНЈЕ ПУТЕВА, ПРОЛАЗА И ПРИЛАЗА ОБЈЕКТИМА ВЕЋЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ВРИЈЕДНОСТИ.....	137
6.6	ПРЕСЈЕК СТАЊА НЕКАТЕГОРИСАНИ ПУТНИ ПРАВЦИ	142
6.7	ПРЕСЈЕК СТАЊА ГРАДСКИХ УЛИЦА	142
6.8	САОБРАЋАЈНА СИГНАЛИЗАЦИЈА ВЕРТИКАЛНА И ХОРИЗОНТАЛНА СИГНАЛИЗАЦИЈА	153
6.9	ПЈЕШАЧКИ И БИЦИКЛИСТИЧКИ САОБРАЋАЈ.....	153
6.10	СТАЦИОНАРНИ САОБРАЋАЈ	154

6.11	СТАНЈЕ ПУТЕВА, ПРОЛАЗА И ПРИЛАЗА ШУМСКИМ КОМПЛЕКСИМА И АГРАРНИМ КОМПЛЕКСИМА	155
7.	МЈЕРЕ ПОТРЕБНЕ ЗА УСПЈЕСНО ФУНКЦИОНИСАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА	156
7.1	ОТКЛАНЈАЊЕ НЕДОСТ АТАКА И ДОГРАДЊА СИСТЕМА.....	157
	ВАТРОДОЈАВЕ И ОБАВЈЕШТАВАЊА.....	157
7.2	ИЗГРАДЊА ИЛИ РЕКОНСТРУКЦИЈА ПУТЕВА И ПРИЛАЗА НЕОПХОДНИХ ЗА УСПЈЕШНУ АКЦИЈУ ГАШЕЊА ПОЖАРА.....	158
7.3	ИЗГРАДЊА ИЛИ РЕКОНСТРУКЦИЈА ПРОТИВПОЖАРНИХ ПРЕПРЕКА КОЈИМА СЕ СПРЕЧАВА ПРЕНОШЕЊЕ ПОЖАРА ИЗ ЈЕДНОГ У ДРУГИ ПОЖАРНИ СЕКТОР.....	159
7.4	РАЗДВАЈАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ЗОНА	159
7.5	ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ И ОСНОВНЕ ФИЗИЧКЕ СТРУКТУРЕ.....	159
7.6	ВАТРОБРАНИ ПОЈАСЕВИ.....	160
7.7	ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ	160
7.8	ГУСТИНА ИЗГРАЂЕНОСТИ	160
7.9	КОЕФИЦИЈЕНТ ИЗГРАЂЕНОСТИ	161
7.10	РАСТОЈАЊА ИЗМЕЂУ ОБЈЕКТА УНУТАР ЗОНА.....	161
7.11	ПРИСТУПНЕ САОБРАЋАЈНИЦЕ ОБЈЕКТИМА.....	162
7.12	УРЕЂЕНА ЦРПИЛИШТА ЗА ВОДУ	163
7.12.1	<i>Опште мјере заштите од пожара</i>	<i>163</i>
7.12.2	<i>Границе пожарног сектора</i>	<i>163</i>
7.12.3	<i>Избор локације.....</i>	<i>164</i>
7.12.4	<i>Величина (површина) пожарног сектора</i>	<i>164</i>
7.12.5	<i>Границе пожарног сектора</i>	<i>165</i>
7.12.6	<i>Степен отпорности објекта према пожару.....</i>	<i>165</i>
7.12.7	<i>Евакуација, путеви евакуације и вријеме евакуације.....</i>	<i>165</i>
7.12.8	<i>Мјере санације за постојеће објекте</i>	<i>167</i>
7.13	ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ОБЈЕКТА И СИСТЕМА ЗА ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ВОДЕ И ДРУГИХ СРЕДСТАВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА.....	167
7.13.1	<i>Извори снабдијевања водом мањих урбаних насеља</i>	<i>168</i>
7.13.2	<i>Градска хидрантска мрежа.....</i>	<i>168</i>
7.13.3	<i>Хидрантска мрежа по мјесним заједницама</i>	<i>169</i>
7.13.4	<i>Хидрантска мрежа за индустрију и објекте привредних друштава и других правних лица.....</i>	<i>169</i>
7.13.5	<i>Обезбјеђење пожарне воде за стабилне системе на воду.....</i>	<i>169</i>
7.14	РЕКОНСТРУКЦИЈА ИЛИ ЗАМЈЕНА ПОЈЕДИНИХ УРЕЂАЈА, ПОСТРОЈЕЊА И ИНСТАЛАЦИЈА, КОЈЕ ЗБОГ СВОЈЕ ИСТРОШЕНОСТИ ИЛИ ПРЕКАПАЦИРАНОСТИ, ПРЕДСТАВЉАЈУ ОПАСНОСТ ЗА НАСТАНАК, ОДНОСНО ШИРЕЊЕ ПОЖАРА.....	169
7.14.1	<i>Електроенергетски објекти и постројења.....</i>	<i>169</i>
7.14.2	<i>Термоенергетске инсталације</i>	<i>171</i>
7.15	ПОТПУНО ДЕФИНИСАЊЕ ФОРМАЦИЈСКОГ САСТАВА И ТЕХНИЧКЕ	172
7.15.1	<i>Територијална ватрогасна јединица Дервента.....</i>	<i>172</i>
7.15.2	<i>Потребна ватрогасна опрема и средства</i>	<i>173</i>
7.15.3	<i>Предузетне ватрогасне јединице</i>	<i>174</i>
7.15.4	<i>Локација и смјештај ватрогасних јединица.....</i>	<i>174</i>
7.16	МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ЗА ШУМСКИ КОМПЛЕКС	174
7.16.1	<i>ПЕРИОДИЧНЕ АКЦИЈЕ УРЕЂЕЊА НАСЕЉА И ОБЈЕКТА</i>	<i>174</i>
7.16.2	<i>ПРОГРАМ ИЗВРШЕЊА МЈЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА.....</i>	<i>176</i>

7.17	ФИНАНСИРАЊЕ ЗАСТИТЕ ОД ПОЖАРА	183
8.	МЈЕРЕ ЗАСТИТЕ ОД ПОЖАРА ЦИЈЕ ИЗВРШЕЊЕ КОНТРОЛИШУ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ И НАЧИН ВРШЕЊА ТЕ КОНТРОЛЕ	185
8.1	ТЕРИТОРИЈАЛНА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА ДЕРВЕНТА	186
8.2	ПРЕДУЗЕТНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ.....	186
8.3	НАЧИН ИЗДАВАЊА ОВЛАШЋЕЊА ЗА ВРШЕЊЕ КОНТРОЛЕ СПРОВОЂЕЊА МЈЕРА ЗАСТИТЕ ОД ПОЖАРА	187
9.	ТАКТИЧКА ПРИМЈЕНА ГАШЕЊА ПОЖАРА И СПАСАВАЊА.....	189
9.1	ПОСТУПАК ГАШЕЊА ПОЖАРА	190
9.2	ЕВАКУАЦИЈА ЛИЦА ИЗ ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЈЕНЕ	190
9.3	ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИМ ОБЈЕКТИМА	191
9.4	ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА УЛЈНИМ ТРАНСФОРМАТОРИМА	192
9.5	ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ШУМСКИМ ПОДРУЧЈИМА	193
9.6	ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ДЕПОНИЈИ СМЕЋА.....	194
9.7	УДЕСИ СА ОПАСНИМ ХЕМИКАЛИЈАМА	194
9.7.1	<i>Гашење подрумских пожара.....</i>	<i>195</i>
9.7.2	<i>Гашење пожара димњака</i>	<i>196</i>
9.7.3	<i>Гашење таванских и кровних пожара</i>	<i>196</i>
9.7.4	<i>Гашење пожара на електричним уређајима и постројењима</i>	<i>196</i>
9.7.5	<i>Гашење пожара у индустријским објектима.....</i>	<i>197</i>
9.7.6	<i>Гашење пожара у хемијској индустрији</i>	<i>197</i>
9.7.7	<i>Гашење пожара у дрвној индустрији</i>	<i>197</i>
9.7.8	<i>Гашење пожара у фабрикама шећера.....</i>	<i>197</i>
9.7.9	<i>Гашење пожара у млиновима</i>	<i>198</i>
9.7.10	<i>Гашење пожара у рудницима</i>	<i>198</i>
9.8	ГАШЕЊЕ ПОЖАРА У ЈАВНИМ ОБЈЕКТИМА	198
9.8.1	<i>Гашење пожара у биоскопима.....</i>	<i>198</i>
9.8.2	<i>Гашење пожара у позориштима.....</i>	<i>199</i>
9.8.3	<i>Гашење пожара у болницама, школама и дјечијим установама</i>	<i>199</i>
9.8.4	<i>Гашење пожара на сајмовима.....</i>	<i>200</i>
9.8.5	<i>Гашење пожара у продавницама и робним кућама.....</i>	<i>200</i>
9.8.6	<i>Гашење пожара на складиштима грађе и огревног материјала</i>	<i>200</i>
9.8.7	<i>Гашење пожара у гаражама и аутосервисима.....</i>	<i>201</i>
9.8.8	<i>Гашење пожара на саобраћајним средствима.....</i>	<i>201</i>
9.8.9	<i>Гашење пожара на жељезници.....</i>	<i>202</i>
9.8.10	<i>Гашење пожара експлозивних материја, запаљивих течности и гасова</i>	<i>202</i>
9.8.11	<i>Пожари запаљивих гасова</i>	<i>203</i>
9.8.12	<i>Гашење шумских пожара.....</i>	<i>204</i>
9.8.13	<i>Гашење пољских пожара и пожара на пољопривредним газдинствима</i>	<i>205</i>
9.8.14	<i>Гашење пожара материја које се тешко гасе</i>	<i>205</i>
9.9	ТАБЛИЦА ОПАСНИХ И ШТЕТНИХ МАТЕРИЈА	210
9.10	ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ ПЛАНА.....	210

1. УВОД

ОПШТИ ПОДАЦИ	
НАРУЧИЛАЦ	OPŠTINA DERVENTA
НОСИЛАЦ ИЗРАДЕ	OPŠTINSKA KOMISIJA ZA IZRADU PLANA ZOP-a
ЛОКАЦИЈА	PODRUČJE OPŠTINE DERVENTA
РАДНИ ЗАДАТАК	Plan zaštite od požara opštine Derventa

**КОМИСИЈА ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ОПШТИНЕ
ДЕРВЕНТА ИМЕНОВАНА РЈЕШЕЊЕМ НАЧЕЛНИКА ОПШТИНЕ**

БРОЈ:

1. Предсједник комисије:
Славен Пијетловић дипл.инж.зоп-зжс,

2. Члан комисије:
Јефимија Шербић дипл.инж.арх,

3. Члан комисије:

Саша Видић мастер инж.ел.

УВЈЕРЕЊЕ О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ

РЕПУБЛИКА СРПСКА
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
Комисија за полагање стручног испита радника који
раде на пословима спровођења заштите од пожара
БАЊА ЛУКА

На основу члана 21. 23. и 34. Закона о заштити од пожара ("Службени гласник Републике Српске", број 71/12) и члана 12. Правилника о програму и начину полагања стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара ("Службени гласник Републике Српске", број 9/03), Комисија за полагање стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара, образована рјешењем министра унутрашњих послова Републике Српске, број: С/М - 2099/12 од 12.07.2012. године, и з д а је

У В Ј Е Р Е Њ Е
О ПОЛОЖЕНОМ СТРУЧНОМ ИСПИТУ

ПИЈЕТЛОВИЋ (Љубо) СЛАВЕН

(презиме, име једног родитеља, име)

рођен-а дана 06.06.1975. године, у Дервенти, Општина Дервента,

Република Српска, са пребивалиштем у Дервенти Општина Дервента,

Република Српска, запослен-а у ТЕРИТОРИЈАЛНА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА ДЕРВЕНТА
(назив органа или предузећа у коме је запослен-а)

полагао-ла је стручни испит по Програму стручног испита за раднике који раде на пословима спровођења и пројектовања заштите од пожара са високом стручном спремом, дана 10.06.2014. године, пред Комисијом за полагање стручног испита радника који раде на пословима спровођења заштите од пожара.

Према оцјени испитне комисије именовани-а је

ПОЛОЖИО-ЛА СТРУЧНИ ИСПИТ

Број: Д/П-4-153.3-38/14

Датум: 10.06.2014.год.

У Бањој Луци

м.п.

ПРЕДСЈЕДНИК ИСПИТНЕ
КОМИСИЈЕ

Александар Враћешев

На основу члана 13 . Закона о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12),
Методологије за израду планова заштите од пожара („Службени гласник Републике Српске", бр. 32/13), те

члана 37. став 2. тачка 2. Статута општине Дервента („Службени гласник општине Дервента", бр. 7/17), Скупштина општине Дервента, на редовној сједници одржаној септембар 2019. године, за период 2019-2024 доноси :

ПЛАН ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА ЗА ПЕРИОД 2019-2024

УВОД

План заштите од пожара израђује се у складу са одредбама Закона о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске", бр. 71/12) и у складу са Методологијом за израду планова заштите од пожара („Службени гласник Републике Српске", бр. 32/13), којим се регулише организовање и спровођење заштите од пожара на територији општине Дервента, а у циљу спречавања избијања и ширења пожара те заштите живота људи и имовине угрожених пожаром. Привредна друштва и друга правна лица и државни органи, предузетници и појединци дужни су да у спровођењу заштите од пожара, поступају у складу са смјерицама и мјерама заштите од пожара које су утврђене законом и овим Планом.

У Плану заштите од пожара утврђује се:

- процјена угрожености од пожара,
- организација заштите од пожара,
- начин употребе ватрогасних јединица,
- систем обавјештавања,
- поступак у случају пожара,
- техничка опрема и средства за гашење пожара,
- начин снабдијевања водом,
- путеви, пролази и прилази,
- садејство са другим ватрогасним јединицама, јединицама и формацијама Оружаних снага Босне и Херцеговине ,
- друге мјере потребне за успјешно функционисање и унапређивање заштите од пожара и спровођење надзора над извршавањем мјера заштите од пожара и,
- тактика гашења пожара и спасавања,

1.1 ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

1.1.1 Процјена ризика од пожара

Сажетак

Матрица ризика је корисна метода за процјену пожарног ризика, која се може примјенити само за идентификоване пожарне опасности. Најпрактичнији алат за систематизовано и свеобухватно идентификовање пожарних опасности је чек-листа. У раду је дефинисан поступак имплементације чек-листи у матрицу пожарног ризика. Чек-листе се односе на идентификовање пожарних опасности од објекта и опреме и на спровођење одређених мјера за сузбијање ризика.

Кључне речи:

Процјена пожарног ризика, чек-листа; матрица ризика.

Основни циљеви противпожарне заштите ,изражавају се у следећа три вида.

- а) заштита живота
- б) заштита имовине
- ц) обезбеђује се узорак који је довео до пожара „да се никад више не догоди“.

Прва два вида заштите отворена су за квантитативно дефинисање, мада се то ретко наглашава. Трећи вид противпожарне заштите захтјева посебну пажњу, јер чак када се све мјере предострожности поштују, увјек ће да остане могућност односно постојаће ризик, да дође до појаве пожара мањи или већих размјера.

Појединци, привредни субјекти и читаво друштво изложени су ризицима више него икада, захваљујући: техничком и технолошком напретку, економском развоју, развоју медицине итд. Пренасељеност: људи, зграда, инфраструктуре и индустријских постројења по јединици земљишта, као основна одлика данашњег света, узрокује да штетни догађаји истог интензитета могу да угрозе већи број људи и да изазову већу штету на имовини. Раније се, у највећем броју случајева, само бавило последицама ризика, јер је ниво претходних знања о ризику био занемарљиво мали или никакав. Данас, услед опште развијености могуће је предупредити ризик, а тамо где то није могуће у мањој или већој мери утицати на умањење последица оствареног штетног догађаја.

Основна сврха процјене ризика од пожара је спречити настанак пожара. Настанак пожара може се спречити идентификацијом опасности, превентивним деловањем у организационом смислу, применом мера заштите објекта од пожара, едукацијом запослених да препознају и елиминишу потенцијалну опасност и то све у циљу безбједности људи на првом месту, смањењу материјалних губитака и спречавању угрожавања животне средине.

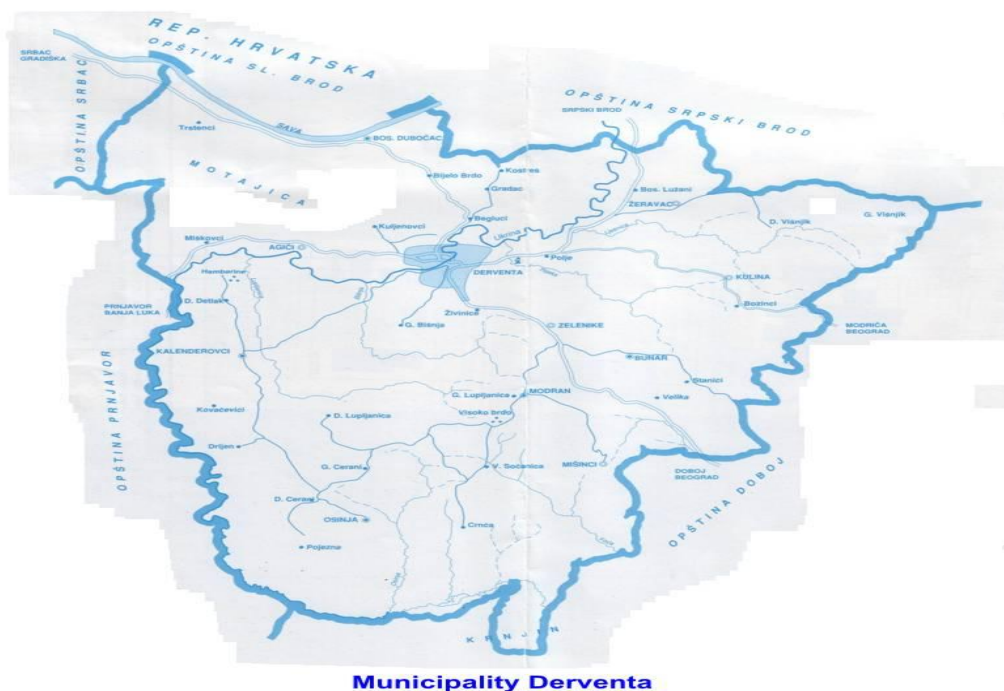
Пожар представља сталну опасност, време и мјесто настанка је непредвидиво и немогуће је у потпуности елиминисати сваку могућност настанка пожара. Смањењу броја пожара је у великој мјери допринео развој заштите од пожара, боља организација, квалитетнија опрема за гашење, уградња опреме за детекцију и дојаву пожара и стационарна опрема за гашење пожара која се аутоматски активира. Да би спроведана анализа процјене ризика била што квалитетнија морају се знати узроци пожара и пожарне опасности. Познавање опасности и ризика као и узрок настајања пожара олакшава процјену опасности од пожара а тиме и спровођење мјера заштите.

Циљ процјене ризика од пожара општине Дервента је да се уради прорачун колико је пожарна опасност присутна и да ли се као такав степен ризика може прихватити. Процјену ризика од пожара урадити према познатим изабраним методама. На основу извршене процјене ризика предложити мере заштите од пожара које је неопходно предузети како би се спречила могућност појаве и ширења пожара и повећао степен безбедности од пожара општине "ДЕРВЕНТА".

1.2 МАКРО ЕЛЕМЕНТИ

1.2.1 Географски положај

Дервента се налази на сјеверу Босне и Херцеговине на граници између брдско-планинске унутрашњости и ободног дијела Панонског базена. По својим природним карактеристикама и географском положају, градско насеље Дервента припада макрорегионалној цјелини перипанонског простора.

Слика 1. Географски положај општине Дервента

Дервента има карактер субрегионалног центра, а на основу нодално-функционалне регионализације Републике Српске, припада Добојско-бијељинској регији и заузима њен сјеверозападни дио. У општини Дервента на површини од 517 км², према попису из 2013. године живи 27.404 становника, што чини просјечну густину насељености од 53 становника по км². Градско насеље Дервента налази се у централном дијелу општине и заузима површину од 16,67 км², а урбано подручје насеља обухвата око 8 км².

Сјеверну границу општине Дервента чини Ивањско поље, ријека Сава, као и ниске планине Вучијак (на сјевероистоку) и Мотајица (на сјеверозападу), јужном страном општине се пружа планина Крњин, док са западне стране границу општине представља ријека Укрина. Општина Дервента је једна од 62 јединице локалне самоуправе у РС. Административно граничи са општинама: Брод, Добој, Модрича, Прњавор, Србац и Станари, док ријеком Савом граничи са општином Бебрина (Република Хрватска). Подручје општине обухвата 57 насељених мјеста, административно подијељених у 42 мјесне заједнице, од којих је 6 градских и 36 сеоских мјесних заједница.

Геосаобраћајни положај Дервенте је веома повољан. Она заузима централни положај простора сјеверне Босне и представља транзитно подручје које повезује Панонску низију кроз Динарске планине са приморјем. Дервента представља чвориште магистралних праваца, и то: Брод-Дервента-Добој-Сарајево-Плоче и Бијељина-Дервента-Бањалука, чиме је Дервента директно повезана са главним административним центрима Бањом Луком и Сарајевом.

Регионалним правцима: Дервента-Србац-Градишка и Дервента-Подновље-Модрича, општина је добро повезана са свим околним општинама. Близина бродског Посавља омогућава брзо укључивање у важну саобраћајницу паневропски саобраћајни коридор X (Салзбург-Граз-Љубљана-Загреб-Београд-Ниш-Скопље-Велес-Солун) и жељезничку магистралу Јасенице-Ћевђелија, као и могућност коришћења ријечног саобраћаја на ријеци Сави.

Поред овог, добру саобраћајну позицију одређује и близина аутопута „9. јануар“, који пролази кроз јужни дио општине, као и близина будуће трасе коридора 5 Ц. Једна од важних геостратешких карактеристика јесте и близина аеродрома у Бањој Луци и Тузли, а подједнако је удаљена (око 200 км) од 3 важна центра овог региона: Сарајева, Загреб и Београда.

1.2.2 Климатски услови

Температура ваздуха клима општине Дервента припада умјерено-континенталној клими, са топлим лјетима и хладним зимама. Климатски параметри града су:

Према статистичким подацима Хидрометеоролошког завода БиХ, важнији климатолошки елементи, утврђени као просјек за период од 1961. до 1986. године, за подручје Дервенте су слиједећи:

а) Температура ваздуха:

средња годишња температура је $10,5^{\circ}\text{C}$;

средња минимална мјесечна температура је $5,6^{\circ}\text{C}$;

средња максимална температура је $16,3^{\circ}\text{C}$;

апсолутна минимална температура је $-32,2^{\circ}\text{C}$ измјерена у јануару;

апсолутна максимална температура је $40,0^{\circ}\text{C}$ измјерена у јулу,

б) Падавине:

средње мјесечне падавине су $73,71 \text{ л/м}^2$, односно годишње 885 л/м^2 ;

средња максимална мјесечна количина падавина је $160,6 \text{ л/м}^2$;

средња минимална мјесечна количина падавина је $17,1 \text{ л/м}^2$,

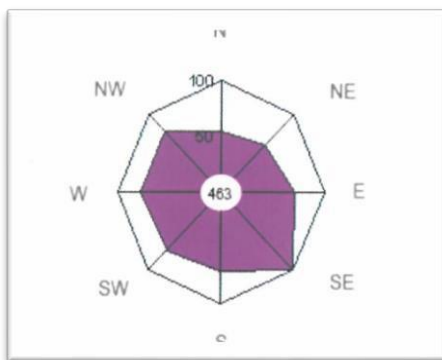
с) Ружа вјетрова

различитог су смјера, интензитета и брзине;

најзаступљенији вјетрови су из правца Н и ННЕ ($16,4\%$), уз промјенљиву брзину од $1,9\text{--}3,1 \text{ м/с}$;

други по учесталости су вјетрови из правца С и СЕ ($16,3\%$), али са нешто већим брзинама ($2,3\text{--}3,5 \text{ м/с}$);

у току године од 365 дана, просјечно 185 дана нису вјетрови.

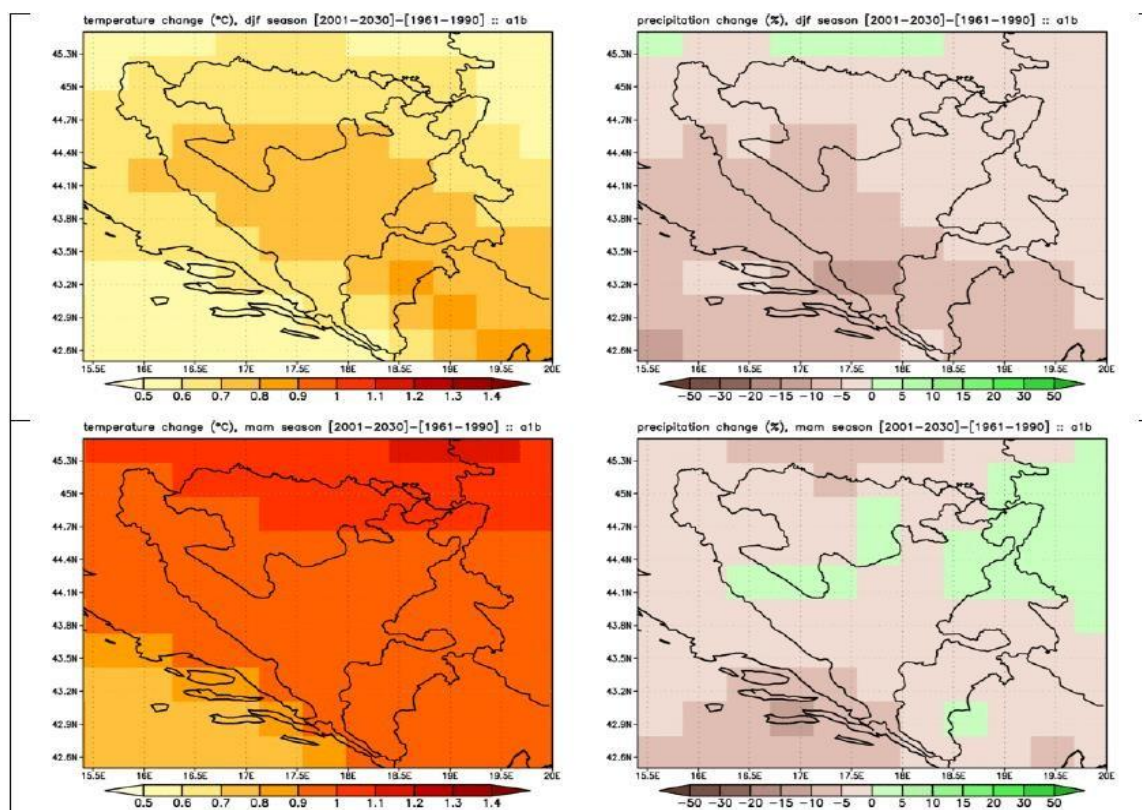
Слика 2. Просјечна годишња учесталост праваца и тишина (%) вјетрова 1961 – 1990

Познавање режима ваздушних струјања веома је битно код доношења одлука о активностима у планирању простора, односно пројектовања, изградње и експлоатације објеката, као што су топлане, термоелектране, индустријска постројења. Генерално посматрајући, вјетрови на простору општине Дервента, у погледу опште циркулације ваздуха, представљају вјетрове умјерених ширина, односно западне вјетрове. Лимитирајући фактори који утичу на учесталост вјетрова су поља ваздушног притиска и рељеф. Најучесталији вјетрови су из правца југоистока (89%), затим сјеверозапада (72%) и запада (71%).

Подручје Дервенте карактерише велики број тишина (463%0.) Просјечна брзина вјетра, се креће од 1,3 до 2,0 м/с.

Треба нагласити да просјечне годишње брзине вјетра нису велике, међутим има дана када се јављају знатно јачи вјетрови. Генерално се може закључити да учесталост и брзина вјетрова са еоклиматског становништа, не представљају ограничавајући фактор развоја. Како је број мјерних станица, генерално на подручју Перипанонског обода Републике Српске, релативно мали, потребно је предвидјети отварање метеоролошке станице на територији општине Дервента, како би се имала квалитетнија и егзактнија база података, те исти могли пратити преко сајта републичког хидрометеоролошког завода. Број и распоред мјерних станица и/или мјерних мјеста у одређеној зони и агломерацији, обим, врста и учесталост мјерења на нивоу Републике Српске утврђује се Уредбом о успостављању републичке мреже мјерних станица и мјерних мјеста.

На основу наведених климатских и метеоролошких показатеља можемо да закључимо да подручје општине има измјењено-панонску климу (као подтип умјерено-континенталне климе). Овакво поднебље пружа повољне могућности за развој разних видова привредних дјелатности, а нарочито пољопривреде. Пројектоване промјене температуру ваздуха и количине падавине израчунате су за период 2001-2030. у односу на базни период 1961-1990. Промјене температуре дате су у °Ц а промјене акумулираних падавина у %

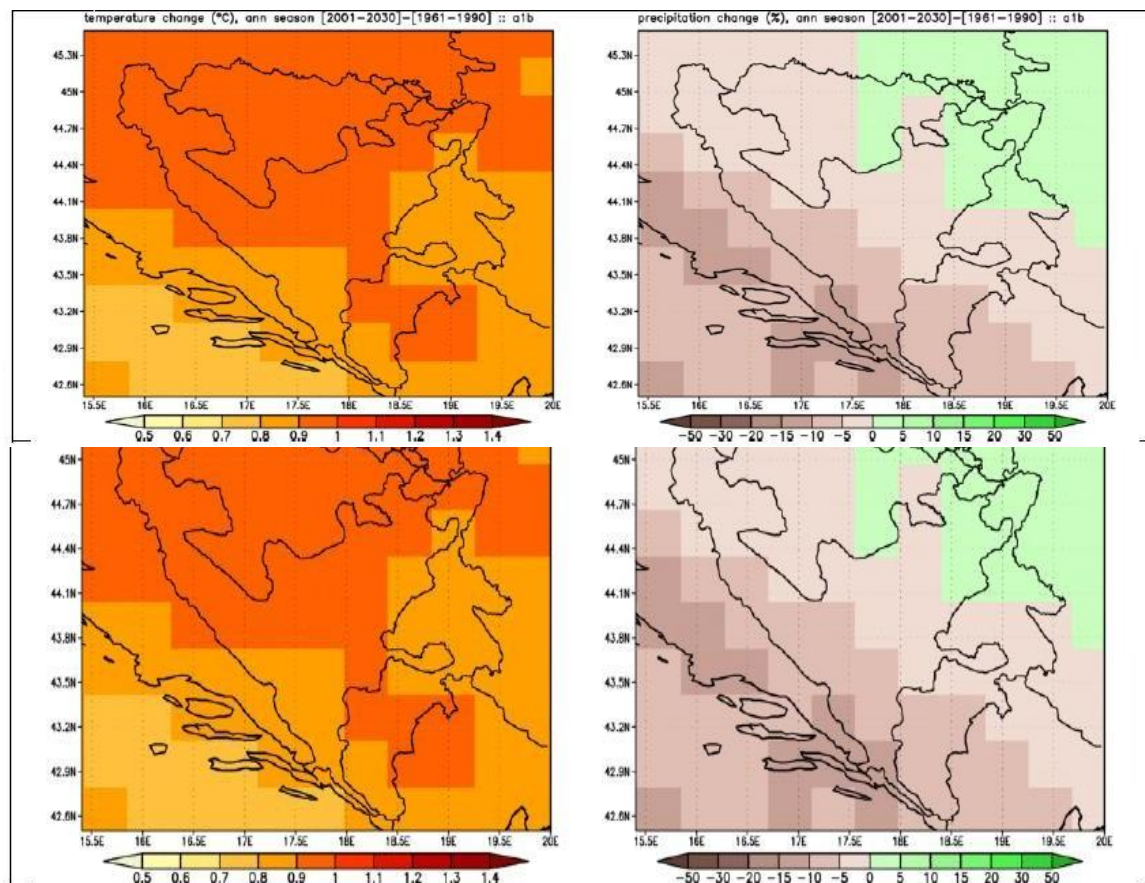

Слика 3. Промјена температуре у °Ц (лијево) и падавина у % (десно) за зимску сезону - ДЈФ (горе) и прољетну сезону – МАМ (доле)¹

Према резултатима модела средње сезонске температуре током посматраног тридесетогодишњег периода (2001-2030) крећу се у опсегу од +0.6°Ц до +1.4°Ц, у зависности од сезоне и области. Највеће промјене су током љетне сезоне (ЈЈА) са вриједностима од +1.4°Ц на сјеверу и +1.1°Ц у јужним дијеловима (Општина Дервента +1.2°Ц). За зимску сезону (ДЈФ) промјене су око +0.7°Ц. За прољетну сезону (МАМ) очекиване промјене су нешто веће у односу на зимску са вриједностима од +0.8 до +0.9. Јесења сезона (СОН) окарактерисана је промјеном од +0.6 до +0.8.

¹ Izvor: Izmjene i dopune prostornog Plana Republike Srpske do 2025, Urbanistički zavod Banja Luka, februar 2015

Према резултатима модела видљиво је да се очекују и позитивне и негативне промјене падавина. Позитивне промјене, односно повећање падавина, може се очекивати за прољетну сезону (МAM), и то доминантно за сјеверни и сјевероисточни дио, +5 %, и за лјетну сезону (ЈЈА) на готово читавој територији, изузев југоистока, са максимумом од 15 %.

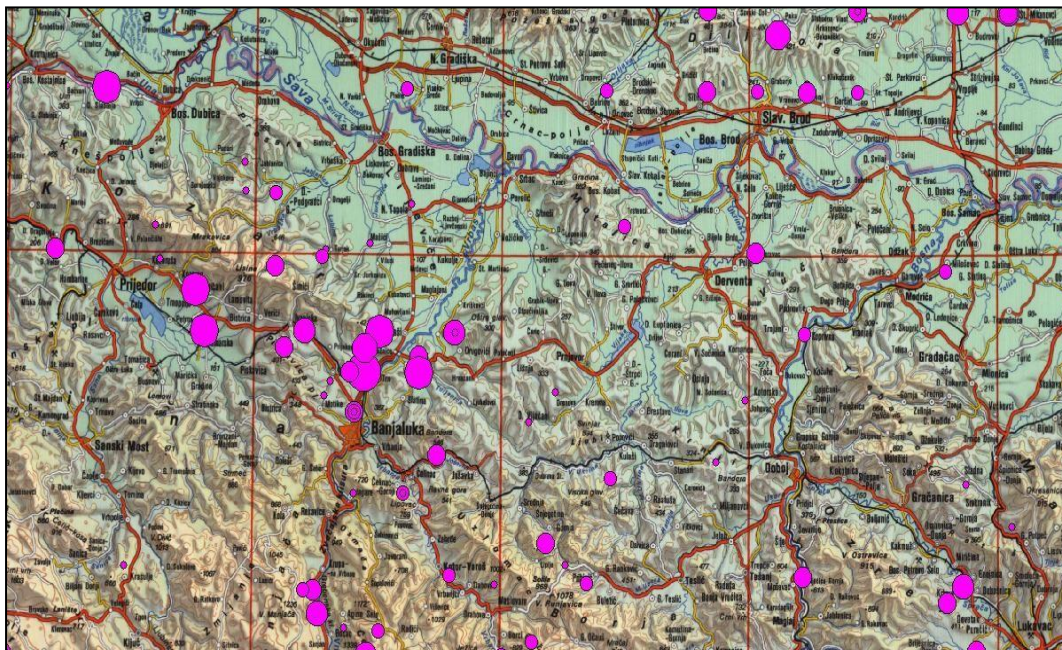
Слика 4. Промјена температуре у °Ц (лијево) и падавина у % (десно) на годишњем нивоу.²

На годишњем нивоу очекивана промјена температуре креће се у границама од 0.8 до 1°Ц са већим вриједностима на сјеверу, у чијем обухвату је и општина Дервента. Промјена падавина на годишњем нивоу је негативна на цијелој територији од 0 % до -10 %, изузев сјевероистока, самим тим и општине Дервента гдје је промјена позитивна и то до +5 %.

1.2.3 Сеизмички услови

Територија општине Дервента се може сврстати у област гдје није изражена савремена тектонска активност. Основне карактеристике сеизмичности дефинисане су на основу података о земљотресима који су се догодили у прошлости на овом подручју и података о земљотресима из удаљенијих жаришта која окружују ово подручје, а остварују на њему значајне сеизмичке ефекте. За анализу општих сеизмолошких карактеристика овог подручја урађена је карта епицентара земљотреса (Слика 5) гдје су дате координате епицентара јачих земљотреса са магнитудама ≥ 3.5 степени према Рихтеру са полупречником 100 км од Дервенте.

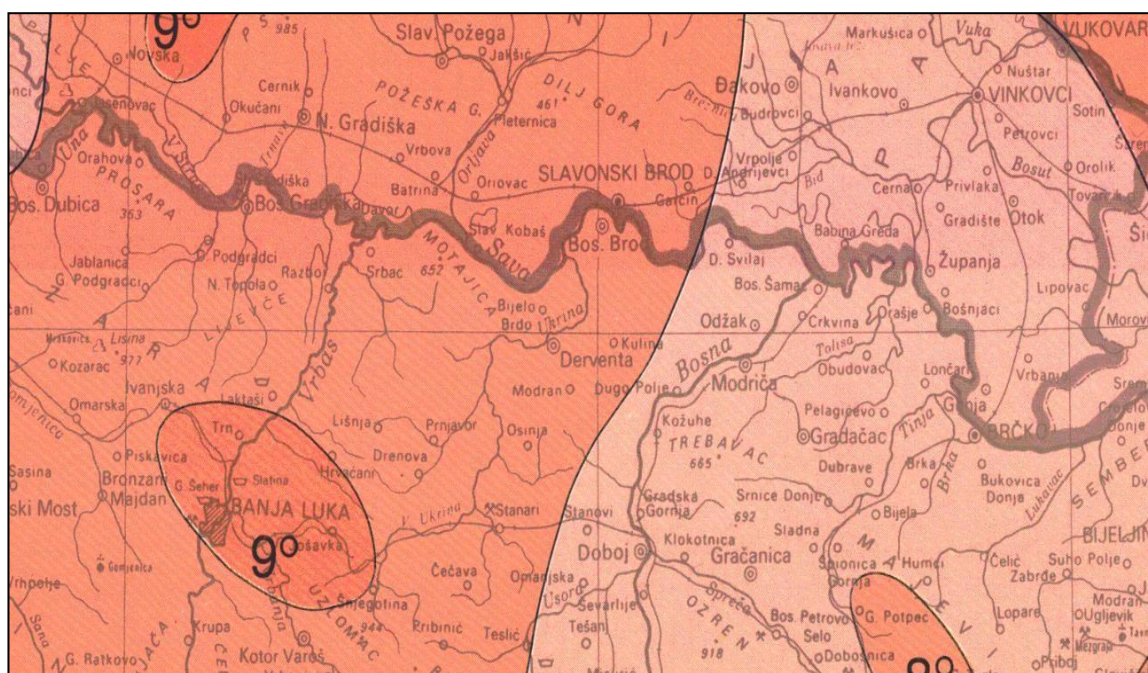
² Izvor: Izmjene i dopune prostornog Plana Republike Srpske do 2025, Urbanistički zavod Banja Luka, februar 2015

Слика 5. Карта епицентара догођених земљотреса са полупречником 100 км од Дервенте са $M \geq 3.5$ степени по Рихтеру у раздобљу од 1886. до 2015. Године

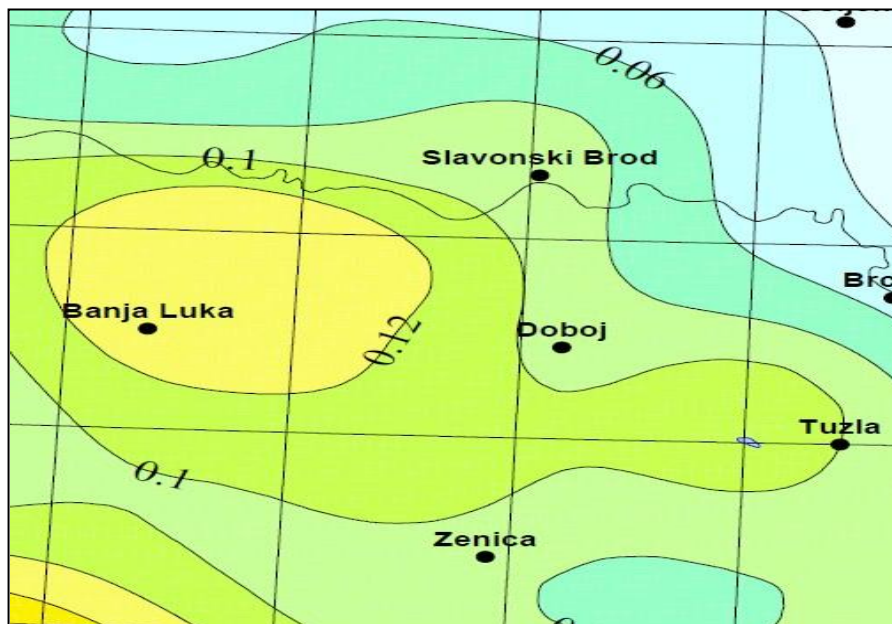
Земљотресни ризик, практично, дефинише ниво прихватљивог оштећења објекта и овај ниво остварује се кроз одговарајући прорачун чија су правила утврђена правилником. Земљотресна опасност, тј. земљотресни hazard оцјењује се преко сеизмолошких карата максимално очекиваних интензитета и карата максималних очекиваних хоризонталних убрзања (у складу са Еврокодом 8). Категорија објеката који се граде представља полазни основ за оцјену нивоа земљотресне опасности те је она на тај начин повезујући фактор земљотресног ризика и земљотресног hazardа.

Штетне посљедице земљотреса на објектима почињу да се јављају већ од **6⁰ МЦС**. Према сеизмолошким мапама максималних интензитета које је издала Заједница за сеизмологију СФРЈ 1987. године за повратни период од 500 година општина Дервента спада у подручје **8⁰ МЦС** (Слика 6).

Слика 6. Сеизмолошка карта за повратни период од 500 година (Заједница за сеизмологију СФРЈ, Београд 1987. година)

На (Слици 7) дата су максимална очекивана хоризонтална убрзања тла за повратни период од 475 година са 10% вјероватноћом превазилажења у 50 година, у условима основне стијена са брзином трансверзалних таласа $v_c \approx 800 \text{ м/с}$

Слика 7. Карта сеизмичке регионализације на којој су приказана максимална очекивана хоризонтална убрзања тла на основној стијени за повратни период од 475 година са 10% вјероватноће превазилажења у 50 година (Пројекат „Хармонизација мапа сеизмичког hazardа земаља Западног Балкана“, НАТО програм „Наука за мир и безбједност“, 2011).

Максимално очекивано хоризонтално убрзање на основној стијени за општину Дервенту од **0.1 g** за повратни период од 475 година са 10% вјероватноћом превазилажења у 50 година.

Према подацима карата из Правилника о техничким мјерама и условима за грађење у сеизмичким подручјима, већи дио општина Дервента се налази у зони максималног очекиваног интензитета потреса 8^о МСК-64 за повратни период од 500 година док је мањи југо-источни дио општине у зони максималног очекиваног интензитета потреса 7^о МСК-64 (Сизмолошка карта у прилогу).

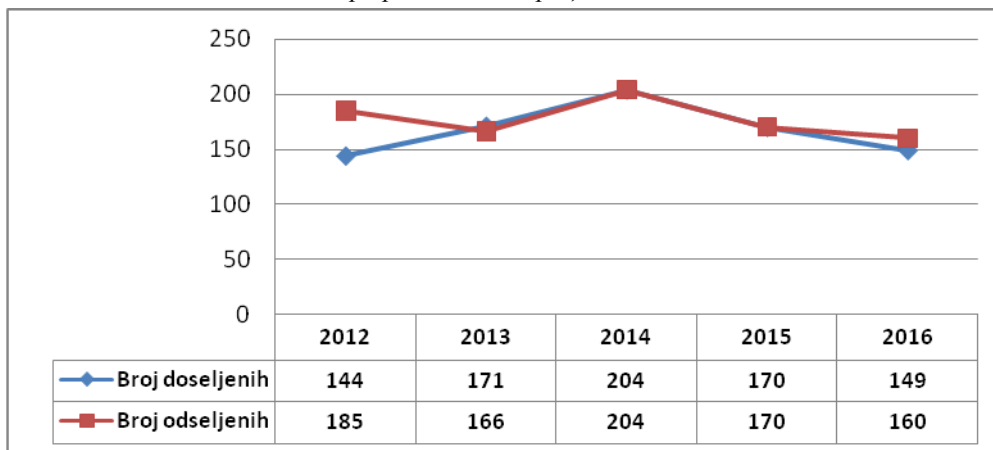
1.2.4 Становништво

Према попису становништва из 2013. године ова општина је имала 27.404 становника, од чега су 49% популације чинили мушкарци, а 51% жене. Просјечна густина насељености на подручју општине Дервента, према попису из 1991. године, износила је 109 становника по км^2 , а 2013. године је износила 53 становника по км^2 , што је нешто мало више у односу на просјек у Републици Српској (просјечна густина насељености у Републици Српској износи 48 становника по км^2).

Насељено мјесто Дервента обухвата 6 урбаних мјесних заједница у којима живи 12.680 или 46,3% становника, док у осталим насељима које покривају 36 мјесних заједница живи 14.724 или 53,7% становника.

Миграциони салдо

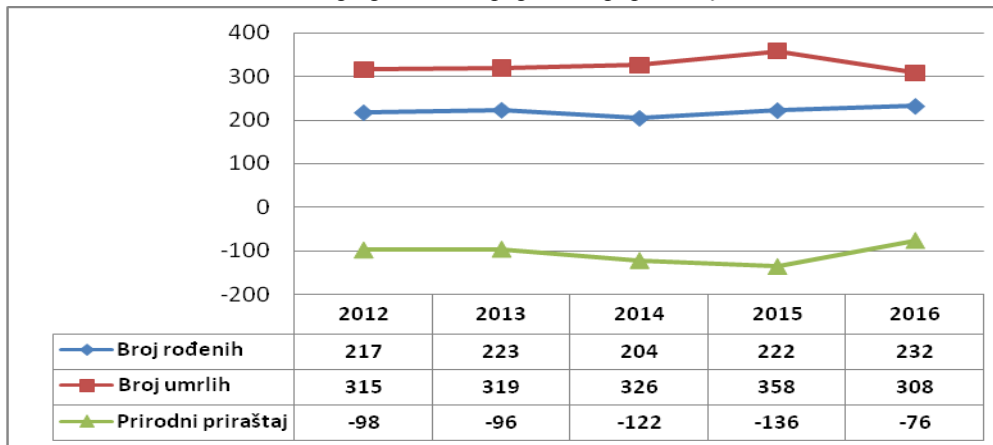
Графикон 1: Миграциони салдо³

Подаци о унутрашњим миграционим кретањима показују већи број становника који одсељавају из општине Дервента у односу на број становника који досељава. У периоду од 2012. до 2016. године број становника који се одселио са подручја општине Дервента износи 885, а број оних који се доселио у Дервенту јесте 838. У посматраном периоду, као последица унутрашњих миграција, број становника у општини Дервента се смањио за 47 лица.

Природни прираштај

Графикон 2: Природни прираштај

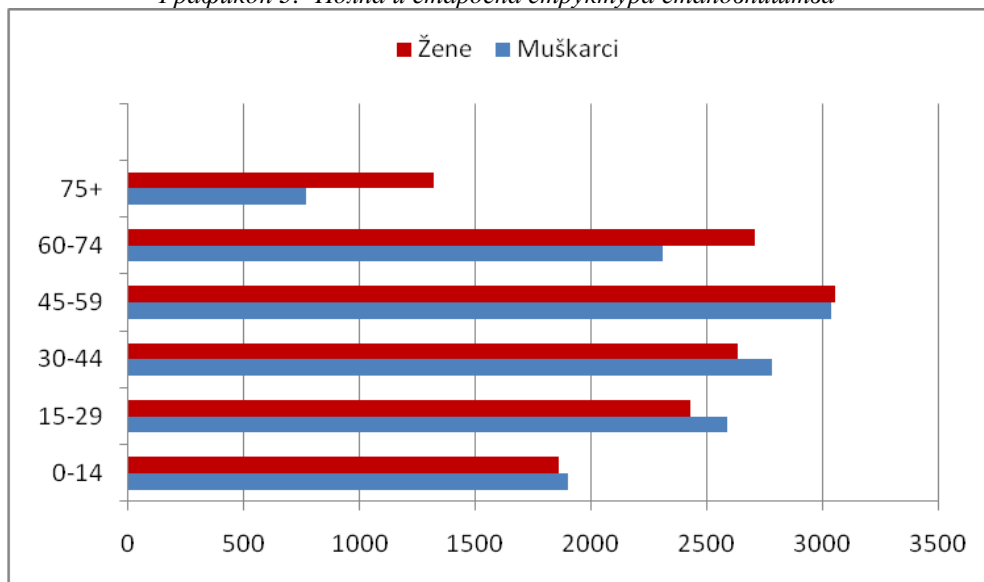

Као и цијела РС, и општина Дервента се суочава са негативним природним прираштајем, будући да је у периоду од 2012. до 2016. године рођено 1.098, а умрло 1.626 становника. У посматраном периоду, по основу природног прираштаја, број становника се смањио за 528 лица. Један од видова пронаталитетних мјера које општина Дервента пружа јесте подршка вишечланим породицама, као и стипендирање студената и надарених ученика средњих школа.

³ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

Полна и старосна структура становништва

Графикон 3: Полна и старосна структура становништва⁴

Полна структура становништва према старосним категоријама показује да су у узрасној категорији становништва до 45 година старости бројнији мушкарци, док се број жена повећава са повећањем старосне категорије становништва.

Табела 1: Старосна структура становништва⁵

Структура становништва	Број становника	Учешће у (%)
Узраст 0 - 14	3.761	13,72
Радни контингент 15 - 64	18.541	67,65
Становништво од 65 година и више	5.102	18,61
Фертилни контингент	6.103	22,27

Резултати пописа нам указују на то да је становништво општине ушло у дубоку демографску старост, што показују и следеће чињенице: удио становника млађе животне доби до 14 година у укупном становништву износи 13,72%, а удио старијег становништва изнад 65 година износи 18,61%. На основу истих извора радни контингент је чинило 67,65% становника, а просјечна старост становништва општине је износила 42,2 године и у складу је са просјеком Републике Српске која износи око 42 године.

Удио фертилног контингента у укупној популацији општине Дервента је износио 22,27%, што обухвата број од 6.103 особе женског пола у животној доби од 15 до 49 година старости. На основу ових чињеница могуће је уочити да општина биљежи смањење укупног броја становника, све убрзанију природну депопулацију и прогресивно демографско старење, на што указује пораст броја и удјела становника старијих од 65 година.

На основу демографске анализе, људски ресурс, као важан потенцијал општине, је ограничен. У прилог томе говори неповољна старосна структура.

⁴ Izvor: Popis stanovništva 2013. godine

⁵ Izvor: Popis stanovništva 2013. godine

Евидентно је да су емиграцијски токови, условљени ратним дешавањима на подручју општине Дервента, директно утицали на бројност популације, што је посљедишно имало утицај и на дугогодишње снижавање наталитета, које је, касније, довело до великих промјена у броју, као и у односу млађег и старијег становништва. Демографски развој би требало базирати на квантитативним мјерама, односно у правцу заустављања смањења броја становника и квалитативним, које се односе на равномјеран размјештај становништва, побољшање неповољне старосне и образовне структуре, као и стимулисање позитивних миграција младог и образованог становништва у Дервенту. Питање депопулације је утолико битније, будући да она има деструктиван утицај на средину - што дуже траје, у све већој мјери слаби демографску снагу.

1.3 ЕКОНОМСКА И УРБАНА РАЗВИЈЕНОСТ ОПШТИНЕ

Према Одлуци о степену развијености јединица локалне самоуправе у Републици Српској за 2013. годину, коју је донијела Влада Републике Српске, Општина Дервента спада у ред развијених јединица локалне самоуправе.

На основу анализираних стања привреде, може се закључити да долази до њеног лаганог опоравка. Међутим, још увијек је потребно уложити додатне напоре у развоју привреде као би се дошло до нивоа самоодрживости и постепеног развојног успона. Такође, томе ће увелико доприносити и побољшање привредног амбијента у Републици Српској. Четири значајна фактора, условиће будући стратешки привредни развој Дервенте, а то су:

- ✚ развојни амбијент у Републици Српској;
- ✚ вањско окружење Босне и Херцеговине;
- ✚ унутрашњи постицаји и потенцијали у Републици Српској;
- ✚ постицаји и потенцијали у општини Дервента.

Израђена привредна структура општине, која још увијек није у потпуности усклађена са расположивим природним условима и ресурсима, са значајном улогом индустрије (обућарској и металској) је окосница привредног и укупног развоја општине. Поред тога, све развијенија је

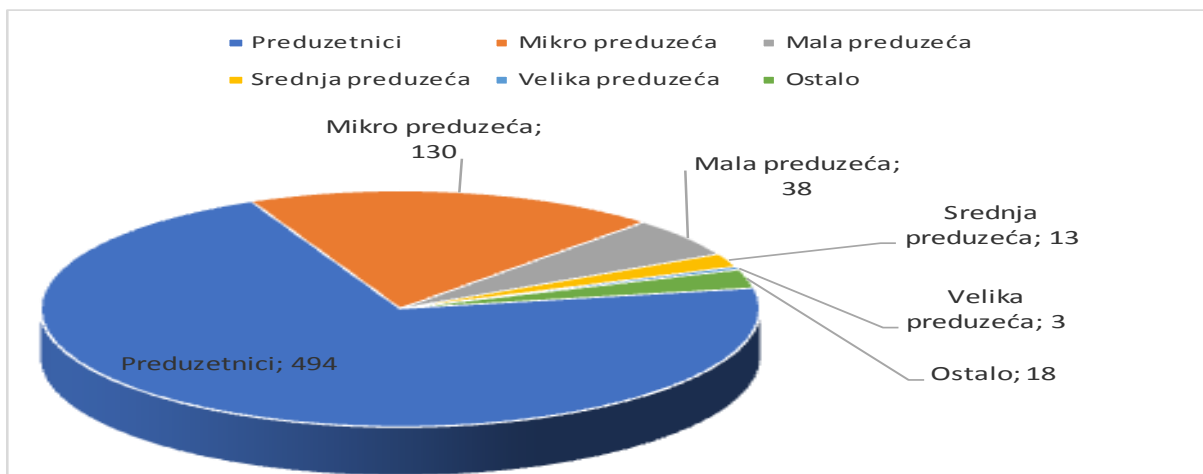
трговина, те разне услужне и занатске дјелатности. Запажа се и значајно учешће пољопривреде. Водећу улогу у привреди имају, према критеријуму величине привредних субјеката, микро и мала предузећа чинећи 91,57% од укупног броја привредних субјеката, средња предузећа учествују са 6,02% и велика 2,41%.

Значајан природни ресурс представља пољопривредно земљиште са укупном површином 28.628 ха или 55,43% укупне територије Општине. Доминантан дио површина је под ораницама што представља предуслов за интензивну пољопривредну производњу као што је ратарство и повртларство. У структури пољопривредног земљишта налазе се пашњаци и ливаде 3.133 ха или 9%. Мање површине одпадају на воћњаке и винограде 2.381 ха или 6,9%.

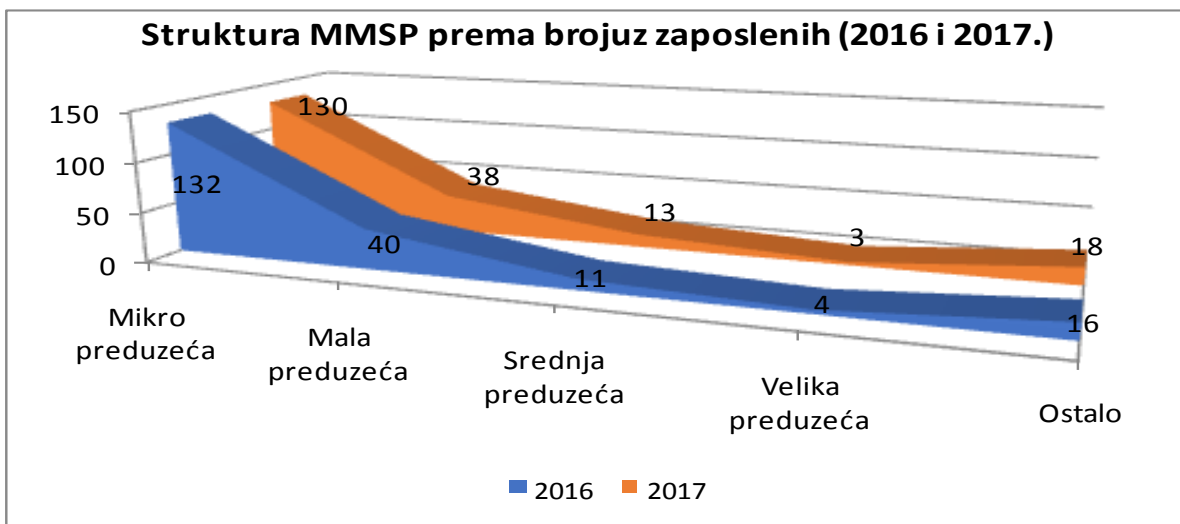
Општина Дервента је једна од привредно развијенијих општина у Републици Српској. Захваљујући добром географском положају, квалитетним локацијама за инвестирање, партнерском и транспарентном односу са инвеститорима, у последње три године биљежи се стални раст броја регистрованих привредних субјеката и предузетника.

- ✚ Дервента има укупно 696 привредних субјеката, што је за један више у односу на претходну годину;
- ✚ У 2017. години је било 494 предузетника, што је за два више него у прошлој години;
- ✚ 678 ММСП чине: 494 предузетника (испод 10 запослених) и 186 МСП.

Графикон 4: Структура ММСП по броју запослених у 2017. години⁶

Графикон 5: Упоредни приказ структуре ММСП по броју запослених у 2016. и 2017. Години

Према структури ММСП по броју запослених и даље су најзаступљенија микропредузећа. Од свих наведених, једино средња предузећа биљеже позитиван тренд, гдје им се број повећао за два у 2017. години. Уочљиво је да се величина појединих предузећа промијенила у односу на претходну годину због пораста броја запослених. На примјер, у протеклој години било је 11 средњих предузећа, а у 2017. их има 13. Негативан биланс имају микро и мала предузећа, чији се број смањило у 2017. години за по два, као и велика предузећа која су свој број смањила за једно активно предузеће у истој години.

Структура предузећа према дјелатностима:

Доминантне привредне гране према броју привредних субјеката			
Подручје дјелатности	Број пословних субјеката		Укупно
	Правна лица	Предузетници	
Трговина на велико и трговина на мало; поправка мот. возила	59	197	256

⁶ Izvor: APIF

Дјелатности пружања смјештаја, припремања и послуживања хране, хотелијерство и угоститељство	0	96	96
Прерађивачка индустрија	59	63	122
Грађевинарство	10	26	36
Саобраћај и складиштење	20	25	45
Стручне, научне и техничке дјелатности	14	21	35
Пољопривреда, шумарство и риболов	15	14	29
Информације и комуникације	6	0	6
Остали	19	52	71
Укупно	202	494	696

Табела 2: Доминантне привредне гране према броју привредних субјеката⁷

Према садашњем степену економске развијености општине у циљу сагледавања процјене угрожености од пожара привредних објеката, размотрићемо важније привредне субјекте и предузећа са већом пожарном угроженошћу.

На основу датих података о пожарним карактеристикама, пожарном оптерећењу, те стању инсталација и уопште заштите од пожара, даће се потребна техничка рјешења и мјере заштите које треба да спроведу предузећа да би се постигао потребан ниво заштите.

1.4 ОСТАЛИ ОБЈЕКТИ ЈАВНЕ НАМЈЕНЕ И ПОСЛОВНИ ЦЕНТРИ

Остали објекти јавне намјене на подручју општине Дервента су:

1. Зграда градске управе,
2. Библиотека,
3. Дом здравља,
4. Поште Сропске,
5. Електродистрибуција,
6. Ватрогасни дом,
7. Пореска управа,
8. Спортска дворана,
9. Центар за културу,
10. Центар за социјални рад,
11. Полицијска станица,
12. Зграда основног суда,
13. Геодетска управа,
14. Гернотолошки центар
15. Касарна ОС БиХ идр.

1.4.1 Пословни и тржни центри

Горе наведени објекти су јавног садржаја и намјене са концентрацијом великог броја људи, културног богатства, болесника и изнемоглих особа, тако да би евентуални пожар у оваквим објектима имао несагледиве посљедице.

Неки од ових објеката су са недовољно примјењеним мјерама заштите од пожара са аспекта грађевинске изведбе, дотрајалих инсталација и подложне нарочито изазивању пожара од стране трећих лица, због чега треба обезбиједити одговарајућу превентивну заштиту од пожара и дежурну чуварску службу или надзор. Пошто се у развоју предвида попуњавање ових капацитета на свим нивоима, потребно је да и њихову реализацију прати одговарајућа противпожарна превентива и заштита, а нарочиту у погледу одабира

⁷ Izvor: Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa

локације, грађевинске изведбе, путева евакуације, снабдијевања противпожамом водом и осталом опремом за гашење пожара (апаратима и сл.), те израда планова заштите од пожара.

1.5 МАЛА ПРИВРЕДА И ЗАНАТСТВО

Учешће занатства и мале привреде у општини Дервента увећан је у посљедњој деценији и има тренд даљег повећања. У малој привреди општине послује велики број самосталних радњи, занатских, угоститељских, трговинских, самосталних превозника и осталих дјелатности.

Дјелатност се великим дијелом обавља у ненамјенским објектима, адаптираним, често и потпуно неусловним објектима и просторијама, без адекватне заштите од пожара, што представља могућност за настајање пожара, с обзиром на обим производње, а постоји и могућност ширења пожара на сусједне објекте - просторе.

1.6 ТУРИЗАМ

Туризам је данас веома важна грана привредног развоја и потенцијално значајан аспект даљег економског развоја општине Дервента. Природно и културно-историјско наслеђе представља темељ развоја туристичке понуде.

Питањима развоја туризма на територији општине Дервента бави се Туристичка организација општине Дервента. Будући да је туризам битна карика економског развоја, активности ове организације постају далеко важније, јер је потребно да привредно развијену средину прати и одговарајући туристички развој, који најоптималније користи ресурсе којима располаже општина. Дервента – туристички препознатљива дестинација је максима којој је важно тежити, а темеље и ресурсе за реализацију оваквог захтјева треба најприје тражити у културно-историјској баштини, као и природним богатствима и специфичностима. Кратак преглед историјских дешавања на територији ове општине мојмо уочити у самом центру града који одише историјским и културним моментима и представља симбиозу оријенталног и западног утицаја, односно симболише културно-историјска кретања која су се дешавала на територији БиХ. На темељима некадашње тврђаве Дербент данас се, кроз грађевине које се тамо налазе, може пратити историјски развој самог града. Тврђаву је од заборава сачувао аустријски конзул Јосеф П. Миттесер вон Дербент, који је у њој привремено обављао своје конзулске дужности, чекајући одобрење за одлазак у Травник. Његове скице су данас једина свједочанства о изгледу дервентске тврђаве, а цијела историјска позорница даљих дешавања смјештена је на њеним темељима, у грађевинама које данас окружују Трг ослобођења. Комплекс Градске цамије са турбетом симболично представља остатак Османлијског културног утицаја, док зграде Народне библиотеке (која је заштићен споменик са елементима псеудо-маурског стила) и О.Ш. „Никола Тесла“ представљају културно-историјски допринос аустријског периода. Културни центар је својеврстан монументални подсјетник на период експанзивног развоја овог краја у вријеме СФРЈ. Модерни печат ове „отворене галерије“ даје зграда Општине Дервента, која архитектонски одговара захтјевима модерног доба и презентује Дервенту као савремен европски град који одише толерантношћу, отвореношћу и просперитетом. Овај кратак историјски осврт представља само мали дио богатог културно-историјског наслеђа општине Дервента. Ако уважимо природне и културно-историјске потенцијале, као и глобалне трендове у туризму, те расположиву ресурсну и инфраструктурну основу у развоју туризма на подручју ове локалне заједнице, можемо акцентовати следеће правце у развоју туризма:

1. Излетнички и спортско-рекреативни туризам
2. Манифестациони туризам
3. Вјерски туризам
4. Културни туризам
5. Ловни и риболовни туризам
6. Сеоски и етно туризам.

Излетнички и спортско-рекреативни туризам је данас све популарнији, будући да су трендови здравог начина живота и повратак природи, захватили све сегменте људског дјеловања. Боравак у природи, у чистим, незагађеним срединама ради задовољења рекреативних и културних потреба су главне активности које

карактеришу ову врсту туризма. То подразумејева кретање и разне облике рекреативних активности на отвореном, као и посјету природним и културним добрима. Потенцијали општине Дервента у овом сегменту туризма базирају се, углавном, на природним ресурсима, а највећим дијелом их чине излетишта, купалишта, спортско-рекреативни центар, као и ријеке Укрина и Сава, те планина Мотајица, парк-шума Бабино брдо, хидролошки и дендролошки споменици природе, старача ријеке Укрине и бројни значајни археолошки локалитети и пећине. Једна од значајних појава која може да обогати постојећу туристичку понуду јесте феномен воденог цвијета. „Цвјетање ријеке“ дешава се само на неколико ријека у свијету, а постоји већи број варијетета овог инсекта. Ова појава се јавља крајем мјесеца августа у љетним вечерима када се изнад и око водотока из ријеке појављује велики број „водених цвјетова“, којима је једина мисија да у лету љубави обезбиједи опстанак своје врсте. Овај својеврсни феномен масовног „цвјетања ријеке Укрине“ је јако интересантан и необичан приказ, јер се ствара утисак као да је ријеч о сњажним пахуљицама. Овај вид туризма се значајно прожима са другим облицима туризма, те га је важно развијати, како би се обогатила понуда свих облика туристичког дјеловања на подручју општине.

Манифестациони туризам, туризам догађаја или евент туризам укључује путовања која су мотивисана посјетом манифестацији културног, умјетничког, спортског, пословног, религијског, фестивалског, забавног или неког другог садржаја. Често су значајно посјећени од стране туриста и најбоље промовишу туристичку дестинацију на којој се одржавају. У Дервенти се одржава већи број оваквих културно-умјетничких, спортских, привредних и других манифестација. Дервентски вашар има традицију дугу више од 160 година. Ово је једна од најстаријих манифестација на територији БиХ, а традиционално се одржава 28. августа и обухвата већи број догађања (Сајам привреде и туризма, бројне културне и спортске догађаје и сл). Вашар је један од веома вриједних потенцијала који значајно могу да утичу на проширење и јачање туристичке понуде у Дервенти, будући да има много простора за даљи развој ове већ важне туристичке манифестације.

Вјерски туризам постаје све значајнија туристичка област. Као изразито толерантна и мултирелигијска средина, са већим бројем значајних религијских објеката, Дервента се може мапирати и као примамљива дестинација вјерског туризма. У Дервенти се налази неколико вриједних религијских објеката и манастирских комплекса, који имају значајан туристички потенцијал.

Вјерски и сакрални објекти који чине ресурсну основу општине Дервента за развој ове врсте туризма су:

- Саборни и спомен храм Успење пресвете Богородице (изграђен у рашком стилу)
- Манастир – Доња Бишња са манастирским комплексом
- Манастир – Доњи Детлак
- Црква Светог Јураја Мученика (римокатоличка црква)
- Црква и самостан на Плехану
- Градска џамија, Али-Агина џамија (најстарија џамија у Дервенти)
- Украјинска грко-католичка црква

Културни туризам је, такође, важан правац у развоју и проширењу туристичке понуде општине Дервента. Историјска дешавања која су се одигравала на овом подручју оставила су иза себе трагове, од времена настанка првих цивилизација, па све до данас. Управо ти трагови чине основу за развој културног туризма, а Дервента, у овом погледу, има неколико археолошких локалитета, вјерских објеката, те историјских грађевина и споменика. Културно-историјски комплекс Детлак, у склопу којег се налази Манастирска црква Светог Илије, некропола и амбарине су један од најзначајнијих ресурса који могу да утичу на развој туризма у овој локалној заједници. Понуду културних потенцијала значајно могу да употпуне и археолошки локалитети Високо брдо, Вис, бројна гробља и некрополе, а значајна је и етнологска поставка у оквиру музејске збирке.

Ловни и риболовни туризам је облик спортско-рекреативне туристичке понуде, али има и обиљежја пустиловине и екотуризма. Овај облик туризма не карактерише масовност, будући да се ради о организованим групама ловаца или риболоваца, али значајно доприноси развоју континенталног и цјелогодишњег туризма. Судећи према ресурсима којима општина Дервента располаже (богатство дивљачи, распрострањеност водотока, конфигурација терена), овај вид туристичке понуде има потенцијала за значајнији развој лова и риболова, а тиме и значајнији допринос укупној туристичкој понуди локалне заједнице. На територији општине постоји ловиште које захвата површину од преко 50.000 ха, а највећим његовим дијелом управља ловачко друштво „Мотајица“. Највећи број туриста-ловаца лови ситну дивљач,

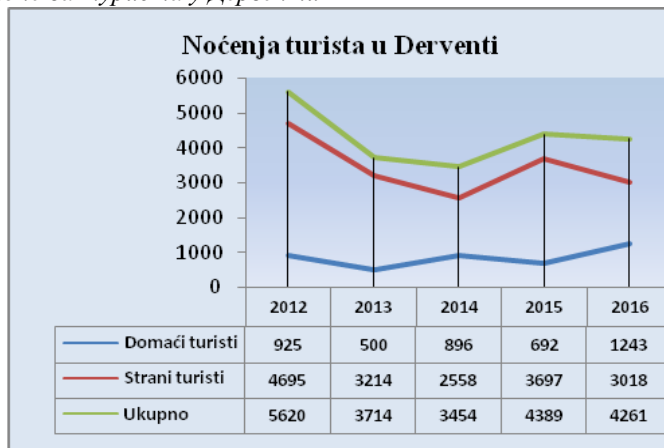
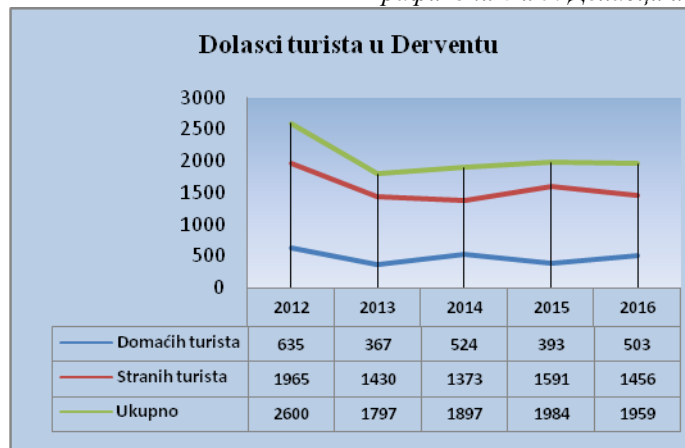
којом дервентско ловиште обилује, док тек 10% ловаца лови високу и трофејну дивљач. Захваљујући повољним природним условима, као и дјеловању ловачког друштва, на овим ловиштима могу се ловити срне, зечеви, дивље свиње, дивље патке, дивљи голубови, фазани, шумске шљукe и јаребице, а на овом подручју се могу срести и лисице, куне, јастребови, те, у мањој мјери и дивље мачке. Обронци планине Мотајице су познати као станишта срнеће дивљачи, као и осталих врста ситне дивљачи.

Спортско-рекреативни риболов је све распрострањенији и као такав представља значајан туристички потенцијал. Највећи водотоци на територији ове општине су ријеке Укрина и Сава које су богате свим врстама рибе (смуђ, шаран, штука, бабушка, шкобаљ и друге). У Дервенти дјелује спортско-риболовно друштво „Укрина“ које значајно доприноси очувању ових водених токова и очувању рибљег фонда, а значајно учествује и у организовању бројних спортско-рекреативних манифестација везаних за риболов.

Сеоски и етно туризам је специфичан облик туризма који за сврху има повратак човјека природи и старим вриједностима, за разлику од урбане вреве из које већина туриста потиче. Потенцијали општине Дервента у погледу развоја овог облика туризма темеље се на богатом етно-културном наслеђу, очуваној природи, гастрономији, близини културно-историјских подручја и споменика, те различитим могућностима за рекреацију и одмор. Овај вид туризма може значајно утицати на друштвено-економску структуру села. Специфичност ове врсте туризма представља настојање да се посјетиоцу осигура лични контакт, те да му се пружи могућност учествовања у активностима, традицији и стилу живота локалног становништва. Главни фактори развоја ове области туризма могла би бити сеоска домаћинства која би пружала услуге смјештаја, прехране, учествовања у разним облицима пољопривредних и занатских активности, као и традиционалним дешавањима. Туристичку понуду значајно обогаћају и бројна излетишта, те стари млинови на ријеци Укрини и мањим воденим токовима (нпр. „Докића млин“, „Стевића млин“ и други), ранчеви („Жијкин ранч“), те сеоска домаћинства која пружају и услуге смјештаја („Недић“ – Трстенци, „Дармил“ – Велика Сочаница) и сл.

Уз наведене облике туризма значајно би било развијати и транзитни туризам, будући да Дервента има значајан гео-саобраћајни положај, као и образовни и научни туризам, јер би то могло донијети вишеструку добробит самој локалној заједници.

Графикони 6 и 7: Доласци и ноћења туриста у Дервенти⁸

Према подацима Завода за статистику Републике Српске, у 2013. години забиљежен је значајан пад долазака и ноћења туриста у Дервенти. Од тог периода па до 2016. године број туриста се благо повећава, тако да је у 2016. години у Дервенту дошло 162 туриста више него у 2013. години, а остварено је и 807 ноћења више у односу на 2014. годину, када је забиљежен минимум у погледу ноћења. Оба тренда имају благо узлазну путању.

Улагање у туристичку инфраструктуру доприноси развоју туристичких потенцијала сваке средине, па тиме и Дервенте. Смјештајни, капацитети, различитост угоститељских и културно-забавних садржаја, те гастрономска разноврсност су главни темељи развоја туристичких заједница. У погледу смјештајних

⁸ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

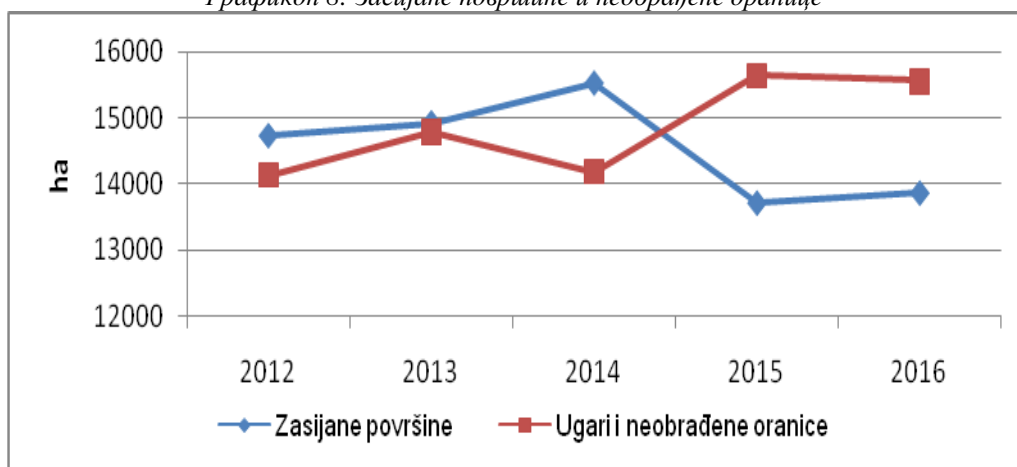
капацитета на подручју општине Дервента најзначајнији су: хотел „Бисер“, мотели „Двор“ и „Бабино брдо“, као и пансиони „Карибик“ и „Шљука“.

1.7 СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ У ДЕРВЕНТИ

Пољопривредна производња представља једну од основних дјелатности на овом подручју. Земљиште, повољни климатски услови, постојећи капацитети, едуковани произвођачи и дугогодишње искуство у пољопривреди, главне су претпоставке њеног развоја.

Пољопривредна производња се одвија у условима умјерено-континенталне климе гдје се производе све врсте пољопривредних производа тог климата.

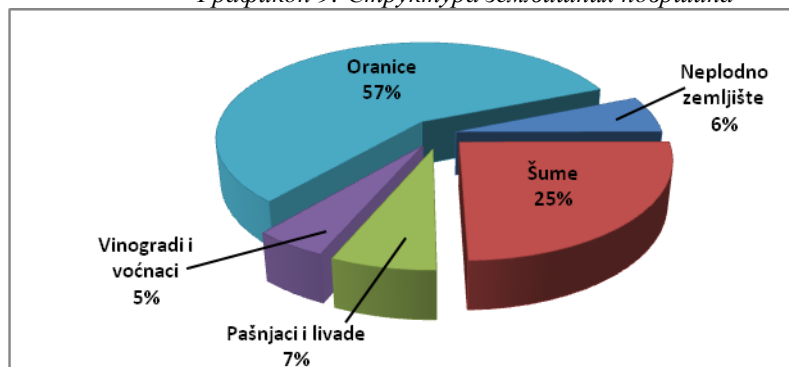
Графикон 8: Засијане површине и необрађене оранице⁹

Просјечна искориштеност ораничних површина у посматраном периоду је износила 49%. Укупне засијане површине у 2016. години износиле су 13.865 ха и веће су за 1,1% у односу на 2015. годину. На основу наведеног може се закључити да је земљиште недовољно искориштено, као и то да постоји велики потенцијал и могућности развоја пољопривредне производње, када је у питању овај веома важан ресурс општине.

Пољопривредне површине по начину кориштења у општини Дервента

Графикон 9: Структура земљишних површина¹⁰

⁹ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

¹⁰ Izvor: Odjeljenje za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa

Podaci poljoprivrednog zemljišta prikazani u grafikonu vode se u statistici katastarskog operatera i duži niz godina nisu usklađeni prema stanju na terenu.

Обрадиво пољопривредно земљиште чини 34.803 ха површине, од чега је у приватној својини око 97%, а у државној својини око 3%. У укупној структури пољопривредног земљишта оранице чине око 57% или 29.708 ха, док пашњаци и ливаде заузимају 7% или 3.527 ха, а воћњаци и виногради око 5% или 2.436 ха. Учешће ораница од 57% говори да општина има значајан пољопривредни потенцијал, као и могућности за даљи развој ратарства, сточарства и воћарске производње.

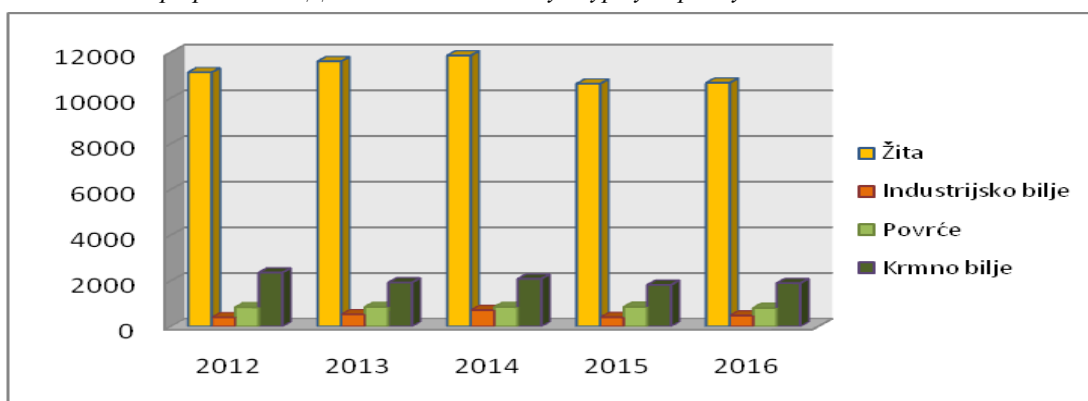
Укупан број домаћинстава	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност	Број домаћинстава која обављају пољопривредну активност и продају производе на тржишту
9345	3038	455
100%	32,5	4,9

Табела 3. Удио домаћинстава која се баве пољопривредом у укупном броју домаћинстава¹¹

Од укупног броја домаћинстава од 9.345, пољопривредну активност обавља 32,5% или 3.038 домаћинства, док број оних који продају своје производе на тржишту износи 455 домаћинства или 4,9%.

Структура засијаних површина

Графикон 10: Доминантне биљне културе у периоду 2012-2016. године¹²

У периоду 2012 – 2016. године примјетан је лагани пад производње свих ратарски култура. У укупној биљној производњи у периоду 2012-2016. године производња житарица је била најзначајнија, затим слиједи крмно биље, а потом поврће и индустријско биље. У 2016. години површине засијане под житарицама су износиле око 77%, крмног биља 13,8%, повртног биља 5,8% а индустријског биља 3,4%.

Ратарска производња

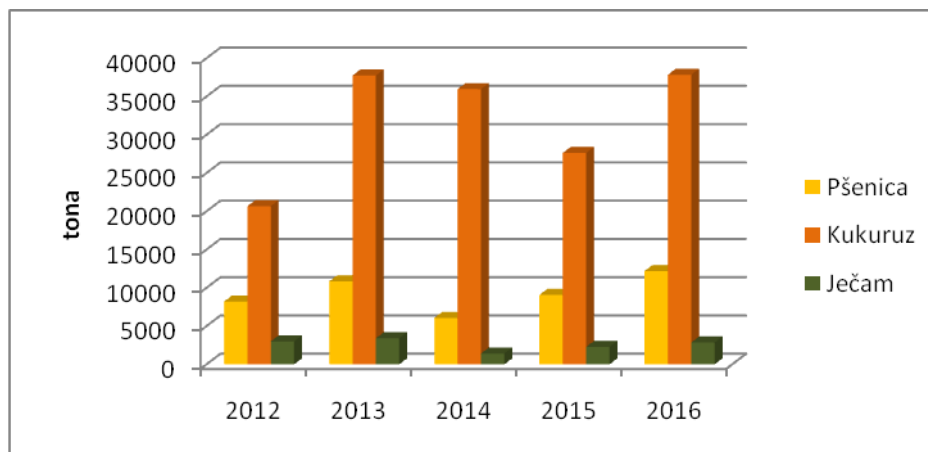
Укупне засијане површине житарицама у 2016. години износиле су 10.670 ха, што је 38 ха више у односу на прошлу годину, када је било засијано 10.632 ха.

Графикон 11: Доминантне ратарске културе у периоду 2012-2016. године¹³

¹¹ Izvor: Republički zavod za statistiku Republike Srpske – popis stanovništva 2013.

¹² Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

¹³ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

Према подацима Републичког завода за статистику Републике Српске, укупна производња житарица у 2016. години је износила 52.876 тона што је за 13.908 тона више у односу на 2015. годину, када је производња износила 38.968 тона. У укупној производњи житарица у 2016. години доминира производња кукуруза са 37.842 тоне или 71,56%, друга по заступљености је била пшеница са 12.184 тоне или 23,04%, затим јечам са 2.850 тона или 5,38%.

1.8 ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ

Школство у Дервенти има дугу традицију и одувјек је представљало важан чинилац сваке развијене средине, па тако и Дервенте. Прве званичне школе отворене су још у ХИХ вијеку. Поред конфесионалних, дјеловала је и Народна школа (отворена 1879. године), чиме је ударен темељ дервентског школства. О значају Дервенте као важног регионалног центра говори и чињеница да је у њој 1912. године основана Учитељска школа, четврта школа вишег ранга у тадашњој држави.

Према резултатима посљедњег пописа проценат неписменог становништва у Дервенти износи 3,44% и највећим дијелом се односи на становнике старије животне доби. У значајно већем постотку је неписменост израженија код жена, што је и разумљиво, будући да су жене у свим срединама много касније почеле са званичним школовањем у односу на мушкарце. Према овим подацима Дервента се, у поређењу са другим општинама РС, убраја у ред општина са нижим процентом неписмених.

Становништво старо 10 и више година према писмености и полу					
Дервента	ПОЛ	УКУПНО	НЕПИСМЕНО	% НЕПИСМЕНИХ	НЕПОЗНАТО
	У	23.629	812	3,44	368
	М	11.467	120	1,05	135
	Ж	12.162	692	5,69	233

Табела 4: Структура становништва према писмености и полу¹⁴

У образовној структури општине Дервента највећи удио заузима средњошколско образовање, чак 10.884 становника има завршену средњу школу, док је готово упола мањи број становника са завршеном основном школом. Становника са стеченим вишим и високим звањима је нешто мање од 2.000, а много становника нема никакво образовање.

Табела 5: Структура становништва према највишој завршеној школи¹⁵

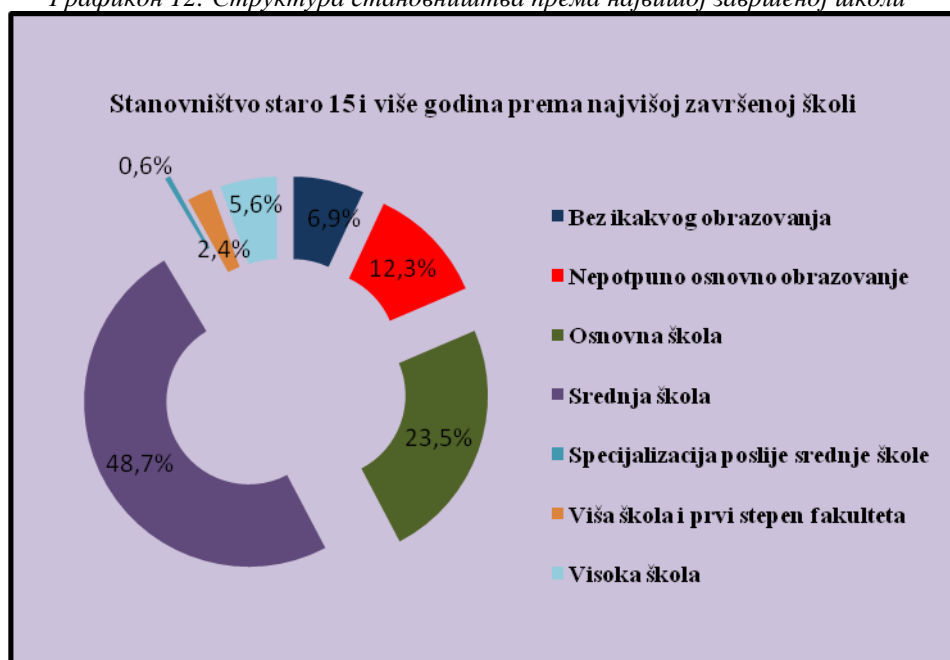
Становништво старо 15 и више година према највишој завршеној школи и полу									
Пол	Укупно	Без икаквог образовања	Непотпуно основно образовање	Основна школа	Средња школа	Специјализација послје средње школе	Виша школа и 1. степен	Висока школа (факултет)	

¹⁴ Izvor: Zavod za statistiku Republike Srpske, Popis stanovništva 2013. godine

¹⁵ Izvor: Zavod za statistiku Republike Srpske, Popis stanovništva 2013. Godine

Дервента								факултета	и академија)
	У	22.345	1.538	2.759	5.260	10.884	120	542	1.242
	М	10.830	281	1.030	2.463	6.033	94	331	598
	Ж	11.515	1.257	1.729	2.797	4.851	26	211	644

Графикон 12: Структура становништва према највишој завршеној школи¹⁶

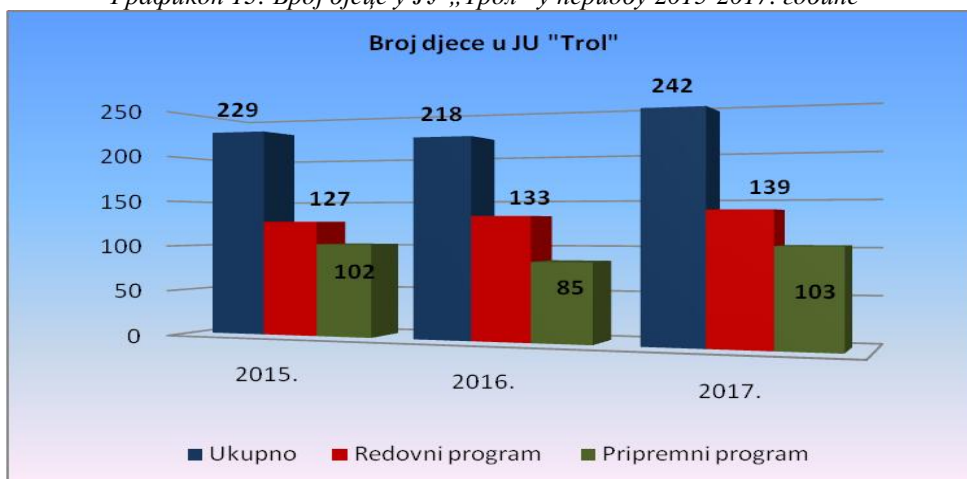

1.8.1 Предшколско васпитање

На подручју града дјелују двије предшколске установе. Установа основана 1953. године под именом Дјечије забавиште, данас носи назив Јавна предшколска установа „Трол“. У овој предшколској установи дјеца су распоређена у 6 васпитних група од 1-6 година старости. Свака радна соба је у потпуности опремљена по стандардима за ову врсту рада, а од 2017. године у функцији је нова котловница на пелет. У сврху постизања оптималнијих ефеката предвиђено је учешће општине у суфинансирању пројекта енергетске ефикасности у сарадњи са УНДП, што подразумијева замјену столарије, дјелимичну термоизолацију крова, те замјену громобранских и електричних инсталација. Анализом стања и постојећих капацитета утврђено је да постоји потреба за проширењем капацитета ове установе, стога је планирана доградња на око 460 м² корисног простора, чиме би се капацитет установе повећао за 60 нових корисника. У току 2016/17. године у Установи је боравило 139 дјеце у цјелодневном програму, а организован је и тромјесечни програм припремне наставе за 103 дјетета предшколског узраста. Поред редовних васпитно-образовних активности у овој установи се организују и додатни специјализовани програми, што значајно доприноси развоју дјеце и квалитету рада саме установе.

¹⁶ Izvor: Zavod za statistiku Republike Srpske, Popis stanovništva 2013. godine

Графикон 13: Број дјеце у ЈУ „Трол“ у периоду 2015-2017. године¹⁷

У Дервенти дјелује и приватна установа Клуб за дјецу „Бамби“ чији су максимални капацитети око 70 дјеце предшколског узраста, а у новом објекту, у којем послују од 2018. године, постоје могућности за повећање капацитета за 20 дјеце. Настава се, такође, изводи по прописаном плану и програму, дјеца су подијељена у двије узрасне групе (од 2-4 године и од 4-6 година), а и ова установа има додатне специјализоване активности које дјеци пружају додатна знања.

Табела 6: Број предшколских установа, васпитних група и дјеце по годинама¹⁸

Дервента	Школска година	Број предшколских установа (вртића)	Број васпитних група	Број дјеце		
				Укупно	Мушки	Женски
	2011/2012	1	6	135	74	61
	2012/2013	1	6	127	65	62
	2013/2014	2	7	159	84	75
	2014/2015	2	7	145	71	74
	2015/2016	2	8	154	66	88

Капацитети ових установа нису довољни да у потпуности задовоље потребе становништва, будући да су још увијек дугачке листе чекања у обе установе.

1.8.2 Основно образовање

На подручју општине Дервента дјелују 4 основне школе које похађа близу 2.000 ученика:

1. ЈУ Основна школа „Никола Тесла“, Дервента
2. ЈУ Основна школа „19. април“, Дервента
3. ЈУ Основна школа „Тодор Докић“, Календеровци
4. ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“, Осиња

Табела 7: Основне школе у Дервенти¹⁹

ЈУ Основна школа „Никола Тесла“	ЈУ Основна школа „19 април“	ЈУ Основна школа „Тодор Докић“	ЈУ Основна школа „Ђорђе Панзаловић“
---------------------------------	-----------------------------	--------------------------------	-------------------------------------

¹⁷ Izvor: JPU „Trol“ Derventa

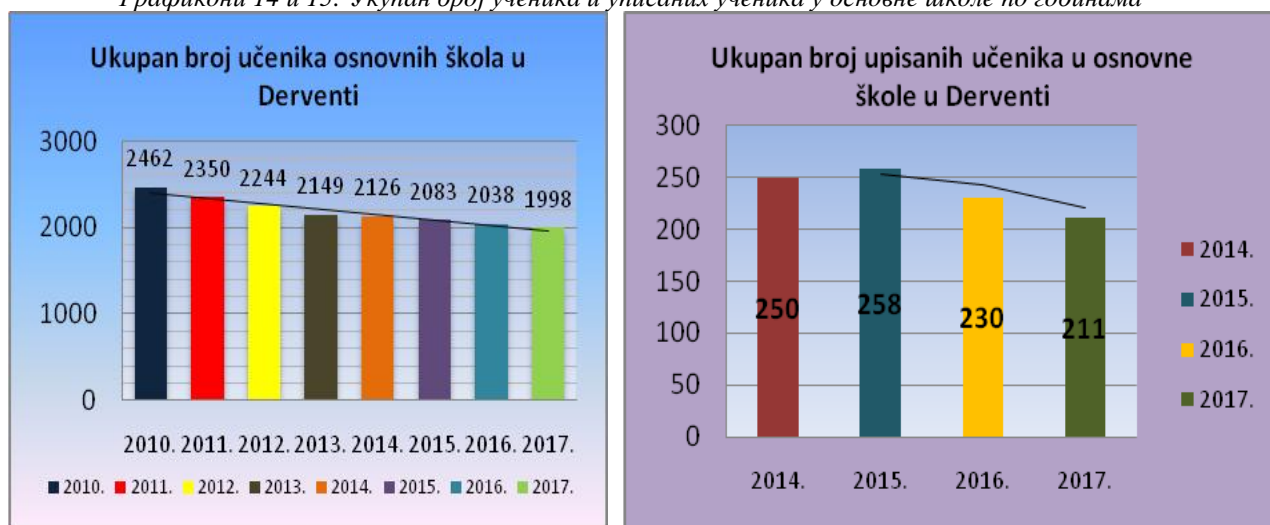
¹⁸ Izvor: Statistički godišnjak Republike Srpske, 2016. godine

¹⁹ Izvor: Izvještaji iz osnovnih škola sa područja opštine Derventa

Деветоразредна: Централна школа – Дервента ПО Велика Сочаница	Деветоразредна: Централна школа – Дервента ПО Агићи	Деветоразредна: Централна школа – Календеровци	Деветоразредна: Централна школа – Осиња
Петоразредна: ПО Мала Сочаница ПО Босански Лужани ПО Поље ПО Горњи Вишњик	Петоразредна: ПО Мишковци ПО Костреш ПО Трстенци	Петоразредна: ПО Доња Лупљаница ПО Дријен	Петоразредна: ПО Горњи Церани ПО Доња Осиња ПО Појезна ПО Црнча
Музичка школа - основна			ПО Доњи Церани - затворена

Стање укупне школске инфраструктуре је задовољавајуће. Протеклих година су улагана значајна средства у обнову кровова, изолацију, замјену столарије, рјешавање проблема гријања, обнове физкултурних сала и игралишта како у централним, тако, мањим дијелом и у подручним школама на територији општине Дервента. Предвиђена су и даља улагања у наредним годинама, не само инфраструктурна, већ и улагања у набавку опреме, замјену дотрајалог намјештаја, те изградњу и планирање игралишта и сала за извођење наставе физичког васпитања, рјешавање питања водоснабдијевања у неким подручним школама, као и бројна друга питања која ће школе рјешавати путем кандидовања пројеката разним организацијама, уз помоћ локалне управе и надлежног министарства, као и Владе РС.

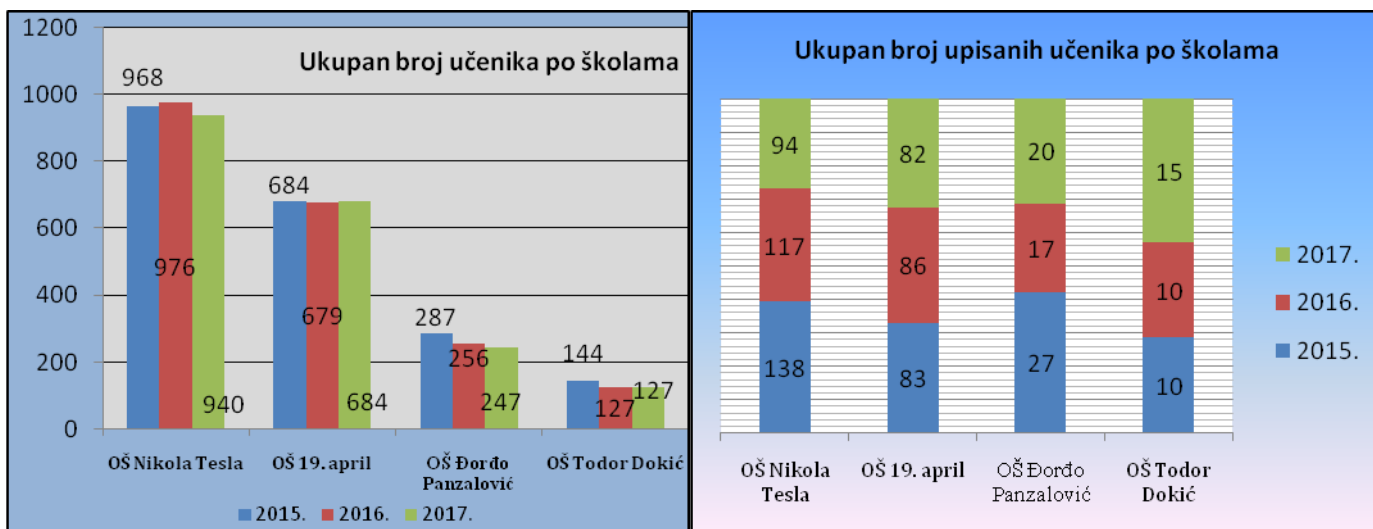
Графикони 14 и 15: Укупан број ученика и уписаних ученика у основне школе по годинама²⁰

Извор: Извјештаји из основних школа са подручја општине Дервента

²⁰ Izvor: Izvještaji iz osnovnih škola sa područja opštine Derventa

Графикони 16 и 17: Укупан број ученика и уписаних ученика по школама²¹

У Републици Српској је у школској 2017/2018. години први пут уписано мање од 10.000 ученика у прве разреде основних школа. По броју уписаних првачића Дервента се налази на десетом мјесту. У односу на претходну школску годину, позитиван биланс забиљежен је у Бањој Луци, Требињу, Лакташима и Прњавору, који су у просјеку уписали по један разред првачића више, Дервента је једна од ријетких општина која је готово задржала просјек (уписано је 19 првачића мање), док је изразито негативан биланс посебно уочљив у Теслићу (59 првачића мање) и Приједору (107 ђака првака мање).

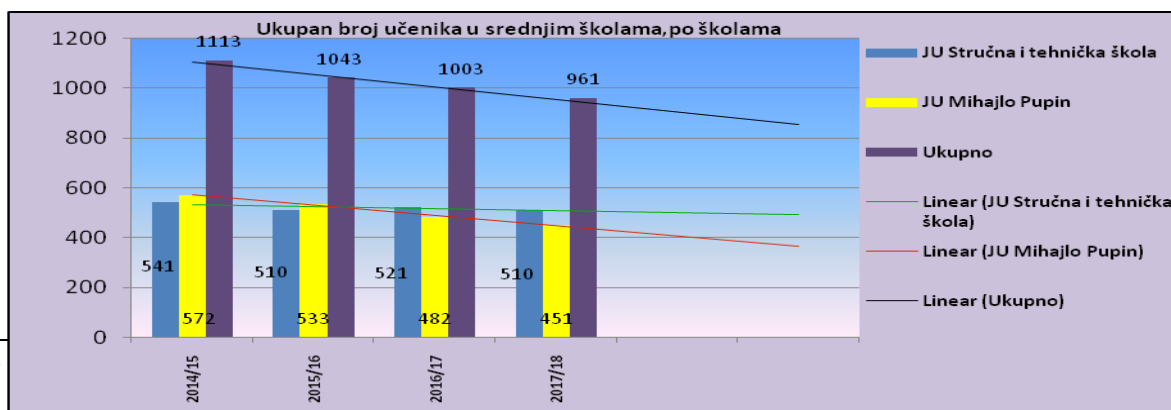
Дугорочно посматрано, уочљиво је смањење броја ученика, са тенденцијом благог опадања, ипак, узевши у обзир наведене параметре за одређене градове и општине Републике Српске, видљиво је да Дервента има стабилан број ученика, те нема изражених скокова ка максимуму или минимуму. Задржати просјек од 200 уписане дјеце годишње значило би сигурност за одрживи и ефикаснији школски систем, а чињеница да се на годишњем нивоу у Дервенти роди више од 200 беба говори у прилог томе. Што се тиче дервентских градских школа, њихови капацитети су попуњени готово до максимума, већи проблем представља недостатак дјеце у подручним школама, у којима се настава одвија у комбинованим одјељењима. Затварање подручне школе у Доњим Церанима је један од сигурних показатеља проблематике која се односи на чињеницу да су села све празнија.

1.8.3 Средње образовање

На подручју Дервенте дјелују двије установе на нивоу средњег образовања, то су:

1. ЈУ Средњошколски центар „Михајло Пупин“
2. ЈУ Стручна и техничка школа

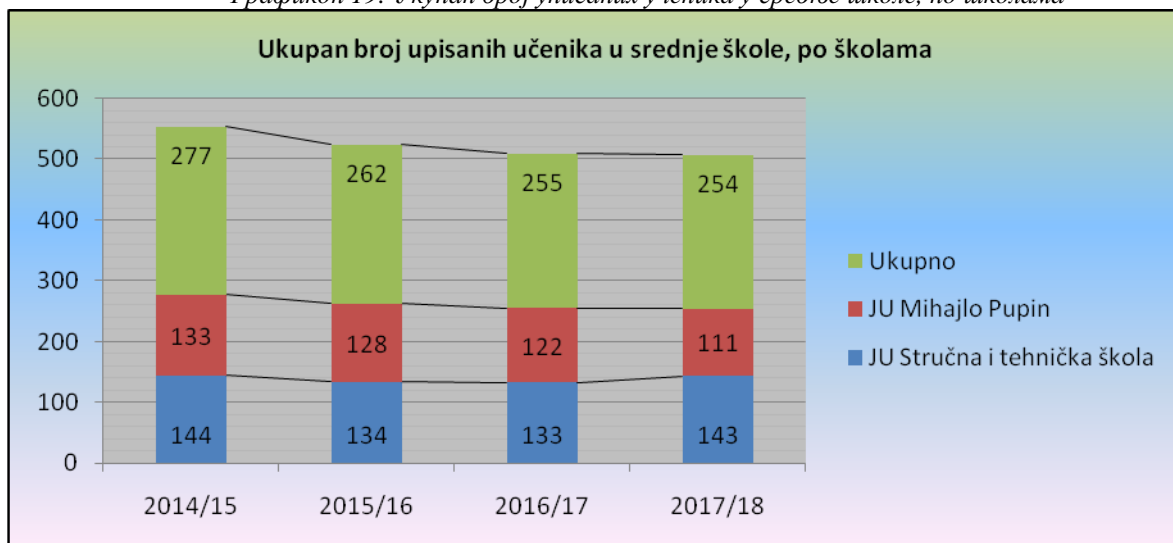
Графикон 18: Укупан број ученика средњих школа по школама²²

²¹ Izvor:

²² Izvor: Izvještaji iz srednjih škola sa područja opštine Derventa

Графикон 19: Укупан број уписаних ученика у средње школе, по школама²³

Јасно је уочљив тренд смањења укупног броја ученика средњих школа, а разлози су бројни: стопа наталитета, миграције или одлазак на школовање у средине које нуде ширу уписну политику. Иако је укупан број ученика у опадању, из графикона је видљиво да и поред таквог тренда ЈУ Стручна и техничка школа успијева да задржи приближно сталан број ученика, али и образовних профила. Нешто веће осцилације, али ипак благо опадајућег тренда, показује опадање броја ученика у ЈУ „Михајло Пупин“, што је у корелацији и са опадањем интересовања за упис у ову школу. Обе школе биљеже благи пад, али се, дугорочно посматрано, број ученика у овим школама не би требао значајније мијењати.

Табела 8: Број и структура ученика у средњим школама у школској 2017/18. години²⁴

Број и структура ученика у средњим школама у 2017/2018. години			
Образовна институција	Смјер	Број ученика	Укупно
ЈУ Стручна и техничка школа	СТРУКА:ЕКОНОМИЈА,ПРАВО И ТРГОВИНА	171	510
	Пословно-правни техничар	50	
	Трговачки техничар	71	
	Економски техничар	50	
	СТРУКА:ПОЉОПРИВРЕДА И ПРЕРАДА ХРАНЕ	179	
	Ветеринарски техничар	27	
	Пољопривредни техничар	152	
	СТРУКА:МАШИНСТВО И ОБРАДА МЕТАЛА	76	
	Варилац/обрађивач метала резањем	76	
	СТРУКА:УГОСТИТЕЉСТВО И ТУРИЗАМ	84	
	Кувар	57	

²³ Izvor: Izvještaji iz srednjih škola sa područja opštine Derventa

²⁴ Izvor: Izvještaji iz srednjih škola sa područja opštine Derventa

	Кувар/конобар	27	
	ГИМНАЗИЈА	163	
	Општи смјер	163	
	ЕЛЕКТРОТЕХНИКА	268	
	Техничар рачунарства	121	
	Техничар информационих технологија	24	
	Техничар мехатронике	50	
	Техничар електроенергетике	73	
	ТЕКСТИЛСТВО И КОЖАРСТВО	20	
	Обућар	20	
ЈУ Средњошколски центар „Михајло Пупин“			451
УКУПНО			961

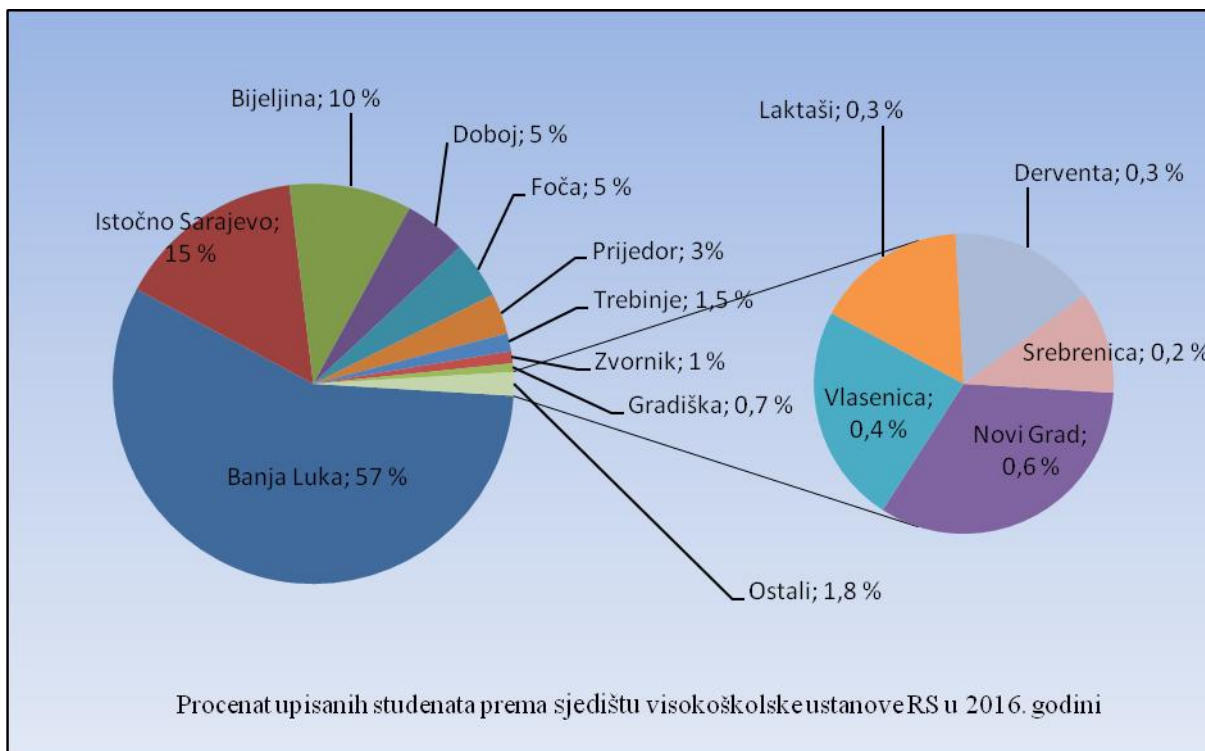
У складу са привредном структуром општине Дервента стална је потражња за кадровима и образовним профилима који школују недостајуће кадрове. Интензивно се ради на усклађивању образовних програма са потребама привреде, у складу с одобрењима надлежног министарства.

1.8.4 Високо образовање

Систем континуираног образовања подразумијева да све нивое образовања (од предшколског до високошколског) стекнете у једној локалној заједници. Такав систем обезбјеђује задржавање младог и радно способног становништва, као и задржавање већег броја високообразованог кадра на територији те општине, чиме се, несумњиво, подиже квалитет живота и обезбјеђује боља демографска слика.

Графикон 19: Процент уписаних студената према сједишту високошколске установе²⁵

²⁵ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. Godine

У Дервенти не дјелује ниједна јавна установа високошколског карактера, али постоји могућност континуираног образовања у Високој школи примјењених и правних наука „Прометеј“, која је приватног карактера. Од 2011. године ова образовна институција дјелује у Дервенти, а у свом студијском програму нуди програме Пословне економије, Транспортног инжењерства и Пословне информатике.

Табела 9: Број уписаних и дипломираних студената из Дервенте и студената уписаних у Дервенти²⁶

ДЕРВЕНТА	Уписани студенти према општини пребивалишта	Дипломирани студенти према општини пребивалишта	Уписани студенти у високошколску установу у Дервенти
2011/2012	652	85	193
2012/2013	603	108	110
2013/2014	547	79	155
2014/2015	500	54	158
2015/2016	449	79	115

1.8.5 Култура

Захваљујући првенствено свом географском положају, подручје општине Дервента одувјек се налазило на путу судара различитих култура и утицаја. Њен историјски и културни развој могу се континуирано пратити кроз различите изворе: предмете из праисторије и других епоха, археолошке локалитете и етнолошка добра, кроз архитектуру, споменике и писане трагове, манифестације које биљеже већ вијек и по одржавања и бројне друге изворе. Данас је Дервента модерна локална заједница, богате културе и разнолике културне баштине.

Култура је углавном везана уз културно наслеђе, архитектуру, споменике културе, различите манифестације и изложбе, те заштићене локалитете посебно значајне за очување културе, традиције и свједочанстава историјских дешавања која су оставила свој видљив печат. У граду дјелују Јавне установе Центар за културу, Народна библиотека „Бранко Радичевић“ и Спортско културни центар, које су носиоци културних

²⁶ Izvor: Gradovi i opštine Republike Srpske, Zavod za statistiku Republike Srpske, 2017. godine

догађаја и приредби, а у организацији оваквих манифестација, посебно активности интернационалног карактера, значајан допринос даје и сама локална управа.

1.8.6 Институције културе

ЈУ Центар за културу

Ова установа је стварни носилац културног развоја општине. Под овим именом дјелује од 2011. године, а располаже следећим капацитетима: сала са позорницом (капацитета 400 мјеста), мала сала која се користи и као галеријски простор (капацитета 120 мјеста), ресторан (капацитета 300 мјеста), библиотека, те више просторија погодних за организовање семинара и предавања. ЈУ Центар за културу значајно доприноси развоју културе и образовности у овој локалној заједници, афирмише традиционалне и савремене вриједности високог естетског и умјетничког нивоа. На репертоару ове установе нуди се широк избор активности: пројекције филмова, позоришне представе, свечане академије, приредбе, концерти, изложбе, књижевне вечери и промоције књига, предавања, приједи итд. Центар активно ради током читаве године, а све манифестације су добро посјећене.

ЈУ Народна библиотека „Бранко Радичевић“

Из једне од најстаријих читаоница БиХ, основаној 1888. године, развила се данашња Библиотека. Она је данас културно, информативно, едукативно, мултимедијско и друштвено средиште ове локалне заједнице. Сама грађевина у којој се налази представља заштићени споменик културе, а изграђена је у псеудо-маурском стилу. Основна дјелатност ове установе је библиотека и архива, а проширена је дјелатношћу Службе завичајне збирке (музејска дјелатност). Библиотечка дјелатност обухвата следеће организационе јединице: Одјељење за одрасле читаоце, Одјељење за дјецу и Реферат завичајне збирке обавезних примјерака. Служба завичајне збирке бави се прикупљањем и обрађивањем, депоновањем и презентовањем музејског материјала у сврху очувања културне баштине ове општине. У просторним капацитетима ове установе одржавају се и бројне друге активности, попут: промоција књига и књижевне вечери, разне креативне и едукативне радионице, изложбе, а свакако је најпознатија манифестација „Ноћ музеја“.

ЈУ Спортско културни центар

Ова установа обухвата мултифункционалну спортску дворану површине око 6.250 м² и околни простор, који се користи у разне сврхе. Захваљујући капацитетима које посједује, пружа добре услове за развој различитих врста спорта, организовање и одржавање разних сајмова, концерата, културних и свих других манифестација које окупљају велики број учесника и посјетилаца. Услуге овог центра користе бројни спортски клубови, школе, удружења и организације поводом организовања одређених активности, приредби, такмичења, а на располагању је и грађанима.

1.9 ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Развијен здравствени систем је један од најбитнијих фактора урбаних средина, а традиција развоја здравства у Дервенти је веома дуга, те се њен институционални почетак везује за 1885. годину. Одлуком Земаљске владе основана је Општинска болница, једна од првих у БиХ, а овим актом је ударен темељ развоја здравства у Дервенти, чему свједочи и генеза развоја ове установе кроз читав вијек постојања. Она је, практично, од општинске болнице прерасла, прво, у Бановинску, затим крајем ИИ свјетског рата кратко је служила за војне потребе, те је претворена у ИИ армијску болницу, да би 1947. године прерасла у Помоћну окружну болницу, потом у Среску болницу те би, на крају, 1964. године, Општа болница ушла у састав Медицинског центра Дервента. Болница је званично престала са радом 1992. године.

Данас здравствену заштиту становништва на подручју општине Дервента обавља Јавна здравствена установа Дом здравља Дервента и неколико приватних здравствених установа (ординације, апотеке, лабораторије).

Дом здравља Дервента је здравствена установа у државној својини која обавља примарну здравствену заштиту по моделу породичне медицине, а која је основана за подручје општине Дервента. ЈЗУ Дом здравља

Дервента смјештен је у двије зграде површине 4.067,49 м² и двије амбуланте породичне медицине на терену, површине 200 м². Дио специјалистичких услуга обавља се у Дому здравља, а остала секундарна здравствена заштита у Општој болници у Добоју.

ЈУ Центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју „Будућност“

Ова установа социјалне заштите основана је у Дервенти 1947. године и све до 2012. године носила је назив Завод за слијепе и слабовиде „Будућност“ Дервента. Дјелатност установе обухвата основно и средње образовање и васпитање слијепих и слабовидих ученика – ученика са вишеструким сметњама. Будући да је ова установа једина оваквог типа у РС, ученицима се обезбјеђује смјештај, исхрана, примарна здравствена заштита, културно - забавне и рекреативно – рехабилитационе активности. Установа има основну и средњу школу с интернатом, дневни центар за дјецу и омладину са сметњама у развоју, као и радионице за практичну обуку и рад. У сарадњи са родитељима ЈУ „Будућност“ настоји да пружи максималну подршку лицима са сметњама у развоју у образовању, васпитању, запошљавању, те потпуној интеграцији ове популације у друштвену средину.

ЈУ Геронтолошки центар Дервента

Ова јавна установа бави се питањима збрињавања старих и изнемоглих лица, као и изградњом повољнијег социјално – економског статуса наведене популације. Центар би, такође, требало да ријеши проблем избјегличких и алтернативних смјештаја у овој општини.

Центар ће пружати услуге сталног смјештаја за покретне, полупокретне и непокретне кориснике у апартманском и заједничком собном смјештају, дневни боравак и привремени смјештај, палијативну његу, те отворену ванинституционалну заштиту старих, изнемоглих и хронично обољелих лица.

Инфраструктурни радови на реновирању овог центра теку планираном динамиком, а датум почетка његовог рада још није званично прецизиран.

Дом за старија лица „Златни Луг“

Ова приватна установа основана је 2014. године. Основна дјелатност ове установе је збрињавање лица старије животне доби, а пружа им адекватан медицински надзор, заштиту и безбједност, те смјештај у савремено опремљеним апартманима, а на располагању свих корисника су и ресторан, простор за рехабилитацију, амбуланта и друге услуге.

1.10 ИНФРАСТРУКТУРА

1.10.1 Саобраћајна инфраструктура

Захваљујући специфичном географском положају, Дервента има важну саобраћајну и транзитну позицију. Од паневропског саобраћајног коридора Х (који спаја Западну и Средњу Европу са најјужнијим дијеловима континента) удаљена је око 30 км, а најближа тачка укључења на ову саобраћајницу је у Славонском Броду. Саобраћајни значај општине Дервента и њен укупни допринос у мрежи путне инфраструктуре Републике Српске значајно ће се повећати проласком дијела трасе аутопута „9. јануар“ територијом ове општине, као и завршетком коридора 5-Ц, који ће пролазити недалеко од територијалне границе општине.

Табела 10: Удаљеност већих градова од Дервенте

Градови	Удаљеност од Дервенте	Процијењено вријеме путовања
Бања Лука	82 км	1х 26 мин
Сарајево	186 км	2х 48 мин
Загреб	217 км	2х 25 мин
Београд	242 км	2х 38 мин
Будимпешта	386 км	4х 08 мин
Беч	590 км	око 6х

Друмски саобраћај је значајно развијен, а путна инфраструктура на територији општине Дервента је у задовољавајућем стању. Жељезнички и ваздушни саобраћај у Дервенти нису развијени. Најближа жељезничка станица је у Добоју, док је најближе укључење на жељезничку магистралу Јасенице–Ђевђелија у Славонском Броду. Аеродроми у Бањој Луци и Тузли су најприступачнији и удаљени су цца 90 км од Дервенте, а значајна је и близина аеродрома у Сарајеву, Загребу и Београду. Ријека Сава је пловна читавом дужином тока који припада Дервенти, а најближе луке налазе се у Шамцу и Брчком.

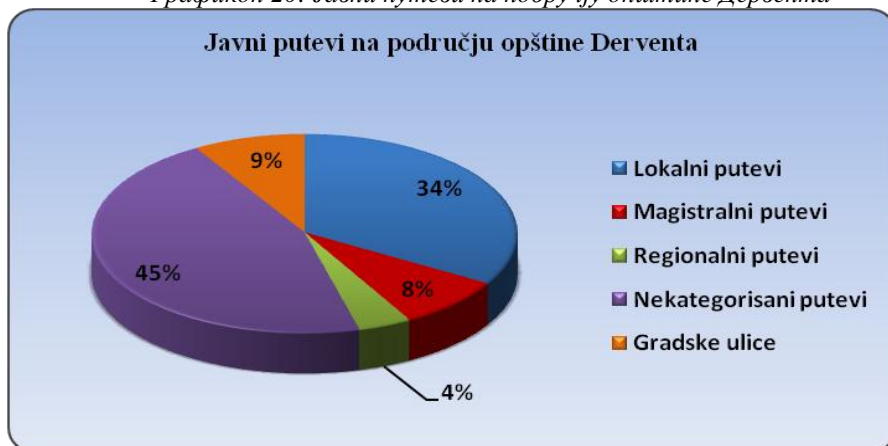
1.10.2 Путна инфраструктура

Дужина путне мреже на територији општине Дервента износи 673,477 км. Процентуално највећи дио мреже чине некатегорисани путеви (44,82%), као и мрежа локалних путева (33,08%).

Сви јавни путеви на подручју општине Дервента разврстани су на:

- ✚ магистралне путеве (укупне дужине 55,841 км)
- ✚ регионалне путеве (укупне дужине 27,207 км)
- ✚ локалне путеве (укупне дужине 226,018 км)
- ✚ некатегорисане путеве (укупне дужине 306,257 км)
- ✚ градске улице (укупне дужине 58,154 км)

Графикон 20: Јавни путеви на подручју општине Дервента²⁷

Дервента је мрежом магистралних и регионалних путева који пролазе њеном територијом добро повезана са свим важнијим центрима и саобраћајницама унутар РС и БиХ.

Табела 11: Структура путева општине Дервента²⁸

Врста пута	Дионица	Дужина (метара)
Магистрални пут	М-14.1 Дервента - Трстенци	16 450
	М-16.1 Дервента - Трмеђа	10 563
	М-17.2 Дервента - Брод	12 200
	М-17.2 Дервента - Брезици	16 628
Регионални пут	Р 472 Поље - Подновље	16 960
	Р 474 Живинице - Мишинци	10 247
Врста пута	Дужина (метара)	
Локални путеви	Укупно	226 024,83
	Асфалт %	69,3
	Макадам %	30,8

²⁷ Izvor: Odluka o razvrstavanju, upravljanju i zaštiti lokalnih i nekatégorisanih puteva i ulica

²⁸ Izvor: Odluka o razvrstavanju, upravljanju i zaštiti lokalnih i nekatégorisanih puteva i ulica

Некатегорисани путеви	306 257,47
Градске улице	57 754,05

Већи дио саобраћајница ове општине у основи задовољава техничке и саобраћајне елементе предвиђене за категорију пута којој свака појединачно припада. Јавне саобраћајнице се редовно одржавају планираном динамиком, а посебно се води рачуна о санирању ударних рупа и оштећања на локалним категорисаним и некатегорисаним путевима, као и градским улицама, како би се саобраћај одвијао у што безбједнијим условима. У сврху бољег протока саобраћаја у самом граду су изграђене 4 кружне раскрснице, а у будућности је планирана и изградња нових, на мјестима на којима би таква регулација саобраћаја била ефикаснија.

У општини Дервента су у претходним годинама уложена значајна средства у пројекте изградње и модернизације путне инфраструктуре, а послови у овој области биће и даље настављени планираном динамиком и у складу са расположивим буџетом.

1.10.3 Водоснабдијевање

Око 20.000 становника општине Дервента снабдијева се водом са централизованог водоводног система путем разводне мреже дужине око 320 км. Укупан број потрошача у 2016. години износио је 7.291.

Систем водоснабдијевања општине Дервента чине 3 одвојена, али међусобно умрежена водозахватна подручја: природна врела „Лупљаница“ и „Билића врело“, те бушени бунари на изворишту „Кораће“, као и потисни и гравитациони цјевоводи, резервоари и дистрибутивна мрежа.

У систему водоснабдијевања Дервенте заступљена су три типа водоводних система: потисни, гравитациони и комбиновани (који је најзаступљенији), који обезбјеђују редовну доставу воде за домаћинстава и привредне субјекте прикључене на овај систем. Вода за пиће се захвата из природних врела „Лупљаница“ и „Билића врело“ каптираних помоћу бушених бунара смјештених у кречњачком подземљу и бунарског система изворишта „Кораће“ гдје се захватају подземне воде из приобаља ријеке Саве, у шљунчано-пјесковитом подземљу, који до потрошача стижу преко резервоара, путем разводне мреже. Квалитет воде на извориштима је задовољавајући (користи се третман хлором), а редовно се врши и узорковање и испитивање микробиолошке и физичко-хемијске исправности воде у ЈЗУ Институт за јавно здравство. Сви потрошачи се редовно, без прекида, снабдијевају водом за пиће. Интензивно се ради на обнављању и изградњи система водоводне мреже, како у урбаном, тако и у руралним подручјима, а динамика радова зависи од финансијских могућности.

Табела 12: Водоводни систем општине Дервента

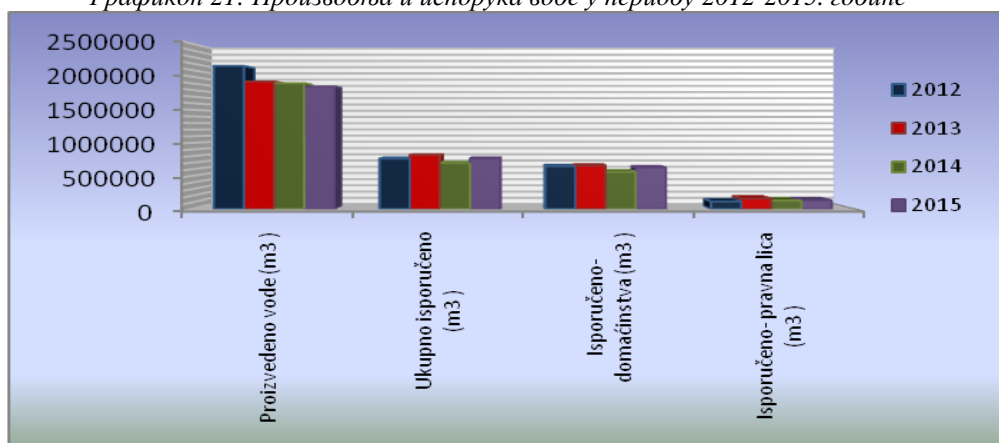
ВОДОВОДНИ СИСТЕМ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА		
Назив изворишта	Број бунара у експлоатацији	Укупни годишњи просјек
Ц.С. „Кораће“	4 бунара (дубине цца 30м)	Q = 30-40 л/с
Ц.С. „Билића врело“	2 бунара (ф400 дубине цца 50м)	Q = 30-35 л/с
Ц.С. „Лупљаница“	1 бунар (ф400 дубине цца 50м)	Q = 16-19 л/с
Потисни цјевовод		Дужина (метара)
Билића врело – Прекидна комора (Сичина)		2 621
Билића врело – Резервоар „Томасово брдо“		2 526
Лупљаница – Резервоар „Врхови“		1 875

Кораће – Бијело брдо	3 224
Гравитациони цјевовод	Дужина (метара)
Бијело брдо – Бабино брдо	4 012
Бабино брдо - Гаковац	4 150
Прекидна комора 1 (Сичине) – Прекидна комора 2 (Рабић)	3 719
Прекидна комора 2 (Рабић) – Резервоар Гаковац	1 780
Резервоар „Врхови“ – Прекидна комора 2 (Рабић)	4 140
Резервоар	Запремина (м ³)
Бијело брдо	300
Бабино брдо	2 000
Гаковац	1 000 + 500
Врхови	200
Главица	300
Томасово брдо	80 + 80
Кораће	200
Р.К. Сичине	50
Р.К. Рабић	50
Лупљаница	50
Билића врело	50

Извор: „Комуналац“ а.д. Дервента

Анализом података утврђено је да је у 2015. години обезбјеђено цјелодневно снабдијевање водом уз смањење производње воде за 2,54%, те повећање испоручене количине воде до крајњих потрошача за 8,72% у односу на претходну годину.

Графикон 21: Производња и испорука воде у периоду 2012-2015. године²⁹

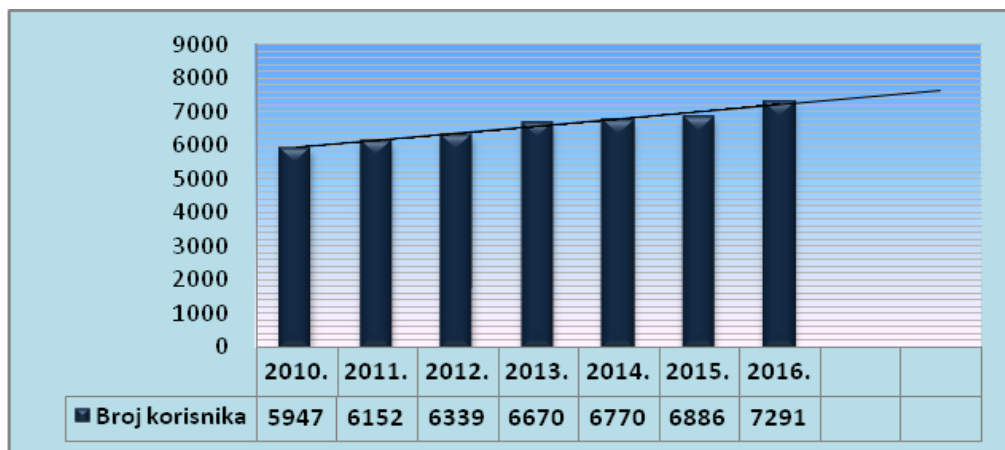

Пропорционално са обнављањем и изградњом водоводне и дистрибутивне мреже расте и број корисника:

Графикон 22: Број корисника водоводне мреже³⁰

²⁹ Izvor: „Komunalac“ a.d. Derventa

³⁰ Izvor: „Komunalac“ a.d. Derventa

Током година континуирано се врши реновирање водозахватних подручја, те је у 2016. години урађено реновирање изворишта „Лупљаница“, те резервоара „Врхови“ и „Гаковац“, а годину дана раније обновљен је и резервоар „Томасово брдо“. Изградња водоводне мреже „Доња Лупљаница“ завршена је 2014. године, мреже „Поље“ 2016. године, а прошле године завршени су и радови на водоводним мрежама „Лексија“ и „Плехан“. Радови на изградњи локалних водоводних система у сеоским подручјима, те на обнављању постојеће и изградњи нове централне мреже биће настављени и у будућности.

1.10.4 Прикупљање и одводња оборинских и фекалних вода

Градски систем канализације убраја се у ред мјешовитих канализационих система и просторно покрива око 80% града. У систем одводње отпадних и оборинских вода са десне стране ријеке Укрине убрајају се 4 главна колектора (укупне дужине 9км), са примарном разводном мрежом (дужине 12 км) и прикључном мрежом (дужине 20 км), а за прихватање оборинских вода користи се 150 сливника. На лијевој страни ријеке Укрине налазе се 2 колектора (укупне дужине 7 км), са примарном разводном мрежом (дужине 6,5 км) и прикључном разводном мрежом (дужине 10 км), у оквиру чега се врши препумпавање у 3 станице за препумпавање са 8 пумпи капацитета 666,4 л/с.

Прикупљене оборинске и отпадне воде непречишћене се испуштају у ријеку Укрину на 4 испусна мјеста. У већини периферних насеља одвод отпадних вода ријешен је путем сабирних и септичких јама из којих се отпадне воде прелијевају у водотоке. Неадекватни одводно-канализациони системи, као и систем у којем нема пречишћавања отпадних вода угрожавају екосистем ријеке Укрине, а доприносе и загађењу животне средине.

1.10.5 Шуме

Од биљног покривача на простору општине својим економским вриједностима истиче се шума. Шуме се простиру на 12.636,45 ха површине на подручју општине Дервента, што чини око 25 % укупне површине земљишта. Крчење и екстензивно сточарство, не само да је смањило шумске површине, него су оне и доста деградиране, па је велики дио шумског земљишта под шикарама или младом шумом. Ипак, значајне шумске површине пружају могућности нових захвата, како садњом на недовољно искоришћеним површинама, тако и одговарајућом смјеном врста дрвећа.

Од укупне површине под шумама око 10.093,94 ха је у приватном власништву, а у државном око 2.542,51 ха. У структури шума које су у државном власништву, високе шуме заузимају око 698,27 ха, изданацке шуме заузимају 1.832,74 ха, а површине подесне за пошумљавање и газдовање чине 2,20 ха, док на површине неподесне за газдовање отпада 9,30 ха.

У оквиру административних граница општине Дервента корисник државних шума је Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, Шумско газдинство „Добој“ – Добој, Шумска управа Дервента, која је, такође, извршилац стручно-техничких послова у шумама у приватној својини.

1.10.6 Снабдијевање електричном енергијом

Електродистрибутивну дјелатност на територији општине Дервента обавља МХ „ЕРС“ ЗП „Електро Добој“ а.д. Добој, РЈ Дервента. Електричном енергијом укупно се снабдијева 13.370 крајњих купаца, од чега је 12.371 купац из категорије домаћинства, док је преосталих 999 купаца из категорије остале потрошње на свим напонским нивоима. Дистрибутивни електроенергетски систем покрива готово читаву територију општине Дервента, изузетак чине повратничка насеља, будући да постојећа средњенапонска и нисконапонска мрежа није адекватна.

Опште стање у погледу напајања корисника на подручју општине Дервента је задовољавајуће, а електрична енергија се испоручује континуирано, без рестрикција. Сви непланирани застоји у испоруци електричне енергије отклањају се у најкраћем могућем року, док се о планским застојима крајњи корисници редовно обавјештавају путем средстава јавног информисања на подручју општине Дервента.

У погледу електрификације повратничких насеља, ЗП „Електро добој“ а.д. Добој, општина Дервента и Министарство за људска права и избјеглице улажу велике напоре да се проблеми у овом подручју умање и ријеше. Највећи проблем представља потпуно одсуство електроенергетске инфраструктуре која је девастирана и уништена током ратних дејстава, а проблем представља и разуђеност стамбених и других објеката у повратничким насељима, што изискује велика финансијска средства због потребе изградње ДВ, ТС и нисконапонске мреже. У 2017. години на постојећу дистрибутивну мрежу прикључен је 41 објекат, изграђен је прикључни далековод 10кВ у дужини од 800м и ТС 10/0,4 кВ у МЗ Мала Сочаница, пуштена је у рад ТС 10/0,4 кВ „Бишња 2“ и изграђена је нисконапонска мрежа укупне дужине 4.420м у насељима Бијело Брдо, Мишинци, Мала Сочаница и Божинци, а завршена је изградња нисконапонске мреже у укупној дужини од 2.510м у насељима Бијело Брдо, Рабић, Бишња и Кулина.

Напајање дистрибутивног подручја РЈ Дервента врши се преко чворне трансформаторске станице 110/35/10 кВ која је у власништву Електропреноса БиХ. РЈ Дервента посједује једну ТС 35/10 кВ у селу Модран, те 241 ТС 10/0,4 кВ. За ТС 110 кВ обезбдијеђено је двострано напајање. Читава секундарна мрежа средњег напона је у погону на 10 кВ и разграната је (у градском дијелу је подземна – кабловска, а у приградским и руралним дијеловима општине – надземна). Примарна мрежа средњег напона није високо оптерећена. У свим значајније оптерећеним ТС 35/10 кВ на дистрибутивном подручју „Електро Добој“ а.д. Добој осигурана је резерва у трансформацији. Водови 35 кВ су врло квалитетни.

Табела 13: 35 кВ водови на територији општине Дервента³¹

Назив чвора 1	Назив чвора 2	Назив и напон [кВ]	Врста вода	Материјал водича	Пресјек [мм ²]	Врста ступова/изолације	Дужина [м]	Година изградње
ЦТС 110/35/10/6 кВ БРОД 1	ЦТС 110/35/10 кВ ДЕРВЕНТА	35	НВ	Ал/Фе	120	ЧЕЛ	7000 (до Укрине)	1972,1987
ЦТС 110/35/10 кВ ДЕРВЕНТА	Укринна	35	НВ	Ал/Фе	95		14000	

Напонске прилике у мрежи су задовољавајуће, оптерећење јединица је високо, а снабдијевање редовно. Дистрибутивни губици електричне енергије износе 6,37% и у континуираном су опадању, што је резултат инвестирања и модернизовања електроенергетских објеката.

И у наредном периоду планирана је санација и реконструкција постојећих, те изградња нових електроенергетских објеката, изградња оптичких телекомуникационих водова с циљем повећања ефикасности даљинског управљања електроенергетским објектима, а предвиђена су и даља континуирана улагања у електрификацију повратничких насеља.

³¹ Izvor: Studija energetskog sektora u BiH, 2008. godine

1.10.7 Телекомуникације

На подручју града Дервента изграђени су телекомуникациони капацитети које пружају могућност коришћења:

- ✚ фиксне телефоније: аналогни и дигитални прикључци (ИСДН БА и ПРА)
- ✚ мобилне телефоније: град покривен сигналом мобилне телефоније
- ✚ интернет везе: омогућена преко Диал Уп-а (аналогно и модемом), као и преко АДСЛ-а са брзином преноса до 1Мб/с.

1.10.8 Медији

Медијска покривеност и извјештавање о дешавањима на територији општине је добра. У Дервенти су развијени штампани медији, као и култура читања новина. О томе свједочи још увијек живо издаваштво најстаријег листа у БиХ, а који је по времену настанка одмах после листа „Политика“. ЈП Дервентски лист и радио Дервента данас издаје „Дервентски лист“, који је почео излазити 1912. године под именом „Дервентски котарски лист“. Ове седмичне локалне новине су, не само главни информатор грађана, него и културна баштина овог краја. Данас се издају у тиражу нешто већем од 1000 примјерака и прате сва дешавања везана за локалну заједницу. Од писаних медија на територији општине издвајају се још „Посавске новости“, које су регионалног карактера и извјештавају о догађањима са подручја Посавине. Дервента данас нема ниједног електронског медија. „Радио Дервента“, након губитка фреквенције и даље није у функцији, а тренутно са подручја општине Дервента извјештавају РТРС и ТВ КЗ из Прњавора. Интернетско извјештавање, путем портала, интернет радија и телевизије, постоји на територији општине.

1.11 ПОВРШИНА И РАЗМЈЕШТАЈ ЗОНА СТАНОВАЊА, ИНДУСТРИЈСКИХ ЗОНА И СЛОБОДНИХ ПОВРШИНА ИЗМЕЂУ УТИЦАЈА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА ВЕЋИХ РАЗМЈЕРА

- ✚ Подручје општине обухвата 57 насељених мјеста, административно подијељених у 42 мјесне заједнице, од којих је 6 градских и 36 сеоских мјесних заједница.
- ✚ Геосаобраћајни положај Дервенте је веома повољан. Она заузима централни положај простора сјеверне Босне и представља транзитно подручје које повезује Панонску низију кроз Динарске планине са приморјем. Дервента представља чвориште магистралних праваца, и то: Брод-Дервента-Добој-Сарајево-Плоче и Бијељина-Дервента-Бањалука, чиме је Дервента директно повезана са главним административним центрима Бањом Луком и Сарајевом.
- ✚ Регионалним правцима: Дервента-Србац-Градишка и Дервента-Подновље-Модрича, општина је добро повезана са свим околним општинама. Близина бродског Посавља омогућава брзо укључивање у важну саобраћајницу паневропски саобраћајни коридор Х (Салзбург-Граз-Љубљана-Загреб-Београд-Ниш-Скопље-Велес-Солун) и железничку магистралу Јасенице-Ћевђелија, као и могућност коришћења ријечног саобраћаја на ријеци Сави.
- ✚ Поред овог, добру саобраћајну позицију одређује и близина аутопута „9. јануар“, који пролази кроз јужни дио општине, као и близина будуће трасе коридора 5 Ц.
- ✚ Једна од важних геостратешких карактеристика јесте и близина аеродрома у Бањој Луци и Тузли, а подједнако је удаљена (око 200 км) од 3 важна центра овог региона: Сарајева, Загреба и Београда.
- ✚ Опшину Дервента чине насељена мјеста: Агићи, Беглуци, Бијело Брдо, Босански Дубочац, Брежице, Буковац, Буковица Велика, Буковица Мала, Бунар, Велика, Велика Сочаница, Врхови, Горња Бишња, Горња Лупљаница, Горњи Бозинци, Горњи Вишњик, Горњи Детањ, Доњи Вишњик, Доњи Детлак,

Дријен, Жеравац, Живинице, Зеленике, Календеровци Горњи, Календеровци Доњи, Ковачевци, Костреш, Кулина, Куљеновци, Луг, Лужани, Лужани Босански, Лужани Нови, Мала Сочаница, Мишинци, Мишковци, Модран, Осиња, Ос Ојци, Пјеваловац, Појезна, Пољари, Поље, Рапцани, Станићи, Тетима, Трстенци, Туњестала, Церани, Црнца и Сусњари.

Према подацима Одјељења за општу управу општина Дервента има мјесних заједница и то:

- Одлуком Скупштине Општине Дервента формирано је 30 мјесних заједница: Агићи, Беглуци, Бијело Брдо, Босански Дубочац, Бунар, Велика Сочаница, Горња Лупљаница, Горњи Вишник, Горњи Детлак, Дервента И, Дервента ИИ, Дервента ИИИ, Дервента И, Дервента ИИ, Дервента ИИИ, Дервента Украина "Доња Лупљаница, Доња Церани, Дријен, Календеровци Горњи, Костреш, Кулин, Лужани

Непривреда и простор

- Ниво развијености урбаног стандарда у Општини Дервента је различит за општински центар и остала подручје Општине, оцијењен на основу степена развијености мјесних заједница, односно квалитета и квантитета опремљености мјесних заједница објектима друштвене, саобраћајне и комуналне инфраструктуре и квалитета стамбеног фонда и начина становања.
- Становници општинско центра имају многе предности и погодности у развијању друштвеног стандарда као на примјер: усмјерену друштвену стамбену изградњу, савремене асфалтиране и технички опремљене улице, водоводну и канализациону мрежу, уличну расвјету, градски саобраћај, увођење и повећање броја телефона, модернизација и проширење трговинске мреже, брже, лакше и боље задовољење потреба у угоститељству, занатству, школству, здравству, култури и др.
- Становници неких ванградских, односно сеоских насеља која су имала добре и асфалтиране путеве, а посебно дијелове уз магистралне и регионалне путне правце, стварали су услове за бржи развој пољопривреде, трговине, угоститељства, приградског саобраћаја, већу могућност школовања дјеце и омладине, лакши и бржи превоз запослених у општински центар. Међутим изостало је значајније опремање тих насеља са садржајима и објектима за задовољење свакодневних егзистенцијалних људских потреба.
- Становници периферних и саобраћајно недовољно повезаних сеоских мјесних заједница остали су ускраћени за многе предности савременог урбаног начина живљења.
- Ратна дешавања су радикално измјенила ситуацију у стамбеном фонду општина, што је проузроковало велики број оштећених и уништених објеката. Међутим, од 1996. године, велики број стамбених објеката је обновљен.
- У урбаном подручју града лоцирано је 44,14% станова, а на сеоском подручју 55,85% станова. Под појмом „друштвена инфраструктура“ подразумијевају се објекти и садржаји терцијарног сектора, те објекти и садржаји друштвених дјелатности – школства, здравства, културе, спорта, социјалне и дјечије заштите, јавне управе и сл. Ове дјелатности, као и привредни капацитети, већим дијелом су концентрисани у општинском центру, док су у осталим насељима дјелимично или никако. У подручју ван општинског центра појављују се, углавном, објекти снабдијевања, основног образовања, здравства, културе, спорта и јавне управе.
- У насељеним мјестима Календеровци Горњи и Осиња постоји дјелимична концентрација садржаја и објеката друштвене инфраструктуре коју чине: осмогодишња школа, амбуланта, дом културе, двије до три продавнице, испостава поште, месни уред.
- У одређеном броју насељених мјеста појављују се мање групације објеката различитог садржаја, (Лужани Босански, Велика Сочаница, Црнца). Углавном су ту по једна трговина или услужна радња у комбинацији са домом културе, подручном школом и мјесним уредом и просторијама мјесне заједнице.
- Просторни размјештај центара насељених мјеста у којима је извршено значајније груписање објеката и садржаја друштвене инфраструктуре лоциран је у западном и јужном потезу општине. Источни дио

општине је подручје без готово икаквих садржаја и објеката друштвене инфраструктуре и без појаве зачетака центара насељених мјеста.

- ✚ Општа карактеристика стања опремљености Општине објектима и садржајима друштвене инфраструктуре, огледа се у изразитој разлици између градског и дијелом ванградског подручја
- ✚ Према садашњем степену економске развијености општине у циљу сагледавања процјене угрожености од пожара привредних објеката, размотрићемо важније привредне субјекте и предузећа са већом пожарном угроженошћу. На основу датих података о пожарним карактеристикама, пожарном оптерећењу, те стању инсталација и уопште заштите од пожара, даће се потребна техничка рјешења и мјере заштите које треба да спроведу предузећа да би се постигао потребан ниво заштите. У сиједећој табели приказана су значајнија предузећа, друга правна лица и остали привредни капацитети општине.
- ✚ Према истом извору у Дервенти се налази 11.466 зграда, од чега је највише зграда са једним станом, чак 10.766, док 3 зграде имају 51 и више станова. Према структури станова, најраспрострањенији су двособни (7.246) и трособни станови (3.909) у стамбеним зградама.

Табела 14: Зграде према броју станова, броју соба и површини³²

Табела 14. Зграде према броју станова, броју соба и површини

ЗГРАДЕ ПРЕМА БРОЈУ СТАНОВА										
Укупан број зграда	БРОЈ СТАНОВА									
	1	2	3	4	5	6-10	11-20	21-30	31-50	51 и више
11 466	10 766	501	71	17	5	47	38	14	4	3
СТАНОВИ ПРЕМА БРОЈУ СОБА И ПОВРШИНИ										
Број станова и површина у м ²	Укупно	ВРСТА СТАНА								
		Једнособни	Двособни	Трособни	Четворособни	Петособни	Шестособни	Седмособни	Осам и више соба	
БРОЈ	13 748	174	7 246	3 909	1 513	505	264	58	79	
ПОВРШИНА (м ²)	972 025	6 433	429 799	285 695	137 325	54 164	34 708	9 112	14 789	

- ✚ У протеклом рату (1992 – 1995.) је уништено, потпуно или дјелимично, око 14.465 стамбених јединица, односно 85,02% стамбеног фонда општине.
- ✚ С обзиром на данашње тренутно стање и повећано миграционо кретање становништва, број становника се перманентно мијења, што треба имати у виду код будућег свеукупног уређења општине Дервента као цијелине у свим видовима заштите, те и цјелокупне заштите од пожара. Изградени објекти на подручју општине Дервента имају стамбени, јавни и административни, индустријски, трговацки, угоститељски и други карактер. Индустријски и значајни привредни објекти лоцирани су на подручју индустријске зоне, док су трговинске радње у ужем језгру града. На подручју града изградени стамбени објекти спратности П+ 3, П+5, П+7, а у приватној својини су углавном ти па П+ 1 и П+ 1 +М.
- ✚ Највећу опасност од пожара представља бензинска пумпа Славуљица- Петрол, која се налази у смом градском језгру, улица Николе Тесле у непосредној близини основне школе Николе Тесле као и код вјерских, стамбених и јавних објеката.

³² Izvor: Zavod za statistiku Republike Srpske, Popis stanovništva 2013. godine

- Из тог разлога неопходно је предузети све превентивне мјере и радње на бензинској пумпи Славуљица-Петрол, како би се ризик од пожара свео на минималну мјеру.
- У урбаном дијелу града постоје велике зелене површине које представљају слободне површине, односно препреке за спречавање ширења пожара великих размјера. На узем урбаном дијелу града и појединим насељеним мјестима ван градског подручја инсталисана је улична хидрантска мрежа.

1.12 СТАМБЕНИ ФОНД

Тенденција развоја општине Дервента је у корист насеља градског карактера, што повећава густину изграђености, а тиме и повећану опасност од пожара и могућност преноса пожара на већи дио зграде, о чему такође треба водити рачуна код планирања насеља.

У структури градских насеља доминирају индивидуални стамбени објекти спратности Пр+1, Пр+л+М и Пр+2 изграђени од чврстих негоривих материјала. Стамбени објекти су спратности Пр+4, Пр+5, Пр+6, Пр+6. Приватизацијом станова престало се водити рачуна о провођењу превентивних мјера заштите од пожара. Из тих разлога, оформљене заједнице етажних власника на својим скупштинама морају доносити одлуке о финансирању и издвајању средстава за одржавање, инсталисање и прегледе инсталација за заштиту од пожара, које су дефинисане законом и појединим правилницима (хидрантска мрежа, паник расвјета, противпожарни апарати, евакуациони путеви итд.).

Све заједнице етажних власника морају у сарадњи са ТВЈ Дервента и инспектором заштите од пожара одржавати проходне појаме путеве, пролазе и прилазе, а за високе објекте платое за ватрогасна возила и на истима се не смију паркирати моторна возила.

Забранити претварање појама степеништа у стамбени дио простора и ову забрану проводити у међусобној сарадњи заједница етажних власника, ТВЈ Дервента и Инспектората заштите од пожара.

Закључак:

Потребно је да се градској и приградској средини, гдје је густина изграђености преко 0,5 и гдје је то могуће, при рјешавању НН прикључака, планира са подземном кабловском мрежом, што би знатно смањило угроженост од пожара и омогућило лакшу тактику гашења пожара у градској средини. Пошто због парцијалне и неријетко непланске градње објеката често није могуће користити подземну инсталацију, а и скупља је за извођење, онда се у тим ситуацијама препоручује коришћење самоносивих кабловских снопова СКС. При изградњи средњенапонске и нисконапонске надземне мреже потребно је користити бетонске стубове умјесто дрвених. У свим објектима је неопходно вршити периодична испитивања громобранских инсталација, а код пројектовања и изградње нових објеката поштовати све стандарде и прописе везано за ову област.

1.13 ЗОНА ИНДУСТРИЈЕ

Према Одлуци о изради Ревизије дијела Регулационог плана »Индустријска зона« у Дервенти, просторни обухват овог регулационог плана састоји се из два дијела од тзв. »Јужног појаса« површине од сса 13 ха и »Сјеверног појаса« површине од сса 22,70 ха.

Чланом 1 став 2 наведене Одлуке, границе просторног обухвата »Сјеверни појас« чине: Улица Книнска – (од Дубичке до раскршћа на заобилазници) дио жељезничке пруге до стамбених објеката – граница иза »Механике«, Искре и ЗЗ »Братство« и линија ријеке Укрине до Дубичке улице. Границе просторног обухвата »Јужни појас« чине: Дио Жељезничке улице од Творнице обуће »Шпринт«, а по дубини до линије земљишта »Технорада«. Границе просторног обухвата овог плана дате су на свим гарфичким прилозима.

У Пројектном задатку – програмским тезама за израду ревизије дијела Регулационог плана »Индустријска зона« којег је дало Одјељење за просторно уређење Дервента дописом од августа 2006. године, наведено је да су предмет регулације двије просторне цјелине дефинисане као »Сјеверни појас« површине од сса 60,0 ха и »Јужни појас« површине од сса 13,0 ха, што укупно износи сса 73 ха.

У члану 1. тачка 1. Уговора о изради Ревизије дијела Регулационог плана »Индустријска зона« у Дервенти, закљученим дана 30.06.2006. године, наведено је да површина овог плана износи 36 ха, а што је знатно мање од површина које су дате у Одлуци о изради Ревизије дијела Регулационог плана »Индустријска зона« и Пројектном задатку – програмским тезама добијеним од Одјељења за просторно уређење Дервента.

1.14 ПРОСТОРНА ЦЈЕЛИНА

У претходном раздјелу наведено је да се просторна цјелина коју обухвата Ревизија дијела Регулационог плана »Индустријска зона« налази у ужем урбаном подручју града Дервента и да његова бруто површина износи цца 35,70 ха. Опис граница овог просторног обухвата дат је такође у претходном раздјелу.

Просторна цјелина коју обухвата овај регулациони план заузима сјевероисточни дио града Дервенте и иста је у просторном и функционалном смислу подијељена на двије подцјелине које су омеђене и међусобно раздвојене примарним и секундарним саобраћајницама.

Анализом постојећих физичких структура може се констатовати да одређене (мање) просторне цјелине унутар ове индустријске зоне заузимају индивидуални једнопородични стамбени објекти и само један постојећи индустријски објекат.

Подручје плана »Индустријска зона« не може се ни просторно, а ни функционално посматрати изоловано од осталих градских подручја јер се свака промјена у централном градском подручју, непосредно или посредно одражава на ову зону града и обрнуто.

У функционалном смислу, ова цјелина и просторне цјелине које је непосредно окружују немају исте садржаје, па се стога исте међусобно допуњавају. У контексту повезивања и интеракција ове индустријске зоне и зоне ужег градског центра, посебно важну улогу има саобраћај.

У границама обухвата предметне просторне цјелине која заузима површину од сса 35,70 ха, око 93,5% простора намијењено је за изградњу индустријских објеката, док се на преосталом дијелу, на око 6,5% простора, задржава постојећа стамбена зона.

Као што је већ наведено, просторни обухват овог плана чине Јужни и Сјеверни појас које међусобно раздваја Магистрални пут М – 14.1 дионица Дервента – Дервента (Жировина).

Ван граница, у контактним зонама овог просторног обухвата, налазе се већ изграђени индустријски објекти од којих су неки у скорије вријеме реконструисани. Ови објекти чине нуклеус будуће индустријске зоне града Дервента.

Постојеће стање просторне цјелине која је означена као »Сјеверни појас« карактерише неизграђеност свих планираних површина. У овом дијелу обухвата до сада је предвиђена само локација нове градске топлане.

У западном дијелу просторне цјелине »Јужни појас« налазе се једна нешто већа група три издвојене енклаве индивидуалних једнопородичних стамбених објеката, уситњених хоризонталних габарита и мале спратности.

Овакав начин изградње у градским зонама није рационалан, у првом реду због ниског степена искоришћености градског грађевинског земљишта као посебно важног ресурса, па је Урбанистичким планом града била предвиђена експропријација тих објеката.

Сви објекти сврстани су у четири бонитетне категорије, зависно од грађевинских карактеристика, конструкције, материјала, времена изградње, услова одржавања и евентуалног степена оштећења.

Од укупног броја анкетираних објеката око 55% објеката припада И. И ИИ. бонитетној категорији, док се око 45% објеката сврстано у ИИИ. и ИВ. Категорије.

КАТЕГОРИЈА	БРОЈ	БРОЈ
Објекти И категорије	13	13

Објекти ИИ категорије	15	15
Објекти ИИИ категорије	9	9
Објекти ИВ категорије	14	14
УКУПНО	51	51

1.14.1 Символи за категорију технолошког процеса према угрожености од пожара

- ✚ K1 - у ову категорију спадају погони у којима се употребљава материјал који се може запалити или експлодирати под дејством воде или кисеоника, лакозапаљиве течности чија је тачка паљења испод 23°C и гасови и паре чија је доња граница експлозивности испод 10 запреминских процената,
- ✚ K2 - у ову категорију спадају погони у којима се ради са лакозапаљивим течностима чија је тачка паљења између 23°C и 100°C и запаљивим гасовима чија је доња граница експлозивности изнад 10 запреминских процената, погони у којима се обрађују чврсте запаљиве материје, при чему се развија експлозивна прашина,
- ✚ K3 - у ову категорију спадају погони у којима се ради са запаљивим течностима чија је тачка паљења између 100°C и 300°C и чврстим материјама температуре паљења до 300°C,
- ✚ K4 - у ову категорију спадају погони у којима се ради са течностима чија је тачка паљења изнад 300°C, чврстим материјама чија је температура паљења изнад 300°C и материјама које се прерађују у загрејаном, размекшаном или растопљеном стању, при чему се ослобађа топлота праћена искрама и пламеном и
- ✚ K5 - у ову категорију спадају погони у којима се ради са негоривим материјама и хладним и мокрым материјалом.

Пожарне карактеристике значајнијих објеката за индустријску производњу

Предузеће	Дјелатност	Категорија технолошког процеса	Пожарно оптерећење (према ЈУС У. Ј1.030)	Инсталације заштите од пожара		Врста запаљиве материје
				Хидрантска мрежа	Ватродојавни систем	
Индустрија обуће	Производња	K2	средње	+	+	Чврсте

Дрвопрерада	Производња	K1	високо	+	+	Чврсте
-------------	------------	----	--------	---	---	--------

1.14.2 Процјена угрожености

Развод у ужој градској средини за вишеспратне стамбене зграде задовољава, с обзиром да је кабловски (подземни) и да нема утицаја на тактику гашења евентуалних пожара у градској средини. За приградска, као и ванградска насеља, развод је углавном урађен ваздушним водовима са голим проводницима, које би у будућности требало рјешавати, такоде, подземним кабловима или надземним самоносивим кабловским сноповима са изолованим проводницима.

На надземним мрежама може доћи до чешћих кварова, због високих електричних напрезања, изазваних атмосферским и погонским пренапонима, због великих механичких напрезања усљед додатних терета (лед, вјетар), због прљања изолације и због могућности утицаја страних тијела (дрвеће, гране и си.), као и погрешних манипулација.

Због горе наведених ризика, потребно је водити рачуна да се поштују стандарди и прописи који се односе на сваки дио електроенергетског система појединачно, а односе се на одржавање свих елемената унутар и изван система (редовна ревизија опреме и чишћење трафо станица, редовно одржавање и замјена дотрајалих елемената, прокрес растиња око трафо станица и водова).

Закључак:

Потребно је да се градској и приградској средини, гдје је густина изградености преко 0,5 и гдје је то могуће, при рјешавању НН прикључака, планира са подземном кабловском мрежом, што би знатно смањило угроженост од пожара и омогућило лакшу тактику гашења пожара у градској средини. Пошто због парцијалне и неријетко непланске градње објеката често није могуће користити подземну инсталацију, а и скупља је за извођење, онда се у тим ситуацијама препоручује коришћење самоносивих кабловских снопова СКС. При изградњи средњенапонске и нисконапонске надземне мреже потребно је користити бетонске стубове умјесто дрвених. У свим објектима је неопходно вршити периодична испитивања громобранских инсталација, а код пројектовања и изградње нових објеката поштовати све стандарде и прописе везано за ову област.

1.14.3 Енергетске инсталације

На подручју општине Дервента егзистира већи број бензинских станица на којима се врши промет запаљивих и експлозивних течних материја, а на неким и гасовитих материја. На територији општине Дервента егзистирају следеће пумпне станице: Енергопетрол - Нестро, Петрол. Нешковић, Кузмановић Петрол, Славуљива Петрол, Ина .

1.14.4 Могућност акцидентне ситуације

Осим познатих потенцијалних извора опасности од евентуалног настанка пожара и експлозија, као што су објекти бензинских станица, нафтних терминала и других смјештајних капацитета нафтних деривата на којима се врши промет запаљивих течности и гасова су и индивидуалне гасне котловнице и котловнице на течном гориву, гдје било какво оштећење може изазвати акцидентну ситуацију. На повећање угрожености могу утицати различити кварови и ломови на уређајима мјерних инструмената, запорних вентила, блок вентила и других сигумосних елемената. Очекиване акцидентне ситуације на технолошким инсталацијама за енергетске медије су:

- ✚ истицање гаса и пара запаљивих течности у простор котловнице,
- ✚ продор гаса и пара запаљивих течности у подземне водове и канале и остале подземне инфраструктурне системе (канализације, ПТТ каналице итд.),
- ✚ пуцање мембране сигурносних и регулационих уређаја и иструјавање гаса и запаљивих течности,
- ✚ експлозија са пожаром на инсталацији и опреми за енергетске медије и
- ✚ појава експлозивних смјеша у објектима у непосредној или ближој околини гасног система и система са запаљивим течностима.

1.14.5 Систем веза и дојавни системи

На подручју општине Дервента обавјештавање и дојава о евентуалном пожару може се извршити путем:

- телефонских веза (фиксна и мобилна) и средстава за јавно информисање.

Њихова употреба и обавеза појединих субјеката на територији општине Дервента посебно је обрађена у овом плану - поглавље ИВ.

1.14.6 Организација, опремљеност, оспособљеност и просторни распоред ватрогасних јединица

На подручју општине Дервента организована је Територијална ватрогасне јединица, број чланова и састав ватрогасне јединице

Табела 15. Број и састав чланова ТВЈ Дервента

Састав	Број чланова
Старјешина ТВЈ	1
Вођа смјене- Ватрогасац	5
Ватрогасац-Возач	4
Цистач-курир,диспечер	1
Ватрогасац-Сервисер	2
УКУПНО	13

ТВЈ Дервента има успјешан радијус дејства до 5 км, а у већим насељеним мјестима није у могућности да интервенише у времену краћем од двадесет минута као што су МЗ. Осиња, МЗ.Соцанића,МЗ.Календеровц, МЗ. Мишковци. Непходно је у МЗ Осиња формирати Добровољну ватрогасну јединицу која би у саставу имала три стално запослене особе, док би осталу Добровољну ватрогасну јединицу чинили добровољци.Територијална ватрогасна јединица обавља службу по смјенама (4 смјене). Територијална ватрогасна јединица опремљена је: личном и заштитном опремом, ватрогасним возилима, преносним и превозним апаратима, љествама, цријевима, млазницама, као и техничким алатом. Спецификација опремљености ватрогасних јединица даће се у поглављу В – техничка опрема и средства за гашење пожара овог Плана.

2. МИКРОЕЛЕМЕНТИ СТАЊА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ИЗГРАЂЕНОСТИ ОБЈЕКТА

2.1 СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У СТАМБЕНИМ ОБЈЕКТИМА

У урбаном центру општине, преовладавају индивидуални стамбени објекти, спратности од П до П+2, од којих поједини имају пословне просторе у приземљу.

На овом подручју постоји више објеката колективног становања, спратности од П+2 – П+3-П+5. То су углавном објекти старије градње. У погледу противпожарне заштите, објекти су грађени од трајних материјала, високе отпорности према пожару (армирани бетон, опека, камен). Од дјелатности, које припадају овој групи у обухвату Плана, заступљене су следеће:

Сви објекти и простори, у којима су смјештене функције наведених дјелатности, лоцирани су у ужом општинском центру. Објекти су опремљени апаратима за почетно гашење пожара.

2.2 БЛОК ГРАДСКИ

Биланси кориштења површина, ресурса и објеката

Урбанистички показатељи:

Површина унутар граница обухвата Плана је.....	45,5 ха
Број становника.....	712
Број домаћинстава.....	397
Просјечни број чланова по домаћинству.....	1,8
Густина насељености.....	15,6 станов./ха
Укупан број постојећих главних објеката	397
Број темеља који су остаци од срушених објеката.....	5
Број темеља који су фаза изградње новог објекта.....	5
Б.Г.П. свих постојећих објеката.....	61963,5 м ²
БГП постојећих стамбених објеката.....	1705м ²
БГП постојећих пословних објеката.....	60258,5м ²
Коефицијент изграђености обухвата.....	0.13
Површина под објектима.....	31850м ²
Преовлађујућа спратност на подручју обухвата плана.....	П и П+1+М

Оцјена стања организације уређења и кориштења простора

Анализом постојећег стања, тј. природних и створених услова овог подручја уз истовремено уважавање захтјева и потреба савременог живота, може се дати оцјена стања, на основу које се може утицати код утврђивања циљева развоја и код одређивања просторно-програмског концепта. У ту сврху анализирани су природне карактеристике, намјена површина и постојећа изграђеност и инфраструктурна опремљеност.

У групи природних услова анализирани су: носивост, стабилност, висина подземних вода, плављење и сеизмичност. У погледу ове анализе повољности са аспекта природних услова, терен је раван, стабилан, добро носив.

Све ове особине иду у прилог градње како стамбених, тако и објеката стамбено-пословног садржаја. Мањи површински и подземни токови са околних узвишења имају свој утицај. Због непропустљивости и слабије пропустљивости на неким дијеловима површине терена, воде се задржавају, па је потребно терен дренирати.

На овом подручју је могуће градити уз извјесне додатне трошкове (за подизање насипа изнад коте високе воде, за подизање објеката на темељима подигнутим изнад утицаја високих вода, за подизање терена насипањем до коте утицаја поплавних вода) у сврху побољшања услова изградње.

У групи створених услова анализирана је постојећа намјена површина, изграђеност и инфраструктурна опремљеност. Садашње коришћење простора по намјени указује на то да је у процесу даље изградње подручја могуће ускладити његов просторни развој.

Мања изграђеност овог простора даје могућности да се приступи планирању са радикалним захтјевима у просторној организацији овог подручја. Као резултат овога, планирано је да ово буде зона за грађење стамбених, те стамбено пословних садржаја.

Саобраћајна опремљеност подручја није ограничавајући фактор. Простор има излаз на постојеће асфалтне саобраћајнице и потребно је планирати мрежу интерних саобраћајница унутар обухвата.

Слика 7. блок градски

2.3 БЛОК ЦЕНТАР

Простор који је обухваћен планом налази се у средишњем дијелу града -на благом узвишењу и обухвата централни дио градског језгра – са затеченом старом урбаном матрицом, промијењеном кроз вријеме.

Укупна површина обухвата Плана је 9,17 ха. Треба нагласити да се ради о хетерогеном простору у коме доминира стамбена функција. Мањи, централно позиционирани, дијелови обухвата су неизграђени.

Предметни локалитет се граничи са простором изграђеним углавном, с једне стране индивидуалним објектима, а с друге стране дијелом урбаног језгра са стамбено-пословним и пословним објектима и садржајима.

Овај простор је готово у потпуности реализован у дијелу који обухвата објекте друштвених дјелатности (вјерске, културне, школство) као и уређене јавне површине – трг и зелене површине (парк уз зграду Дома војске).

Контактни регулациони планови са којима се граничи предметни обухват су Регулациони план Центар Исток – Центар Запад, Регулациони план Центар Исток и Регулациони план Гаковац.

У обухвату егзистира и више појединачних и објеката у групацији који су на листи заштите културно-историјских споменика, који су детаљно третирано кроз План. Такође су као природна вриједност заштићена стабла на градској тржници и иза библиотеке.

Предметни простор налази се у централном дијелу насељеног мјеста (градског насеља) Дервента на десној обали Укрине. Обухват плана се простире на брежуљкастој падини, на надморској висини 126-156 м. Само градско насеље се протеже од долине ријеке Укрине (103 м надморске висине) до узвишења Рабић (218 м надморске висине). Шире подручје општине Дервенте се налази на граници између брдско - планинске унутрашњости и ободног дијела Панонског базена, па у његовој морфоструктури углавном доминирају ниска побрђа, брежуљци и алувијалне равни.

2.3.1 ЗОНИРАЊЕ ТЕРИТОРИЈЕ

У складу са анализом урбаних параметара подручје обухвата плана је подијељено на 11 карактеристичних зона које се могу издвојити и које су приказане на графичком прилогу бр. 01.а *Постојећа намјена површина по зонама*, у склопу анализе постојећег стања.

Као критеријуми за зонирање су кориштени намјена простора, функционална диспозиција објеката, структура парцелације, степен регулације објеката, бонитет грађевинског фонда, степен изграђености простора, амбијенталне карактеристике простора, структура власништва над земљиштем, сабраћајна матрица, те карактеристични урбанистички параметри - коефицијент изграђености и коефицијент искориштености предметних зона и појединачних грађевинских парцела у оквиру зона.

Зона 1 представља зону централних сацаја, гдје је простор готово приведен намјени према раније израђеној планској документацији.

Зона 2 обухвата простор стамбено пословних и стамбених индивидуалних објеката, умјерене спратности, карактеристичне за становање индивидуалног типа.

Зона 3 обухвата простор у ком је заступљено становање индивидуалног типа.

Зона 4 обухвата вјерске објекте.

Зона 5 обухвата управу и администрацију. Објекти махом представљају постојећу урбану структуру.

Зона 6 обухвата школство – Основну школу.

Зона 7 обухвата објекте културе.

Зона 8 обухвата простор пијаце.

Зона 9 обухвата постојећу бензинску станицу.

Зона 10 обухвата трг и уређене пјешачке површине.

Зона 11 обухвата саобраћајнице.

Карактеристичне зоне интерполиране су по пописним валоризационим блоковима, који представљају и логичне цјелине које је потребно разматрати појединачно и у садејству са контактним блоковима. Обухват је подијељен на 7 блокова, који се истичу и дефинисани су постојећом саобраћајном матрицом.

Блок број 1

Представља простор на којем је изграђена православна црква са припадајућим вањским уређењем у изградњи, као и уређени споменички комплекс. Блок окружује улица Трг православља. Простор је готово у потпуности уређен, уз могућност побољшања хортикултурног уређења.

Блок број 2

Обухвата простор који представља центар, односно на којем су сконцентрисани објекти друштвених дјелатности, односно објекти духовне културе (католичка црква и џамија), објекти културе – градска библиотека и Дом војске, зграда основне школе и зграда управе – зграда Општине. Блок је на потезу ка Тргу ослобођења дијелом ограничен низом индивидуалних стамбено-пословних објеката који представљају старо језгро Дервенте и који су под заштитом. Испод зграде Општине и Католичке цркве, налази се градска тржница – отвореног типа, која је застарјела, са привременим објектима који нису у функцији. Тржница је доста запуштена и у лошем стању, а у исто вријеме има врло добру позицију – постоји традиција тржнице, централна позиција, денivelација омогућује искоришћење сутерена, могућност коришћења простора по нивоима. У овом блоку планске интервенције су могуће и оправдане у дијелу тржнице.

Блок број 3

Обухвата простор између улица Трг православља, 1. маја, Николе Тесле, Славка Симића и Краља Петра И. Овај блок је полуотвореног типа, са јасном уличном фасадом, гдје су објекти углавном ослоњени једни на друге. Улични низ има амбијенталну вриједност, с тим да су објекти настали педесетих година нарушили постојећи низ, али као такви и егзистирају.

У блоку уз Улицу 1. маја, порушена је стара Доњачка џамија, чија је локација под заштитом (на листи је Националних споменика), која је у току израде овог планског документа обновљена. Несклад у блоку представља и постојећа бензинска станица изграђена према претходном регулационом плану. Бензинска станица се проширила са садржајем техничког прегледа и изграђеношћу доста утиче на сусједне постојеће стамбено-пословне објекте.

Потез у Улици Николе Тесле чине индивидуални објекти стамбене и стамбено-пословне намјене. Унутрашњост блока је врло хаотична (парцеле приватног власништва, добрим дијелом изграђени помоћни објекти од различитог грађевинског материјала, различитих, непримјерених габарита и изгледа, узурпирани парцеле у државном власништву, неуређен простор, запуштен), а представља планерски потенцијал.

У блоку се могу примијенити санација, обнова локације и радикална урбана реконструкција са новом изградњом.

Блок број 4

Обухвата простор између улица Николе Тесле, Краља Петра И и Славка Симића. Овај блок је отвореног типа, са фасадом на којој се појављују увлачења (зграда Суда) у Улици краља Петра И, док су објекти уз остале улице углавном слободностојећи, из различитих временских периода што се огледа и у изгледу, волуменима, материјализацији.

Карактеристична је уређена зелена површина испред зграде Суда. Изградња нових објеката, добрим дијелом нелегална, угрозила је грађевинске линије и амбијент. У блоку се могу примијенити санација, урбана реконструкција и интерполација нових објеката.

Блок број 5

Обухвата простор између Улице Николе Тесле, Улице Чика Јове Змаја, Улице Јована Дучића и Улице краља Петра И. Овај блок је отвореног типа, са лошим покушајем стварања уличне фасаде. Архитектонски, потез у Улицу краља Петра И је неуспио. Објекти су визуелно потпуно у нескладу. Регулација уличног фронта није успостављена.

Појављују се увлачења код већих структура (код објекта МУП-а). Карактеристична је уређена зелена површина испред зграде МУП-а. На углу улица Краља Петра И и Јована Дучића, изграђен је стамбено-пословни објекат, који је требао да нагласи угао, али волуменима и архитектонским рјешењем није

унаприједио овај потез. Индивидуални објекти – стамбени, су малих габарита и ниске спратности, а објекти грађени последњих година су можда и предимензионирани.

У блоку се могу примијенити санација, радикална урбана реконструкција и интерполација нових објеката.

Блокови број 6 и број 7

Обухватају простор између улица Николе Тесле, 1. маја, Јована Дучића, Чика Јове Змаја, а раздвојени су Улицом Славка Родића. Махом су заступљени индивидуални стамбени објекти, мали број стамбено-пословних објеката новије градње, једна стамбена зграда ниске спратности и ватрогасни дом.

У блоку се могу примијенити санација, реконструкција и интерполација нових објеката, те дјелимична реконструкција саобраћајне матрице. У обухвату постоје и објекти вишепородичног становања новијег датума у зони уз улице Чика Јове Змаја и Славка Родића. Објекти су спратности која варира углавном од П+1+Пк и Су+П+3. Многи објекти имају изграђени сутерен због теренских услова. Пословање у објектима индивидуалне градње није заступљено у већој мјери. Објекти су углавном средњег и доброг бонитета. Објекти уз Трг православља, мада лошег бонитета, представљају амбијенталну вриједност града. Готово сваки стамбени објекат на парцели има и помоћне објекте различитог грађевинског бонитета чија намјена варира од гаражних објеката до објеката за смјештање огрева.

Укупна површина стамбеног фонда износи 22 817 м² у којем живи 730 становника у 228 домаћинстава.

2.4 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН "ЦЕНТАР-ЗАПАД"

Слика 7. РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН "ЦЕНТАР-ЗАПАД"

Ревизија Регулационог плана „Центар-Запад“, обухвата простор дефинисан улицама Трг Православља, Цара Лазара, Триве Вујића и Краља Петра И, површине 2,6 хектара. Поменути простор чини дио градског центра, који се отприлике поклапа са дијелом зоне старог градског језгра.

У вријеме обиласка и теренског снимања обухвата, констатовано је да се у обухвату могу дефинисати два блока:

Блок 1 између улица Триве Вујића, Цара Лазара, Трга Ослобођења и Вељка Миланковића

Блок 2 између Трга Православља, Краља Петра И, Триве Амелице и Вељка Милановића

На простору блока бр. 1 изграђени су стамбени индивидуални објекти, стамбено-пословни објекти, пословни објекти, објекти колективног становања и јавни објекти – пошта и ТТ као и СИЗ за социјалну заштиту. Уз ове објекте је и велики број помоћних објеката – гаража и шупа.

На простору блока број 2, изграђени су углавном објекти колективног становања и један индивидуални стамбени објект.

Робна кућа је јавни објект изграђен у овом блоку. У залеђу објеката су углавном дотрајали помоћни објекти.

Простор обухваћен ревизијом регулационог плана „ЦЕНТАР ЗАПАД“ је површине 2,6 ха. На предметном простору евидентирано је укупно 34 објеката, укупне бруто развијене грађевинске површине од око 21.744,35 м². Укупна површина земљишта под објектима је 7.010,57 м² што значи да је просечна искоришћеност земљишта око 27 %. Просечни индекс изграђености на целокупном простору обухвата је 0.83.

Пословне и стамбено-пословне зграде у обухвату плана планирана је изградња неколико нових колективних стамбено-пословних објекта, спратности до П+3+М, како је приказано на графичком прилогу бр.11.

Блок број 2. конципиран је у основи као и раније с тим да је улична фасада према улици Краља Петра репрезентативна градска фасада орјентисана на пјешачку зону. Објекти између Робне куће и угаоног стамбено-пословног објекта планирани су као стамбено-пословни објекти. Постојећи индивидуални стамбени објект у блоку бр.2 је предвиђен за укљањање а на његовој парцели је предвиђен нови колективни стамбено-пословни објект.

ПЛАНИРАНИ БИЛАНСИ

Површина обухвата	2,6 ха
Укупан број становника	1320
Укупан број домаћинстава	331
Густина становања	507 стан/ха
БГП постојећих објеката који се задржавају	17 752 м ²
БГП постојећих објеката који се укљајају	1 623 м ²
БГП свих планираних објеката	14 145 м ²
Укупна бруто грађевинска површина свих објеката	31 897 м ²
<u>Укупна површина под објектима</u>	<u>8 491 м²</u>
Коефицијент изграђености	1,22
Проценат изграђености	33%

БОЛК 1

УКУПНА ПОВРШИНА БЛОКА 1

$\Pi = 20\,466 \text{ м}^2$

ПОВРШИНА ПОД ОБЈЕКТИМА

$\Pi = 6\,236 \text{ м}^2$

УКУПНА ПОВРШИНА НАДЗЕМНИХ ЕТАЖА

$\Pi = 23\,062 \text{ м}^2$

Индекс изграђености на нивоу блока

1.12

БОЛК 2

УКУПНА ПОВРШИНА БЛОКА 2

$\Pi = 5\,534 \text{ м}^2$

ПОВРШИНА ПОД ОБЈЕКТИМА

$\Pi = 2\,253 \text{ м}^2$

УКУПНА ПОВРШИНА НАДЗЕМНИХ ЕТАЖА

$\Pi = 8\,835 \text{ м}^2$

2.5 ЦЕНТАР ИСТОК-ЦЕНТАР ЗАПАД-БЛОК ЗАПАД

Простор обухваћен израдом предметног Регулационог плана налази се југозападно од кружног тока "Рампа", пружа се једним дијелом дуж ријеке Укрине, затим, тангира православно гробље и мезарлуке, а детаљна граница обухвата описана је у Одлуци о изради предметног Регулационог плана. Површина обухвата износи 18,4 ха. Тачан обухват Плана назначен је на графичким прилозима.

Подручје Плана је, углавном, изграђено и, у већој мјери, уређено. Веће површине неизграђеног земљишта су уз ријеку Укрину, на мјесту и у близини некадашње основне школе, која је протеклим ратом уништена, као и на мјесту и у близини остатака српско-православне цркве Успења Богородице, која је, такође, порушена до темеља током протеклог рата.

Терен је раван на дијелу уз ријеку Укрину и Омладинску улицу, а остатак локације је у нагибу у правцу сјеверозапад-југоисток.

СТАНОВАЊЕ

Простор у обухвату плана је у великој мјери насељен и изграђен. Источни дио предметне локације је рјеђе насељен и углавном преовладавају објекти породичног становања, спратности до П+1+Пк, у мањем броју су индивидуални стамбено-пословни објекти, 11 објеката је колективних стамбених, 8 стамбено-пословних са пословањем најчешће смјештеним само у приземљу. Неколико објеката је у изградњи. Спратност је од П до П+3+Пк. У склопу парцела за индивидуално становање изграђен је већи број помоћних објеката.

БИЛАНСИ КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА, РЕСУРСА И ОБЈЕКТАТА

Према валоризационој основи постојећег стања, у простору обухвата Плана, установљени су следећи урбанистички параметри:

• Површина обухвата	18,4 ха
• Укупна бруто грађевинска површина свих објеката	47481,5 м ²
• Укупна површина под објектима	25637,49 м ²
• Укупна бруто грађевинска површина стамбених објеката	36008 м ²
• Укупна бруто грађ. површина стамбено-пословних објеката-становање	6268,5 м ²
• Укупна бруто грађ. површина стамбено-пословних објеката-пословање	3311 м ²
• Укупна бруто грађевинска површина пословних објеката	1415 м ²
• Укупна бруто грађевинска површина објеката друштвених дјелатности	765 м ²
• Укупна бруто грађевинска површина инфраструктурних објеката	14 м ²

• Укупна бруто грађевинска површина објеката у изградњи	998,0 м ²
• Укупна грађевинска површина темеља	827,0 м ²
• Укупна бруто грађевинска површина рушевина	385,0 м ²
• Укупан број објеката	291
• Укупан број објеката у изградњи	9
• Укупан број темеља	9
• Укупан број рушевина	5
• Коефицијент изграђености	0,027

2.6 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН ЛУГ

Обухват предметног регулационог плана “Луг” – Општина Дервента, налази се у сјеверозападном дијелу града Дервенте (између постојећег насеља дуж насипа сјеверно од ријеке Укрине и меандрирајућег карста потока Вуковије. Наведени терен је дио веће долињске равни ријеке Укрине. То је алувијална терасна равна (т₁) релативне висине изнад средњег нивоа Укрине око 7 м. Апсолутна висина ове равни је око 108 м. На предметној површини терена постоје ерозионе јаруге мањих повремених површинских токова, који настају за вријеме поводња Укрине и Вуковије.

Простор који је обухваћен Регулационим планом налази се у сјеверозападном дијелу Дервенте, јужно од магистралног пута М-16 који води за Прњавор и Баља Луку. Наведени простор има облик тругла који је омеђен са 3 саобраћајнице - на сјеверу магистралним путем М – 16, са југа ул. Српске војске, а са истока ул. 16 Крајишке бригаде.

Укупна површина обухвата Регулационог плана “Луг” износи цца 14,79 ха, од чега је 3,57 ха или 24% простора изграђено.

Простор који обухвата Регулациони план је дјелимићно изграђен и то објектима индивидуалног становања. Ови објекти су углавном смјештени уз улице Српске војске, и улицу 16. Крајишке бригаде. Приземље ових објеката мјестимично је претворено у пословне просторе. Понеки пословни објекти су изграђени и као самостални објекти. Они су зидани или су привремени монтажни објекти (киосци).

Остали простор (цца 76%) је слободан, углавном пољопривредно земљиште (њиве) преко којих иде поток, који је и уједно и отворени канал.

СТАНОВАЊЕ

Постојеће становање у оквиру обухвата Регулационог плана “Луг” је индивидуално. У потпуности преовладава функција индивидуалног становања са укупном стамбеном површином од око 11.168 м² и око 124 стамбене јединице. У склопу парцела за индивидуално становање често се налазе и засебни пословни објекти, помоћни објекти и гараже. Величина парцела које су изграђене креће се од 304 м² преко 470 и 650 па све до 1006 м².

ПОСЛОВНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

На просотору обухваћеним Планом од пословних објеката налази се тек понеки низ приземних зиданих или монтажних киоска уз улицу Српске војске и ул. 16. Крајишке бригаде.

БИЛАНСИ КОРИШТЕЊА ПОВРШИНА, РЕСУРСА И ОБЈЕКТА

Према валоризационој основи у простору обухвата Регулационог плана “Луг” Дервента основни урбанистички показатељи су слиједећи:

Бруто површина Регулационог плана

$\Pi = 147.900 \text{ м}^2$ (14,79 ха)

укупна бруто површина постојећих индивидуалних стамбених објеката: БГП = 11.168 м²

укупно постоји око 124 домаћинстава са око 434 становника;

укупна бруто површина свих постојећих објеката : БГП = 16.112 м²

укупна површина под свим постојећим објектима: БГП = 10.058 м²

коефицијент изграђености: Киз = 0,11

коефицијент искориштености: Киз = 6,8 %

бруто густина становника: 29,34 становника/ха

2.7 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН ГАКОВАЦ

ПРОСТОРНА ЦЈЕЛИНА

Простор који је обухваћен Регулационим планом стамбеног насеља Гаковац налази се у југоисточном дијелу Дервенте, јужно од ријеке Укрине. На сјеверној страни обухвата је улица Првог маја, која се спушта на запад и заједно са улицом Стефана Немање представља западну границу Регулационог плана. На источној страни обухвата је поток Гаковац, док је на југу граница подјела између катастарских честица, које су дијелови грађевинских парцела у том дијелу Плана. Укупна површина обухвата је $\Pi = 53,9$ ха.

Простор у обухвату Регулационог плана је у непосредној близини централне градске зоне, а сам по себи је зона индивидуалног становања, са ријетким колективним становањем, и јавним садржајем као што је Дом здравља. Преостали простор чине саобраћајне површине и зелене површине.

Простор у обухвату Плана је изграђен, углавном са индивидуалним стамбеним објектима, помоћним објектима и малим бројем колективних стамбених објеката. Један дио површине Плана припада комплексу Дома здравља Дервенте. Источни дио обухвата Плана је зелена површина, која се дјелимично обрађује, и коју би овим Планом, у једном њеном дијелу, требало испарцелисати за изградњу нових индивидуалних стамбених објеката. Преостали дио зелене површине планирати као заштитни појас.

СТАНОВАЊЕ

Становање у простору обухвата Регулационог плана Гаковац је већином индивидуално, са неколико објеката колективног становања (у улици Хајдук Вељка и улици Првог маја). У обухвату Плана постоји 402 индивидуална стамбена објекта (односи се на главне објекте у оквиру власничких парцела за индивидуално становање). Поред тога 35 објеката за индивидуално становање је у фази изградње. Вишестамбених објеката, тј објеката колективног становања на простору Плана има укупно 9.

У склопу парцела за индивидуално становање налазе се помоћни објекти и гараже. У појединим случајевима помоћни објекти се користе за становање, што није узето у укупан биланс индивидуалних стамбених објеката, с обзиром да на једној парцели не може бити више од једног главног стамбеног објекта.

Ратна дешавања узроковала су велики губитак грађевинског фонда Дервенте уопште, а тако и самог насеља Гаковац. Услед тога, велики број и индивидуалних стамбених објеката и њихових пратећих-помоћних објеката је уништен дјелимично или у потпуности.

У појединим случајевима приземна етажа стамбеног објекта има пословну намјену, или се пословни садржај одвија у склопу засебног објекта у оквиру саме парцеле (нпр. штампарија у улици Студеничкој), односно цијела парцела је изграђена објектима пословања (производна хала за производњу четки у улици Стевана Немање).

ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У обухвату Плана, осим објеката мале привреде Картон галанта и производних хала за производњу четки, не постоје објекти привредне дјелатности.

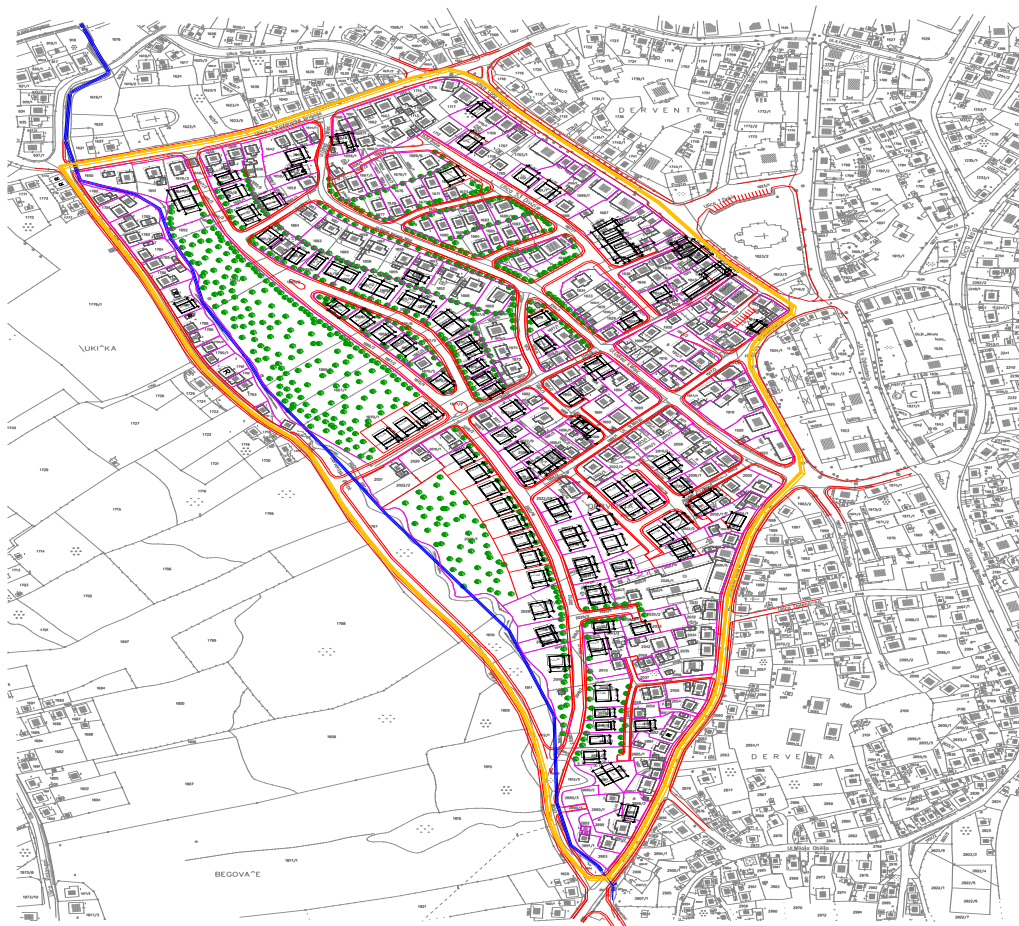
ЈАВНЕ СЛУЖБЕ И ДРУГЕ ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Од објеката јавних служби ту је комплекс Дома здравља, кога чине: диспанзер за дјецу и жене, стара болница, у којој тренутно живе избјеглице, хирургија и гинекологија, породилиште, интерно одјељење и остали пратећи објекти. Поред Дома здравља у улици Првог маја постоји објекат Дома пензионера, који је тренутно напуштен. Укупна бруто грађевинска површина свих објеката у комплексу Дома здравља је:

Пбруто=7053,64 м²

2.8 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „ГРАД“

Слика 8. РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „ГРАД“

Обухват регулационог плана покрива простор града Дервента омеђен улицама: Пете козарачке бригаде, Цара Лазара, Трг ослобођења, улица Генерала Драже и Дервентским потоком.

Поменути простор чини дио градског центра који се, отприлике, поклапа са дијелом зоне старог градског језгра. Површина укупног обухвата износи 18,00 ха.

Урбанистичким планом је такође предвиђено да густина становања на овом простору треба да износи 50 ст/Ха уз висину изградње индивидуалних стамбених објеката између П и П+1.

Посматрано земљиште се углавном користи за стамбену намјену. Једино објекти уз улицу Цара Лазара и дијелом Трг ослобођења имају стамбено-пословну намјену, док се неизграђено земљиште западно од улице Одред Војводе Мишића користи за баште и великим дијелом је празно, тј. без одређене намјене. Укупна површина обухвата регулационог плана износи 18,00 ха, а на том простору живи цца 650 становника, што чини густину становања од 43,3 ст/ха. На наведеном простору је изграђено 213 објекта, а њихова укупна тлоцртна површина износи 20.390 м²

Површина припадајућих парцела објектима износи 89.950 м², што значи да је просјечна величина постојећих парцеле 336 м².

2.9 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН "РАМПА"

Из напријед наведеног на простору обухвата регулационог плана живи око 250 становника у 43 домаћинства. У обухвату ради око 325 становника у 25 пословних простора. Напомена: нема адекватних података о броју пословних простора који нису или који су дјелимично у функцији, па је број запослених формиран према процјени на терену.

Бруто грађевинска површина свих постојећих објеката износи **36.452,51 м²**.

Степен изграђености у обухвату је **2,24%**, а коефицијент **0,40**. Густина насељености у обухвату износи 30 становник на хектар (30 ст/ха) и представља малу насељеност.

Уз постојеће стамбене зграде, планом је потенцирана ободна градња по блоковима са изградњом стамбено пословних и стамбених објеката. Спратност планираних објеката, условљена је на одређеним потезима постојећим објектима у добром стању, које није реално уклањати, а чији габарит није подесан за надоградњу.

Спратност планираних објеката се креће од **Су+П+2** до **Су+П+3С+Пк**. Под објектима се може одобрити изградња подрумске етаже уколико за истим постоји потреба или интерес, односно, или из других објективних разлога, према конкретним условима са терена.

Објекти индивидуалног становања се габаритно задржавају са постојећом спратношћу. У постојећим објектима који имају конструктивне могућности, могућа је адаптација поткровља или мансарде у смислу формирања стамбеног простора, а према важећим прописима.

СТАНОВАНЈЕ

Површина постојећег становања (БГП 5.461,56 м²) планом је повећана на **27.439,90 м²**. Просјечна добијена величина стана у обухвату плана представља 60,00 м², што подразумијева површину стана у индивидуалним стамбеним објектима и у вишепородичним стамбеним зградама, с тим да је однос површине стана у индивидуалним објектима већи него у стамбеним зградама.

У стамбеним зградама примијењен је стандард становања од **22 м²/по члану** домаћинства, док је у индивидуалној породичној изградњи примијењен стандард, **27 м²/по члану** домаћинства. У обухвату Плана број станова је повећан за **27.439,90 м²**, што значи за цца **350** станова. У недостатку детаљне демографске пројекције становништва предпостављена је просјечна величина домаћинства 3,3 члана.

ПОСЛОВНЕ ЗГРАДЕ

Концепт плана у основи инсистира на "градском" карактеру, што значи на објектима већих габарита, са пословним приземљима која простору удахњују живост и анимирају га, једном рјечју, град живи у току цијелог дана. Управо јединство пословања и становања остварује ритам града, уз услов да су дјелатности спојивог карактера. Пословни простори у Плану учествују са **29.679,65 м²** површине (21.464,75 м² новопланираних пословних простора, а 8.214,90 м² постојећих пословних простора). Сутеренски простор у оквиру пословних објеката износи **1280,00 м²** а намјена је паркирање и магацинске просторије.

2.10 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „РАМПА-САЈМИШТЕ“

Слика 9. РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „РАМПА-САЈМИШТЕ“

ПРОСТОРНА ЦЈЕЛИНА

Граница обухвата ревизије дијела регулационог плана дефинисана је:

На југу осовином улице Српске војске (од „Старог моста“ до раскрснице са улицом Светог Саве - „Вага“, обухватајући југозападно тангентну зону раскрснице због будућег концепта регулације саобраћаја), затим на западу осовином улице Светог Саве (до раскрснице са улицом Книнска односно до центра кружне раскрснице код Ауто - мото друштва), на сјеверу осовином улице Книнска (од кружне раскрснице до „Новог моста“) и на истоку осовином корита ријеке Укрине (од „Новог моста до „Старог моста“).

Кад је становање у питању, искључиво је планирано колективно становање у стамбено - пословним објектима крупнијих габарита, блоковска изградња спратности до укупно шест етажа (градски низови - ламеле). Планирана густина насељености је од 150-210 ст./ха. Површине одређене за уређене зелене површине су мин. 12м² по становинку.

Унутар простора који је обухваћен ревизијом Плана а према Урбанистичком плану града Дрвенте предвиђене су централне функције са становањем.

Простор обухваћен предметним Регулационим планом, садржи површине следећих намјена:

- ❖ Површине намјењене за стамбене објекте,
- ❖ Површине намјењене за стамбено-пословне објекте
- ❖ Површине намјењене за пословне и привредне објекте
- ❖ Површине предвиђене за саобраћај (моторни, пјешачки и бициклички) и саобраћај у мировању (паркинг простори),
- ❖ Површине предвиђене за парковско зеленило, блоковско зеленило и зеленило у склопу индивидуалних парцела.

БИЛАНСИ КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА

Простор обухваћен ревизијом регулационог плана „Рампа-Сајмиште“ је површине 21,97 ха. На предметном простору евидентирано је укупно 63 објеката, укупне бруто развијене грађевинске површине од око 43.496,57 м². Укупна површина земљишта под објектима је 12.269,27 м² што значи да је просечна искоришћеност земљишта око 5,6 %. Просечни индекс изграђености на целокупном простору обухвата је 0.19.

Поред постојећих објеката, овим Планом је предвиђена изградња стамбено-пословних објеката:

9 - вишепородичних стамбено-пословних објеката:

- ❖ 7 стамбено-пословних објеката, спратности до П+5
- ❖ 3 стамбено-пословна објеката, спратности до П+4+Пк
- ❖ 1 стамбено-пословни објекта, спратности до П+3

ПОСЛОВНЕ И ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Пословне дјелатности које се одвијају у предметном обухвату плана су углавном услужне, угоститељске и трговинске. Пословне дјелатности су претежно смјештене у приземљима стамбено-пословних објеката.

У централном дијелу обухвата планиран је тржни центар спратности П+1, укупне бруто површине око 22.794 м².

Укупна бруто грађевинска површина која се користи за разне облике пословања у планираним стамбено-пословним зградама је око 9.020 м² распоређено у 9 објеката.

2.11 РЕГУЛАЦИОНИ ПЛАН „УКРИНА“

Просторни обухват Плана дефинисан је одлуком о изради, а дефинисан је као подручје ограничено слиједећим: на сјеверу улицом Српске војске, на истоку улицом 19.априла, на југу насипом до улице Српске војске, а на западу планираном саобраћајницом до улице Српске војске. У даљој изради овог документа дошло се до закључка да је потребно, проширити обухват плана на истоку од улице 19.априла до ријеке Укрине, те на тај начин плански ријешити парковску и зелену урбану површину, која би старим обухватом била неоправдано искључена.

Према Урбанистичком плану Дервенте од 1989-2011., простор који обухвата Регулациони план блока Укрина планиран је за становање (планирана густина је до 60 ст/ха и 60-150 ст/ха), за парковске површине у сјевероисточном дијелу плана, те за уређене зелене површине уз ријеку. Густина становања у стамбеним зонама је до 60 ст/ха у горњем и средишњем дијелу обухвата Регулационог плана и од 60-150 ст/ха у југозападном дијелу обухвата Плана.

Према овом Плану цијело подручје блока "Укрина" дијели се на три мања блока. Саобраћајно рјешење се базира на тежњи да се саобраћај већег капацитета и већих градских брзина задржи на саобраћајницама које омеђују поменуте блокове, а да се унутар блокова омогући што мирније становање.

Концепција Плана је базирана на нивовима вишеспратних објеката-колективно становање, који формирају одређене просторне амбијенте. Унутар већих просторних амбијената укупноноване су двије групације индивидуалних стамбених објеката и дјечији вртић. Планирана је и изградња тржног центра. Планирано колективно становање дало је доста велике густине становања, око 140 становника/ха. Мирујући саобраћај је ријешен надземним паркинзима, односно гаражама у склопу приземља колективног становања.

ПРОСТОРНА ЦЈЕЛИНА

Простор који је обухваћен Регулационим планом налази се у сјеверозападном дијелу Дервенте, на лијевој обали Укрине, јужно од саобраћајнице која води за Прњавор и Бањалуку. Својом позицијом овај простор има предност релативно централног смјештаја у близини свих важнијих јавних садржаја града.

На сјеверној страни обухвата је улица Српске војске, којом се преко моста улази у центар града. На сјевероистоку границу представља сама ријека Укрина, док је постојећи насип граница са јужне стране обухвата. Најкраћу (дужинску) границу представља планирана саобраћајница на западу.

Укупна површина обухвата Плана је $P = 17,3$ ха.

СТАНОВАЊЕ

Становање у простору обухвата Плана је једна од доминантних постојећих намјена простора. У потпуности преовладава функција индивидуалног становања са укупном стамбеном површином од око 6.562,00м² и око 70 стамбених јединица. Пословни простор у саставу стамбених индивидуалних објеката је риједак и то само у приземној етажи. У склопу парцела за индивидуално становање налазе се засебни пословни објекти, помоћни објекти и гараже.

ПОСЛОВНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

На простору обухваћеним Планом од пословних објеката потребно је једино споменути низ приземних зиданих или монтажних киоска на раскрсници улица Српске војске и 19.априла.

ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У простору обухвата Плана не постоје објекти привредне дјелатности.

БИЛАНСИ КОРИШЋЕЊА ПОВРШИНА, РЕСУРСА И ОБЈЕКТАТА

Према валоризационој основи у простору обухвата Плана:

- укупна бруто површина постојећих индивидуалних стамбених објеката:
БГП=6.882,6м²
- укупно постоји око **70** домаћинстава са око **250** становника;
- укупна бруто површина свих постојећих објеката:
БГП=15.060,9м²
- укупна површина под свим постојећим објектима:
БГП=8.595,00 м²
- коефицијент изграђености:
киз=0,12
- коефицијент искоришћености:
кис=7%
- бруто густина становника:
20,61 становника /ха

За израчунавање параметара, рачунало се са површином Плана без водених површина, парковске и остале зелене површине уз ријеку: $P=12,13$ ха.

На површини од 17,3 ха (површина обухвата Плана) планирано је да се изграде индивидуални стамбени објекти, колективни стамбени објекти, те колективни стамбено-пословни објекти. Спратност индивидуалних стамбених објеката је П+1 до П+1+М. Спратност колективних стамбених и стамбено-пословних објеката је од П+2 до П+3.

Постојећи објекти чији је грађевински фонд девастиран или су недовољног хоризонталног и вертикалног габарита треба да се реконструишу, односно да се везујући за постојећу конструкцију, хоризонтално и вертикално дограде, и да се доведу у употребу, односно оспособе за становање.

У планираним индивидуалним стамбеним и колективним стамбеним објектима смјестиће се 3,3 становника (на основу статистичког показатеља). У планираним вишестамбеним објектима укупна нето корисна стамбена површина и просјечна величина стамбене јединице износи 65,0 м².

ПОСЛОВНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У простору који обухвата План, пословне дјелатности нису заступљене у значајнијем обиму. На простору Плана предвиђено је, једним дијелом, колективно становање са пословањем у приземљу. У склопу индивидуалног становања оставља се могућност претварања дијела објекта у пословање (приземље објекта и сл.). Од индивидуалних пословних објеката треба нагласити планирани објекат у склопу спортско-рекреативне зоне.

ПРИВРЕДНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

У простору који обухвата План, с обзиром на главну намјену површина, а то је становање, нема могућности за развој привредних дјелатности на овом простору.

ВЈЕРСКИ ОБЈЕКТИ

У простору обухвата Плана предвиђа се изградња православне цркве и парохијског дома, у улици Српске војске, преко пута парка.

2.12 ПОЖАРНО ОПТЕРЕЋЕЊЕ

У нашој процјени, као мјерило степена угрожености од пожара неког грађевинског објекта, најчешће се користи величина пожарног оптерећења. Пожарно оптерећење представља општу процјену ризика од пожара.

Пожарно оптерећење је количина топлоте која се ослободи при потпуном сагоријевању твари по јединици површине простора за који се пожарно оптерећење израчунава. Укупно пожарно оптерећења (З) даје рачунску вриједност топлинске енергије једног објекта која се може ослободити у пожару, а рачуна се по формули:

Гдје је:

З = укупно пожарно оптерећење у MJ,

Пи = специфично пожарно оптерећење у MJ / м²,

Си = површина основе просторије за коју се рачуна пожарно оптерећење у м².

Специфично пожарно оптерећење израчунава према једнаци и изражено је топином која може развити у просторији или заданом дијелу објекта:

Гдје је:

Пи = специфично пожарно оптерећење у (MJ / м²),

ри = привидна густоћа материјала у (кг / м³),

Ви = волумен материјала у (м³),

Хи = топлинска моћ (MJ / кг),

Си = површина основе у (м²).

Нормом У.Ј1.030 разликује три групе пожарног оптерећења: ниско пожарно оптерећење до 1ГJ / м² (250.000 кцал / м²) □ средње пожарно оптерећење до 1-2 ГJ / м² (500.000 кцал / м²) □ високо пожарно оптерећење преко 2ГJ / м²) □

Код пројектирања једног објекта потребно је предходно израчунати пожарно оптерећење, затим одредити минималну потребну ватроотпорност конструкције против пожара и након тога извршити избор материјала и конструкције.

2.13 ИДЕКС ПОЖАРНОГ ОПТЕРЕЋЕЊА

2.13.1 Грађевинско-пожарне карактеристике урбаног дијела општине Дервента са прорачуном пожарне угрожености

Због веома разноликог система градње, те дислокације индустрије и становништва, извршена је подјела урбаног градског подручја на пожарне секторе ради процјене угрожености од пожара.

Јединствена оцјена за укупну градску површину не би пружила реалну оцјену, те не би прецизније лоцирала зоне са повећаном пожарном опасношћу.

Пожарни сектори представљају у овом случају извјесну површину грађевинског земљишта са изграђеним објектима у којем се може претпоставити да ће се пожар одвијати унутар његових граница, те да се пожар под уобичајеним условима не може пренијети преко границе пожарног сектора на сусједни сектор.

Границе пожамог сектора неке територије чине површине на којима нема горивих материја путем којих би се пожар могао ширити и називамо их пожарним или ватробраним препрекама. За ватробране препреке обично се узимају тргови, улице, зелене површине и сл. Ефекат ватробране препреке зависи од њене ширине и висине објекта који се налазе на њеним рубовима.

Усвојене су четири класе ватробраних препрека према сљедећим критеријумима:

- а) ватробрана препрека првог реда

$$B1 = x_1 + x_2 + 20m$$

- б) ватробрана препрека другог реда

$$B2 = x_1 + x_2$$

ватробрана препрека трећег реда

$$B3 = (x_1 + x_2 + 6m) / 2$$

- с) ватробрана препрека четвртог реда

$$B4 = (x_1 + x_2) / 2$$

. гдје је:

В - Ширине препреке од фронта једне зграде до фронта зграде на супротној страни
х₁, х₂ - висина посматраних зграда до стрехе.

На рубовима насеља, иза којих се протежу слободни простори границе пожарног сектора, протеже се у појасу једне половине ватробране препреке И реда, па је:

$$B = x_1 - X_0$$

Анализа пожаме опасности дата је табелама у сљедећим табелама за сваки сектор посебно при чему су кориштени сљедећи полазни подаци:

- **Пбтто** - бруто површина пожамог сектора (м²),
- **ПизгП** - укупна изграђена површина, збир свих тлоцртних површина објекта у једном пожарном сектору (м²),

- П+н** - просјечна спратност по објекту једног сектора,
- Пет** - свеукупна површина свих етажа једног сектора,
 - Д = ПизгрП/Пбтто** - густина изграђености, однос између изграђене површине и укупне површине пожарног сектора,
 - Е = Пет/Пбтто** - степен искориштености, однос између укупне површине етажа на сектору и бруто површине тог пожамог сектора,
 - Q о** - просјечно пожамо оптерећење сектора изражено у (МЈ/м²), а добија се као збир мобилног и имобилног пожамог оптерећења и
 - и = Q X Е** - индекс пожамог оптерећења који представља мјерило угрожености од пожара једног пожамог сектора на основу којег се одређује класа пожарне опасности према следећим класама:

Класа II - и >2000 МЈ/м² - високо пожамо оптерећење, опасност од ширења пожара унутар сектора је стална,

Класа III - и = 1000 до 2000 МЈ/м² - средње пожамо оптерећење, постоји могућност ширења пожара и

Класа IIII - и <1000 МЈ/м² - мало пожарно оптерећење, пожар се ограничава само на објекте које је захватио.

У следећој табели дата је подјела на пожане секторе урбаног градског подручја, односно подручја општине која су обухваћена регулационим плановима. Из табеле се види да у посматраним пожама секторима у дијеловима града Дервенте-МЗ Центар за коју су урађени регулациони планови преовлађује класа опасности II јер се на овом подручју налазе објекти старије масивне градње и са већом густином изграђености. Пожарни сектори МЗ Град су класе опасности III и у тој мјесној заједници изграђене породичне куће конвенционалног начина градње. Један пожарни сектор је IIII степена пожаме опасности јер се ради о пожарном сектору мање изграђености и ниже спратности.

У следећој табели дата је подјела пожног оптерећења :

Тип објекта	Пожарно оптерећење (МЈ/м ²)		
	имобилно	мобилно	сумарно
Куће класичног начина градње (приземнице)	400	335	735
Породичне куће (виле, конвенционалног начина градње, стрми кров)	400	335	735
Модерне монтажне породичне куће са дрвеном скелетном носивом конструкцијом (заштићене)	1000	335	1335
Модемо масивно градени стамбени објекти са стрмимдрвеним кровом	1200	335	1535
Масивна санирана градња	500	335	835
Куће, виле, модене, равни кров	300	335	635
Модемо масивно градени стамбени и пословни објекти са равним кровом	200	335	535
Производне хале са носивом челичном или армирано бетонском конструкцијом	0	према технологији производње	-

Пожарна оптерећења из наведне табеле употребељена су у анализи пожарне опасности градских пожарних сектора.

2.14 ПОДЈЕЛА ОПШТИНСКОГ ЦЕНТРА НА ПОЖАРНЕ СЕКТОРЕ

МАКРОПОДЈЕЛА НА ПОЖАРНЕ СЕКТОРЕ

Пожарни сектори представљају површину објекта или земљишта за коју се може претпоставити да ће се процес изгарања или ток пожара одвијати унутар његових граница и да те границе пожар неће прелазити. Границе пожарног сектора неког територија представљају површине на којима нема гориве материје путем које би се пожар могао ширити, те су довољно удаљене од горивих материја сусједних сектора које се не могу упалити директним контактом пламена, исијавањем топлоте (радијацијом) или летом искри, а утврђене су примјеном методологије одређене Правилником. У насељеним мјестима такве пожарне препреке чине улице, тргови, потоци, ријеке, пољане, зелени појасеви и сл. Ефекат препрека зависи о ширини заштитног појаса, о висини објеката који се налазе уз руб препрека и количини развијене топлотне енергије

која може настати у пожару. Уколико је улица пожарна препрека усвојена су три реда према следећим критеријима :

Пожарна препрека И реда : $B_u = X_1 + X_2 + 20$ м

Пожарна препрека ИИ реда : $B_u = X_1 + X_2$

Пожарна препрека ИИИ реда : $B_u = 0,5(X_1 + X_2) + 6$ м

У горњим формулама значи :

B_u = ширина улице од фронтне једне до фронтне друге зграде

X_1, X_2 = висине зграде до стрехе Улице које не одговарају наведеним критеријима не сматрају се пожарним препрека и улазе у састав пожарног сектора.

На рубовима насеља иза којих се иза којих се протежу слободни простори као пољане, ријеке, разне друге природне препрека и сл., граница пожарног сектора протеже се у појасу половине пожарне препрека И реда. $B_p = X + 10$ м , односно за висину рубних објеката увећану за 10 м. Узимајући у обзир све наведено, извршена је подјела на пожарне секторе појединих дијелова општине. Код тога је централни дио Града обухваћен у цијелости, као и рубна стамбена насеља колективног становања, а дијелови Града с искључиво обитељским објектима, будући не представљају повећану пожарну опасност и могућност ширења, изузев дијелова који су обрађени, сагледавани су репрезентативно. Идентификациони бројеви пожарних сектора унесени су у карту са утврђеним границама. Укупно изграђена површина представља зброј тлоцртних површина свих објеката унутар једног пожарног сектора. Подаци се темеље на мјерењима из геодетских подлога и другим расположивим показатељима.

Пожарни сектори су подјелени по горе наведеном приказу насеља из регулационог Плана и чине га пожарни сектори прикати у табели.

Ознака пожарног сектора	Површина пожарног сектора (м ²)	Спратност објеката	Пожарно оптерећење (МЈ/м ²)	Класа пожарне опасности
И ПС	4959	П, П+1	високо	И
ИИ ПС	9254	П до П+1	ниско	ИИИ
ИИИ ПС	24555	П+1 до П+3	ниско	ИИИ

ИВ ПС	13096	П до П+2	ниско	ИИИ
В ПС	10662	П до П+2	ниско	ИИИ
ВИ ПС	14586	П до П+2	ниско	ИИИ
ВИИ ПС	7065	П до П+2	ниско	ИИИ

Табела 14: Подјела општинског центра на секторе

2.15 СНАБДИЈЕВАЊЕ ГРАДА И ПРИГРАДСКИХ НАСЕЛЈА ВОДОМ

С обзиром на то да вода представља основно средство за успјешно гашење и сузбијање свих пожара, нарочито пожара ширих размјера, те је за овај План јако битно познавање свих извора воде и система водоснабдијевања на територији општине Дервента, те кориштење и могућност експлоатације извора који нису укључени у примау водоводну мрежу.

Пожарна вода се по правилу обезбједује из система градског водовода, а тамо гдје он својим капацитетом не може да задовољи тражене услове, мора да се снабдијева из посебних извора (директним водозахватима из површинских водотока, црпљења из бунара, те из посебних резервоара).

2.15.1 Основни подаци о извориштима на територији општине Дервента

Урбано подручје општине Дервента се снабдјева санитарном водом путем дистрибутивне мреже градског комуналног водовода. Из каптираних извора Љупљаница и Билећа врело захвата се 40-60л/с као и из изворишта Кораће, Ново село 110л/с, што укупно износи 150-170л/с.

Конфигурација терена је таква да се водоводна мрежа морала подијелити у три висинске зоне:

- ✚ Прва зона до 125мНЈм,
- ✚ Друга зона од 125 до 155 мНЈм
- ✚ Трећа зона преко 155мНЈм

Капацитети свих резервоара су 2300м³ резервоар Бабино брдо 2000м³ и резервоар Бијело брдо 300м³

Систем са снабдјевање је развијан како се град ширио и како су се потребе за водом повећавале. Треба имати у виду да су стандарди у потрошњи повећани као и само повећање стандарда становништва. Ранија регулатива и пракса је била да просјечна потрошња воде у градском урбаном систему износи 100 до 150л/становнику/дан. Садашња регулатива препоручије да је минимална просјечна потрошња 150л/становнику/дан

Сва досадашња искуства и мјерења у урбаним срединама показују да се разлике између мањих насељених мјеста и великих градова изједначавају и да је сасвим коректно усвојити минималну просјечну потрошњу од 250л/становнику/дан

Основни тренутни проблем постојећег водовода у Дервенти је повећање стандарда становништва и дотрајалост мреже (губици у систему су преко 50%) што доводи до недостатка воде у систему, а самим тим и у снабдјевању. Честим прекидима у снабдјевању водом и дотрајала мрежа могу проузроковати погоршање квалитета питке воде у систему. Поред овога треба додати и неповољан распоред постојећег резервоарског простора (у висинском и у просторном смислу), постојање релативно великих губитака воде у дистрибутивној мрежи, непостојање катастра подземних инсталација, непостојање савременог надзорно-управљачког система, те се може рећи да је снабдјевање водом становништва и привреде града Дервенте далеко од задовољавајућег.

Што се тиче комплекса предметног Регулационог плана, на обухвату истог постоје инсталације водовода. Изграђеност водоводне мреже је углавном комплетирана (према главном пројекту реконструкције водоводне мреже) и задовољавајућа када су у питању постојећи потрошачи.

Надморска висина разматраног терена се креће од 107м до 110м.

2.15.2 Мјере и нормативе заштите од пожара објекта

Заштита од пожара регулирана је Законом заштите од пожара који је објављен у Сл. Гласник Републике Српске 71/12 од 2013/7/19. према Закону Заштита од пожара обухваћа скуп мјера и радњи за планирање, финансирање, организирање, провођење и контролу мјера и радњи заштите од пожара, за спрјечавање избијања и ширења пожара, откривање и гашење пожара, спашавање људи и имовине, заштиту околиша, утврђивање и отклањање узрока пожара, као и за пружање помоћи код отклањања посљедица проузрокованих пожаром.

Заштита од пожара остварује се:

- ✚ организирањем и припремањем субјекта заштите од пожара за провођење заштите од пожара;
- ✚ осигуравањем увјета за провођење заштите од пожара;
- ✚ подузимањем мјера и радњи за заштиту и спашавање људи, материјалних добара и околиша приликом избијања пожара;
- ✚ надзором над примјеном мјера заштите од пожара

Субјекти заштите од пожара дужни су поступати у складу с обвезама утврђеним Законом и прописима донесеним на темељу њега, осигурати примјену планова заштите од пожара и других аката и одговорни су за сваку активност којом мијењају или могу промијенити стање и увјете заштите од пожара. Субјекти заштите од пожара дужни су ангажирањем расположивих људских и материјалних ресурса судјелују у гашењу пожара и спашавању људи и имовине угрожених пожаром, ако то могу учинити без опасности за себе или другог. Начело превенције Превенција заштите од пожара осигурава се планирањем и провођењем превентивних мјера и радњи тако да се што учинковитије спријечити избијање пожара, а да се у случају избијања пожара ризик по живот и здравље људи и угрожавање материјалних добара као и угрожавање околиша сведе на најмању могућу мјеру и пожар ограничи на самом мјесту избијања.

2.15.3 Стратегија заштите од пожара

Стратегијом се утврђује стање у области заштите од пожара и мјере које треба подузети (доноси је Влада).

Стратегија се доноси за раздобље од најмање пет година и садржи нарочито:

- ✚ опис и оцјену стања у области заштите од пожара;
- ✚ основне циљеве и критерије за провођење заштите од пожара у цјелини, по подручјима и просторним цјелинама с приоритетним мјерама заштите;
- ✚ увјете за примјену најповољнијих господарских, техничких, технолошких, економских и других мјера за заштиту од пожара;
- ✚ дугорочне и краткорочне мјере за спрјечавање избијања, ублажавања посљедица пожара и контролу провођења мјера заштите од пожара;
- ✚ начин осигуравања средстава за заштиту од пожара.

Поједине технологије, као и технолошки поступци, карактеризирају се упорабом и прерадом запаљивих твари, пожарно више или мање опасних, као и поступцима који могу довести до пожара. Већина оваквих пожарно-опасних поступака, операција и технологија је присутно у индустрији и представљају посебно опасна мјеста, јер нису увијек адекватно заштићена од пожара.

Нису све индустрије у истој мјери угрожене опасностима од пожара, као и погођени унутар одређене индустрије, што је битно ради правилног сагледавања пожарних опасности и избора заштите. Из овога произлази, да је нужна класификација објекта према угрожености од пожара. Уредби ("Сл. Гласник РС", бр. 71/12 се прописују основи, мјерила и увјети за категоризацију објеката, дјелатности и земљишта према угрожености од пожара овисно о:

- ✚ технолошког процеса који се у њима одвија,
- ✚ врсте и количине материјала који се производи, прерађује или складишти,
- ✚ врсте материјала употребљеног за изградњу објеката,
- ✚ значаја и величине објеката и
- ✚ врсте биљног покривача.

Објекти који чине јединствену технолошку цјелину разврставају се у исту категорију угрожености од пожара. Разврставање се врши примјеном следећих мјерила, тј. полазећи од:

- ✚ намјене објекта;
- ✚ инсталираних капацитета постројења за производњу, прераду или промет, односно о врсти технолошког поступка;
- ✚ капацитета spremника или објеката за запаљиве твари и складишта експлозивних твари;
- ✚ величине објекта и његове локације и врсте конструкције и материјала од којег је изграђен;
- ✚ броја запослених радника и броја људи који у објекту бораве;
- ✚ близине професионалне ватрогасно-спасилачке јединице коју образује надлежни орган.

2.16 КАТЕГОРИЗАЦИЈА ОБЈЕКТА ПРЕМА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

У циљу утврђивања одговарајуће организације и подузимања мјера потребних за успјешно функционирање и провођење заштите од пожара, Министарство врши категоризацију објеката, дјелатности и земљишта према угрожености од пожара овисно о технолошком процесу који се у њима одвија; врсте и количине материјала који се производи, прерађује или складишти; врсте материјала употребљеног за изградњу објекта; значаја и величине објекта и врсте биљног покривача.

Објекти, дјелатности и земљишта разврставају се у следеће категорије:

- ✚ с високим ризиком од избијања пожара - прва категорија угрожености од пожара;
- ✚ с повећаним ризиком од избијања пожара - друга категорија угрожености од пожара;
- ✚ са извјесним ризиком од избијања пожара - трећа категорија угрожености од пожара.

Разврставање објеката у категорије угрожености од пожара увјетовано је: намјеном објекта, технолошким процесом, врстом и количином запаљивих твари, врстом материјала употребљеног за изградњу, намјеном и значајем простора, а примјеном следећих мјерила, тј. полазећи од:

- ✚ намјене објекта;
- ✚ инсталираних капацитета постројења за производњу, прераду или промет, односно о врсти технолошког поступка;
- ✚ капацитета spremника или објеката за запаљиве твари и складишта експлозивних твари;
- ✚ величине објекта и његове локације и врсте конструкције и материјала од којег је изграђен;
- ✚ броја запослених радника и броја људи који у објекту бораве;
- ✚ близине професионалне ватрогасно-спасилачке јединице коју образује надлежно тијело;
- ✚ површине простора и биљног покривача

Организирање заштите од пожара према угрожености од пожара

Субјекти у првој и другој категорији угрожености од пожара обавезни су донијети План заштите од пожара који садржи нарочито:

- ✚ приказ постојећег стања заштите од пожара;
- ✚ процјену угрожености од пожара;
- ✚ организацију заштите од пожара;
- ✚ приједлог техничких и организацијских мјера за отклањање недостатака и унапређење стања заштите од пожара;
- ✚ прорачун потребних финансијских средстава;
- ✚ прописане прорачунске и графичке прилоге.

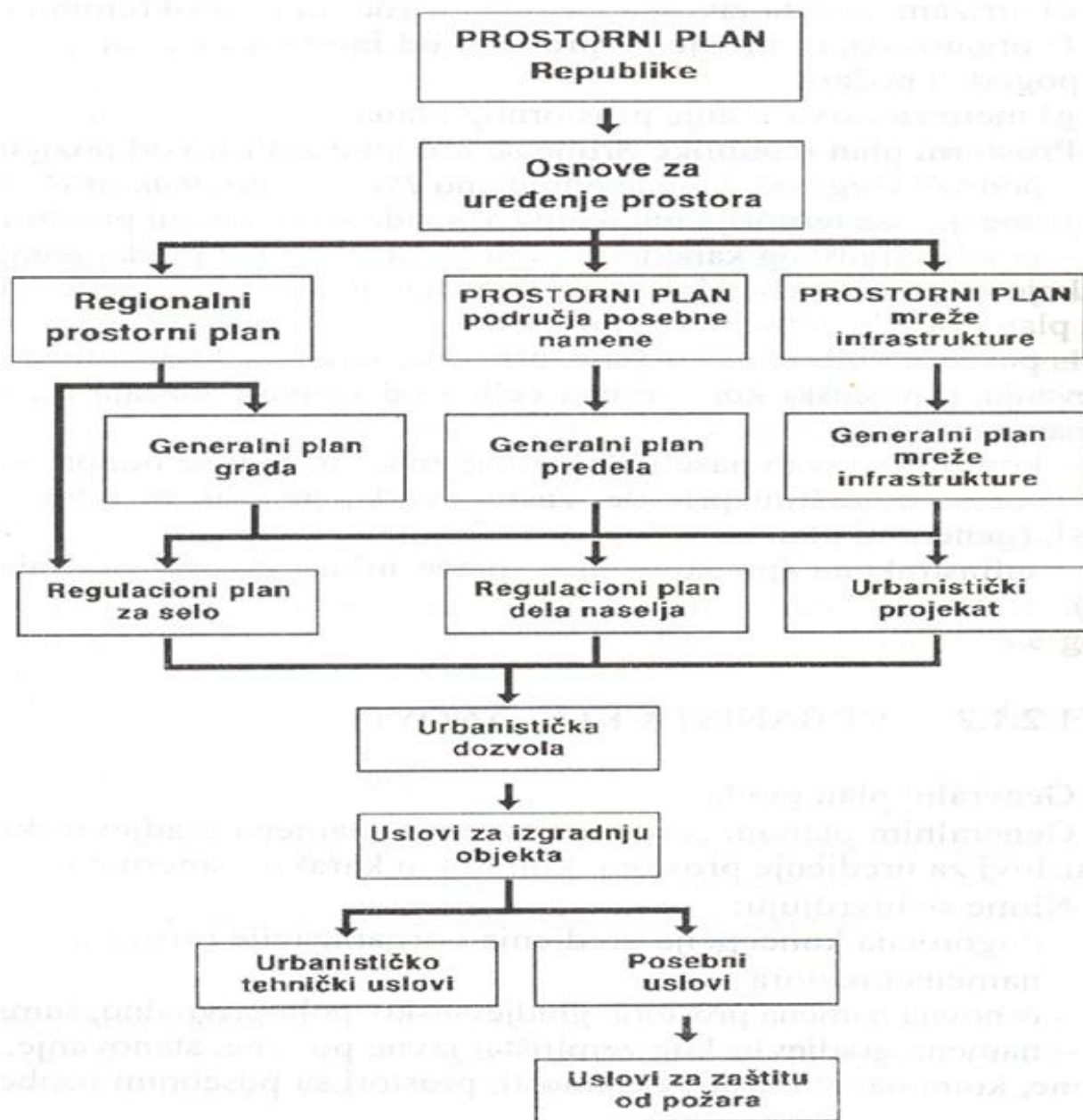
Власник, односно, корисник пословних, индустријских и објеката јавне намјене, објеката блоковског типа и подземних гаража и објеката у трећој категорији угрожености од пожара и скупштина зграде односно савјет зграде у стамбеним објектима доносе Правила заштите од пожара која обухваћају:

- ✚ организацију технолошких процеса на начин да ризик од избијања и ширења пожара буде отклоњен, а да у случају његовог избијања буде обезбеђена сигурна евакуација људи и имовине и спријечено његово ширење;
- ✚ заштиту од пожара овисно о намјени објекта с потребним бројем особа оспособљених за обављање послова заштите од пожара;
- ✚ доношење Плана евакуације и упуте за поступање у случају пожара;
- ✚ начин оспособљавања запослених за провођење заштите од пожара

Урбанистичке и грађевинске мјере заштите од пожара

Просторни и урбанистички план, поред увјета прописаних посебним законом, садрже:

- ✚ изворишта опскрбе водом и капацитет градске водоводне мреже који осигуравају довољно количине воде за гашење пожара;
- ✚ приступне путове и пролазе за ватрогасна возила до објеката;
- ✚ сигурносне појасеве између објеката којима се спречава ширење пожара.
- ✚ удаљеност између зона предвиђених за стамбене и објекте јавне намјене и зона предвиђених за индустријске објекте и објекте специјалне намјене.

Слика 9. Алгоритам развоја просторног плана

2.17 ГРАЂЕВИНСКЕ МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Грађевинске техничке мјере пожарне превентиве су дате одговарајућим техничким прописима за грађевинску изградњу, прописима из пожарне заштите, прописима за електричне инсталације итд. Ови прописи обухваћају техничке захтјеве за ватроотпорност зидова и врата, излазе за евакуацију, пожарне степенице и прилазне путеве, хидрантску и канализацијску мрежу, дозвољена удаљености између објеката, одвод дима, провјетравање и низ других захтјева.

Посебно се могу појавити захтјеви код објеката посебне намјене који се третирају у пожарном смислу, као специјалне објекте. Под специјалним објектима подразумијевамо све објекте високог пожарног ризика, као што су складишта (посебно складишта с високим регалима), све технологије са запаљивим материјалима, објекте гдје постоји угроженост људи (јавна састајалишта), високе зграде, итд.

Према намјени објекти су класифицирани на:

- ✚ Јавне објекте (школе, вртићи, болнице, хотели, казалишта, кина, гараже, изложбене и спортске дворане и сл.);
- ✚ станбени објекти (зграде намијењена становању),
- ✚ индустријски објекти,
- ✚ складишта (хладњача, приручна, РЕГАЛНИ $\leq 12\text{м}$, силос, високорегално $x \geq 12\text{м}$, затворена складишта),
- ✚ високи објекти.

2.17.1 Систем веза и дојавни системи

На подручју општине Дервента обавјештавање и дојава о евентуалном пожару може се извршити путем:

телефонских веза (фиксна и мобилна) и средстава за јавно информисање. Њихова употреба и обавеза појединих субјеката на територији општине Дервента посебно је обрађена у овом плану - поглавље ИВ.

2.17.2 Организација, опремљеност, оспособљеност и просторни распоред ватрогасних јединица

На подручју општине Дервента организована је Територијална ватрогасна јединица

Број чланова и састав ватрогасне јединице

Табела Број и састав чланова ТВЈ Дервента

Састав	Број чланова
Старјешина ТВЈ	1
Вођа смјене- Ватрогасац	5
Ватрогасац-Возач	4
Цистач-курир, диспечер	1
Ватрогасац-Сервисер	2
УКУПНО	13

ТВЈ Дервента има успјешан радијус дејства до 5 км, а у већим насељеним мјестима није у могућности да интервенише у времену краћем од двадесет минута као што су МЗ. Осиња, МЗ.Соцанића, МЗ.Календеровци, МЗ. Мишковци.

Територијална ватрогасна јединица обавља службу по смјенама (4 смјене). Територијална ватрогасна јединица опремљена је: личном и заштитном опремом, ватрогасним возилима, преносним и превозним апаратима, љествама, пријевима, млазницама, као и техничким алатом.

Спецификација опремљености ватрогасних јединица даће се у поглављу В - техничка опрема и средства за гашење пожара овог Плана.

2.17.3 Материјалне вриједности могућих посљедица у случају пожара

Пожари, експлозије и друга оштећења на објектима, технолошкој опреми, сировинама или готовим производима, поред угрожавања људских живота, наносе и веома велике материјалне штете. Развој производних грана на подручју општине Дервента, тј. већа употреба течних и гасовитих горива, нагла

експанзија урбанизације, као и развој савремене и сложене технологије, која захтјева примјену разноврсних опасних и лако запаљивих материја, изградња нафтних терминала, бензинских и пумпи за пропан бутан гас, великих тржних и пословних центара итд., објективно повећавају опасност од избијања пожара или експлозије.

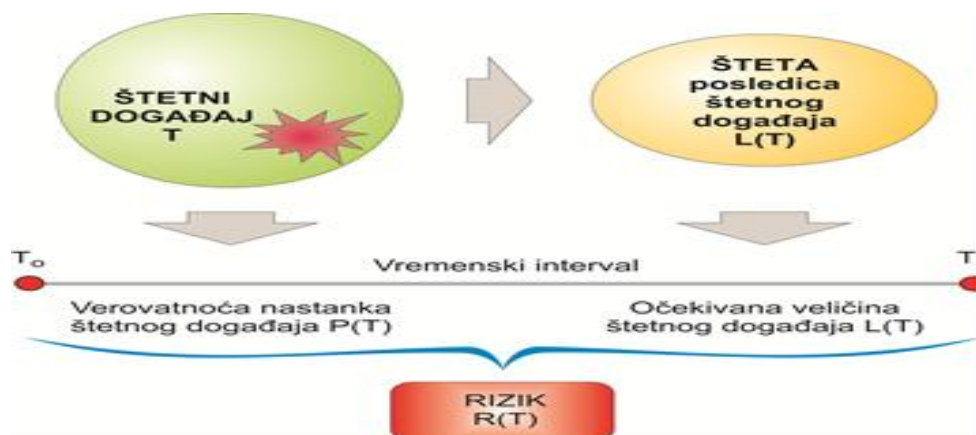
Економске посљедице пожара су штете које се могу подијелити на:

- ✚ непосредне штете од пожара, које се установљавају књиговодственом вриједношћу онога што је пожаром уништено, као и трошкови употребе ватрогасне јединице у току гашења пожара који такође спадају у директне трошкове и често нису мали. Наравно, овдје се морају изузети људски животи и повреде који су ненадокнадиве.
- ✚ посредни губици у које спадају:
 - а) трошкови предузећа, као: транспортне услуге при набавкама, пенали због неизвршених рокова испоруке, режијски трошкови који терете производњу, издвајање материјалних средстава за набавку нових сировина машина и репроматеријала како би се очувао континуитет који је прекинуо пожар, материјална помоћ радницима који су остали без посла и увоз производа који је дефицитиран надоматем тржишту.
 - б) губици због прекида производње (обрачунски губици). Ови губици се манифестују у застојима производње више предузећа, који су производњом везани за производе којих vise нема на тржишту.

Посматрајући основне економске параметре пословања, може се закључити да ће прекид производње због пожара утицати негативно на сва три принципа: продуктивност, економичност и рентабилност. Продуктивност ће се смањити сваким прекидом рада дуже или краће вријеме. Ако у пожару дође до смањења физичког обима производње смањиће се и њена вриједност, као и укупан приход, а са њим и доходак. Повећање трошкова производње, услед посредних губитака проузрокованих пожаром, довешће до раста трошкова пословања и снижења дохотка.

2.18 ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА

Матрица ризика је корисна метода за процјену пожарног ризика, која се може примијенити само за идентифициране пожарне опасности. Најпрактичније алат за систематизирано и свеобухватно идентифицирање пожарних опасности је чек-листа. У раду је дефиниран поступак provedбе чек-листе у матрицу пожарног ризика. Чек-листе се односе на идентифицирање пожарних опасности од објекта и опреме

и на провођење одређених мјера за сузбијање ризика.

Код метода за квантитативну процјену пожарног ризика мора се логички поставити вријеме тока догађаја, примјерице од настанка преко развијања па до контроле пожара. Сваком настанку пожара додјељује се једна вјеројатност која се добива на темељу искуства стручњака или из статистичких података.

Резултати се могу графички приказати преко анализе стабла догађаја ЕТА (Евент Трее Аналусис). Почетни догађај за стабло догађаја је "настанак пожара". Забиљежени рангови исхода су резултати успеха или неуспјеха сигурносних подсистема (кључни основни догађаји). Прорачунате вјеројатности успеха / погрешке за сваки приложени кључни основни догађај морају увијек бити 1.0 и засновано је на формули поузданости која гласи:

$$П \text{ успех} + П \text{ грешка} = 1.0$$

Кључне ријечи:

Процјена пожарног ризика, чек-листа; матрица ризика.

Основни циљеви протупожарне заштите, изражавају се у сљедећа три вида.

а) заштита живота

б) заштита имовине

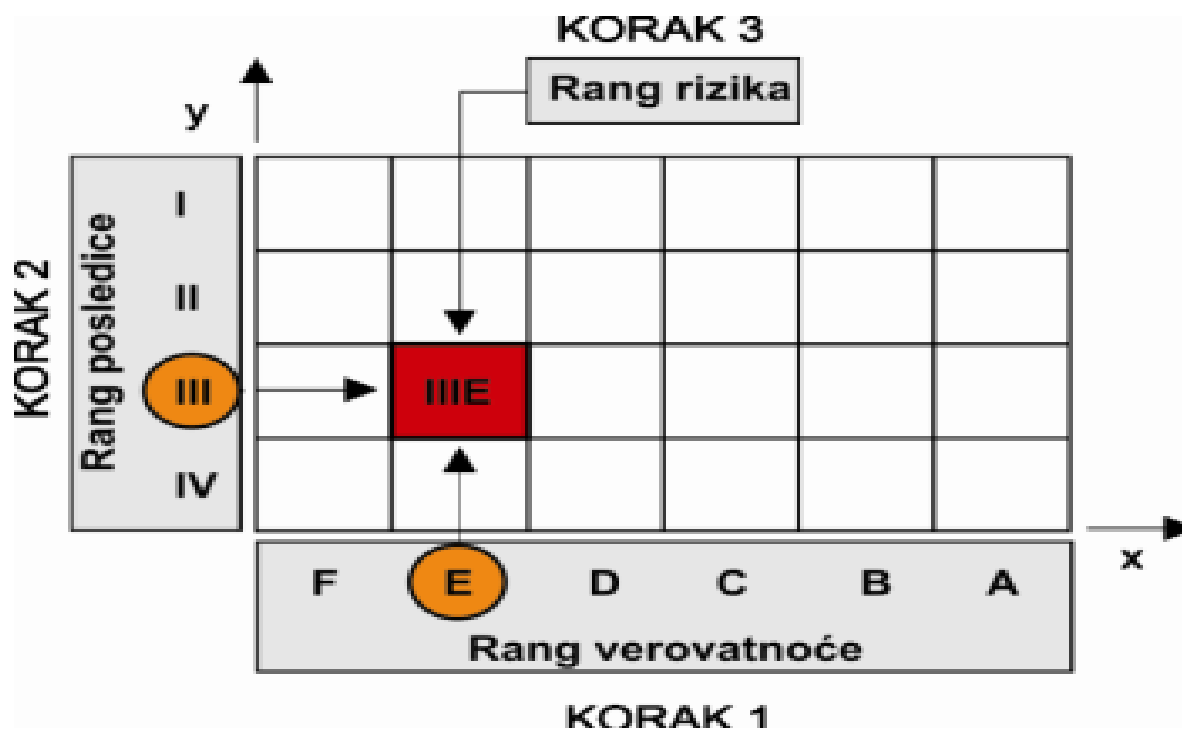
ц) осигурава се узорак који је довео до пожара "да се никад више не догоди".

Прва два вида заштите отворена су за квантитативно дефинирање, мада се то ријетко наглашава. Трећи вид протупожарне заштите захтјева посебну пажњу, јер чак када се све мјере опреза поштују, увјек ће остати могућност односно постојат ризик, да дође до појаве пожара мањи или већих размјера. Појединци, господарски субјекти и читаво друштво изложени су ризицима више него икада, захваљујући: техничком и технолошком напретку, господарском развоју, развоју медицине итд. Пренапученост: људи, зграда, инфраструктуре и индустријских постројења по јединици земљишта, као основна одлика данашњег свијета, узрокује да штетни догађаји истог интезитета могу угрозити већи број људи и изазвати већу штету на

имовини. Раније се, у највећем броју случајева, само бавило посљедицама ризика, јер је разина претходних знања о ризику био занемариво мали или никакав. Данас, услјед опште развијености могуће је предуприједити ризик, а тамо гдје то није могуће у мањој или већој мјери утиецати на умањење посљедица оствареног штетног догађаја. Основна сврха процјене ризика од пожара је спријечити настанак пожара.

Настанак пожара може се спријечити идентификацијом опасности, превентивним дјеловањем у организацијском смислу, примјеном мјера заштите објекта од пожара, едукацијом запосленика да препознају и елиминирају потенцијалну опасност и то све у циљу сигурности људи на првом мјесту, смањењу материјалних губитака и спречавању угрожавања околине. Пожар представља сталну опасност, вријеме и мјесто настанка је непредвидиво и немогуће је у потпуности елиминирати сваку могућност настанка пожара. Смањењу броја пожара је увелике допринио развој заштите од пожара, боља организација, квалитетнија опрема за гашење, уградња опреме за детекцију и дојаву пожара и стационарна опрема за гашење пожара која се аутоматски активира. Да би спроведана анализа процјене ризика била што квалитетнија морају се знати узроци пожара и пожарне опасности. Познавање опасности и ризика те узрок настајања пожара.

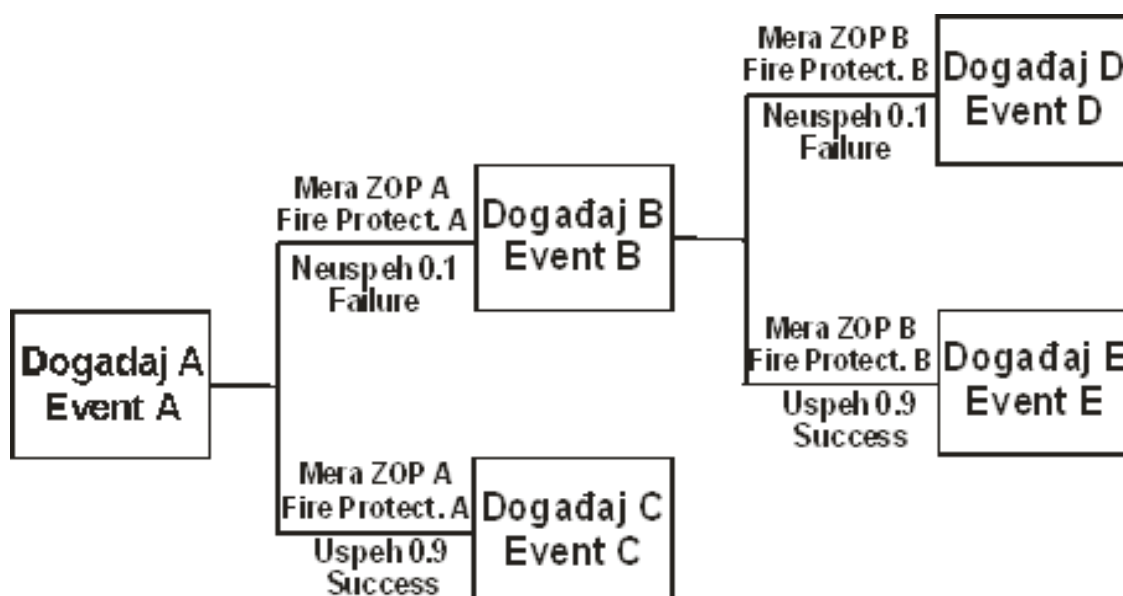
Циљ процјене ризика од пожара општине Дервента је да се уради прорачун колико је пожарна опасност присутна и да ли се као такав степен ризика може прихватити. Процјену ризика од пожара урадити према познатим изабраним методама. На темељу извршене процјене ризика предложити мјере заштите од пожара које је неопходно подузети како би се спријечила могућност појаве и ширења пожара и повећаостепен сигурности од пожара општине " општине Дервента " олакшава процјену опасности од пожара а тиме и провођење мјера заштите.

Слика бр10. Формирање матрице ризика

Уколико се процена ризика по живот корисника зграде разматра у оквиру једног јединственог пожарног сценарија, очекивани ризик по животе људи се може исказати следећом једначином:

$$\text{Очекивани ризик по животе људи} = \Pi \cdot \text{Ц}, (1)$$

Слика 11. Једноставно дрво догађаја где иницијални догађај може довести до различитих догађаја у зависности од успеха или неуспеха мера заштите од пожара на граничним тачкама, према [6]

(Фигуре 1. А симпле евент трее вхере ан иницијатинг евент цан леад то дифферент евентс

депендинг он тхе суццес анд фаилуре оф фире протеџион меасурес ат тхе браних поинтс, афтер [6])

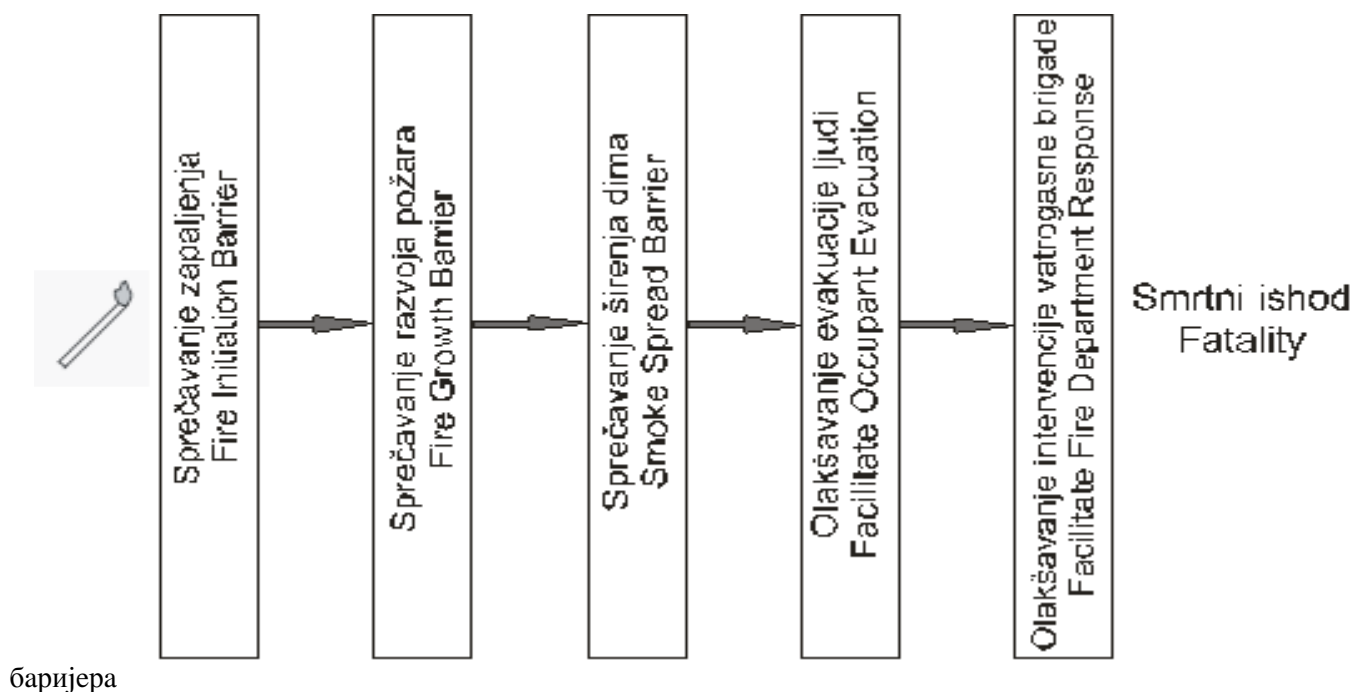
Где је Π вероватноћа одређеног пожарног сценарија а Ц је очекивани број смртних исхода као последица тог пожарног сценарија. Ако је вероватноћа да се догоди одређени пожарни сценарио у објекту једном у 10

година, онда је $\Pi = 0,10$ пожара годишње. Ако је последица тог пожарног сценарија три смртна исхода, онда је $\text{Ц} = 3$ смртна случаја по пожару. На основу једначине (1), очекивани ризик по животе људи, као резултат тог пожарног сценарија је 0,3 смртна исхода годишње, односно 3 смртна случаја у пожару сваких 10 година. Како се пожар у згради може догодити на више од једног начина, ризик по животе људи се обично процењује на основу свих могућих пожарних сценарија (Сл. 1). Сложена процена ризика од пожара може да се изрази следећом једначином:

Очекивани ризик по животе људи = $\Sigma_i (\Pi_i \cdot \text{Ц}_i)$, (2)

где Σ_i представља суму свих могућих пожарних сценарија, Π_i је вероватноћа једног пожарног сценарија (i), а Ц_i је очекивани број смртних исхода као последице тог пожарног сценарија (i).

Пожарни сценарио је низ догађаја, у условима пожара, који су повезани успехом или неуспехом мера заштите од пожара. У основи говорећи, постоји пет битних хазардних догађаја који се морају десити пре него што пожар проузрокује повреде људи или смртни исход у пожару (Сл. 2). То су: (1) запаљење, (2) ширење пожара, (3) ширење дима, (4) неуспешна евакуација, (5) изостанак интервенције ватрогасне јединице. Сваки од ових пет хазардних догађаја може бити спречен увођењем мера заштите од пожара, или пожарних

Слика 12 Пет главних пожарних баријера између извора паљења и смртог исхода, према [6]

Фигуре . Фиве мајор фире барриерс бетвеен а фире соурце анд фаталиту, афтер [6]

Вјероватноћа пожарног сценарија који може довести до повређивања људи зависи од комбинације вјероватноће неуспеха свих мјера заштите од пожара, односно пожарних баријера. Што су ниже вредности вјероватноћа неуспеха појединачних мјера заштите од пожара, то је нижа вриједност вјероватноће пожарног сценарија чији је исход повреда или смртни случај. Процјена пожарних ризика не узима у обзир само број примењених мјера заштите од пожара, већ обухвата и процјену колико су те мјере поуздане и ефектне. Ризик по кориснике објекта не зависи само од вјероватноће пожарног сценарија који може да доведе до њиховог угрожавања, већ и од нивоа угрожености као резултата последица тог сценарија. Последице пожарног сценарија могу се процјенити коришћењем временски зависног модела развоја пожара и ширења дима, евакуације људи и реаговања ватрогасне јединице.

КОЕФИЦИЈЕНТ КАШЊЕЊА ПОЧЕТКА ИНТЕРВЕНЦИЈЕ „Л“

Коефицијент кашњења почетка интервенције „Л“ одређује се из таблице 5. а зависи од врсте и опремљености ватрогасне јединице која интервенише, њене удаљености од објекта угроженог пожаром, као и стања саобраћајница.

ВРИЈЕМЕ ПОЧЕТАК ГАШЕЊА УДАЉЕНОСТ		10 мин 1 км	10-20 мин 1 – 6 км	20-30 мин 6 – 11 км	30 мин 11 км
ВРСТА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА	ПРОФЕСИОНАЛНА ИНДУСТРИЈСКА ЈЕДИНИЦА	1,0	1,1	1,3	1,5
	ДОБРОВОЛЈНА ИНДУСТРИЈСКА ЈЕДИНИЦА	1,1	1,2	1,4	1,6
	ТЕРИТОРИЈАЛНА ПРОФЕСИОНАЛНА ЈЕДИНИЦА	1,0	1,1	1,2	1,4
	ТЕРИТОРИЈАЛНА ДОБРОВОЛЈНА ЈЕДИНИЦА СА СТАЛНИМ ДЕЖУРАМА	1,1	1,2	1,3	1,5
	ТЕРИТОРИЈАЛНА ДОБРОВОЛЈНА ЈЕДИНИЦА БЕЗ СТАЛНИХ ДЕЖУРА	1,3	1,4	1,6	1,8

Табела 15. Коефицијент кашњења почетка интервенције „Л“

Процјена ризика од пожара заснована на искуству о претходним пожарима општине Дервента у периоду задњих пет година које је то предвиђено методологијом за израду Плана заштите од пожара.

Процјена ризика од пожара може бити изведена и на основу искуства о претходним пожарима у задњих пет (5) година. Овакве процјене ризика су, међутим, валидне само уколико је претходна ситуација једнака оној која је предмет актуелне процјене. То значи да су контролни параметри који управљају пожарним сценариом исти. Често, они не могу да се изједначе, јер су извршене промене на објекту, као што је измена завршних облога или инсталација новог система заштите од пожара. Контролни параметри укључују системе заштите од пожара, као што су спринклери који контролишу развој пожара или системе за алармирање и дојаву, који убрзавају евакуацију људи. Ови параметри такође подразумевају и физичке параметре, као што су врста и количина гориве материје, од чега зависи развој пожара или број и дужина евакуационих путева, што утиче на потребно време евакуације. Уколико ови контролни параметри нису исти, онда процјена ризика од пожара базирана на претходним искуствима може бити мање или више погрешна.

Статистика о пожарима, тј. губицима у пожару, сачувана у базама података, на основу којих се могу извести различите статистичке анализе (за приступ бази података у нашој земљи потребна је специјална дозвола МУП-а), могу бити вредан извор података за процену ризика. На пример, могу бити издвојени подаци о одређеној врсти објеката, као што су стамбене зграде. У оквиру стамбеног типа објеката, могу се издвојити и ближе информације. На пример, подаци о губицима у пожару могу бити сагледани на основу места почетног пожара, или извора паљења, или предмета који се први запалио итд. Губици у пожару се такође могу сагледати са аспекта присуства или одсуства система заштите од пожара, као што су димни јављачи пожара или спринклери. У складу са оваквим приступом, могу се издвојити статистичке информације о пожарима у кухињама у стамбеним зградама, са или без уграђених јављача пожара или неких других превентивних мјера. Оваква сазнања могу бити применљива на ситуације са сличним контролним параметрима.

2.19 КВАЛИТЕТНА ПРОЦЈЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА

Квалитативна процјена ризика од пожара заснива се на субјективној процјени вероватноће хазарда пожара, тока пожарног сценарија и последица таквог хазарда и сценарија. Појам хазард пожара генерално описује сваку ситуацију током пожара која је опасна и може имати потенцијално озбиљне последице; док је израз пожарни сценарио претходно дефинисан као низ догађаја у пожару који су повезани по томе да ли су мере заштите од пожара испуниле своју сврху или не.

Квалитативна процена пожарног ризика се обично користи за брзу процјену потенцијалних пожарних ризика у објекту и да би се размотриле различите превентивне мере у циљу смањења ризика. У квалитативној

процени ризика нема нумеричких вредности за вероватноћу или последицу, помоћу које се може оценити крајњи исход догађаја.

ВЕРОВАТНОЋА (ПРОБАБИЛИТИ)	Очекиван (Антиципатед)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Умерен ризик (Модерате Риск)	Висок ризик (Хигх Риск)	Висок ризик (Хигх Риск)
	Неочекиван (Унликелу)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Низак Ризик (Low Риск)	Умерен ризик (Модерате Риск)	Висок ризик (Хигх Риск)
	Екстремно неочекиван (Ехтремелу унликелу)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Низак Ризик (Low Риск)	Низак Ризик (Low Риск)	Умерен ризик (Модерате Риск)
	Више него екстремно неочекиван (Беуонд ехтремелу унликелу)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)	Занемарљив ризик (Неглигible Риск)
		Занемарљив (Неглигible)	Низак (Low)	Умерен (Модерате)	Висок (Хигх)
	ПОСЛЕДИЦА (ЦОНSEQUЕНЦЕ)				

Табела 16 Табела ризика

Квалитативна процјена ризика, генерално, може бити спроведена на два начина:

- помоћу чек листа које се користе да се уоче потенцијални хазарди пожара, да се провере примењене мере заштите од пожара и спроведе субјективна процена ризика;
- стабло догађаја се користи за анализу потенцијалних пожарних сценарија и мера заштите од пожара које треба да се примене и субјективну процену ризика. Излазни резултат је, у оба случаја, листа потенцијалних хазарда пожара, или пожарних сценарија, мера заштите од пожара које треба да се анализирају и њихови процењени ризици. У овом контексту процењени ризици су описани квалитативно (Таб. 16), а не квантитативно.

Метод чек листа (НФПА 551, 2007) уводи креирање чек листе за потенцијалне хазарде пожара и провјеру мера заштите од пожара, било да оне постоје или тек треба да буду уведене, да би се дошло до субјективне процјене пожарних ризика. Формулисање чек листе потенцијалних хазарда пожара, омогућује систематску проверу потенцијалних опасности од пожара, које су присутне на датом мјесту. Листа мјера заштите од пожара, дата паралелно са потенцијалним опасностима, омогућује брзу провјеру било које безбедносне баријере и потребе за увођењем додатних мера заштите, да би се ризик свео на најмању меру. Метод чек листа је, заправо, побројавање потенцијалних пожарних опасности, мјера заштите од пожара, било да су постојеће или тек треба да буду уведене и представља субјективну процену преосталог ризика од пожара. Овај метод, међутим, не узима у обзир разматрање логичног развоја пожара, што је могуће дискутовати помоћу методе стабла догађаја.

Метод стабла догађаја је други начин да се идентификују потенцијални хазарди пожара, процене њихове вероватноће и последице, и сагледају вредности ризика. За разлику од метода чек листа, стабло догађаја показује више од листе потенцијалних опасности и мера заштите од пожара за процену вероватноће, последица и евентуалног рејтинга ризика. Овом методом конструише се стабло догађаја од настанка опасности од пожара, следећи логичан низ, што обезбеђује више информација за процену вероватноће, последица и нивоа ризика.

Табела 17. Дефиниције нивоа вероватноће и последица

Табла 18. Дефинитионс оф пробабилиту анд цонсекуенце

Ниво вероватноће (Пробабилиту Левел)	Опис (Дескрипцион)	Учесталост (Фреквенцу)
Очекиван (Антиципатед)	Инциденти који могу да се десе неколико пута током експлоатационог века зграде (Инцидентс тхат мигхт оццур северал тимес дуринг тхе лифетиме оф тхе буилдинг)	$>10^{-2}/\text{год}$ (<100 г) ($>10^{-2}/\text{ур}$ (<100 ур))
Неочекиван (Унликелу)	Догађаји који нису очекивани током експлоатационог века објекта (Евентс тхат аре нот антиципатед то оццур дуринг тхе лифетиме оф тхе фацилиту)	$10^{-4}/\text{год} < \phi < 10^{-2}/\text{год}$ (100–10,000 г) ($10^{-4}/\text{ур} < \phi < 10^{-2}/\text{ур}$ (100–10,000 ур))
Екстремно неочекиван (Екстремелу унликелу)	Догађаји који се нису вероватни током експлоатационог века зграде (Евентс тхат билл пробаблу нот оццур дуринг тхе лифе цуцле оф тхе буилдинг)	$10^{-6}/\text{год} < \phi < 10^{-4}/\text{год}$ (10,000–1,000,000 г) ($10^{-6}/\text{ур} < \phi < 10^{-4}/\text{ур}$ (10,000–1,000,000 ур))
Више него екстремно неочекиван (Беуонд екстремелу унликелу)	Сви други акциденти (Алл отхер ацидентс)	$<10^{-6}/\text{год}$ ($>1,000,000$ г) ($<10^{-6}/\text{ур}$ ($>1,000,000$ ур))
Ниво последице (Цонсекуенце Левел)	Утицај на становништво (Импацт он популаце)	Утицај на имовину/пословање (Импацт он проперту/оператионс)
Висок (Хигх)	Моментални смртни исходи, акутне повреде, ситуације непосредно опасне по живот људи, трајна инвалидност (Судден фаталитиес, акуте ињуриес, иммедиателу лифе тхреатенинг ситуатионс, перманент дисабилитиес)	Зграда уништена, оштећени околни објекти, велики материјални губици (Дамаге $> \$X$ милион, Буилдинг дестроуед, сурроундинг проперту дамагед)
Умерен (Модерате)	Тешке повреде, трајна инвалидност, обавезна хоспитализација (Сериоус ињуриес, перманент дисабилитиес, хоспитализатион рекуиред)	Главна опрема уништена, мањи утицај на окружење, средњи материјални губици ($\$Y < \text{дамаге} < \X милион) Мајор екуипмент дестроуед, минор импацт он сурроундингс)
Низак (Low)	Лакше повреде, без трајних последица И хоспитализације (Минор ињуриес, но перманент дисабилитиес, но хоспитализатион)	Оштећења зграде, значајан застој у пословању, без утицаја на окружење (Дамаге $< \$Y$ милион, Репарабле дамаге то буилдинг, сигнифицант оператионал доунтине, но импацт он сурроундингс)
Занемарљив (Неглигибле)	Занемарљиве повреде (Неглигибле ињуриес)	Потребне мање поправке зграде, минималан застој у пословању (Минор репаирс то буилдинг рекуиред, минимал оператионал доунтине)

Квантитативна процјена ризика од пожара је процјена која подразумева нумеричку квантификацију и вјероватноће појаве хазарда пожара, или пожарног сценарија, и последице анализираног хазарда пожара или пожарног сценарија. Множењем нумеричких вредности вјероватноће и последица, добија се нумеричка вредност ризика од пожара за сваки пожарни сценарио. Кумулативна сума вриједности ризика, свих могућих пожарних сценарија, представља укупну нумеричку вредност ризика. Процењени ризик може бити ризик по живот људи, губитак материјалних добара итд. Квантитативна процена ризика омогућује нумеричку компарацију вредности укупног пожарног ризика за различита пројектна решења пожарне безбедности објекта. Такође, омогућује и процену еквиваленције - упоређењем пожарног ризика алтернативног пројектног решења и решења заснованог на захтевима прописаним законским одредбама.

У начелу, у пракси се систематска квантитативна процена ризика спроводи на два начина: (1) употребом чек листа за анализу потенцијалних хазарда пожара и квантитативна процена њима адекватних ризика; (2) коришћењем методе стабла догађаја за анализу низа потенцијалних пожарних сценарија и квантитативну процена њима одговарајућих ризика. У оквиру методе чек листа, развијене су специфичне методе од стране различитих организација за њихову интерну употребу. Метода индексирања ризика садржи доста прецизно одређене табеларне вредности за рангирање ризика. Репрезентативан пример представља метод индексирања ризика који је развила НФПА (Национално удружење за заштиту од пожара САД) за здравствене установе (НФПА 101А, 2004). Овом методом се путем табела процењује да ли установа испуњава озноне захтеве пожарне безбедности у четири области: (1) ограничавање, (2) гашење, (3) кретање људи и (4) безбедност уопште. Резултат процене ризика методом чек листа, као и методом стабла догађаја је листа потенцијалних хазарда пожара или пожарних сценарија и нумеричке вредности процењених ризика. Сабирањем свих индивидуалних вредности добија се укупна вредност пожарног ризика објекта, што може даље да се користи за компарацију са алтернативним решењима пожарне безбедности. Вредности параметара, у оба случаја, могуће је утврдити на основу статистичких података, уколико су доступни, или на основу субјективне процене. Поузданије и рационалније вредности параметара се могу постићи методом математичког моделовања пожара.

2.20 ПОЖАРНИ СЦЕНАРИО СТАМБЕНЕ ЗГРАДЕ БЕЗ ПОЖАРНОГ СТЕПЕНИШТА

Могући пожарни сценарио формулисан је методом стабла догађаја, на основу доступних статистичких података, перформанси објекта, истраживања на терену, прегледа објекта и сазнања стечених анкетирањем током ватрогасне вежбе. Према доступним статистичким подацима грађевинским до пожара дође: објектима: 67% у стамбеним зградама, 22% у пословним објектима и 11% у осталим. У стамбеним зградама, 37% пожара је избило у кухињама (заборављено јело на штедњаку или неисправни кућни апарати), а 23% пожара је избило због неисправних електроинсталација у становима. Према овим подацима, почетни ниво ризика по људске животе у пожару је $0,02533 \times 10^{-3}$. У оба случаја, превентивна мера или баријера за спречавање појаве пожара, је едукација станара у циљу подизања свести о опасности појаве пожара и важности примене превентивних мера: (1) проверити стан пре напуштања, (2) редовно проверавати исправност електроинсталација, посебно када су зграде старе и преко 40 година и нема података о редовном одржавању и прегледу објекта.

Претпостављени извор паљења у пожарном сценарију је заборављено јело на штедњаку или неисправан кућни апарат, док у стану нема никога.

Током истраживања пожарне безбедности стамбених зграда, спроведене су анкете станара о заштити од пожара. Само 10% анкетираних сматрају да су станари добро информисани о превентивним мерама и поступку евакуације, али свега 5% сматра да су обучени за поступање у случају пожара, док је 80% станара свесно да нису ни припремљени ни обучени за поступак у случају пожара. Из тог разлога на објекту, само 10% станара се одазвало позиву да учествују у вежби и процесу едукације који је организован током вежбе. Претпоставља се да би сви они применили препоручене мере, па је вероватноћа успеха примењених мера у пожарном сценарију 10%, а преостали ниво вероватноће за низак ниво појаве пожара 0,9.

Врата стана су закључана. Нема никога у стану да угаси почетни пожар. Нису уграђени спринклери који би спречили ширење пожара и потпуни развој пожара (фласх-овер) . Цео објекат је један пожарни сектор: нема

издвојених пожарних сектора ни димних сектора, нити било каквих додатних баријера које би спречиле ширење ватре. У случају пожара, ватра и дим се тако брзо могу проширити и на суседне станове и степениште, на најмање три начина:

- ✚ Кроз четири вертикална инсталациона шахта, од којих сваки повезује по вертикали половину станова у згради путем вентилационих канала и отвора у купатилима и оставама, а од степеништа су одвојени само дрвеном плочом;
- ✚ Кроз дрвена улазна врата станова ка степеништу;
- ✚ Кроз лифт окно које је од степениште одвојено само стакленом преградом 4мм дебљине.

Ширење пожара је такође могуће преко зидова суседних станова и фасаде зграде, али би за то вероватно требало више времена, него за претходно наведене начине. С обзиром да зграда не садржи пожарно степениште, једини пут евакуације је главно степениште, а алтернатива је да остану у својим становима, док не стигне ватрогасна јединица и спаси их. Дим се шири кроз вентилационе и инсталационе канале у друге станове у згради.

Временом, неко ће приметити дим или ватру, алармирати станаре и позвати ватрогасну јединицу. Систем за алармирање у проучаваном објекту, представљају ручни јављачи пожара, који су инсталирани пре много година, један број је демонтиран, а исправност осталих није проверавана, тако да су некомплетни или непоуздани. Успешност алармирања ручним јављачима пожара, додатно зависи и од људског фактора, који је у најчешћем случају непредвидив, али у овим околностима нема других опција за узбуђивање, па ће бити укључени у пожарни сценарио, са претпостављеном вероватноћом поузданости од 35%. Већина зидних хидраната (80%) је такође оштећена и некомплетна, тако да је њихова поузданост под великим знаком питања.

Евакуација дима из степенишног простора је могућа само кроз излазни отвор на раван кров величине 1м2. Ширење дима, након продора пожара кроз врата стана у којем је пожар започео, развија се веома брзо и испуњава степенишни простор пењући се ка горе. Отвор на крову одвод дима је затворен и закључан, тако да се не може узети у обзир у пожарном сценарију. Степениште постаје смртна клопка, ускоро након развоја пожара [9]. Пожарна (паник) расвета и сигнализација је тешко оштећена и некомплетна, те то може додатно успорити и дезоријентисати кретање људи у случају задимљавања степеништа. Лифтови у проучаваној згради су стари колико и зграда, па немају функцију за аутоматско спуштање у приземље и прекид рада у случају пожара, па постоји и могућност да ће неко покушети да се евакуише лифтом. Лифт окно ће такође брзо бити испуњено димом, па и у случају да нису оштећени у пожару, лифтови су свакако још једна смртна клопка за људе. Позитивно је што су резултати анкете показали да нико од анкетираних станара неће користити лифт у случају пожара.

Станари који су учествовали у вежби и процесу едукације (10%) су упућени, за разлику од осталих, да се евакуишу одмах чим примете прве знаке дима и ватре, или да блокирају врата стана и вентилационе отворе мокрим ћебадима и остану у становима док ватрогасна бригада не стигне [10]. Из тих разлога, претпоставља се да постоји само 10% вјероватноће да ће бити изведена брза/успешна евакуација.

Резултати анкете спроведене међу станарима високих стамбених објеката указују да је само 25% њих обратило пажњу на путеве евакуације и ознаке у њиховим зградама, и претпоставља се да ће тај проценат станара покушати евакуацију главним степеништем. Резултати анкете такође показују да би 90% станара користило пожарно степениште (уколико постоји), а 65% сматра да ће ватрогасци стићи на време да их спасу и они ће чекати у својим становима у случају пожара. Према подацима ватрогасне јединице, и мерења времена током ватрогасне вежбе, потребно је 10 до 15 минута да стигне у радијусу стамбене зоне од 1 до 5 км. Отежавајуће околности су узете у обзир при процени времена доласка: нема сталног дежурства, недостатак опреме за гашење пожара, неадекватна позиција објекта, у смислу могућности прилаза интервентне јединице – паркирана возила и друге баријере на прилазним путевима, или немогућност прилаза неким фасадама зграде. Њихове активности су усмерене на спасавање људских живота и ограничавање ширења пожара и, затим, гашење пожара. Дим може такође да успори интервенцију ватрогасне јединице и отежа операције спасавања. Прва активност ватрогасаца је да отворе кровни отвор и укључе мобилну опрему за надпритисну принудну вентилацију.

Пожарни сценарио се, након пристизања ватрогасне јединице може развијати на два начина – у зависности од заштитних мера: (1) ватрогасна јединица је стигла на време да ограничи развој пожара и угаси га, али прекасно да спасе станаре који су касно започели евакуацију и (2) ватрогасна јединица је стигла на време да спасе станаре који су касно започели евакуацију степеништем испуњеним димом. Највероватнији сценарио је Сценарио Б: најбоље шансе да сачувају своје животе имају станари који остану у својим становима и сачекају ватрогасну јединицу да их спаси. Највероватније фаталне последице сценарија су у случају да станари покушају да се евакуишу са одлагањем – касна евакуација, путем степеништа испуњеног продуктима сагоревања (Сценарио Ц).

Резултати квантитативне процене ризика, за различите пожарне сценарије, у високој стамбеној згради без пожарног степеништа, засновани на методи стабла догађаја, су дати у Табели 3. Пожарни сценарио је формулисан на основу постојећег стања зграде и њених порформанси пожарне безбедности (конструкција, материјализација, основа типског спрата, пут евакуације, вентилација дима, итд) и примењених мера заштите од пожара: (1) ватрогасна вежба и едукација, (2) ручни јављачи пожара, (3) интервенција ватрогасне јединице. Комбиновани преостали фактор ризика након примене наведене три мере је 0,89958; што значи да је преостали ризик по људске животе смањен на 89,96% од почетне вредности. Другим речима, у случају пожара, до сада примењене мере заштите, су недовољне да сниже вредност ризика на прихватљив ниво.

2. Процена вероватноће, последица и преостале вредности ризика за различите пожарне сценарије у високој стамбеној згради без пожарног степеништа

Табле 19. Ассесмент оф пробабилиту, цонсекуенце анд ресидуал риск валуес фор тхе вариоус фире сценариос ин хигх-rise буилдинг витх но фире стаирс басед он евент-трее метод

Пожарни сценарио (Фире Сценарио)	Вероватноћа Сценарија (Сценарио Пробабилиту)	Преостали фактор вероватноће (Ресидуал Пробабилиту Мултиплиер)	Преостали фактор последице (Ресидуал Цонсекуенце Мултиплиер)	Преостали фактор ризика (Ресидуал Риск Мултиплиер)
А	0.02925	1.00	1.00	0.02925
Б	0.55575	1.00	0.90	0.50018
Ц	0.21375	1.00	1.00	0.21375
Д	0.01125	1.00	0.10	0.00112
Е	0.09000	1.00	0.90	0.08100
Ф	0.01000	0.90	0.81	0.00729
Г	0.02375	0.90	0.90	0.01924
Х	0.00125	0.90	0.09	0.00010
И	0.00325	0.90	0.90	0.00263
Ј	0.06475	0.90	0.81	0.04502
	1.00			0.89958

2.21 ФУНДАМЕНТАЛНИ ПРИСТУП ПРОЦЕНИ РИЗИКА ОД ПОЖАРА

Једноставне методе за процјену ризика од пожара су оне су спроведене на основу поређења актуелне ситуације са искуствима из претходних пожара или подацима о догађајима; и оне где је процена извршена помоћу чек листа или методе матрица ризика. Проблем при примени претходних искустава или података се јавља када претходна и садашња ситуација и околности нису потпуно једнаки и тада ни искуства или подаци нису применљиви на актуелну ситуацију. Проблем при употреби чек листа и матрице ризика се може појавити зато што су оне засноване на субјективним проценама које могу и не морају бити тачне и не могу се верификовати. Једна особа може просуђивати на различит начин од осталих. Иста особа не мора бити доследна и доћи до исте процјене у сличној ситуацији.

Фундаментални приступ процени ризика од пожара је бољи начин да се спроведе процена ризика. Овакав начин процене подразумева: (1) креирање свих могућих пожарних сценарија који се могу развити након иницијације пожара; (2) дефинисање за сваки пожарни сценарио секвенцијалног низа догађаја који прате курс актиuelног развоја пожара; и (3) математичко моделовање пожара да би се предвидели фатални исходи и губитак имовине. Различити пожарни сценарији по којима се иницијални пожар може развити, су последица успеха или неуспеха предвиђених мера заштите. Секвенцијални след догађаја у пожару обухвата развој пожара, ширење дима, евакуацију људи и реакцију ватрогасне јединице. Циљ фундаменталног приступа је да прати логичан развој ових догађаја у пожару.

ЗАКЉУЧАК

Свака зграда је јединствена по својој локацији, конструкцији, материјалима од којих је изграђена и просторној организацији, па је могуће методом стабла догађаја проценити ризика од пожара различитих комбинација догађаја и добити детаљне информације о успеху или неуспеху предложених мера заштите, као и компарацију различитих комбинација.

Процена очекиваног фаталног исхода по кориснике објекта и губитак материјалних добара за зграду са одређеним пожарним сценариом се заснива на моделовању развоја пожара, ширења дима, ширења пожара, евакуације људи и реакције ватрогасне јединице. Очекивани ризик по животе корисника објекта током пројектованог употребног века зграде је сума очекиваних фаталних исхода из свих могућих пожарних сценарија који се могу догодити у објекту током истог периода.

Исто тако, очекивани ризик губитка материјалних добара у објекту током његовог пројектованог века трајања је одређен сумом свих очекиваних губитака имовине на основу свих могућих пожарних сценарија који могу да се догоде у објекту током истог периода. Укупни очекивани трошкови власника зграде везани за пожар представљају све трошкове било које варијанте решења пожарне безбедности, који треба да сноси све трошкове укључујући вредност објекта, одржавање и очекиване губитке у пожару.

Редовна инспекција и одржавање система за заштиту од пожара су обавезне активности у пројектним решењима пожарне безбедности, заснованим на процени ризика и перформансама објекта. Последица изостанка редовних активности одржавања и вежби евакуације је пораст очекиваног нивоа ризика у односу на предвиђен ниво. Поузданост система за заштиту од пожара може се моделовати на основу нивоа заказивања и интервала сервисних прегледа. Неопходно је урадити оперативно-тактичке планове гашења пожара за све један важан објекат, тачније урадити прорачун колико се снага, технике и средстава неопходно за гашење евентуалног пожара.

2.21.1 СТАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

У неким од ових објеката није у потпуности изведена вањска и унутрашња хидрантска мрежа. Неки објекти нису заштићени довољним бројем апарата за почетно гашење пожара, углавном немају изведену паник расвету и систем за дојаву пожара са сигнализацијом за евакуацију присутних особа у објекту.

АНАЛИЗА ОПАСНОСТИ ОД ПОЖАРА ЗА ОБЈЕКАТ И ОПРЕМУ - КОРАК И

На питања у чек-листи се одговора са „опасно“ (ОП), „небитно“ (НБ) и „безбедно“ (БЗ). Након попуњавања чек-листе, брзо се уочава која су питања означена одговором „опасно“ па се лако могу предложити одговарајуће корективне мере. Анализа опасности од пожара за објекат и опрему ради се у складу са важећом законском регулативом. Процентуални удели опасности од пожара за објекат и опрему, као и спроведених превентивних мера заштите од пожара се израчунавају према једначини:

Где је:

n = број негативних (опасних) оцена стања,

H = укупан број оцена (опасних и безбедних) стања

Оцењивање величине стања опасности од пожара конструкције објекта и садржаја објекта мора се радити у складу са важећом законском регулативом и техничким прописима у области заштите од пожара

Табела 20 – Анализа опасности од пожара за конструкцију објекта и садржај објекта
(ОП – опасно НБ – небитно; БЗ – безбедно)

Р. бр.	Питање	Коментар	ОП	НБ	БЗ	Препоручене мере
1.	Да ли је конструкција објекта од запаљивог / незапаљивог материјала?	Спољни носећи зидови д = 25цм				
2.	Да ли је кровна конструкција/ кровни покривач од запаљивог / незапаљивог материјала?	Конструкција крова је челична, прекривач крова челични термо панели д = 120мм				
3.	Да ли је под објекта од запаљивог / незапаљивог материјала?	Канцеларије ламинат, оставе бетон, студио бетон, улазни хол и санитарни чвор керамичке плочице				
4.	Да ли је међуспратна конструкција од запаљивог/незапаљивог материјала?	Бетонска међуспратна конструкција. отпорна на пожар .				
5.	Да ли је плафон / таваница изграђена од запаљивог / незапаљивог материјала?	Термоизолациони панели од негоривог материјала.				
6.	Да ли су преградни зидови изграђени од запаљивог / незапаљивог материјала?	Неносиви преградни и фасадни зидови , пуна опека д = 12цм				
7.	Да ли је обрада / облога зидова од запаљивог / незапаљивог материјала?	Термоизолациони панели од негоривог материјала.				
8.	Да ли је степениште безбедно изграђено?	У објекту је дрвено степениште.				Премазати ватроотпорним премазом.
9.	Да ли су врата израђена од запаљивог / незапаљивог материјала?	Дрвена и метална двокрилна врата				Између студија и магацина уградити врата од негоривог материјала.
10.	Да ли су прозори израђени од запаљивог / незапаљивог материјала?	На објекту су монтирани ПВЦ прозори.				Прозори предвиђени грађевинским пројектом (економска неоправданост замене).
11.	Да ли се сви препознати извори паљења држе под контролом?	Велики број рефлектора велике снаге				Стална контрола исправности електричних инсталација
12.	Да ли се све препознате запаљиве чврсте материје држе под контролом?	Завеса је запаљива. Велика количина сценског материјала.				Уградити ватроотпорну завесу. Изградити наменски магацински простор за сценску опрему.
13.	Да ли се све препознате запаљиве течности држе под контролом?	Нема запаљиве течности.				

14.	Да ли се сви препознати запаљиви гасови држе под контролом?	Нема запаљивих гасова.			
15.	Да ли се сви препознати извори кисеоника држе под контролом?	Нема извора кисеоника.			

АНАЛИЗА СПРОВЕДЕНИХ ПРЕВЕНТИВНИХ МЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ЗА ОБЈЕКАТ – КОРАК ИИ

Табела 21 – Анализа спроведених превентивних мера заштите од пожара у објекту
(ОП – опасно НБ – небитно; БЗ – безбедно)

Р. бр .	Питање	Коментар	О П	Н Б	БЗ	Препоручене мере
1.	Да ли се радне просторије одржавају чистим и уредним?	Радне просторије уредне и чисте				
2.	Да ли су преносни апарати за гашење пожара безбедни?	Постоји довољан број одговарајућих преносних Апарата за гашење пожара. Сви апарати су редовно прегледани, испитани и одржавани тако да на њима нема видљивих оштећења.				
3.	Да ли су унутрашњи хидранти безбедни?	Постоје унутрашњи и спољашњи хидранти. Сви хидранти су редовно прегледани,				
4.	Да ли су спољашњи хидранти безбедни?	испитани и одржавани тако да на њима нема видљивих оштећења.				
5.	Да ли постоје безбедни приступни путеви објекту?	Асфалтирани приступни путев одговарајуће носивости и без препрека.				
6.	Да ли је међусобна удаљеност објеката на прописаном растојању?	Удаљеност између објеката је на прописаном растојању.				
7.	Да ли у објекту постоји физичка заштита или надзор?	Постоји организована физичка заштита објеката.				
8.	Да ли у објекту постоји систем за откривање / дојаву пожара?	У објектима су инсталирани одговарајући системи за откривање/дојаву пожара.				
9.	Да ли у објекту постоји систем алармирања?	Постоји у виду ручног јављача и алармне трубе.				
10.	Да ли у објекту постоји одговарајући и исправан аутоматски систем за гашење пожара?	У објекту нема стационарног система за гашење пожара.				Инсталирање стабилних аутоматских апарата са халоном ,млазнице са ампулом.
11.	Да ли су путеви и излази евакуације безбедни?	Путеви евакуације нису обележени и означени.				Обележити и означити путеве евакуације према прописима

12	Да ли у објекту постоји одимљавање?	У објекту нису потребне димне одушке с обзиром на процес рада.				
13	Да ли у објекту постоји довољно површина за експлозивно одушавање?	У објекту нису потребни експлозивни одушци.				
14	Да ли су вентилациони канали правилно изведени и опремљени пожарним клапнама, које аутоматски затварају канале при настанку пожара?	Вентилациони канали нису опремљени пожарним клапнама.				Препорука за уградњу пожарних клапни.
15	Да ли су канали климатизације правилно изведени и опремљени пожарним клапнама, које аутоматски затварају канале при настанку пожара?	Климатизација објекта је регулисана сплит-клима системима.				
16	Да ли су заштитни канали за пролаз каблова и остале инсталације правилно изведени – заштићени од пожара?	Развод електричне инсталације је изведен преко канала, цевима за развод на одстојним обујмицама, а делом и у зиду (канцеларијама и пословном простору).				
17	Да ли у просторији где је у току снимања присутна публика присутан дежурни ватрогасац?	Присуство дежурног ватрогасца је за потребе снимања није уобичајено.				Ради повећања безбедности ангажовати додатна дежурства кад снимањима присуствује велики број публике.

Након анализе пожарне опасности од објекта и опреме и анализе спроведених превентивних мера заштите од пожара у објекту, прелази се на прву процену пожарног ризика која се врши применом модификоване матрице фактора пожарног ризика.

Након анализе стања на основу датих одговора у чек-листи (табела 1) израчунат је, према датој једначини, процентуални удео пожарне опасности од **41,66%**, што одговара рангу **3**. Изложеност пожарним опасностима објекта је сво радно време што одговара рангу **5**. Матрица вероватноће настанка нежељеног догађаја – пожара, која је приказана у табели 3, формирана је интеграцијом изложености пожарним опасностима током радног времена и препознатим пожарним опасностима у циљу добијања бројчане вредности вероватноће настанка пожара. На основу (табеле 3) одређена је бројчана вредност **15** за вероватноћу настанка нежељеног догађаја – пожара. Квалитативни опис вероватноће настанка пожара (табела 4) је „вероватан“, а ранг му је **4**.

На основу анализе одговора из чек-листе за спроведене превентивне мере заштите од пожара у објекту (табела 2) израчунато је, према датој једначини, да су захтеване мере заштите од пожара испуњене са **26.66 %**.

Фактор пожарног ризика (Р), који се добија као производ ранга настанка нежељеног догађаја – пожара (В) и ранга тежине могућих последица (П) одређује се применом матрице пожарног ризика (табела 5). У разматрање се уводи пет рангова вероватноће и пет рангова последица. Ако се примени формулу за одређивање фактора пожарног ризика,

$R = V \times P$, на све могуће комбинације вредности рангова, добија се скуп од 25 бројева, односно 25 вредности фактора пожарног ризика.

$$f(\chi) = \frac{n}{N} \cdot 100\% = \frac{5}{12} \cdot 100\% = 41.66\%$$

процентуални удео пожарне опасности.

$$f(\chi) = \frac{n}{N} \cdot 100\% = \frac{4}{15} \cdot 100\% = 26.66\%$$

испуњености захтеваних мера заштите од пожара.

ПРВА ПРОЦЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА – КОРАК ИИИ

Табела 22 – Матрица вероватноће настанка нежељеног догађаја – пожара за објекте

Изложеност пожарним опасностима током радног дана у %			Опасности од пожара у %				
			Задовољавајуће наставити са радом (0-20%)	Средњорочне потребне мере (21-40%)	Краткорочне потребне мере (41-60%)	Тренутно потребне мере (61-80%)	Мере за тренутни прекид рада (81-100%)
			Квантитативни ранг опасности од пожара				
			1	2	3	4	5
Врло ретко (0-20%)	Квантитативни ранг изложености опасности од пожара	1	1	2	3	4	5
Повремено (21-40%)		2	2	4	6	8	10
Често (41-60%)		3	3	6	9	12	15
Претежни део радног времена (61-80%)		4	4	8	12	16	20
Све радно време (81-100%)		5	5	10	15	20	25

Табела 23 – Ранг матрице вероватноће настанка нежељеног догађаја – пожара

Мера вероватноће настанка пожара	Квантитативни опис вероватноће настанка пожара	Квантитативни ранг вероватноће настанка пожара
1,2	Невероватан	1

3,4,5	Могућ	2
6,8,9	Сасвим могућ	3
10,12,15,16	Вероватан	4
20,25	Веома вероватан	5

На основу табеле 6 усваја се вредност фактора пожарног ризика, који износи **4**. Након тога се врши његово рангирање према табели 6 и усваја се да је пожарни ризик мали са рангом **2**.

Табела 24 – Матрица пожарног ризика

Вероватноћа настанка пожара (В)		Тежина могуће последице (П)				
		Испуњеност спроведених превентивних мера ЗОП-а у објекту у %				
		(0-20%)	(21-40%)	(41-60%)	(61-80%)	(81-100%)
		Занемарљива тежина последице	Мала тежина последице	Средња тежина последице	Велика тежина последице	Веома велика тежина последице
		Квантитативни ранг тежине последице				
		1	2	3	4	5
Невероватан	Квантитативни ранг вероватноће настанка пожара	1	2	3	4	5
Могућ		2	4	6	8	10
Могућ		3	6	9	12	15
Вероватан		4	8	12	16	20
Веома вероватан		5	10	15	20	25

Табела 25 – Рангирање фактора пожарног ризика

Мера ризика од пожара	Квантитативни опис пожарног ризика	Квантитативни ранг пожарног ризика	Начин и мере за спречавање, отклањање или смањење ризика од пожара
1,2	Безначајан	1	
3,4,5	Мали	2	
6,8,9	Средњи	3	мере из табела 1 и 2
10,12,15,16	Висок	4	
20,25	Екстремни	5	

Легенда:

	Процена ризика на постојеће стање без предузетих мера
	Поновна процена ризика након предузетих предложених превентивних мера

ИЗБОР МЕРА ЗА СМАНЈЕЊЕ ПОСТОЈЕЋЕГ РИЗИКА ОД ПОЖАРА – КОРАК ИВ

У кораку 4 се врши избор мера за смањење постојећег пожарног ризика. Мере су предложене у табелама 3 и 4 и то на основу детаљне анализе стања.

ПОНОВНА ПРОЦЕНА РИЗИКА ОД ПОЖАРА – КОРАК В

При поновној процени пожарног ризика, према претходно детаљно описаној методи, узимају се у обзир предложене мере заштите. Прорачуната пожарна опасност би се у овом случају смањила са **41,66%** на **8,33%**. Неиспуњеност спроведених превентивних мера заштите од пожара би се смањила са **26,66%** на **6,66%**. Ранг вероватноће ће сада бити **2**, а ранг тежине могуће последице **1**. На основу тога добија се да фактор пожарног ризика има бројчану вредност **2** и ранг **1** што указује да би пожарни ризик после спровођења предложених мера био **безначајан**.

2.22 ЗАКЉУЧЦИ ИЗ АНАЛИЗЕ СТАЊА О ПРОЦЈЕНЕ ПОЖАРНЕ УГРОЖЕНОСТИ

Да би се ови штетни догађаји предупредили Планом се предвиђају следеће мјере:

- У сваком објекту угроженом од већег броја жртава у случају пожара мора бити:
 - План евакуације;
 - Систем за узбуњивање и рано откривање пожара;
 - Бар једна пробна евакуација годишње;
 - Аутоматски систем за гашење спринклерског типа везан за јавни водовод Дервенте.
- У овим објектима се забрањује уношење:
 - Пропан-бутана;
 - Вуне;
 - Полиуретана;
 - Полиметил-материлата (органиско стакло);
 - Лакозапаљивих одјевних предмета;

- Експлозива.

- ✚ У овим објектима при редовним обукама заштите од пожара обухватити и особље, а у школама ученике.

Да би се жртве избјегле и свеле на минимум Планом се предвиђају следеће мјере:

- ✚ У случају пожара на горе наведеним објектима ватрогасци морају да спријече продор горе наведених хемикалија у канализацију заједно са средствима за гашење;

Процена ризика од пожара у општини Дервента, односно објекта извршена је Еуроаларм методом. Еуроаларм метода за процену пожарног ризика представља основу за доношење одлуке о уградњи аутоматског стабилног система за гашење пожара, као допунске мере заштите. Оправданост постављања спринклер инсталације одређује се на основу:

- ✚ **величине пожарног ризика за конструкцију објекта** (носећи елементи, међуспратне конструкције, кровне конструкције и сл.),
- ✚ **пожарног ризика за садржај објекта** (људи, опрема, намештај, ускладиштена роба и др.).

Ризик за конструкцију објекта представља опасност која може да доведе до знатног оштећења конструкције објекта, док ризик за садржај објекта представља опасност за људе и имовину у објекту. Ова два ризика су међусобно повезана, јер уништење објекта повлачи за собом уништење његовог садржаја, односно јачина пожара настала због паљења садржаја објекта представља главну опасност за објекат. Укупан ризик од пожара је вредност ове две компоненте и не може се навести само једна од ове две бројне вредности.

Методолошки приступ процене ризика од пожара према "ЕУРОАЛАРМ" методи се састоји из следећих корака:

- I. РИЗИК ОД ПОЖАРА ЗА ОБЈЕКАТ**
- II. РИЗИК ОД ПОЖАРА ЗА САДРЖАЈ ОБЈЕКТА**
- III. ДИЈАГРАМ ОДЛУКЕ НА ОСНОВУ РИЗИКА ОД ПОЖАРА**

Мјере заштите од пожара

У свим објектима који припадају јавној инфраструктури потребно је проводити следеће мјере заштите:

- ✚ уколико недостаје обезбиједити пројектну документацију свих инсталација,
- ✚ предузети све мјере потребне за успјешно функционисање и спровођење заштите од пожара сходно извршеној категоризацији према Правилнику о условима, основама и мјерилима за разврставање привредних друштава и других правних лица. републички органа управе и других органа и предузетника у одговарајуће категорије степена ризика угрожености од пожара („Службени гласник Републике Српске“ бр. 53/13),
- ✚ код изградње нових објеката, инсталирати систем за узбуњивање, дојаву пожара и паник расвјету,
- ✚ поставити шематски приказ евакуационих путева из објекта угрожених пожаром и
- ✚ све инсталације у објекту довести у исправно стање, а према важећим техничким прописима.

2.22.1 ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ

Развод у ужој градској средини за вишеспратне стамбене зграде задовољава, с обзиром да је кабловски (подземни) и да нема утицаја на тактику гашења евентуалних пожара у градској средини. За приградска, као и ванградска насеља, развод је углавном урађен ваздушним водовима са голим

проводницима, које би у будућности требало рјешавати, такоде, подземним кабловима или надземним самоносивим кабловским сноповима са изолованим проводницима.

На надземним мрежама може доћи до чешћих кварова, због високих електричних напрезања, изазваних атмосферским и погонским пренапонима, због великих механичких напрезања услед додатних терета (лед, вјетар), због прљања изолације и због могућности утицаја страних тијела (дрвеће, гране и си.), као и погрешних манипулација.

Због горе наведених ризика, потребно је водити рачуна да се поштују стандарди и прописи који се односе на сваки дио електроенергетског система појединачно, а односе се на одржавање свих елемената унутар и изван система (редовна ревизија опреме и чишћење трафо станица, редовно одржавање и замјена дотрајалих елемената, прокрес растиња око трафо станица и водова).

Закључак:

Потребно је да се градској и приградској средини, гдје је густина изградености преко 0,5 и гдје је то могуће, при рјешавању НН прикључака, планира са подземном кабловском инрежом, што би знатно смањило угроженост од пожара и омогућило лакшу тактику гашења пожара у градској средини. Пошто због парцијалне и неријетко непланске градње објеката често није могуће користити подземну инсталацију, а и скупља је за извођење, онда се у тинт ситуацијама препоручује коришћење самоносивих кабловских снопова СКС. При изградњи средњенапонске и нисконапонске надземне мреже потребно је користити бетонске стубове умјесто дрвених. У свим објектима је неопходно вршити периодична испитивања громобранских инсталација, а код пројектовања и изградње нових објеката поштовати све стандарде и прописе везано за ову област.

2.23 ЕНЕРГЕТСКЕ ИНСТАЛАЦИЈЕ

На подручју општине Дервента егзистира већи број бензинских станица на којима се врши промет запаљивих и експлозивних течних материја, а на неким и гасовитих материја. На територији општине Дервента егзистирају следеће пумпне станице: Енергопетрол - Нестро, Петрол. Нешковић, Кузмановић Петрол, Славуљива Петрол, Ина .

2.24 МОГУЋНОСТ АКЦИДЕНТНЕ СИТУАЦИЈЕ

Осим познатих потенцијалних извора опасности од евентуалног настанка пожара и експлозија, као што су објекти бензинских станица, нафтних терминала и других смјештајних капацитета нафтних деривата на којима се врши промет запаљивих течности и гасова су и индивидуалне гасне котловнице и котловнице на течном гориву, гдје било какво оштећење може изазвати акцидентну ситуацију. На повећање угрожености могу утицати различити кварови и ломови на уређајима мјерних инструмената, запорних вентила, блок вентила и других сигумосних елемената. Очекиване акцидентне ситуације на технолошким инсталацијама за енергетске медије су:

- ✚ иструјавање гаса и запаљиве течности из инсталације у простор,
- ✚ иструјавање гаса и пара запаљивих течности у простор котловнице,
- ✚ продор гаса и пара запаљивих течности у подземне водове и канале и остале подземне инфраструктурне системе (канализације, ПТТ каналице итд.),
- ✚ пуцање мембране сигурносних и регулационих уређаја и иструјавање гаса и запаљивих течности,
- ✚ експлозија са пожаром на инсталацији и опреми за енергетске медије и
- ✚ појава експлозивних смјеша у објектима у непосредној или ближој околини гасног система и система са запаљивим течностима.

2.25 ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ШУМА ОД ПОЖАРА

Од биљног покривача на простору општине својим економским вриједностима истиче се шума. Шуме се простиру на 12.636,45 ха површине на подручју општине Дервента, што чини око 25 % укупне површине земљишта. Крчење и

екстензивно сточарство, не само да је смањило шумске површине, него су оне и доста деградиране, па је велики дио шумског земљишта под шикарама или младом шумом. Ипак, значајне шумске површине пружају могућности нових захвата, како садњом на недовољно искоришћеним површинама, тако и одговарајућом смјеном врста дрвећа.

Од укупне површине под шумама око 10.093,94 ха је у приватном власништву, а у државном око 2.542,51 ха. У структури шума које су у државном власништву, високе шуме заузимају око 698,27 ха, изданачке шуме заузимају 1.832,74 ха, а површине подесне за пошумљавање и газдовање чине 2,20 ха, док на површине неподесне за газдовање отпада 9,30 ха.

У оквиру административних граница општине Дервента корисник државних шума је Јавно предузеће шумарства „Шуме Републике Српске“ а.д. Соколац, Шумско газдинство „Добој“ – Добој, Шумска управа Дервента, која је, такође, извршилац стручно-техничких послова у шумама у приватној својини.

Нарочито угрожене од пожара спадају шуме четинарских култура којих на подручју општине Дервента на Мотајици, а у ИИ степен угрожености од пожара исказан је податак којим газдује Шумско газдинство Добој.

Шуме високог степена угрожености од пожара су шуме бијелог и црног бора. Поред Мотајице пожарну опасност представља Марковац привате шуме које представљају ИИИ И ИВ степен угрожености од пожара. Оне због свог географског положаја лоших приступних саобраћаница и неуређених имовинско правних односа преставља сталну претњу за настајање пожара.

У шумском газдинству Добој врши се непрекидно осматрање у сврху благовременог откривања пожара тако да су организована дежурства од стране радника-осматрача. На водотоцима у овим СГ су изведени водозахвати. Шумски путеви се углавном одржавају проходним. Једна трећина шума дервентског подручја се налази под минама што отежава превентивно дјеловање и гашење пожара, а то су углавном биле линије разграничења из прошлог рата. Мјере које треба предузети у циљу ефикасније заштите шума од пожара су:

- ✚ Забрана ложења ватре осим на одреденим мјестима уз контролу,
- ✚ Иградња акумулационих језера на воденим токовима у сврху узимања воде за ауто цистерне. На територији општине Дервента акумулације воде погодне за узимање приликом гашења пожара изведене су на сљедећим мјестима:

2.26 ПРОЦЈЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА АГРАРНИХ КОМПЛЕКСА

Са становишта заштите од пожара, најугроженији објекти су они у којима се врши ускладиштење житарица, сточне хране. Овдје је потребно напоменути и могућност стварања прашине која под одређеним условима може снажно експлодирати (силоси за сточну храну итд.). Често на овим објектима није изведена одговарајућа електроинсталација и опрема.

За заштиту усјева од пожара посебно у периоду њиховог сазријевања нужно је спровести сљедеће мјере забране:

- ✚ ложење отворене ватре у близини усјева у времену њиховог сазријевања (у правилу три седмице до жетве) па до уклањања пожњевених усјева са њиве,
- ✚ паљење (спаљивање) стрњике послије жетве,
- ✚ слагање сијена, сламе и кукурузовине у близини шуме, саобраћајница, зграда у којима се ложи

- ватра и сличних објеката који могу изазвати паљење сијена, сламе и кукурузовине,
- ✚ постављање вршаја близу шуме, саобраћајница, творница, електричних водова, објеката у којима се ложи ватра и сличних објеката који могу изазвати пожар на вршају,
- ✚ палити или носити ватру и жар, користити свјетло са отвореним пламеном и пушити у близини вршаја и
- ✚ трактори, вршалице, комбајни и друге пољопривредне машине које се користе у жетви, берби и сакупљању усјева морају одговарати прописаним техничким условима, бити снабдијевени апаратима за гашење пожара и обезбијеђени од изазивања пожара.

3. ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

3.1 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Организација заштите од пожара обухвата организовање вршења послова превентивних дјелатности предузимања и спровођења мјера заштите од пожара, надзор над предузимањем и спровођењем тих мјера у циљу спречавања настајања и ширења пожара, те ватрогасну оперативну дјелатност гашења пожара и спашавања људи и имовине угрожених пожаром и другим елементима непогодама.

Надзор над спровођењем мјера заштите од пожара врши Инспекторат за експлозивне материје и послове заштите од пожара Републике Српске и Центар јавне безбједности, а ватрогасне оперативне послове (поједине стручне послове) Територијална ватрогасна јединица Дервента (у даљем тексту: ТВЈ Дервента).

3.2 ПРАВА И ДУЖНОСТИ ПОЈЕДИНИХ СУБЈЕКТА У ОРГАНИЗОВАНЈУ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Права и дужности Скупштине општине су:

- ✚ Доношење Плана заштите од пожара и других прописа којима се уређује заштита од пожара на подручју општине,
- ✚ Доношење одлука о мјерама заштите од пожара за подручје општине,
- ✚ Да врши периодично, а најмање једанпут у току године разматрање стања заштите од пожара, са примјеном појединих мјера заштите, с циљем унапредјења стања заштите од пожара,
- ✚ Да оснива професионалну територијалну ватрогасну јединицу,
- ✚ Скупштина општине доноси буџет и обезбјеђује средства за рад и техничко опремање територијалне ватрогасне јединице као и средства за подстицај развоја добровољног ватрогаства на подручју општине.

Права и дужности начелника су да:

- ✚ Предлаже План заштите од пожара и друге прописе којима се уређује заштита од пожара на подручју општине,
- ✚ Предлаже одлуку о мјерама заштите од пожара за подручје општине,
- ✚ Обавјештава Скупштину општине, а најмање једном годишње подноси писану информацију о стању заштите од пожара на подручју општине,
- ✚ Доноси Статут и Правилник о унутрашњој организацији професионалне ватрогасне јединице,
- ✚ Подноси нацрт буџета за обезбјеђење средстава за рад и техничко опремање професионалне ватрогасне јединице и средстава за потицај развоја добровољног ватрогаства на подручју града,
- ✚ Извршава законе и друге прописе у области заштите од пожара, чије је извршење повјерено општини,
- ✚ Именује и разрјешава старјешину ТВЈ Дервенте,
- ✚ Тражи помоћ од других начелника општина или градоначелника да учествују са својим ватрогасним јединицама у гашењу пожара и спашавању људи и имовине угрожених пожаром, у случајевима како је то прописано законом и овим Планом заштите од пожара,
- ✚ Пружи помоћ другом начелнику општине или града са својим ватрогасним јединицама у гашењу пожара и спашавању људи и материјалних добара угрожених пожаром како је то прописано законом и овим Планом заштите од пожара,
- ✚ У случају избијања пожара већих размјера или кад пријети опасност од наглог ширења пожара или постоји опасност да пожар угрози животе људи или материјалних добара у већем обиму, кад расположиве ватрогасне јединице не могу сузбити пожар, наређује свим способним грађанима на подручју града старијим од 18 година да учествују у гашењу пожара и спашавању људи и материјалних добара угрожених пожаром и да за потребе гашења ставе на располагање алат, превозна, техничка и друга средства и

- ✚ Наређује предузећима и другим правним лицима, државним и другим органима и самосталним радњама да за потребе гашења ставе на располагање потребан број људи, алат, превозна, телмичка и друга средства потребна за гашење пожара и спашавање људи и имовине.

Права и дужност органа административне службе општине за послове урбанизма и грађења (Одјељење за простомо планирање општине Дервента) су да:

- ✚ Код израде просторног, урбанистичког или регулационог плана или урбанистичког пројекта у односу на мјера заштите од пожара утврде:
 - ❖ Систем водоснабдијевање објеката, развој примарне и секундаме мреже са одговарајућим капацитетима за потребе гашења пожара,
 - ❖ Удаљеност између зона предвиђених за индустријске објекте, складишта запаљивих течности, гасова и експлозивних материја,
 - ❖ Удаљеност између објеката различите намјене унутар индустријске зоне и
 - ❖ Ширину и носивости путева који омогућавају приступ ватрогасним возилима до сваког објекта и њихово маневрисање за вријеме гашења пожара.

Прије доношења прибавља мишљења од Министарства унутрашњих послова у погледу планираних мјера заштите од пожара за простоме, урбанистичке и регулационе планове и урбанистички пројекат и

Не смије издати урбанистичку сагласност или одобрење за грађење или одобрење за употребу објекта ако нису прибављене прописане сагласности од Министарства унутрашњих послова - Центра јавне безбједности у погледу планираних мјера заштите од пожара.

3.3 МЕЂУСОБНА САРАДЊА ИНСПЕКЦИЈА

Надзор над спровођењем мјера заштите од пожара одређених законом и овим планом врши: Републичка управа за инспекцијске послове (Инспекција заштите од пожара), Министарство унутрашњих послова и ТВЈ Дервента.

У складу са Законом надлежности су:

РЕПУБЛИЧКА УПРАВА ЗА ИНСПЕКЦИЈСКЕ ПОСЛОВЕ (ИНСПЕКЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА):

- ✚ Врши надзор над спровођењем мјера заштите од пожара одређених законом и планом заштите од пожара, одлуком о мјерама заштите од пожара, као и над спровођењем прописа о телмичким нормативама у погледу заштите од пожара,
- ✚ Путем редовних прегледа технолошко-производних и други радних просторија и објеката који су изложени опасностима од пожара у организацијама, органима и код грађана, као и занатских, угоститељских и сличних радњи радних људи који самостално обављају дјелатност личним радом средствима рада у својини и у другим објектима у којима због технолошког процеса или врсте усклађеног материјала или било којих других својстава материјала постоји опасност од избијања и ширења пожара,
- ✚ Доноси рјешења у управној ствари којима се налаже извршење прописаних мјера заштите од пожара,
- ✚ Увидом у општа акта, планове и санационе програме предузећа и установа којима се уређује организација и спровођење мјера заштите од пожара и експлозије и њихову усклађеност са законом и другим прописима, у циљу отклањања неправилности у примјени мјера и техничких норматива заштите од пожара,
- ✚ Доносе рјешења о забрани коришћења објеката (дијелова објеката), уредаја и инсталација, ако нису испуњени услови утврђени законом, другим прописима и овим планом који се односе на мјере и техничке нормативе заштите од пожара, а отклањање недостатака не може се извршити на други начин,

- ✚ Врши надзор над радом ватрогасне јединице у погледу вршења послова стручног надзора на подручју дјеловања, који се односе на благовременост и повећање ефикасности ватрогасне интервенције, функционалност и исправност водозавода, хидраната, апарата за почетно гашење пожара, одлагање запаљивих течности и гасова и других запаљивих материја гдје представљају опасност, проходност пожара путева и прилаза електричним разводним таблама, хидрантима, апаратима, блокадним вентилима гасних инсталација и инсталација за запаљиве течности, забране кориштења отвореног пламена и пушења на пожарно угроженим просторима и
- ✚ Провођење других мјера надзора прописаних законом и подзаконским актима.

МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА:

- ✚ Врши разврставање привредних друштава и других правних лица, републичких органа управе и других органа и предузетника у категорије степена ризика угрожености од пожара,
- ✚ У складу са Законом о заштити од пожара даје посебне сагласности на избор локације објекта с обзиром на његову намјену, као и на мјере и техничке нормативе заштите од пожара предвиђене у техничкој документацији као услова за давање одобрења за грађење, односно давањем накнадне сагласности на изведене мјере и техничке нормативе заштите од пожара за објекте посебне намјене,
- ✚ Даје одобрења на мјесто на којем ће се вршити утовар, истовар или претовар експлозивних материја и запаљивих течности и гасова ван пословног простора пређузећа које те материје производе или држе ради употребе у вршењу своје дјелатности,
- ✚ Даје одобрења предузећима, установама и грађанима за набавку експлозивних материја и предузимање у ту сврху безбједносних мјера,
- ✚ Учешћем у сарадњи и пружању стручне помоћи у припремама за израду планова простомог уређења (простомог плана, урбанистичког плана, регулационог плана и урбанистичког пројекта) у погледу примјене мјера и техничких норматива и стандарда заштите од пожара и
- ✚ Провођење других мјера надзора прописаних законом и подзаконским актима.

ЦЕНТАР ЈАВНЕ БЕЗБЈЕДНОСТИ ДОБОЈ:

- ✚ Врши разврставање привредних друштава и других правних лица, републичких органа управе и других органа и предузетника у категорије степена ризика угрожености од пожара,
- ✚ У складу са Законом о заштити од пожара даје посебне сагласности на избор локације објекта с обзиром на његову намјену, као и на мјере и техничке нормативе заштите од пожара предвиђене у техничкој документацији као услова за давање одобрења за грађење, односно давањем накнадне сагласности на изведене мјере и техничке нормативе заштите од пожара за објекте.
- ✚ Врши надзор над радом ватрогасне јединице у погледу спремности и техничке опремљености, стручног оспособљавања и усавршавања ватрогасаца и способности ватрогасне јединице за гашење пожара и
- ✚ Провођење других мјера надзора прописаних законом и подзаконским актима.

ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА ВРШИ:

- ✚ Стручне послове надзора који се односе на благовременост и смањење ефикасности ватрогасне интервенције, функционалност и исправност водозавода, хидраната, апарата за гашење пожара, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима, на таванима и другим мјестима гдје представљају опасност, проходност пожара путева и прилаза електричним разводним таблама, хидрантима, апаратима, блокадним вентилима гасних инсталација и инсталација са запаљивим течностима, забране кориштења отвореног пламена и

пушења на пожарно угроженим просторима.

3.4 ДУЖНОСТИ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА И ДРУГИХ ПРАВНИХ ЛИЦА У ОРГАНИЗОВАНЈУ И СПРОВОЂЕЊУ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

У организовању и спровођењу заштите од пожара научно-истраживачком раду треба дати одговарајуће мјесто и улогу. Консултантска активност и кориштење услуга стручних предузећа у тој области, које она дају на основу научно-истраживачких и стручних сазнања у области заштите од пожара, треба да постане сталан и битан чинилац нарочито у погледу планирања, пројектовања и изградње система заштите од пожара и избора технолошког процеса који пружа сигурност против пожара и експлозије образовања радних људи и грађана у тој области, истраживачког рада испитивање материјала опреме и средстава и других предмета и њихових заштитних својстава отпорности на топлоту и ватру, као и способност за њихову ефикасну употребу те давање оцјене о тим налазима и пружања других услуга и сазнања у области заштите од пожара.

Привредна друштва и друга правна лица:

- ✚ Подносе захтјев за категоризацију степена ризика угрожености од пожара, у складу са Законом о заштити од пожара,
- ✚ Спровode мјере заштите од пожара у складу са законом, општим актима, техничким нормативима и стандардима,
- ✚ Спровode мјере заштите од пожара одређене овим планом заштите од пожара и својим плановима заштите од пожара,
- ✚ Спровode мјере заштите од пожара и складу са рјешењем Министарства унутрашњих послова о разврставању у категорије степена ризика угрожености од пожара,
- ✚ Доносе опште акте о мјерама заштите од пожара,
- ✚ Предузећа која се баве производњом експлозивних материја и запаљивих течности и гасова или њиховим ускладиштавањем или се баве прометом ових материја, односно у врсењу своје дјелатности користе ове материје, утврдују мјере безбједности и обезбједују оспособљавање својих радника који рукују са овим материјама,
- ✚ Прибављају прописане сагласности за грађење и употребу својих објеката у погледу примјењених мјера заштите од пожара,
- ✚ Обрачунавају и уплаћују накнаду у висини од 0,04% од пословног прихода за реализацију посебних мјера заштите од пожара и
- ✚ Предузимају друге мјере потребне за успјешно функционисање и унапредивање заштите од пожара и спровођење надзора над извршавањем мјера заштите од пожара.

3.4.1 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА И КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

Привредна друштва и друга правна лица разврстана у И категорију степена ризика угрожености од пожара дужна су да организују заштиту од пожара на следећи начин:

- ✚ Морају основати ватрогасну јединицу у складу са Законом о заштити од пожара.
- ✚ Ватрогасна јединица мора бити опремљена и оспособљена за гашење пожара у предузећу,
- ✚ Морају донијети план заштите од пожара, који мора бити у складу са Законом о заштити од пожара и овим планом,
- ✚ Морају донијети правилник о заштити од пожара и морају донијети правилник о раду сталне унутрашње контроле заштите од пожара у предузећу.

3.4.2 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИИ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

Привредна друштва и друга правна лица разврстана у ИИ категорију степена ризика угрожености од пожара дужна су да организују заштиту од пожара на сљедећи начин:

- ✚ морају организовати службу заштите од пожара са одговарајућим бројем радника на пословима сталног дежурства, непосредног гашења и проводења превентивних мјера заштите од пожара, што се прописује планом заштите од пожара,
- ✚ морају донијети план заштите од пожара за предузеће, који мора бити ускладу са Законом о заштити од пожара и овом планом,
- ✚ морају донијети правилник о заштити од пожара и
- ✚ морају донијети правилник о раду сталне унутрашње контроле заштите од пожарау предузећу.

3.4.3 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИИИ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

Привредна друштва и друга правна лица разврстана у ИИИ категорију степена ризика угрожености од пожара дужна су да организују заштиту од пожара на сљедећи начин:

- ✚ морају имати најмање једног радника задуженог за организовање и спроводење превентивних мјера заштите од пожара, а што се прописује општим актом о заштити од пожара и
- ✚ морају донијети правилник о заштити од пожара.

3.4.4 ОРГАНИЗАЦИЈА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА У ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА ИВ КАТЕГОРИЈЕ СТЕПЕНА РИЗИКА УГРОЖЕНОСТИ ОД ПОЖАРА

Привредна друштва и друга правна лица разврстана у ИВ категорију степена ризика угрожености од пожара дужна су да организују заштиту од пожара на сљедећи начин:

- ✚ морају имати најмање једног радника задуженог за организовање и спроводење превентивних мјера заштите од пожара, или имати закључен уговор за обаваљање послова заштите од пожара са овлашћеном установом, а што се прописује општим актом о заштити од пожара иморају донијети правилник о заштити од пожара.

3.5 ПЛАНИРАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ОБРАЗОВНИХ И ПРОПАГАНДНИХ ГОДИШЊИХ АКЦИЈА У ПРОСВЈЕТНИМ ОРГАНИЗАЦИЈАМА И МЈЕСНИМ ЗАЈЕДНИЦАМА И ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА

Систем заштите од пожара, поред спроводења мјера заштите од пожара, обухвата образовање грађана у упознавању о заштити од пожара и општој популаризацији заштите од пожара.

Образовна дјелатност обухвата:

- ✚ стручно образовање ватрогасних и других кадрова, који професионално и добровољно обављају послове и радне задатке у дјелокругу заштите од пожара,
- ✚ обучавање и упознавање радника са опасностима и мјерама заштите од пожара и експлозије,
- ✚ обучавање и упознавање грађана у мјесној заједници са опасностима од пожара и мјерама заштите од пожара.
- ✚ одговорност због непридржавања прописаних мјера заштите од пожара и

- ✚ обучавање полазника у образовним предузећима, сходно важећим техничким одредбама.

Начин обучавања и упознавања радника са опасностима од пожара и са мјерама заштите од пожара у привредним друштвима и другим правним лицима, државним и другим органима и код појединаца утврђују се општим актом у складу са законом и овим планом.

На начин утврђен у претходном ставу, вршиће се и стручно оспособљавање радника који рукују опасним материјама при раду и промету (запаљиве течности и гасови, експлозивне материје, рад са електроенергетским постројењима у условима експлозивних смјеса и си.) у складу са законом и овим планом.

Обучавање радника из дјелокруга заштите од пожара у смислу претходних ставова, обухвата све категорије радника, без обзира на послове и радне задатке и њихова овлашћења, а проводи се на основу утврђеног програма који садржи нарочито:

- ✚ узроке настанка пожара,
- ✚ основне мјере заштите од пожара и разлоге због којих се оне спроводе,
- ✚ организацију заштите од пожара у предузећу, државном органу, предузетнику или појединцу, везано за послове и радне задатке које радник обавља и његова права и обавезе,
- ✚ опасности којима је радник изложен при обављању послова и радних задатака на свом радном мјесту (опасност због руковања са запаљивим течностима и гасовима, експлозивним материјама, електроенергетским постројењима у условима експлозивних смјеса и си.),
- ✚ поступак и начин упознавања радника о правилном руковању уређајима, апаратима и другом опремом, системима и средствима за заштиту и гашење пожара,
- ✚ организацију гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара угрожених пожаром,
- ✚ програм обучавања радника из дјелокруга заштите од пожара заснива се на организационом, технолошком и кадровском снимању,
- ✚ непосредног запажања извора опасности, мјера заштите и других услова у дјелокругу заштите од пожара,
- ✚ телмичко - технолошке и друге документације и упутства за рад и слично,
- ✚ одредби предвиђених у постојећим прописима и општим актом,
- ✚ програм обучавања радника обавезно садржи елементе: тематске цјелине, наставне цјелине, број теоретских и практичних сати, профил занимања коме је намијењен, профил занимања предавача и његова стручна спрема коју треба посједовати,
- ✚ програм обучавања радника из дјелокруга заштите од пожара спроводи се на један од следећих начина:
 - ❖ самообучавање, комбиновано са усменим консултацијама у току проучавања стручних упутстава.
 - ❖ организацијом семинара са одређеним бројем сати,
 - ❖ обучавањем и упућивањем од стране непосредног руководиоца у току вршења послова и радних задатака на радном мјесту.

Практична обука радника из дјелокруга заштите од пожара, спроводи се када се на утврђени начин оцијени да је радник упознат са цјелином материја заштите од пожара.

Након спровођења теоретског и практичног обучавања радника из дјелокруга заштите од пожара у оквиру послова и радних задатака које обавља на свом радном мјесту, врши се провјера његовог стеченог знања једним од признатих начина (писменим тестовима).

На радним мјестима с посебним условима рада, на којима се траже посебно прописани услови или посебна стручна оспособљеност на основу посебних прописа (руковања са запаљивим течностима и

гасовима и експлозивним материјама, електроенергетским постројењима у условима експлозивних смјеса и си.)- Поступак и садржај обуке тих радних задатака усклађује се са одговарајућим прописима.

Васпитно-образовна и друга предузећа и установе које се баве стручним оспособљавањем, обезбјеђују услове ученицима и радницима да стекну знање из области заштите од пожара у облику који одговара одреденој струци, односно занимању:

- ✚ У наставним плановима и програмима школа основног образовања утврдиће се општи садржај градива из области заштите од пожара, а у наставним плановима и програмима школа усмјереног образовања и посебни садржај градива у обиму који одговара потреби струке и занимања за које се врши образовање,
- ✚ Обучавање и упознавање грађана са опасностима од пожара и са мјерама заштите од пожара, врши се на основу плана заштите од пожара којег доноси мјесна заједница,
- ✚ Програм дјелатности у области заштите од пожара састоји се у организовању и спровођењу мјера манифестационог и пропагандног облика безбједносне културе становништва, као и развоја и унапређења ватрогаства уопште, а вршиће се нарочито:
 - ❖ организовањем ватрогасних вјежби,
 - ❖ обављањем публикација и информација, путем средстава јавног инфоннисања (радија, штампе, телевизије, плаката, летака и си.) и других облика ове активности локалног и републичког значаја,
 - ❖ приказивањем одговарајућих филмова и слајдова најавним и другим мјестима,
 - ❖ организовањем издавачке дјелатности путем научно-стручних издања (часописа и других посебних издавања, публикација, билтена, брошура, упутстава и сличних научно-стручних и информативних облика) и
 - ❖ осталим организационим акцијама и манифестацијама из области заштите од пожара.
- ✚ Остали носиоци пропагандне дјелатности су:
 - ❖ Ватрогасни савез Републике Српске,
 - ❖ ТВЈ Дервента

Предузећа из области информисања, као и стручне установе и предузећа који у оквиру редовне делатности у области заштите од пожара публикују стручна и научна достигнућа из области заштите од пожара.

3.6 АКТИВНОСТИ ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА, ДРУШТАВА И САВЕЗА

Територијална ватрогасна јединица Дервента:

- ✚ Учествује у спровођењу превентивних мјера заштите од пожара, гашења пожара и спасавању људи и материјалних добара угрожених пожаром, спасавању људи и материјалних добара угрожених елементарним непогодама и акцидентним ситуацијама, спасавања повријеђених у саобраћајним несрећама, као и вршењу других задатака у вези са заштитом од пожара,
- ✚ Врши стручни надзор (на основу посебног овлаштења предвиђеног Законом о заштити од пожара), како је то прописано овим планом заштите од пожара, који се односи на благовременост и смањење интервенција ватрогасне јединице, функционалност и ефикасност водозахвата, хидраната, апарата за почетно гашење пожара, одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материјала у подрумима, таванима и другим мјестима, гдје представљају опасност, проходност пожара путева и прилаза електричним разводним таблама, хидрантима, апаратима, блокадним вентилима гасних инсталација и инсталација са запаљивим течностима, забрани кориштења отвореног пламена и пушења на пожамо угроженим просторима,

- ✚ Врши стручно оспособљавање и усавршавање ватрогасаца према утврђеном плану и програму који је усмјерен на оспособљавање ватрогасаца и њихову спремност за брзо и ефикасно дјеловање у извршењу задатака ватрогасне јединице,
- ✚ Води прописану евиденцију о интервенцијама на пожарима и елементарним непогодама и о своме учествовању у гашењу и спасавању људи и материјалних добара,
- ✚ Извјештава Центар јавне безбједности о извршеној интервенцији на гашењу пожара и спасавању људи и материјалних добара,
- ✚ Дужна је да пружи помоћ осталим ватрогасним јединицама (уколико се оснују) на подручју града у складу са овим планом заштите од пожара,
- ✚ Дужна је пружити помоћ ватрогасној јединици на територији друге општине или града по наређењу градоначелника или Републичке управе цивилне заштите у складу са овим планом заштите од пожара,
- ✚ Пружа стручну помоћ и сарађује са ватрогасним јединицама и ватрогасним друштвима у погледу организовања и стручног усавршавања ватрогасаца,
- ✚ У складу са Законом обавља послове цивилне заштите,
- ✚ Организује курсеве, предавања и друге видове образовања грађана на подручју града, у погледу опасности, спровођења мјера и гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара и обавља све остале послове који су прописани Законом о заштити од пожара и овим планом.

3.7 ПРЕДУЗЕТНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Уколико се оснује на територији општине Дервента, предузетна ватрогасна једница:

- ✚ Учествује у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром и другим елементарним непогодама у предузећу, а према потреби изван предузећа, а како је то одредено овим планом,
- ✚ Води прописану евиденцију о интервенцијама на пожарима и елементарним непогодама и о своме учествовању у гашењу пожара и спасавању људи и материјалних добара,
- ✚ Врши стручно оспособљавање и усавршавање ватрогасаца према утврђеном плану и програму, који је усмјерен на оспособљавање ватрогасаца и њихову спремност за брзо и ефикасно дјеловање у извршењу задатака ватрогасне јединице,
- ✚ Врши провјеру стручног знања ватрогасаца у складу са планом и програмом из претходне алинеје,
- ✚ Извјештава Центар јавне безбједности о извршеној интервенцији на гашењу пожара и спасавању људи и материјалних добара,
- ✚ Дужна је да учествује у јавним вјежбама које организује ватрогасни савез,
- ✚ Обавља и друге послове који су јој дати Законом о заштити од пожара и
- ✚ Врши контролу спровођења мјера заштите од пожара у објектима предузећа.

3.8 ВАТРОГАСНА ДРУШТВА

Ватрогасна друштва:

- ✚ Учествују у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угроженог пожаром и другим елементарним непогодама у средини у којој су основана, а у случају потребе ангажују се у помоћи другим ватрогасним јединицама,
- ✚ Утврђује своје планове рада за сваку календарску годину,
- ✚ Организују дежурства у периоду туристичке сезоне у договору са Центром јавне безбједности и

Територијалном ватрогасном јединицом,

- ✚ Врше пропагирање ватрогаства на подручју свога дјеловања и
- ✚ Врше и друге послове у складу са Законом, актима ватрогасног савеза и овог плана заштите од пожара

3.9 ВАТРОГАСНИ САВЕЗ

Ватрогасни савез Републике Српске:

- ✚ Врши усаглашавање и усклађивање активности чланица Савеза на унапредивању система заштите од пожара, организовања, унапређења и спровођења мјера и активности у области заштите од пожара и ватрогаства,
- ✚ Прати стање заштите од пожара на подручју свог дјеловања и с тим у вези предузима, односно предлаже мјере и активности за развој заштите од пожара и за оснивање и рад ватрогасних друштава и ватрогасних јединица,
- ✚ Пружа стручну помоћ ватрогасним друштвима и ватрогасним јединицама,
- ❖ Учествоје у припремању и врши усавршавање програма и планова за стручно оспособљавање чланова добровољних ватрогасних јединица,
- ✚ Подстиче организовање курсева, семинара, предавања, вјежби и такмичења у циљу стручног оспособљавања и усавршавања ватрогасаца,
- ✚ Доноси правила којима се регулишу поједина питања за која су чланови савеза заинтересовани да буду јединствено регулисана,
- ✚ Је дужан да изради годишњи извјештај о реализацији средстава за техничко опремање ватрогасних јединица града, и изградњу објеката које користе ватрогасне јединице за своје активности и чување ватрогасне опреме, најкасније до 15. јануара наредне године и
- ✚ Пропагира ватрогаство и предузима мјере за његово развијање и унапређење.

Ватрогасни савез општине Дервента није основан. Ватрогасни савез општине Дервента од онога тренутка када се изврши његово оснивање почиње да прати и анализира стање заштите од пожара на свом подручју и предлаже одговарајуће мјере у циљу обезбјеђења јединствене политике у усклађивању заштите од пожара с токовима развоја привредних и других дјелатности, а нарочито:

- ✚ стара се о остваривању основа за савременије опремање ватрогасних јединица и њихових друштава,
- ✚ усмјерава и координира акције и манифестације ватрогасних јединица и њихових друштава у сврху развоја и популаризације заштите од пожара,
- ✚ прати и анализира извршење планова и програма рада (стручног оспособљавања и усавршавања кадрова) и развоја ватрогасних јединица и њихових друштава, водећи рачуна да се у запошљавању кадрова у ватрогасне јединице првенствено узимају кадрови који су завршили одговарајуће стручне школе,
- ✚ развија самозаштиту и телмичку културу становништва у припремама за одбрану у области заштите од пожара,
- ✚ остварује потребну сарадњу са органима управе, предузећима и другим установама и заједницама. Припремају приједлоге мјера за успјешније организовање, савременије опремање и даљи развој ватрогасних јединица и њихових друштава,
- ✚ усаглашава ставове у погледу обезбјеђења јединствених мјера које се утврђују плановима и програмима рада и развоја ватрогасних јединица и друштава и
- ✚ предузима и друге мјере којима се доприноси обезбјеђењу услова за остваривање циљева и задатака заштите од пожара према потребама и материјалним могућностима у дјелатности појединих области у цјелини, у складу са законом и овим планом.

4. НАЦИН УПОТРЕБЕ ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И САДЕЈСТВО СА ДРУГИМ ВАТРОГАСНИМ ЈЕДИНИЦАМА И ЈЕДИНИЦАМА И ФОРМАЦИЈАМА ОРУЖАНИХ СНАГА ВІХ

4.1 ЗАДАТАК ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И ДРУГИХ НОСИЛАЦА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Ватрогасне јединице на територији општине Дервента, основане су као:

- ✚ професионалне ватрогасне јединице: **Територијална ватрогасна јединица Дервента.**

ТВЈ Дервента је професионална ватрогасна јединица и своје задатке остварује првенствено на подручју општине Дервента, а на подручју друге општине може интервенисати искључиво уз одобрење начелника општине Дервента.

Надлежности и дјелокруг рада ТВЈ Дервента су следеће:

- ✚ обављање законом утврђених дјелатности професионалних ватрогасних јединица,
- ✚ учешће у спроводењу превентивних мјера заштите од пожара које су у функцији
- ✚ благовремености и повећања ефикасности ватрогасних интервенција,
- ✚ гашење пожара и спасавање људи и материјалних добара угрожених пожаром и елементарним непогодама,
- ✚ спровођење мјера заштите од пожара утврђених овим планом,
- ✚ припремање одлука, планова и извјештаја из области заштите од пожара ускладу са законом и подзаконским прописима,
- ✚ пружање техничке помоћи у незгодама и опасним ситуацијама,
- ✚ остваривање задатака јединица цивилне заштите у складу са Законом о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 121/12),
- ✚ ажурно вођење евиденција о пожарима и елементарним непогодама, као и евиденција о учешћу у гашењу пожара и спасавању људи и имовине,

врши обуку радника и провјеру знања из области заштите од пожара код послодавца на основу

закљученог уговора,

- ✚ врши уградњу и промет ватрогасне и остале опреме,
- ✚ врши превентивне послове из области заштите од пожара и испитивање ручних и превозних апарата за
- гашење почетног пожара, односно пуњења и сервисирања ватрогасних апарата и испитивање хидрантске мреже,
- ✚ остварује сарадњу са привредним друштвима, државним органима-МУП РС, Оружаним снагама БиХ и сусједним општинама у циљу извршавања послова заштите од пожара и
- ✚ обавља и друге послове у еколошким и другим несрећама.

ТВЈ Дервента руководи старјешина Територијалне ватрогасне јединице, којег именује начелник, а на основу спроведеног јавног конкурса. За старјешину Територијалне ватрогасне јединице може бити именовано лице, које поред општих услова предвидених законом, има најмање Вишу стручну спрему или завршене студије првог циклуса са најмање 180 ЕТЦ бодова, техничког смјера.

4.2 САГЛЕДАВАЊЕ УСПЈЕШНОСТИ И БРОЈА ИЗВРШЕНИХ АКЦИЈА ГАШЕЊА РАДИ ПРОЦЈЕНЕ ПОТРЕБНОГ БРОЈА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА И ЊИХОВЕ ДИСПЕРЗИЈЕ

У сврху одређивања потребног броја ватрогасних јединица и њихове дисперзије на подручју општине Дервента врши се сагледавање успјешности и броја извршених акција гашења пожара у протеклом петогодишњем периоду. У следећој табели даје се преглед интервенција ТВЈ Дервента по врстама. На основу наведеног, може се закључити колико је ТВЈ-Дервента успјешно реаговала.

Табела 26. Преглед интервенција

Година	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Е
Класификација пожара							
Стамбени објекти	23	27	22	19	19	21	131
Индустријски и пословни објекти	7	15	16	3	2	7	50
Помоћни објекти (стале, гараже и си.)	10	26	17	11	10	7	81
Пожар на инсталацијама	-	-	-	-	9	7	16
Пожар димњака	-	-	-	-	14	10	24
Пожар контејнера	-	-	-	-	31	31	62
Сумски пожари	16	167	177	6	8	13	387
Пожари ниског растиња (ливаде, усјеви, путни појасеви, стрњуши, кукурузишта, димњаци, сијена, дивље депоније смећа и си.)	-	-	-	-	26	70	96
Саобраћајно средство (друмско-жељезничко)	-	-	-	9	9	12	30
Градска депонија смећа	-	-	-	3	-	3	6
Остало (ливаде, усјеви, путни појасеви, стрњуши, кукурузишта, димњаци, сијена, дивље депоније смећа и си.)	47	71	92	75	-	-	285
Класификација других интервенција							
Саобраћајни удеси	10	9	9	10	14	11	63
Поплаве	39	1	2	1	158	4	205
Асистенције	1	4	7	15	14	15	56
Лажне дојаве (излазак на исте)	-	2	-	1	3	2	8
Укупно							1.500

4.3 ЗАШТИТА ОД ПОЖАРА У СИСТЕМУ ЗАШТИТЕ И СПАСАВАЊА

Заштита и спасавање од пожара у систему заштите и спасавања у ванреднира ситуацијама, дефинисана је чланом 89. и 90. Закона о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 121/12). На територији општине Дервента нису оспособљене специјализоване јединице за заштиту од пожара те задатке заштите од пожара врши ТВЈ Дервента.

4.4 УПОТРЕБА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА ИЗ ДРУГИХ ОПШТИНА

У случају пожара великих размјера (блоковски, шумски и си.), када се оцијени да ТВЈ Дервента са расположивим снагама и средствима на територији општине Дервента није у могућности да угаси пожар, у акцију се позивају сљедеће ватрогасне јединице:

ТВЈ Брод

ТВЈ Добој,

ТВЈ Модрича,

ДВД-Которско

Ангажовање ватрогасних јединица са подручја других општина врши се након захтјева старјешине ТВЈ Дервента начелнику општине, а начелник општине Дервента тражи помоћ од начелника општина на територијама горе наведених ватрогасних јединица.

4.5 УПОТРЕБА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА НА ПОДРУЧЈУ ДРУГИХ ОПШТИНА

У случају великих пожара (типа ПЗ и П4) на подручју других општина, а по одобрењу начелника општине Дервента, ТВЈ Дервента пружиће помоћ у акцијама гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара угрожених пожаром на подручјима тих општина. Процјену о броју људства и опреме која се може ангажовати на подручју друге општине врши старјешина ТВЈ Дервенте, с тим што у том случају ТВЈ Дервента може напустити највише 1/3 људства и опреме.

4.6 САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА

Начин употребе ватрогасних јединица на подручју општине Дервента зависи од:

- ✚ мјеста на којем се појавио пожар и могућности његовог ширења (у којој оперативној зони деловања),
- ✚ типа пожара (величине пожара : ПИ, П2, РЗ и П4),
- ✚ врсте материје која је захваћена пожаром и
- ✚ опремљености ватрогасне јединице на локацији (оперативној зони) гдје је настао пожар.

Обзиром на поменуто стање могући типови пожара су:

- ✚ **пожар типа ПИ:** сматра се малим пожаром када је ватром захваћена мала количина горивог материјала (појединачни предмети, мале површине и мала количина горива, гашење пожара вршити приручним средствима).
- ✚ **пожар типа П2:** сматра се средњим пожаром када је ватром захваћен један или више пожарних сектора са већим пожарним оптерећењем. За гашење пожара ангажовати ватрогасну јединицу (од 3-6 млазева воде, два ватрогасна одељења, ватрогасни вод).
- ✚ **пожар типа РЗ:** сматра се великим пожаром када је ватром захваћен читав спрат, кров зграде или читав објекат. На отвореном простору то су пожари који захватају веће површине разливеног течног горива, шумски пожари, пољски пожари и сл. За гашење великих пожара неопходно је ангажовати добро опремљене ватрогасне јединице у формацији вода или чете, а потребно је примењивати од 6-24 млазева воде и
- ✚ **пожар типа П4:** сматра се пожар који захтијева читаве блокове зграда, дијелове насеља или велике комплексе отворених складишта. За гашење ових пожара неопходно је ангажовати висе ватрогасних јединица.

СТАРЈЕШИНА ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ			
У И ПОЗИВУ	и ИИ ПОЗИВУ	У ИИИ ПОЗИВУ	У ИВ ПОЗИВУ
Територијална ватрогасна јединица Дервента	и ИИ специјализоване јединице за заштиту од пожара (ако се буду формирале)	Ватрогасне јединице из сусједних општина: 1. ТВЈ Брод, 2. ТВЈ Добој, 3. ТВЈ Модрича, 4. ДВД Которско	Јединице и фоннације Оружаних снага БиХ
	Предузелне ватрогасне јединице (уколико се буду основале)		Медународне снаге

Табела 27. Распоред укључивања ватрогасних јединица и других снага за гашење пожара

4.7 САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА СА ЈЕДИНИЦАМА И ФОРМАЦИЈАМА ОРУЖАНИХ СНАГА БИХ

У случају избијања пожара већих размјера, тј. пожара типа П4 (пожара који захватају читаве блокове зграда, дијелове насеља или велике комплексе отворених складишта и великих шумских пожара) потребно је ангажовати јединице или фоннације Оружаних снага Босне и Херцеговине.

4.8 РАСПОРЕД УКЛУЧИВАЊА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА КОД ВЕЛИКИХ- КАТАСТРОФАЛНИХ ПОЖАРА

Ватрогасне јединице на подручју општине Дервента, ватрогасне јединице са подручја других општина, јединице и формације Оружаних снага БиХ и међународне снаге укључују се према начину приказаном у сљедећој табели:

ТВЈ Дервента приступа акцији гашења пожара било којег типа, одмах по сазнању, на било ком простору (оперативној зони) на подручју општине Дервента. Предузелне ватрогасне јединице (уколико се оснују) дужну су приступити акцији гашења пожара:

- ✚ одмах по сазнању да је пожар било ког типа избио на било ком објекту или било ком простору на подручју свог предузећа,
- ✚ на тражење старјешине ТВЈ Дервента и
- ✚ на тражење Стаба за варедне ситуације.

Ватрогасне јединице морају имати Планове мобилизације, у којима ће се утврдити начин активирања чланова јединице, вријеме окупљања и вријеме до спремности интервенције. Планове мобилизације обавезно проводити једном годишње.

Процјену о броју људства и опреме која се може ангажовати ван круга предузећа врши старјешина ватрогасне јединице, с тим што у том случају јединицу може напустити највише 1/3 људства и опреме. Одобрење за ангажовање јединице даје директор предузећа.

4.9 САДЕЈСТВО ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА СА ПРИВРЕДНИМ ДРУШТВИМА И ДРУГИМ ПРАВНИМ ЛИЦИМА, РЕПУБЛИЧКИМ ОРГАНИМА УПРАВЕ И ДРУГИМ ОРГАНИМА ГРАДА У ГАШЕЊУ ПОЖАРА

На позив начелника ТВЈ Дервенте, те предузетне ватрогасне јединице (уколико буду формиране) ће се ангажовати на заштити и спасавању људи и материјалних добара те оклањању посљедица од елементарних непогода, према Плану заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа општине Дервента.

Овлаштени радници Центра јавне безбедности по сазнању даје избио било који тип пожара на било ком објекту или простору на подручју општине, дужни су одмах изаћи на ињесто пожара, извршити обезбјеђење пожаром угрожене објекте или просторе и сарађивати са руководиоцем акције гашења пожара.

У случају пожара типа РЗ и П4 на позив руководиоца акције гашења ангажују се и обављају сљедеће радње:

- ✚ ЈУ „Дом Здравља Дервента“, станица хитне медицинске помоћи, упутиће стручну екипу за случај потребе пружања прве медицинске помоћи на мјесто акције гашења пожара. Привредна друштва и друга правна лица која имају организовану медицинску службу на подручју града својим самоуправним општим актом утврдиће начин пружања прве помоћи.
- ✚ „Комуналац“ а.д. Дервента дужан је у случају пожара типа ПЗ и П4 упутити екипу која затварањем вентила на хидрантској мрежи усмерава воду за гашење према мјесту пожара као и сва расположива возила (цистерне са водом и си.).
- ✚ Надлежно електродистрибутивно предузеће града на позив руководиоца акције гашења пожара типа ПЗ и П4 (позив може упутити и друго овлаштено лице или штаб за ванредне ситуације) шаље свог дежурног диспечера-дежумог електричара који:
 - ❖ л.Искључује са напајања угрожени објекат или комплекс објеката града и то преко диспечерског центра или директно у одговарајућој станици,
 - ❖ 2.Уколико је пожар на шумском подручју или велики блоковски пожар, где треба искључења, обављају у диспечерском центру уз сагласност главног диспечера а с обзиром на стање у електро-енергетском систему и 3.Искључење електричне енегије за пожаре типа ПИ и П2 врши се у самом објекту преко командних тастера или склопки на разводном ормару а то ради дежурни електричар у предузећу те друга особа која је упозната са поступком.

Поред постојећих организација у случају пожара типа ПЗ и П4 ангажују се привредна друштва и друга правна лица са расположивом опремом и средствима за гашење која имају потписан уговор са општином Дервента за реаговање у ванредним ситуацијама

4.10 УПОТРЕБА ЈЕДИНИЦА ЦИВИЛНЕ ЗАШТИТЕ И МОБИЛИЗАЦИЈА ГРЂАНА

У случају пожара типа П4 начелник проглашава ванредно стање и у том случају Штаб за ванредне ситуације општине Дервента ангажује јединице цивилне заштите (када се формирају) поред ватрогасних јединица, за гашење и пружање прве помоћи а у складу са одредбама Плана заштите и спасавања од елементарних непогода и других несрећа општине Дервента. Штаб за ванредне ситуације

општине Дервента организује обезбједивање потребних снага за пружање прве помоћи, превоз повриједених лица у здравствену установу, потребне количине алата, број и врсту возила и возача који ће тим возилима руковати.

Сваки грађанин који примијети пожар или непосредну опасност од пожара дужан је да га угаси или отклони непосредну опасност од пожара, ако то може учинити без опасности за себе или другог. Уколико грађанин није у могућности да угаси пожар или отклони непосредну опасност од избијања пожара, дужан је да о пожару обавијести ватрогасну јединицу, оперативни центар града или полицијску станицу. У случају избијања пожара већих размјера, опасности од наглог ширења пожара, опасности да пожар угрози живот људи или имовине у већем обиму, кад расположиве ватрогасне јединице не могу сузбити пожар, градоначелник може наредити свим способним грађанима на општине старијим од 18 година да учествују у гашењу пожара и спасавању људи и имовине угрожених пожаром и да за потребе гашења дају на располагање алат, превозна, телмичка и друга средства.

4.11 ОБАВЕЗА ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА ЗА САЧИНЈАВАНЈЕ ТАКТИЧКО- ОПЕРАТИВНИХ ПЛАНОВА ГАШЕЊА ПОЖАРА

Гашење пожара на објектима је врло сложен задатак, повезан са посебним опасностима и потешкоћама. Сагледавањем унапријед свих опасности, потешкоћа и могућности гашења пожара, олакшава се савладавање свих проблема у тренутку стварне интервенције, чиме се постижу далеко бољи резултати гашења пожара. Из наведених разлога, доноси се Оперативно-тактички план гашења пожара, који садржи практична рјешења акције гашења.

У циљу сагледавања проблематике гашења пожара и спасавања на објектима привредних друштава и других правних лица, републичких органа управе и других органа и припреме за успјешну акцију гашења, сва предузећа сврстана у И и ИИ категорију степена ризика угрожености од пожара морају изводе Плана заштите од пожара, односно Оперативно-тактички план гашења пожара доставити ТВЈ Дервента. ТВЈ Дервента мора вршити периодично увјежбавање и провјеру ефикасности предвиђених тактичко-оперативних елемената за објекте привредних друштава и других правних лица, републичких органа управе и других органа.

4.11.1 Поступак гашења пожара

Поступак гашења пожара обухвата цјелокупну дјелатност привредних друштава и других правних лица, од времена сазнања о појави пожара, изласка на мјесто гашења пожара, као и тока гашења пожара и спасавања лица и материјалних добара угрожених пожаром.

Гашење пожара и спасавање лица и материјалних добара угрожених пожаром првенствено ће се извршити организованом акцијом ватрогасних јединица. Начин спровођења акције гашења пожара ватрогасна јединица утврђује својим актом, а нарочито:

- ✚ поступак по пријему обавјештења о настанку пожара (поступак радника дежурне службе, односно службе обавјештавања),
- ✚ обавеза и одговорност овлашћених лица за предузимање одређених рњера у акцији гашења пожара,
- ✚ поступак руководиоца акције гашења пожара до доласка на мјесто пожара (упознавање са објектима и просторима захваћеним пожаром, снагама и техником с којом располажу јединице, метеоролошким условима, мјестом гдје је дошло до пожара),
- ✚ поступак на мјесту гашења пожара (утврђивању величине пожара и његовог правца ширења, опасност од експлозије и других опасних материја, изворишта воде, хидрантске мреже и водова, потребних снага и средстава, као и тражење помоћи од других ватрогасних јединица),
- ✚ методе и техничка средства при гашењу пожара на објектима (отвореном простору,

затвореном простору, трафостаницама, стамбеним зградама, објектима са радиоактивним громобраном и сл.) и

- ✚ остале мјере од значаја за успјешну акцију гашења пожара и евакуацију и спасавање лица имовине угрожених пожаром.

Акцијом гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара угрожених пожаром по правилу руководи:

- ✚ старјешина или други руководилац ватрогасне јединице која је прва почела гасити пожар,
- ✚ у циљу што успјешније акције гашења пожара, осирн лица одређених у претходном ставу, акцијом гашења пожара може руководити и други старјешина, односно други руководилац ватрогасне јединице која учествује у гашењу пожара, ако у гашењу пожара учествује више ватрогасних јединица и ако су се руководиоци тих јединица споразумјели који ће од њих руководити акцијом гашења пожара и
- ✚ у случају гашења пожара већих размјера руковођење акцијом гашења пожара врши начелник.

4.11.2 Евакуација лица из објекта јавне намјене

Ради постизања потребне брзине и сигумог начина евакуације лица у случају пожара из стамбених и других објеката, хотела, робних кућа, шопинг центара, болница, школа и сл. потребно је да ове установе својим плановима заштите од пожара разраде елементе као што су:

- ✚ руковођење евакуацијом и спасавање,
- ✚ задатке чланова заједнице етажних власника, радника запослених у објектима у којима се окупља, борави или ради већи број лица (хотела, робних кућа, шопинг центара, болница и сл.) у поступку евакуације,
- ✚ састав групе задужених за помоћ старијим и немоћним особама и мајкама с малом дјецом,
- ✚ састав групе за спасавање озлијеђених и унесређених у пожару, односно у другим елементарним непогодама,
- ✚ одређивање појединаца задужених за обавјештавање других служби које треба да судјелују у спасавању и гашењу пожара (ватрогасне јединице, хитне помоћи, комуналног предузећа, електро-дистрибутивног центра и сл.),
- ✚ опремљеност групе за евакуацију спасавања и почетно гашење пожара (батеријске лампе, прибор прве помоћи, маске, апарати за гашење пожара, цијеви и кофе за воду, ручни алат за спасавање, мјесто за држање опреме и сл.),
- ✚ задужење појединаца одговорних за фоннирање, те начин и поступак алармирања станара, гостију и других лица угрожених пожаром,
- ✚ начин периодичне контроле и провјеравања мјера којима се осигурава успјешна евакуација и спасавање и почетно гашење пожара и
- ✚ мјере заштите у току евакуације и спасавања и почетног гашења пожара.

4.12 СИСТЕМ ОБАВЈЕШТАВАЊА И ПОСТУПАК У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

Дојава пожара на подручју града Дервента може се остварити:

- ✚ директном телефонском везом (фиксном и мобилном) на број 123, 333-461 и
- ✚ преко радио везе.

Сада у систему веза и у функцији дојаве пожара на подручју града Дервента нема дефинисаних повезаних објеката на ТВЈ Дервента, осим појединих објеката које су без усаглашавања протокола са ТВЈ-Дервента самоиницијативно повезали системе за детекцију пожара са бројем ТВЈ-Дервента.

Сви субјекти који су законом обавезни имати системе за детекцију и дојаву пожара ТВЈ-Дервента путем аутоматске централе, морају доћи и пријавити инсталације ТВЈ-Дервента.

4.13 СТАЊЕ И ОПТИМАЛНОСТ АУТОМАТСКЕ СИГНАЛИЗАЦИЈЕ САОБРАЋАЈА У ФУНКЦИЈИ ИНТЕРВЕНЦИЈЕ ПО НАСТАЛОМ ПОЖАРУ

На подручју општине Дервента не постоји никаква аутоматска сигнализација саобраћаја у функцији интервенције по насталом пожару, што доводи до повећања времена доласка ватрогасних јединица на мјесто пожара. С обзиром на поменуто стање, приједлог за отклањање даје се у поглављу 8.2.

4.14 СТАЊЕ АУТОМАТСКЕ ДЕТЕКЦИЈЕ И ДОЈАВЕ ПОЖАРА ОБЈЕКТАПОВЕЗАНИХ НА ЦЕНТРАЛНИ СИСТЕМ ДОЈАВЕ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ ДЕРВЕНТА

Чињеница је да је великим дијелом код индустријских објеката и осталих објеката јавне намјене инсталисана стабилна електрична инсталација аутоматске и ручне дојаве пожара, чије су ватродојавне централе лоциране у просторијама дежурног особља чуварских служби и слично. У минулом времену није обезбједено редовно испитивање и одржавање ових уређаја, нарочито код привредних и других субјеката, гдје је дошло до транзиције, прекида рада и других потешкоћа, па би у наредном периоду требало обезбједити детаљно испитивање и контролу ових инсталација и уредаја и њихово довођење у функцију.

Полазећи од тога даје аутоматска и ручна дојава пожара једна од основних претпоставки добре превентивне заштите од пожара, у наредном периоду је потребно да се у цијелости сагледа могућност успостављања система сигнализације и саобраћаја у функцији интервенције по насталом пожару.

У оквиру овог питања посебно је значајно ријешити успостављање диспечерског центра у сједишту ТВЈ Дервента те даље побољшање инсталација аутоматске и ручне дојаве у објектима и њиховог директног повезивања на диспечерски центар.

4.15 ЗАДАТАК ОПЕРАТИВНО-КОМУНИКАТИВНОГ ЦЕНТРА

Осматрање, обавјештавање и узбуњивање представља скуп организованих активности на прикупљању, обради и преношењу података о појавама у природи и догађаја у окружењу који могу испољити штетно и опасно дјеловање на људе и материјална добра, обавјештавању и анимирању надлежних органа, институција и грађана ради предузимања превентивних и оперативних мјера заштите и спасавања, те по потреби, њиховом узбуњивању.

Задатак оперативно-комуникативног центра састоји се у сљедећем:

- ✚ прима информацију од становништва, исту провјерава и алармира Територијалну ватрогасну јединицу,
- ✚ прима информације од Територијалне ватрогасне јединице и преноси надлежним субјектима,
- ✚ обезбједује све потребне везе (радио, телефонске) субјеката и преноси дата наређења

надлежних за евентуалну мобилизацију и подузимање потребних мјера у насталој ситуацији,

- ✚ обавјештава становништво о насталој елементарној непогоди, начину понашања и дјеловања у насталој ситуацији,
- ✚ врши обавјештавање становништва путем употребе јавног система узбуњивања (сирене), укључивањем у радио програм локалних радио и ТВ станица на подручју општине Дервента, а на сеоском подручју преко повјереника путем телефона и преко средстава и уређаја на вјерским објектима (црквена звона, озвучења на џамијама исл)
- ✚ наређење за обавјештавање становништва добија од начелника општине Дервента или од других лица које он овласти и
- ✚ одржава сталну директну везу са полицијом општине Дервента

4.16 НАЧИН ДОЈАВЕ ПОЖАРА И ПОСТУПАК ПО ПРИМЛЈЕНОМ ОБАВИЈЕШТЕЊУ О НАСТАНКУ ПОЖАРА

Телефонска дојава евентуалног пожара у општини Дервента на Територијалну ватрогасну јединицу, прво се провјерава, потом се врши узбуњивање и усмјеравање ватрогасаца на мјесто пожара.

Територијална ватрогасна јединица града Дервента

У случају избијања пожара на подручју општине Дервента ТВЈ Дервента је дужна што прије приступити гашењу пожара и спасавању лица и имовине угрожених пожаром. Дојава пожара овој јединици се врши телефоном на број **123** или **053/333-461**. Позиви за интервенцију се прикупљају код дежурног оператера, који по пријему позива од лица које тражи интервенцију узима следеће податке:

- ✚ Тачну адресу, односно мјесто пожара или неке друге информације, а евентуално и податке о најкраћим путевима којима се може доћи до тог мјеста,
- ✚ Шта гори и има ли људских живота у опасности и
- ✚ Ко јавља о насталом пожару и с којег броја телефона.

Неке податке дежурни оператер неће моћи добити, али због отклањања злонамјере или лажне дојаве пожара, провјером треба утврдити тачност примљене дојаве. Након примљене дојаве пожара, дежуми оператер, према утврђеној процедури, даје аларм ватрогасној јединици и обавјештава је о потреби интервенције.

Према утврђеном плану и дневној заповијести на интервенцију гашења пожара се излази са навалним возилом, а према потреби и са пратећим возилом. Вођа смјене у ТВЈ Дервента доноси одлуку и наредбу са којим возилима и опремом ће се изаћи на сваку интервенцију по пријему дојављеног пожара од стране дежумог оператера. Након алармирања јединице, дежурни даје вођи смјене (руководиоцу акције гашења пожара) посебан формулар (или усмено преноси податке, и остаје у сталној радио вези како би лакше довео екипу на мјесто пожара) са тачном адресом објекта који је захваћен пожаром.

Руководилац акције гашења даје сигнал за полазак првом возилу, у којем се он по правилу налази. Сва возила која иду на интервенцију по правилу иду истим путем, као јединствена колона, која у току вожње задржава свој поредак. Брзина кретања возила мора осигурати јединици брз и сигуран пут до мјеста интервенције, али уз пуну сигумост вожње у јавном саобраћају. На сваку интервенцију возила морају ићи под звучним и свјетлосним алармом. Заустављање возила и њихов повратак у току вожње може наредити само старјешина ватрогасне јединице. Задатак руководиоца акције гашења пожара је веорна сложен и одговоран посао који захтијева стручно и способно лице. Да би се интервенција обавила успјешно, руководиоца акције гашења пожара мора испоштовати следећа начела и смјерице:

Да би се упознао са ситуацијом на мјесту пожара и добио општи преглед, прво мора извршити извиђање:

- ✚ На основу извиђања мора извршити процјену ситуације,
- ✚ На основу процјене мора донијети свој план гашења пожара и донијети одлуку и
- ✚ На основу одлуке мора издати одговарајуће команде за рад.

Извиђањем, руководиоца акције гашења пожара, мора установити:

- ✚ Да лису људи угрожени,
- ✚ Да лису угрожени нарочито вриједни предмети,
- ✚ Да лисе животиње налазе у опасности,
- ✚ Гдје гори,
- ✚ Шта гори,
- ✚ Како гори,
- ✚ Да липостоји опасност од ширења пожара,
- ✚ Да липостоји посебна опасност; као на примјер од заосталих минско експлозивних средстава на рубним подручјима и
- ✚ Потребно је оцијенити какви су путеви за навалу и путеви за евакуацију.

Процјеном ситуације треба добити одговор на ова питања:

- ✚ Шта треба учинити да се уочене опасности отклоне и којим редом?
- ✚ Ста се може учинити с обзиром на властите снаге и средства?

На основу процјене, руководиоца акције гашења пожара доноси одлуку, која се састоји у сљедећем:

- ✚ Да ли приступити локализацији пожара или одмах приступити ликвидацији пожара,
- ✚ Одредити начин ангажовања властитих снага,
- ✚ Начин снабдијевања средствима за гашење,
- ✚ Која ће се опрема и средства користити током интервенције,
- ✚ Који ће бити путеви и врсте навале и
- ✚ Какав је облик и наступ јединице.

Према ситуацији на мјесту пожара разликујемо:

- ✚ уобичајене одлуке, које се доносе након извидања и процјене ситуације и
- ✚ ванредне одлуке, које се доносе без извидања и процјене ситуације (када су угрожени људи, опасност од експлозије, опасност од наглог проширења), односно када се не смије никако оклијевати.

Команда за акцију гашења је провођење одлуке о гашењу пожара. Наредба мора бити гласна, разумљива, одлучна, категорична, потпуна и остварљива. Команда мора садржавати одређене елементе:

- ✚ Ко треба извршити постављене задатке,
- ✚ Ста треба извршити,
- ✚ Гдје треба то извршити и
- ✚ Како треба бити извршено и којим средствима.

Након пажљивог прегледа згаришта и обиласка објекта, установивши да нема никаквих опасности од поновног разбуктавања ватре, руководиоца акције гашења пожара може наредити припрему за повратак. При томе је потребно установити да ли је сво људство на мјесту. Руководилац је дужан прикупити потребне податке за састављање извјештаја о интервенцији. Рад по повратку са пожара дијели се у двије групе:

рад са опремом и
састављање извјештаја.

Рад са опремом састоји се од прегледа, чишћења, отклањања кварова, попуну утрошеног средства за гашење, односно доводење опреме у стање какво је било прије интервенције, како би иста била спремна за нову интервенцију. Састављање извјештаја о интервенцији врши се кроз анализу гашења, при чему се даје оцјена рада одјељења, ватрогасаца и командира. Анализа гашења треба да сагледа успјех у раду и недостатке које у будућем раду треба отклонити. За сваки пожар који је гасила ватрогасна јединица, мора се саставити извјештај о пожару по прописаном обрасцу. Уз извјештај о пожару мора се описати ток и начин интервенције који је био пожаром захваћен. На основу извјештаја, попуњава се статистички лист о пожару и исти доставља Центру јавне безбједности - инспекцији заштите од пожара.

4.17 ПРЕДУЗЕТНА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА

Предузетна ватрогасна јединица дјелује на простору привредног друштва или другог правног лица у којем је основана. Дојава пожара овој јединици може се вршити путем телефона, мобилним радиостаницама, путем аутоматске и ручне дојаве пожара на ватродојавну централу. Пријем позива за ватрогасну интервенцију врши дежуми код ватрогасне централе и телефона, који од лица које тражи интервенцију узима следеће податке:

- Тачно мјесто гдје је дошло до пожара,
- Ста гори или какав материјал гори, те да ли има људских живота у опасности?
- Ко јавља о насталом пожару и с којег броја телефонира?

Након примљене дојаве, дежурни телефониста према утврђеној процедури даје аларм ватрогасној јединици и обавјештава је о потреби интервенције. Руководилац акције гашења по примљеној дојави упућује се са возилом и дијелом ватрогасаца који су на својим радним мјестима на мјесто пожара.

Дежуми телефониста позива остале припаднике предузетне ватрогасне јединице и упућује их на мјесто интервенције, а уколико је то према Плану заштите од пожара привредног друштва или другог правног лица, врши укључење електричне или ручне сирене и обавјештава све запослене у предузећу да је дошло до пожара. Поступак руководиоца акције гашења пожара је исти као у територијалној јединици, како је описано у претходном поглављу.

Његова специфичност у предузетној ватрогасној јединици је што има на располагању мањи број ватрогасаца, мање ватрогасних справа и опреме, али има на располагању стручна лица која воде технолошки поступак у предузећу, као и раднике предузећа, који су дужни да се ставе под команду руководиоца акције гашења.

Имајући у виду специфичност пожара који се могу десити у производним погонима предузећа, као и материјале који могу бити захваћени пожаром, руководиоца акције гашења пожара мора код процјене сагледати могућност успјешног гашења пожара сопственим снагама, како би се на вријеме тражила помоћ ТВЈ Дрвента и других ватрогасних јединица.

Благовремено тражење неопходне помоћи спречава ширење пожара и повећава ефикасност његовог гашења, те смањења штета насталих појавом пожара.

Ефикасност предузетне ватрогасне јединице на гашењу пожара знатно се увећава ако се кроз разраду оперативних планова гашења пожара на објектима предузећа оспособе запослени радници да, у случају потребе, пруже неопходну помоћ. Након окончања акције гашења пожара, предузетна ватрогасна јединица наступа како је то описано у претходном поглављу за територијалне ватрогасне јединице.

4.18 СРЕДСТВА ЗА ЈАВНО УЗБУЊИВАЊЕ И ЊИХОВА СПРЕМНОСТ

За јавно узбуњивање грађана на подручју општине Дервента користе се следеће електричне сирене:

- ✚ ЗГРАДА ВАТРОГАСНОГ ДОМА улица Николе Тесле бб електрична сирена
- ✚ Мањкавости постојећих електричних сирена у систему узбуњивања грађана огледа се у неадекватном узбуњивању, односно иста не може са наведене локације покрити цјело урбано подручје, па је неопходно постављање електричних сирена на још два локалитета и то:
 - ❖ ЗГРАДА ДОМА ЗДРАВЉА У ДЕРВЕНТИ,
 - ❖ ЗГРАДА ЗА КОЛЕКТИВНИ СТАНОВАНЈЕ У НОВОМ НАСЕЉУ

4.19 ЕВЕНТУАЛНИ НЕДОСТАЦИ У СИСТЕМУ ОБАВЈЕШТАВАЊА О НАСТАНКУ ПОЖАРА, ОДНОСНО У ОРГАНИЗАЦИЈИ ПОСТУПКА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА

Недостаци у систему обавјештавања о настанку пожара, односно у организацији поступка у случају пожара су:

- ✚ неадекватна координација између свих субјеката тј. Ватрогасне јединице, МУП-а и оперативно-комуникативног центра,
- ✚ непокривеност комплетног урбаног дијела и приградских насеља (недовољан број сирена за јавно узбуњивање) и немогућност њиховог активирања истовремено,
- ✚ неповезаност на диспечерски центар Територијалне ватрогасне јединице са аутоматском дојавом пожара предузећа и установа, од посебног друштвеног значаја и са већом пожаром опасношћу,
- ✚ неповезаност предузећа и других установа преко индукторске телефонске везе са ватрогасном јединицом,
- ✚ неповезаност предузећа и других установа од интереса за ефикасно гашење пожара и спасавања људи и материјалних добара заједничком радио везом са Територијалном ватрогасном јединицом, што се препоручује у поглављу 8.1, и то:
 - ❖ Служба хитне помоћи,
 - ❖ Комуналац а.д. Дервента,
 - ❖ ЗП Електро Дервента,
 - ❖ Шумско газдинство Добој и
 - ❖ Центар јавне безбједности.
- ✚ неповезаност Територијалне ватрогасне јединице Дервента са сусједним општинским ватрогасним јединицама, код већих пожара.

4.20 ЕКОНОМСКА ОПРАВДАНOST УНАПРЕЂЕЊА СИСТЕМА ОБАВЈЕШТАВАЊА (УВОЂЕЊЕ АУТОМАТСКЕ ДЕТЕКЦИЈЕ ПОЖАРА И ЈАВЉАЊЕ ЦЕНТРАЛИ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ)

Сваки већи пожар у јавним објектима и објектима веће материјалне вриједности довео би до несагледивих посљедица, како економски, тако и у уништавању значајних културних добара и евентуално људских

повреда - жртава. С обзиром на напријед наведено, може се закључити да постоји економска оправданост за увођење аутоматске детекције пожара и јављање центри Територијалне ватрогасне јединице, а како је дато у поглављу 8.1 овог Плана.

5. ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

5.1 ТЕХНИЧКА ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

СТАЊЕ ЉУДСТВА И ТЕХНИКЕ У			Добровољне ват.јединице		Професионалне ват. јединице		УКУПНО
ТВЈ-ДЕРВЕНТА			Територијалне	Друге	Територијалне	Предузетне	
Број јединица					1		
Број активних чланова					13		
Старосни састав активних чланова (год)	Од 18-30				2		
	Од 31-40				4		
	Од 41-55				6		
	Преко 55				1		
Број ватрогасаца без испита					1		
Бр. Руководилаца акције гашења пожара					8		
БРОЈНО СТАЊЕ СПРАВА И ОПРЕМЕ	ВОЗИЛА	навална			1		
		комбинована			2		
		цистерна			0		
		специјална			0		
		хемијска			0		
		за превоз			2		
		техничка			2		
	Моторне пумпе	преносне			8		
		превозне			1		
	љестве	аутомеханичк			-		
		механичке			-		
		растегаче			1		
		кукаче			1		
	Ватрогасна црева	Ø 52 мм			14		
		Ø 75 мм			25		
	Опрема за спасавање	Самоизб. уже			2		
		спусница			-		
		ускочница			-		
		Друга опрема			-		
	Лична опрема за оперативне чланове (комада)	униформе				12	
радна одјела				11			
кишне кабанице				14			
зимски капути				-			
шљемови				12			

Табела 28. Бројно стања опреме којом ватрогасци располажу у 2019.години

У горе наведеној табели приказано је бројно стање припадника ТВЈ- Дервента , њихова старосна структура , као и опрема са којом располажу у 2019. години . Важно је напоменути да је у процедури набавке ватрогасна цистерна и возила за потребе ватрогасног сервиса.

5.2 СПЕЦИЈАЛНА ОПРЕМА ЗА ГАШЕЊЕ ШУМСКИХ ПОЖАРА

ТВЈ Дервента располаже одређеном врстом и количином опреме за гашење шумских пожара, тј.:

- ✚ Махиндра пикап (700 л воде са пумпом високог притиска ХДЛ 250 и напртњаче и млатилице) и
- ✚ Магирус (1000 л воде са пумпом високог притиска ХДЛ 250 ,напртњаче и млатилице.

Поред горе наведне опреме Шумска управа Дервента у магацину располажу са опремом и алатима за гашење шумских пожара датог у табели.

Шумска управа Дервента	
Назив средства или опреме за гашење шумских пожара	Количина (комада)
Сјекира	3
Метланице	32
Брентача	12
Мотика	15
Брентача	14
Косјера	2
Сјекира	3
Будак	2
Лопата	5
Грабље	3
Виле	1

Табела 29. Расположено стање у магацину

Табела 30. Са описом детаља возила ТВЈ Дервента

Возила са припадајућом опремом	Навално	1	Ивеко еуро карго (3 м ³ воде и 500 л пјенила)
	Комбиновано (навално пратеће)	2	• Мерцедес (3 м ³ воде и 200 л пјенила) • Штајер (2,6 м ³ воде и 70 л пјенила)
	Цистерна-пратеће	-	У процедуре је набавка (8 м ³ воде)
	Специјално-за шумске пожаре	2	• Махиндра пиц-уп (500 л воде са пумпом високог притиска ХДЛ 250 и напртњаче и млатилице) • Ивеко (1000 л воде са пумпом високог притиска ХДЛ 250 и напртњаче и млатилице) • и напртњаче и млатилице)
	Командно и превозно		• Нисан Навара • WB Комби ЛТ-35
	Техничко-за саобраћајне удесе	1	• Ивеко еуро карго (навално-возило) - хидраулични развални алат (електро агрегат, хидраулична јединица, хидраулични разупирач, хидрауличне маказе, хидраулични комбиновани алат, ручна хидраулична пумпа и разупирач телескопски)

Број професионалних ватрогасаца у ТВЈ Дервента не задовољава потребе општине Дервента обзиром на број становника (у пракси се узима однос 1 ватрогасац на 1000 становника).

5.3 ЛИЧНА И ЗАШТИТНА ОПРЕМА ВАТРОГАСАЦА

ТВЈ Дервента располаже комплетном личном и заштитном опремом.

5.4 ВРСТА И КОЛИЧИНА ЕКСТРАКТА ЗА ПЈЕНУ, ПРАХА ЗА ГАШЕЊЕ, ЦО₂ И ДРУГИХ СРЕДСТАВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА И ПОСЕБНЕ РЕЗЕРВЕ ТИХ СРЕДСТАВА

Количине средстава за гашење пожара са којима ТВЈ Добој располаже приказана је у сљедећој табели:

Табела 31. Количина средстава за гашење пожара

	Средство за гашење пожара		
	ЦО ₂	Пјенило (у возилима и у резерви)	Прах (у апаратима и у резерви)
Количина	30 кг	500 литара	220 кг

5.5 ОПРЕМА И СРЕДСТВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА И СПАСАВАЊЕ ЛЈУДИ И МАТЕРИЈАЛНИХ ДОБАРА КОЈЕ МОГУ СТАВИТИ НА РАСПОЛАГАЊЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ ИЗ СУСЈЕДНИХ ОПШТИНА У СЛУЧАЈУ ПОЖАРА ВЕЋИХ РАЗМЈЕРА

Опрема и средства за гашење пожара и спасавање која се могу ставити на располагање ватрогасне јединице из сусједних општина, даје се у сљедећој табели:

Табела 32. Техничка опремљеност ватрогасних јединица сусједних општина

		ТВЈ Добој	ТВЈ Теслић	ТВЈ Модрича	ТВЈ Брод	ТВЈ Самац
Број јединица		1	1	1	1	1
Број активних чланова		31	13	16	20	15
Старосни састав активних чланова	18-30	1	1	1	1	1
	31-40	13	5	5	7	4
	41-55	16	6	7	10	6
	преко 55	1	1	3	2	4
Број ватрогасаца без испита			16	-	-	-
Број руководиоца акције гашења		14	1	13	12	9
Број но стање справа и опреме	Возила		2	2	1	4
		Навална	1	1	2	-
		Комбинована	2	1	1	1
		Цистерна	2	-	-	1

Број но стање справа и опреме	Моторн е	Командно и за превоз	3	-	-	-	-
		Техничка	1	-	1	-	-
				1	1	2	-
				4	2	1	3
				-	-	-	-
	Љестве			-	-	1	-
		Механичке		-	2	-	-
		Растегаче		2	1	2	-
		Кукаче		2	1	1	-
	Ватрога сне цијеви	Ф 52 мм		28	24	8	30
		Ф 75 мм		16	17	8	22
	Опрема за спасава ње	Самоиз. уже		-	-	-	-
		Спусница		-	-	-	-
		Ускочница		-	-	-	-
		Ускочни јастук		1	-	-	-
		Друга опрема	-	-	-	-	-
	Изолациони апарати		-	-	-	-	4

Поред постојеће опреме и средстава за гашење пожара, ватрогасне јединице опремљене су и другом опремом и средствима за гашење пожара као:

- ✚ цијевима и цијевном арматуром,
- ✚ лицнорн опремом вартогасаца,
- ✚ заштитном опремом,
- ✚ средствима радио - везе,
- ✚ љествама,
- ✚ опремом за пружање прве помоћи и слично.

5.6 ТЕХНИЧКА ОПРЕМЉЕНОСТ ПРИВРЕДНИХ ДРУШТАВА И ДРУГИХ ПРАВНИХ ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Тренутно на територији општине Дервента нема привредних друштава и других правних лица која располажу са техничком опремом и средствима за гашење пожара већих размјера. Привредна друштава и друга правна лица располажу са средствима и опремом за гашење почетних пожара (апарати са почетно гашење пожара, хидрантска мрежа и си.).

6. НАЧИН СНАБДИЈЕВАЊА ВОДОМ

6.1 ПОСТОЈЕЋИ КАПАЦИТЕТИ И ИЗВЕДЕНИ ДИСТРИБУТИВНИ СИСТЕМИ

С обзиром на то да вода представља основно средство за успјешно гашење и сузбијање свих пожара, нарочито пожара ширих размјера, те је за овај План јако битно познавање свих извора воде и система водоснабдијевања на територији општине Дервента, те кориштење и могућност експлоатације извора који нису укључени у примању водоводну мрежу.

Пожарна вода се по правилу обезбједује из система градског водовода, а тамо гдје он својим капацитетом не може да задовољи тражене услове, мора да се снабдијева из посебних извора (директним водозахватима из површинских водотока, црпљења из бунара, те из посебних резервоара).

Основни подаци о извориштима на територији општине Дервента

Урбано подручје општине Дервента се снабдјева санитарном водом путем дистрибутивне мреже градског комуналног водовода. Из каптираних извора Љупљаница и Билећа врело захвата се 40-60л/с као и из изворишта Кораће, Ново село 110л/с, што укупно износи 150-170л/с.

Конфигурација терена је таква да се водоводна мрежа морала подијелити у три висинске зоне:

- ✚ Прва зона до 125мНЈм,
- ✚ Друга зона од 125 до 155 мНЈм
- ✚ Трећа зона преко 155мНЈм

Капацитети свих реерезвоара су 2300м³ резервоар Бабино брдо 2000м³ и резервоар Бијело брдо 300м³

Систем са снабдјевање је развијан како се град ширио и како су се потребе за водом повећавале. Треба имати у виду да су стандарди у потрошњи повећани као и само повећање стандарда становништва. Ранија регулатива и пракса је била да просјечна потрошња воде у градском урбаном систему износи 100 до 150л/становнику/дан. Садашња регулатива препоручије да је минимална просјечна потрошња 150л/становнику/дан

Сва досадашња искуства и мјерења у урбаним срединама показују да се разлике између мањих насељених мјеста и великих градова изједначавају и да је сасвим коректно усвојити минималну просјечну потрошњу од 250л/становнику/дан

Основни тренутни проблем постојећег водовода у Дервенти је повећање стандарда становништва и дотрајалост мреже (губици у систему су преко 50%) што доводи до недостатка воде у систему, а самим тим и у снабдјевању. Честим прекидима у снабдјевању водом и дотрајала мрежа могу проузроковати погоршање квалитета питке воде у систему. Поред овога треба додати и неповољан распоред постојећег резервоарског простора (у висинском и у просторном смислу), постојање релативно великих губитака воде у дистрибутивној мрежи, непостојање катастра подземних инсталација, непостојање савременог надзорно-управљачког система, те се може рећи да је снабдјевање водом становништва и привреде града Дервенте далеко од задовољавајућег.

Што се тиче комплекса предметног Регулационог плана, на обухвату истог постоје инсталације водовода. Изграђеност водоводне мреже је углавном комплетирана (према главном пројекту реконструкције водоводне мреже) и задовољавајућа када су у питању постојећи потрошачи.

Надморска висина разматраног терена се креће од 107м до 110м.

6.2 КАНАЛИЗАЦИЈА

Отпадне воде становништва и индустрије града Дервенте се прикупљају преко мјешовитог канализационог система и изливају без пречишћавања у ријеку Укрину. Одводња отпадних вода се обавља преко више

примарних колектора гравитационо и то: колектор Ø1000-Ø2000мм у дужини од око 3.000 м на потезу од Дервентског потока до краја индустријске зоне, укључен је директно у ријеку Укрину. Овај колектор прихвата воде од осталих: Ø200мм-Ø500мм од болнице до Рампе у дужини од 1500м, колектор Ø1000/2000 мм на потезу од бензинске станице до пута за индустријску зону у дужини од око 1000 м. На овај колектор се спаја колектор Ø 500/1000 мм који се протеже од болнице према обданишту у дужини од око 1500 м. На главни колектор су такође спојени колектори Чардак (Ø1000мм) и колектор Жељезничка (Ø800мм).

Што се тиче канализације, у дијелу насеља које третира План, изграђена је мрежа јавне канализације. Изграђен је мјешовити канализациони систем чији колектори су већ наведени и који су у транзиту кроз предметни обухват. Такође су изведени кишни преливи ових колектора у зони постојећих потока.

Прикључење канализације постојећих објеката на простору обухвата је извршено на наведени канализациони систем. Дио насеља, ближе ријеци, врши диспозицију фекалних отпадних вода путем септичких јама или на недозвољен начин, упуштањем у водоток. Атмосферска канализација није изграђена као сепаратни систем, већ је извршено прикључење уличних сливника на постојећу мјешовиту канализацију.

У већем дијелу обухвата насеља атмосферска канализација није изграђена, осим у коридору постојећих саобраћајница гдје евентуално постоје путни јаркови. Оборинске воде са овог подручја се у постојећој ситуацији или инфилтрирају директно у терен или путем површинског отицаја гравитационо дренажу према постојећим потоцима и према кориту ријеке Укрине. У ту сврху је израђено више пропуста испод пута који омогућавају пролазак повремених и сталних протока на овом подручју.

Према Урбанистичком плану предвиђен је прелазак са мјешовитог система канализације на сепаратни систем канализације. Предвиђена је изградња постројења за третман отпадних вода, а локација је предвиђена код ушћа Жировнице у Укрину (главни одводни канали су положени у смијеру запад-исток). Пречишћене отпадне воде се испуштају у водотоке, а оборинске воде се упуштају без пречишћавања у реципијенте (потоци, ријека).

6.3 ЗАШТИТА ВОДА

Ријека Укринa се одликује великим промјенама протицаја, те за вријеме кишних периода често долази до плављења нижих дијелова терена уз ријеку. Режим вода у сливу ријеке Укрине, узводно од центра града, је природан, нема никаквих значајнијих објеката за активну или пасивну контролу протицаја. Такође, никаквих значајнијих радова није било ни на конзервацији тла у сливу. Отуда и слиједе све појаве карактеристичне за неуређене сливове као што су недостатак заштите од вода и наноса.

У зони обухвата Регулационог плана извршена је регулација корита ријеке Укрине. Облик попречног пресека корита је двоструки трапез. Корито ријеке је у дну ширине око 37 м. Косине корита за малу и средње велику воду (основно, минор корито) су изведене у бетону. Димензионисање је извршено према протицају вјероватноће појављивања 1%.

Карактеристичне вредности протицајних количина ријеке Укрине (према старом Регулационом плану) су:

$$Q_{\text{мин}} = 1 \text{ м}^3/\text{сек},$$

$$Q_{\text{сред}} = 13-25 \text{ м}^3/\text{сек},$$

$$Q_{\text{макс}} = 700 \text{ м}^3/\text{сек}.$$

Према подацима пројекта регулације ријеке Укрине на овом потезу просечне коте су:

-кота нивелете регулације 102.10м

-кота банке 104.20м

-кота круне насипа 107.50м

Усвојена просечна потрошња од 250 л/становнику/дан је минимална просечна потрошња са којом се врши анализа потрошње. На разматраном подручју већ живи 720 становника и да се планом предвиђа око 3360 становника овоме треба додати и потрошњу воде у локалима и пословним просторима. Планирано је око 120 локала пословног простора односно 360 запослених. На основу изнетих расположивих података може се прорачунати дневна потрошња воде:

$$\text{Становништво } 4080 \cdot 250 \text{ л/стан/дан} = 11,81 \text{ л/с}$$

$$\text{Индустрија } 360 \cdot 150 \text{ л/стан/дан} = 0.62 \text{ л/с}$$

$$\text{УКУПНО: } 12,43 \text{ л/с}$$

Анализом потрошње воде у комуналним системима, констатовано је да у току дана односно 24 сата нија равномерна потрошња већ она драстично варира: та варијација се огледа кроз искуствени фактор К:

$$\text{Градска насеља } K_d = 1.2 \text{ до } 1.8$$

$$\text{Сеоска насеља } K_d = 1.5 \text{ до } 2.5$$

За разматрано подручје реално је узети фактор 1.5

Поред дневне неравномерности постоји неравномерност потрошње воде и током године. У љетним мјесецима потрошња достиже свој максимум. Ако се та неравномерност изрази коефицијентом Кг:

$$\text{Градска насеља } K_g = 1.3 \text{ до } 2.0$$

$$\text{Сеоска насеља } K_g = 2.0 \text{ до } 4.5$$

За разматрано подручје реално је узети фактор 1.8

$$Q_{\max} = 12.43 \cdot 1.5 \cdot 1.8 = 33.56 \text{ л/с}$$

Према правилнику о противпожарној заштити за насеља преко 2000 становника треба обезбједити 20 л/с у трајању од 4 сата то је на основу срачунатог мјеродавни проток за димензионисање цјевовода 50 л/с

Ако се прихвати да је $Q = 50 \text{ л/с}$ и ограничење у погледу брзина у цевоводу од $v_{\max} = 2 \text{ м/с}$ добија се да доводни цјевовод пречника $\Phi = 200 \text{ мм}$. Како је планирана прстенаста мрежа то ће се коначни пречници добити Главним пројектом и детаљним хидрауличким прорачуном који обухвата све потребне елементе.

Анализа атмосферских вода, површина обухвата је 45.5 хектара

- Под крововима је 6.1 хектар коефицијент отицаја 0.9
- Под улицама и тротоарима 6.5 хектара коефицијент отицаја 0.9
- Под зеленим површинама и ниским растињем 32.9 хектара јединствен коефицијент отицаја 0.3

Прорачун мјеродавног отицаја на основи максималне дневне количине падавина максимална дневна количина падавина је 86 л/м². Укупна количина воде од падавина износи

$$(6.1 + 6.5) \cdot 10000 \cdot 0.9 \cdot 86 = 9\,752\,400 \text{ л/дан}$$

$$32.9 \cdot 10000 \cdot 0.3 \cdot 86 = 8\,488\,200 \text{ л/дан}$$

$$\text{УКУПНО } = 18\,230\,600 \text{ л/дан}$$

Меродаван проток 211 л/с

1. Прорачун мјеродавног отицаја на основу максималних сатних киша (релевантних података о мјердавним минутним, петоминутним и десетоминутним кишама не постоје)

Максимална киша износи 30 л/м²/сат

$$(6.1+6.5)*10000*0.9*30=3\,780\,000\text{ л/сат}$$

$$32.9*10000*0.3*30=2\,961\,000\text{ л/сат}$$

$$\text{УКУПНО} = 6\,741\,000\text{ л/сат}$$

$$\text{меродавни проток } Q=1872\text{ л/с}$$

Из наведеног мјеродавни проток за димензионисање главног колектора кишне канализације је 1872 л/с

На основу предложеног рјешења и прорачуна пречника Φ 1000мм може одвести сву воду у нормалним климатским условима. У случајевима екстремних падавина повратног периода 500 и 1000 година може се дозволити плављење улица у кратком периоду. Технички и економски није оправдано димензионисање колектора на кише већег интензитета.

Конфигурација терена и распоред падова као и близина реципијента реке Укрине као и ниво подземних вода условљавају да се при пројектовању колекторских система иде са оптималним падовима. Дионице су дугачке те се поставља проблем препумпавања отпадне воде, односно стварања денивелације како би се ископи односно дубина рова била у зони прихватљивих величина 2,5 до 3м планирало се да са денивелација посиже препумпавањем кишне и фекалне воде фекалним пумпама бунарског типа које стају у шахт те су планиране на самој траси. Локација није дефинисана остављено је пројектанту детаљног извођачког плана да на бази техноекономског рачуна одабере локације и дефинише карактеристике пумпи

6.4 ХИДРАНТСКА МРЕЖА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

Хидрантска мрежа инсталисана је у градском подручју, напаја се из градског водовода и у сљедећој табели се даје приказ изведене хидрантске мреже:

6.4.1 Вањска хидрантска мрежа

Вањска хидрантска мрежа је скуп грађевинских објеката и уређаја којима се вода од извора за снабдијевање водом доводи цјевоводима до хидрантских прикључака који се непосредно користе за гашење пожара или се на њих прикључују ватрогасна возила с уграђеним пумпама или пријеносне ватрогасне пумпе. Вањска хидрантска мрежа се изграђује с престенастим саставом цјевовода.

Пожар на сваком објекту гаси се с најмање два вањска хидранта. Размак између два хидранта износи највише 80 метара. У насељеним мјестима, у којима се налазе претежно стамбени објекти, размак између вањских хидраната износи највише 150 метара. Вањски хидранти су надземни, а изнимно ако ометају промет, могу бити и подземни.

Хидранти морају бити очишћени, означени, и приступачни. Уграђују се хидранти Φ 80 и Φ 100. Промјер цијеви цјевовода хидрантске мреже и цијеви појединих хидраната одређује се прорачуном и не може бити мањи од 100 милиметара.

Тлак у вањској хидрантској мрежи одређује се прорачуном али не смије бити нижи од 2,5 бара. Ако вањска хидрантска мрежа располаже с довољном количином воде, а притисак није довољно висок мора се уградити уређај за повишење тлака воде. Напон пумпе мора одговарати потребама при притиску који на мјесту потрошње воде

Износи најмање 2,5 бара. У непосредној близини хидранта у подузећима мора се поставити ормар за смјештај цријева, млазнице и друге потребне опреме. О свакој реконструкцији на водоводној и хидранској мрежи мора бити обавјештена Територијална ватрогасна јединица Дервента.

У прилогу Плана дата је скица вањских хидраната на подручју општине, а планирано је и прошиерње хидрантске мреже.

6.4.2 Унутрашња хидрантска мрежа

Унутарашња хидрантска мрежа је скуп уређаја у објекту који воду разводе до хидрантских ормарића, из којих се, примјеном ватрогасних цријева одређене дужине са млазницом, просторије штите од пожара.

Унутарашња хидрантска мрежа у стамбеним и јавним објектима и производним погонима може бити засебна или заједничка с мрежом воде за пиће. У засебној унутарашњој хидрантској мрежи може се користити и вода употријебљена у технолошком процесу. Унутрашња хидрантска мрежа мора стално бити под притиском воде тако да на највишем спрату објекта на сапници има најнижу притисак од 2,5 бара при довољном протоку воде. Највиши хидрантски притисак на унутарашњем хидрантском прикључку износи 7 бара.

За унутарашњу хидрантску мрежу употребљавају се цијеви најмањег унутарашњег промјера 52 мм. Међусобни размак хидраната мора омогућити покривање цјелокупног простора који се штити млазом воде. У хидрантски ормар поставља се ватрогасно цријево. Хидрантски ормар се означава ознаком за хидранте. Вањска и унутарашња хидрантска мрежа могу бити и сухе. Суха хидрантска мрежа је и у нормалним условима без воде а служи да се у случају пожара вода за гашење пожара транспортира од ватрогасног возила или других извора за снабдијевање водом до мјеста потрошње. Хидрантска мрежа, са свим уређајима и арматуром, контролише се једном годишње.

6.4.3 Потребне количине воде за гашење

Укупна потребна количина воде за гашење пожара ће се одређивати на основу категорије технолошког процеса и запремине највећег пожарног сектора, како слиједи. Укупна потребна количина воде за гашење пожара ће се одређивати на основу категорије технолошког процеса и запремине највећег пожарног сектора, како слиједи.

Укупна количина воде потребна за гашење пожара у индустријским и другим објектима, зависно од степена отпорности објекта према пожару и категорије технолошког процеса према угрожености од пожара, дата је у табели 4.

Табела 33. Одређивање потребне количине воде за посебно угрожене објекте

Степен отпорности објекта према пожару	Категорија технолошког процеса	Количина воде у литрима на секунд потребна за један пожар зависи од запремине у кубним метрима објекта који се штити						
		до 3000	3001 до 5000	5001 до 20000	20001 до 50000	50001 до 200000	200000 до 400000	изнад 400000
В и ИВ	К4, К5	10	10	10	10	15	20	25
В и ИВ	К1, К2, К3	10	10	15	20	30	35	-
ИИИ	К4, К5	10	10	15	25	-	-	-
И и ИИ	К4, К5	10	15	20	30	-	-	-
И и ИИ	К3	15	20	25	-	-	-	-
Празна поља не значе да за односне објекте није потребна вода за гашење, него да се у зависности од степена отпорности према пожару и његове величине у такве објекте не постављају технолошки процеси одређене категорије угрожености од пожара.								

Симболи за категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, дати у табели, имају следећа значења:

- ✚ K1 - представља категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, у коју спадају погони у којима се ради са материјалом који се може запалити или експлодирати под дејством воде или кисеоника, лако запаљивим течностима, чија је тачка паљења испод 23°C и гасовима и паром, чија је доња граница експлозивности испод 10% (В/В), на примјер: погони у којима се ради са металним натријумом или калијумом, фосфором и карбидом, погони за производњу вискозних влакана, екстракцију бензином, хидрирање, рекулперацију и ректификацију органских растварача и складишта бензина, угљен-дисулфида, етра, ацетона и сл;
- ✚ K2 - представља категорију технолошког процеса према угрожености од пожара, у коју спадају погони у којима се ради са лако запаљивим течностима, чија је тачка паљења између 23°C и 100°C и запаљивим гасовима чија је доња граница експлозивности изнад 10% (В/В), погони у којима се обрађују чврсте запаљиве материје, при чему се развија експлозивна прашина, на примјер: пумпна постројења и станице за течне материје чија је тачка паљења, између 23°C и 100°C, погони у којима се стварају угљена прашина, дрвене струготине, брашно, шећер у праху, синтетички каучук у праху и сл;
- ✚ K3 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару, у коју спадају погони у којима се ради са запаљивим течностима чија је тачка паљења 100°C до 300°C и чврстим материјама температуре паљења до 300°C, на примјер: погони за механичку прераду дрвета и производњу хартије, погони за производњу текстила, погони за регенерацију уља за подмазивање, складишта горива и мазива, средства за транспорт угља, затворена складишта угља, пумпне станице за течности, чија је тачка паљења 100°C до 300°C, гараже за аутомобиле и јавни пословни и стамбени објекти који могу да приме више од 500 лица;
- ✚ K4 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару у коју спадају погони у којима се ради са течностима, чија је тачка паљења изнад 300°C, чврстим материјама чија је тачка паљења изнад 300°C и материјама које се прерађују у загрејаном, размекшаном или растопљеном стању, при чему се ослобађа топлота праћена искрама и пламеном, на примјер: погони за топљење, ливење и прераду метала, гас-генераторске станице, одјељења за испитивање мотора са унутрашњим сагорјевањем, котловнице, трансформаторске станице и погони у којима сагорјева чврсто, течно и гасовито гориво, као и јавни пословни и стамбени објекти који могу да приме од 100 до 500 лица;
- ✚ K5 - представља категорију технолошког процеса угрожености према пожару, у коју спадају погони у којима се ради са негоривим материјалима и хладним мокрым материјалом, на примјер: погони за механичку обраду метала, компресорске станице, погони за производњу негоривих гасова, мокра одјељења индустрије текстила и хартије, погони за добијање и хладну обраду минерала, азбеста и соли, и за прераду рибе, меса и млијечних производа, водне станице и објекти који могу да приме од 20 до 100 људи. Степен отпорности објекта према пожару, утврђен је стандардом ЈУС У.Ј1.240.
- ✚ Ако је површина, на којој се налази комплекс индустријских објеката до 150 ха, рачуна се са једним пожаром, а ако је површина већа, рачуна се са два истовремена пожара.

6.4.4 Изградња и реконструкција објеката и система за обезбјеђивање воде и других средстава за гашење пожара

На основу проведене анализе, а да би се обезбиједило равномјерно и редовно снабдијевање града и индустрије водом, неопходно је спровести следеће мјере:

- ✚ Отклонити недостатке на хидрантској мрежи и хидрантима, те извршити испитивање исправности и функционалности хидрантске мреже и сачинити карту са уцртаним хидрантима.
- ✚ Отклонити недостатке на хидрантској мрежи и хидрантима у граду Дервента који у надлежности Комуналац А.Д Дервента.
- ✚ Приликом реконструкције или изградње нових објеката, дужни су дати тачне податке о количини воде коју могу корисник испоручивати и под којим притиском, за шта мора дати гаранцију.
- ✚ Капацитет извора напајања и радног притиска одређује се важећим прописима Републике

Српске.

- ✚ Сва привредна друштва и друга правна лица на подручју општине Дервента дужна су прибавити протокол о исправности извора напајања својих хидрантских мрежа. Уколико добијена гаранција или протокол не гарантују потребне количине пожане воде при траженом притиску од 2,5 бара, предузећа су дужна да изградњом базена противпожаме воде са пумпним постројењем или одговарајућим водозахватом ријеше тај проблем.

6.4.5 Извори снабдијевања водом мањих урбаних насеља

С обзиром на пожарне услове потребно је:

- ✚ При свакој мјесној заједници треба обезбиједити карту мјесне заједнице са уцртаним извориштима воде (уређеним и неуређеним), те водовима примарне и секундарне мреже са структуром потрошње и капацитета изворишта. Ове карте треба доставити ТВЈ Дервента како би исте могла користити приликом разраде акција гашења.

- ✚ С обзиром на нема података о броју становника по мјесним заједницама сеоског карактера, према "Правилнику" рачунамо на 1 пожар са капацитетом 10 l/c. Код мјесних заједница које имају водоводе или планирају изградњу водоводне мреже, потребно је рачунати са пожарном резервом у износу од:

$$- Q_{\text{пож}} = 72 \text{ м}^3$$

- Уколико мјесна заједница има број становника већи од 5000 мора се обезбједи капацитет воде већи од 10 l/c.

- ✚ За све мјесне заједнице које имају преко 3000 становника, а нарочито у којима се изграђују индустријски капацитети, обавезно је да се прво уради инфраструктура и предвиди интерни водоводи са одговарајућим системом водоснабдијевања и капацитетима пожарне воде у склопу система који се добије према прорачуну, с обзиром на број истовремених пожара у насељу и индустрији, а у трајању 2 сата. О овоме је потребно донијети одлуке на скупштинама мјесних заједница.

- ✚ За потребе гашења пожара потребно је уредити водозхвате - црпилишта за напајање ватрогасних возила и пумпи, и то на следећим мјестима:

- ✚ На ријеци Укрини Ул. Омладинска

- ✚ На ријеци Бишњи МЗ Календеровци

- ✚ На ријеци Укрини МЗ Осиња (Прљача)

- ✚ За снабдијевање ватрогасних возила водом могу се користити, сем градске хидрантске мреже, и хидрантска мрежа водовода у МЗ општине Дервента

- ✚ Поред горе наведених водозхвата - постоје црпилишта изведена за гашење шумских комплекса како је наведено у поглављу 1.1.13.

- ✚ Мјеста изградње, опремања и рокове за изградњу црпилишта из тачке 4 је потребно утврдити посебном Одлуком.

6.4.6 Градска хидрантска мрежа

На основу анализе дате у процјени, видљиво је да градска хидрантска мрежа у већем дијелу изведена у складу са техничким прописима, док неки дијелови града нису покривени хидрантском мрежом. Због тога је надлежни „Комуналац” а.д. Дервента дужан:

- ✚ Доставити ТВЈ Дервента један примјерак пројекта карте размјера 1:25 000 или 1:10 000 са уцртаном водоводном мрежом и планом затварања комора због повећања притиска у одреденој зони града.

- ✚ Приликом извођења радова на одржавању, реконструкцији, санацији и доградњи водоводне

мрежеј исту ускладити са Правилником о телмичким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара тј. вршити:

- ✚ замјену подзенних градских хидраната са одговарајућим надземним А/2Б или Б/2Ц, који ће бити лако уочљиви и прописно означени.
- ✚ хидранте лоцирати првенствено на зеленим површинама или тротоарима, а сваки од хидраната треба да има свој број, који је означен и у пројектној документацији. При томе водити рачуна да се оствари "прекривање" простора, тј. да хидранти буду на медусобном одстојању у складу са правилником и ван зоне "исијавања" пожара са објеката.
- ✚ Постојећи катастар хидрантске водоводне мреже обавезно треба ревидовати приликом сваке доградње или реконструкције, и те промјене достављати ТВЈ Дервента
- ✚ У случају кvara или радова на примамој мрежи треба обавезно обавијестити ТВЈ Дервента.
- ✚ Је обавезно да једном годишње обезбиједи преглед и контролу исправности и функционалности, те мјерење притиска свих хидраната. У случају кvara на хидранту предузима мјере за довођење у исправно стање, а о кvarу хидранта упознаје ТВЈ Дервента.

6.4.7 Хидрантска мрежа по мјесним заједницама

Приликом урбанизације мјесних заједница сеоског карактера, те изградње водовода, обавеза је и извођење надземне хидрантске мреже са хидрантима на удаљености од по 150 м. За хидрантску мрежу прибавити одговарајућу пројектну документацију, према којој ће бити усклађено изведбено стање и која ће бити на располагању:

- ✚ Одјељењу за простомо уређење,
- ✚ Савјету мјесне заједнице,
- ✚ ТВЈ Дервента и
- ✚ Одјељењу за стамбено комуналне послове

6.4.8 Хидрантска мрежа за индустрију и објекте привредних друштава и других правних лица

За све објекте који су обухваћени важећим прописима, потребно је израдити и ускладити (уколико је изведена) вањску и унутрашњу хидрантску мрежу са потребним извориштима пожарне воде и за исту прибавити важећу пројектну документацију.

6.4.9 Обезбјеђење пожарне воде за стабилне системе на воду

За сваки од стабилних противпожамних система на воду (спринклер, дренчер и си.), потребно је обезбиједити воду према прорачуну и одговарајућој документацији, која је саставни дио система за гашење. Вода треба, у принципу, бити из стабилних резервоара, који су такође саставни дио система.

6.4.10 Истовремена појава више пожара

При истовременој појави више пожара основна тактика јединице, која гаси пожар је релејно снабдјевање водом уз помоћ више пумпи и уз помоћ ватрогасних јединица сусједних општина.

Имајући у виду изложено, неопходно је предузети следеће мјере:

- ✚ Обавезе ватрогасних јединица, нарочито Ватрогасне јединице је да, најмање једном годишње одвјежба релејно снабдјевање водом са међусобном удаљеношћу пумпи од 500 метара садејством са једном од ватрогасних јединица сусједних општина.
- ✚ При овим вјежбама ангажовати и неку од предузетних ватрогасних јединица са територије општине.

6.4.11 Резервни водни потенцијали

Од површинских водотока за црпљење воде могу се користити ријека Укрина, Сава, те мање ријеке Бишња. На овим ријекама нису уаређена црпишта и водозахвати, што ће се детаљно обрадити у тачки

6.4.12 Остали нетипични извори воде за гашење (језера, ријеке, базени и друго) и могућност њиховог кориштења

На подручју општине Дервента постоје нетипични извори воде (језера, базени и друго) који би се могли користити за евентуално црпљење воде у сврху гашења пожара уколико се претходно постигне договор са њиховим власницима.

6.4.13 Потребне количине воде за гашење пожара у посебно угроженим зонама

Према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара ("Службени гласник Републике Српске", бр. 39/13), потребно је обезбиједити следеће количине воде.

За насељена мјеста од 51 000 до 100 000 становника предвиђају се 2 истовремена пожара по 35 л/с, тј. $2 \times 35 = 70$ л/с.

За индустрију предвидено је 35 л/с.

Потребна количина воде за гашење пожара је:

Q пожара = $70 + 35 = 105$ л/с.

Према добијеним подацима, просјечна потрошња воде у граду и индустрији износи цца 60 л/с (не рачунајући губитке који су око 30% од испоручене количине).

Обзиром на поменуто стање, укупна количина воде је:

Q укупно = Q остало + Q пожара

Q укупно = $60 + 105 = 165$ л/с

Потребе града заједно са противпожамом водом износи 165 л/с. Према томе, инсталисана постројења и изворишта воде задовољавају потребе града. За гашење пожара посебно угроженим зонама (привредним друштвима и другим правним лицима, стамбени објекти, јавни објекти итд.) потребне количине воде се одређују конкретно према највећем пожаром сектору, а према Правилнику о техничким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара ("Службени гласник Републике Српске", бр. 39/13), приликом пројектовања или израдом плана заштите од пожара.

6.4.14 За снабдијевање водом у условима гашења већих пожара, од посебног значаја је уређење водозахвата како је наведено у тачки потребне количине воде за гашење пожара у специфичним условима (истовременост појаве више пожара, ратни услови, блокови, пожари и друго)

У ратним условима обично долази до избијања већег броја истовремених пожара, који су веће брзине изгарања и ширења, јер у рату пожару претходи разарање објекта, прозора и врата, тако да је запаљени материјал у бољем додиру са ваздухом.

Због свега тога, потребно је предвидјети снабдијевање водом из акумулисане залихе, на основу чега се намеће закључак да је у индустријским круговима потребно изградити властите акумулационе и

противпожарне базене, који би били сигуран извор пожарне воде у случају разарања водоводне мреже и сл. У рату обично долази до пресијецања и рушења водооскрбних објеката и водовода, тако да се они не могу рачунати као сигуми извори за снабдијевање пожаном водом.

Поред тога, потреба за ватрогасним снагама је далеко већа због могућности појаве великог броја пожара, а самим тим потребна је и већа количина и врста ватрогасне опреме и средстава. У овакве захвате, нормално је да ће доћи и до укључења свих субјеката и Оружаних снага, која је специјализована за ове послове и која ће се и организовати сходно насталим условима.

За рачунање потребних количина воде у ратним условима користи се следећа искуствена формула:

$$Q_{\text{стат}} = 125 \times 1 \text{ м}^3/\text{ха}$$

гдје је : $Q_{\text{стат}}$ = укупна потребна залиха воде за гашења пожара у м^3 по хектару бруто површине пожамог сектора. У овој формули добијена количина предвиђена је за петосатну потрошњу. Начин изведбе и локација ових акумулација, а према напријед наведеним количинама, остаје у задатку скупштине града Добој или штаба за ванредне ситуације да одреде у ратном плану. Иначе, сви принципи, средства и опрема дати овим планом, могу се користити и у ратним условима, а зависно од организације операција гашења пожара. За рачунање потребних количина воде за истовремену појаву више пожара, као и блоковских пожара, потребне количине воде рачунају се у периоду од три сата, тако да укупна количина воде у том случају износи:

$$Q_{\text{пож.}} = 70 \text{ л/с} \times 3600 \text{ с} \times 3x = 756000 \text{ л/с} = 756 \text{ м}^3$$

Ову количину воде за најнеповољнији случај потребно је обезбиједити из свих расположивих извора са подручја општине Дервента, како је дато у тачки 6.1 овог Плана и из ријеке Укрине, која је главни снабдијевач воде у датим условима.

6.5 СТАЊЕ ПУТЕВА, ПРОЛАЗА И ПРИЛАЗА ОБЈЕКТИМА ВЕЋЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ВРИЈЕДНОСТИ

Путне комуникације на подручју општине дервента задовољавају прописе које се односе на заштиту од пожара. Општина Дервента представља и чвориште магистралних и регионалних путева Републике Српске. Тако да општину Дервента чине дијелови следећих магистралних и регионалних путева:

- ✚ М 14.1 Дервента – Србац у дужини од 16.450 м,
- ✚ М 16.1 Дервента – Прњавор у дужини од 10.563 м,
- ✚ М 17.2 Дервента – Брод у дужини од 12.200 м,
- ✚ М 17.2 Дервента – Добој у дужини од 16.628 м,
- ✚ Р 472 Поље – Подновље у дужини од 16.905 м,
- ✚ Р 474 Живинице – Мишинци у дужини од 10.247 м.

Што укупно износи 55.841 м магистралних путева и 27.152 м регионалних путева који пролазе територијом општине Дервента. Изградња и одржавање магистралних и регионалних путева у надлежности је предузећа Путеви Републике Српске. На графикону су приказни процентуални дијелови укупне путне мреже на подручју општине Дервента:

Графикон број 23. Путна мрежа на подручју општине Дервента

Укупну локалну путну мрежу на подручју општине Дервента чини 37 локалних категорисаних путних праваца (Одлука о разврставању, управљању и заштити локалних и некатегорисаних путева и улица на подручју општине Дервента, „Службени гласник општине Дервента“ број 2/11), при чему укупна дужина локалних категорисаних путева износи 226.024,83 м, од чега се на асфалтиране дионице односи 159.867,36 м или 70,73%, односно макадамских дионица у дужини од 66.157,47 м или 29,27%.

Локални (категорисани) путеви на подручју општине Дервента, са основним подацима:

Л1 Лупљаница – Осиња у укупној дужини од 13.500,0 м од чега је асфалтирано 13.500,0 м или 100%. С обзиром да ће се ускоро изградити улазно-излазна петља на аутопут „9. јануар“ овај путни правац ће морати постати пут вишег ранга и самим тим њим ће управљати предузеће Путеви Републике Српске.

Л2 ОШ Осиња – Јаћимовићи – мост Илова у укупној дужини од 6.108,10 м од чега је асфалтирано 4.050,0 м или 66,31%, док је још неасфалтиране саобраћајнице у дужини од 2.058,10 м или 33,69%. С обзиром на значај и фреквенстност овог путног правца потребно је у наредном периоду завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем.

Л3 Осиња центар – црква – школа – ријека Илова у укупној дужини од 6.263,98 м од чега је асфалтирано 6.263,98 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице у смислу крпаже ударних рупа, евентуалне санације асфалтног застора, допуне банкина, прочишћавања канала и вертикалне сигнализације по потреби (стању на терену).

Л4 Осиња – Појезна центар – Старчевићи – Илова у дужини од 5.624,68 м, од чега је асфалтирано 5.164,68 м или 91,82%, док је неасфалтиране саобраћајнице у дужини од 460,0 м или 8,18%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л5 Појезна споменик – Бркићи – гробље – Јаћимовићи у дужини од 3.181,32 м од чега је асфалтирано 3.181,32 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л6 Доњи Церани – Делића брдо – до раскрснице иза школе у дужини од 2.300,0 м од чега је асфалтирано 2.300,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л7 Швабићи – Бјелошевићи у дужини од 5.682,09 м од чега је асфалтирано 5.682,09 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л8 Провалија – Три крушке – Црнча – ријека Илова у дужини од 10.110,0 м од чега је асфалтирано 10.110,0 м или 100%. У 2018. години изведена је потпуна рехабилитација дионице Провалија – Три крушке у дужини од 3.300,0 м која је била у изузетно лошем стању. Дионица од Три крушке – Црнча – ријека Илова је у задовољавајућем стању. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л9 Споменик у Модрану – Мишинци центар у дужини од 4.750,0 м од чега је асфалтирано 4.750,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л10 Марјановићи – Велика Сочаница центар у дужини од 1.990,0 м од чега је асфалтирано 1.990,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л11 Кузмановићи – Савића брдо – школа – Три крушке – Воча – Ђукићи у дужини од 8.970,85 м од чега је асфалтирано 8.970,85 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену, док посебну пажњу треба обратити и вршити честе контроле на дионици Три крушке – Ђукићи, те реаговати на вријеме како не би дошло до прогресије оштећења.

Л12 Дервента – Календеровци до центра у дужини од 9.100,0 м од чега је асфалтирано 9.100,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л13 Календеровци – Вајића гробље – Бјелошевићи – Мандићи – мост на Укрини у дужини од 7.700,0 м од чега је асфалтирано 7.700,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л14 Мандићи – разбијени камен – Боројевићи у дужини од 3.300,0 м од чега је асфалтирано 655,0 м или 19,85%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 2.645,0 м или 80,15%. У наредном периоду треба тежити наставку асфалтирања преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л15 Тошића храст – Савића раскршће – разбијени камен у дужини од 3.850,0 м од чега је асфалтирано 3.850,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л16 Вајића гробље – Горњи Детлак школа – мост на Укрини у дужини од 3.645,68 м од чега је асфалтирано 3.020,0 м или 82,84%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 625,68 м или 17,16%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л17 Календеровци центар – Нови мост на Укрини у дужини од 3.424,23 м од чега је асфалтирано 3.424,23 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л18 Календеровци – Доњи Детлак – Мартићи – мост на Укрини у дужини од 6.660,0 м од чега је асфалтирано 6.084,75 м или 91,36%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 575,25 м или 8,64%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање

пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л19 Липе – Средељи – Симићи – Тодорићи у дужини од 7.388,0 м, од чега је асфалтирано 5.709,0 м или 77,27%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.679,0 м или 22,73%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л20 Хептинг – Рапћани школа – Ћебеџије – МП у дужини од 5.630,0 м, од чега је асфалтирано 5.630,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену, док посебну пажњу треба обратити и вршити честе контроле на дионици Рапћани школа – мост на Укрини, те реаговати на вријеме како не би дошло до прогресије оштећења.

Л21 Кукавице – Дебела обала – Мишића мост – Малица у дужини од 8.815,0 м од чега је асфалтирано 8.815,0 м или 100%. У 2018. години изведена је потпуна рехабилитација дионице Кукавице – Дебела обала у дужини од 5.300,0 м која је била у изузетно лошем стању. Дионица Мишића мост – Малица је у задовољавајућем стању. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л22 Рабић – Тетима – Врхови – Г. Лупљаница – Тешћа баре – Лексија у дужини од 7.411,79 м, од чега је асфалтирано 3.973,38 м или 53,61%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 3.438,41 м или 46,39%. У 2016. години на овој дионици изграђен је нови плочасти пропуст преко ријеке Бишње и уређен је дио корита у зони пропуста и више се ријека не излива на саобраћајницу и не причињава штету на њој. Међутим, постоје велика оштећења на појединим асфалтираним дионицама, тако да овај путни правац треба да доживи потпуну рехабилитацију асфалтиране дионице у што скорије вријеме. Макадамска дионица се редовно одржава насипањем посипног материјала, што је неопходно наставити и у наредном периоду, а свакако је потребно наставити асфалтирање и те дионице како би се читава траса ставила у најфункционалније стање.

Л23 Коса Рашића – водовод – Ланиште – Равлићи – Дебела обала у дужини од 5.348,26 м, од чега је асфалтирано 720,0 м или 13,46%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 4.628,26 м или 86,54%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем.

Л24 6КМ – Бунар – Брезици (споменик) у дужини од 8.823,17 м, од чега је асфалтирано 8.823,17 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л25 РП Божинци школа – Пољари – Бунар – Велика – МП (дванаести км) у дужини од 7.773,99 м, од чега је асфалтирано 2.349,22 м или 30,22%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 5.424,77 м или 69,78%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л26 Доњи Шушњари – Пољари у дужини од 5.152,50 м, од чега је асфалтирано 1.700,0 м или 32,99%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 3.452,50 м или 67,01%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л27 Жеравац – Вишњик до школе у дужини од 9.400,0 м, од чега је асфалтирано 5.425,16 м или 57,71%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 3.974,84 м или 42,29%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се

посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л28 Доњи Вишњик – Велика Буковица – Топуз – РП у дужини од 7.849,37 м, од чега је асфалтирано 1.200,0 м или 15,29%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 6.649,37 м или 84,71%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л29 МП – Зеленике дом – гробље – Поље – РП у дужини од 5.375,12 м, од чега је неасфалтирана дионица у дужини од 5.375,12 м или 100%. У наредном периоду потребно је приступити асфалтирању предметног путног правца, а неасфалтирани дио наставити одржавати у погледу насипања и одржавања каналске мреже за одводњу оборинских вода.

Л30 РП – Мала Кулина – Љешница – Жеравац у дужини од 4.500,0 м, од чега је неасфалтирана дионица у дужини од 4.500,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је приступити асфалтирању предметног путног правца, а неасфалтирани дио наставити одржавати у погледу насипања и одржавања каналске мреже за одводњу оборинских вода.

Л31 Беглуци – Нови Лужани у дужини од 8.400,0 м, од чега је асфалтирано 5.500,0 м или 65,48%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 2.900,0 м или 34,52%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л32 Беглуци – Костреш у дужини од 4.000,0 м, од чега је асфалтирано 4.000,0 м или 100%. Због оштећења која се налазе на већем дијелу путног правца неопходно је приступити рехабилитацији предметне саобраћајнице.

Л33 МП Беглуци – Рашчићи – Бијело брдо – Дубочац – МП у дужини од 7.300,0 м, од чега је асфалтирано 2.100,0 м или 28,77%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 5.200,0 м или 71,23%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л34 МП Дервента – Србац до центра Дубочац у дужини од 980,0 м, од чега је асфалтирано 980,0 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л35 МП – Куљеновци – Пјеваловац – МП у дужини од 8.500,0 м, од чега је асфалтирано 1.900,0 м или 22,35%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 6.600,0 м или 77,65%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л36 МП Дервента – Србац – Каменовац у дужини од 1.010,70 м, од чега је асфалтирано 1.010,70 м или 100%. Треба наставити са одржавањем саобраћајнице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

Л37 РП Цер – Мишинци – Мала Сочаница, школа у дужини од 6.100,0 м, од чега је асфалтирано 1.100,0 м или 18,03%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 5.000,0 м или 81,97%. У наредном периоду потребно је завршити асфалтирање преостале дионице, а до тада наставити одржавање пута насипањем, док се посебна пажња треба обратити на одржавање асфалтиране дионице методама које су поменуте на претходним дионицама у зависности од потреба на терену.

6.6 ПРЕСЈЕК СТАЊА НЕКАТЕГОРИСАНИ ПУТНИ ПРАВЦИ

Некатегорисани пут је површина која се користи за саобраћај по ма ком основу и која је доступна већем броју разних корисника (сеоски, пољски, шумски путеви, путеви на насипима за одбрану од поплава, путеви у приватном власништву и сл.).

Некатегорисану путну мрежу на подручју општине Дервента чине 142 путна правца, укупне дужине 306.257,47 м. Због огромног броја путних праваца и велике њихове укупне дужине ова стратегија се неће бавити појединачном анализом ове врсте путне мреже. С обзиром да општина Дервента сваке године издваја значајна средства кроз Програм капиталних улагања, преко којег се врши изградња и реконструкција некатегорисаних путних праваца, потребно је да се та пракса настави и у наредном периоду како би се укупна путна мрежа подигла на што већи ниво.

6.7 ПРЕСЈЕК СТАЊА ГРАДСКИХ УЛИЦА

Градску саобраћајну мрежу чини 101 улица са укупном дужином од 57.754,0 м, од чега се на асфалтиране улице односи 50.614,76 м, односно 87,64%. У пресеку стања градских улица обухваћени су подаци о дужини сваке улице са асфалтном површином и макадамским дијелом.

1. УЛИЦА КРАЉА ПЕТРА И

Укупна дужина улице износи 666,0 м, од чега је асфалтирано 666,0 м или 100%. Са обе стране улице постоје тротоари. Дио улице је потпуно реконструисан 2014. године. На преосталом дијелу улице коловозна конструкција је у задовољавајућем стању и редовно се одржава у смислу санације ударних рупа.

2. ТРГ ПРАВОСЛАВЉА

Укупна дужина трга износи 318,0 м, од чега је асфалтирано 318,0 м или 100%. Са обе стране трга постоје тротоари. Трг је у потпуности реконструисан 2011. године, те се може рећи да су саобраћајница и тротоари у задовољавајућем стању.

3. ТРГ ОСЛОБОЂЕЊА

Укупна дужина трга износи 464,0 м, од чега је асфалтирано 464,0 м или 100%. Трг је пјешачка зона и налази се у задовољавајућем стању.

4. УЛИЦА ЦАРА ЛАЗАРА

Укупна дужина улице износи 193,0 м, од чега је асфалтирано 193,0 м или 100%. Са обе стране улице постоје тротоари. Улица је потпуно реконструисана 2011. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

5. УЛИЦА НИКОЛЕ ТЕСЛЕ

Укупна дужина улице износи 221,0 м, од чега је асфалтирано 221,0 м или 100 %. У улици нема тротоара, те је исте потребно изградити. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

6. УЛИЦА СЛАВКА СИМИЋА

Укупна дужина улице износи 73,0 м, од чега је асфалтирано 73,0 м или 100%. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

7. УЛИЦА ТРИВЕ ВУЈИЋА

Укупна дужина улице износи 227,0 м, од чега је асфалтирано 227,0 м или 100%. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању. У улици постоје дјелимични тротоари, те је потребно изградити комплет тротоарску мрежу.

8. УЛИЦА ВЕЉКА МИЛАНКОВИЋА

Укупна дужина улице износи 137,0 м, од чега је асфалтирано 137,0 м или 100%. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању. У улици не постоје тротоари, те је исте потребно изградити.

9. УЛИЦА ЈОВАНА ДУЧИЋА

Укупна дужина улице износи 210,0 м, од чега је асфалтирано 210,0 м или 100%. Улица се налази у задовољавајућем стању, али нема тротоаре, те је потребно исте изградити.

10. УЛИЦА ЧИКА ЈОВЕ ЗМАЈА

Укупна дужина улице износи 180,0 м, од чега је асфалтирано 180,0 м или 100%. Са обе стране улице постоје тротоари. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

11. УЛИЦА МЛАДЕНА СТОЈАНОВИЋА

Укупна дужина улице износи 571,0 м, од чега је асфалтирано 571,0 м или 100%. Улица нема тротоаре, те их је потребно изградити. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

12. УЛИЦА ЊЕГОШЕВА

Укупна дужина улице износи 620,0 м, од чега је асфалтирано 620,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

13. УЛИЦА ДЕРВЕНТСКИХ ОСЛОБОДИЛАЦА

Укупна дужина улице износи 875,0 м, од чега је асфалтирано 875,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

14. УЛИЦА МАРИЈЕ БУРСАЋ

Укупна дужина улице износи 385,0 м, од чега је асфалтирано 385,0 м или 100%. Са обе стране улице постоје тротоари. Улица је потпуно реконструисана 2015. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

15. УЛИЦА МИЛОВАНА БЈЕЛОШЕВИЋА БЕЛОГ

Укупна дужина улице износи 343,0 м, од чега је асфалтирано 343,0 м или 100%. Са обе стране улице постоје тротоари. Улица је потпуно реконструисана 2014. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

16. УЛИЦА ШАНТИЋЕВА

Укупна дужина улице износи 250,0 м, од чега је асфалтирано 250,0 м или 100%. У улици дјелимично постоје тротоари, те је потребно урадити тротоаре дуж цијеле улице. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

17. УЛИЦА 1. МАЈА

Укупна дужина улице износи 2.110,0 м, од чега је асфалтирано 2.110,0 м или 100%. У улици дјелимично постоје тротоари, те је потребно урадити тротоаре дуж цијеле улице. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

18. УЛИЦА СЛАВКА РОДИЋА

Укупна дужина улице износи 107,0 м, од чега је асфалтирано 107,0 м или 100%. У улици нема тротоара, те је исте потребно изградити. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

19. УЛИЦА РАВНОГОРСКА

Укупна дужина улице износи 178,20 м, од чега је асфалтирано 178,20 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

20. УЛИЦА СТЕВАНА НЕМАЊЕ

Укупна дужина улице износи 1.010,0 м, од чега је асфалтирано 1.010,0 м или 100%. У улици постоје тротоар са једне стране. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

21. УЛИЦА БРАЋЕ ЈУГОВИЋА

Укупна дужина улице износи 180,0 м, од чега је асфалтирано 180,0 м или 100%. у улици нема тротоара, те је исте потребно изградити. Улица је у цијелој дужини санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

22. УЛИЦА ОМЛАДИНСКА

Укупна дужина улице износи 805,0 м, од чега је асфалтирано 805,0 м или 100%. у улици постоје тротоари. Улица је дјелимично санирана 2012. године и може се рећи да се налази у задовољавајућем стању.

23. УЛИЦА ДУБИЧКА

Укупна дужина улице износи 425,0 м, од чега је асфалтирано 425,0 м или 100%. У улици дјелимично постоје тротоари са обе стране, те их је потребно изградити кроз цијелу улицу. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

24. УЛИЦА СРПСКЕ ВОЈСКЕ

Укупна дужина улице износи 1700,0 м, од чега је асфалтирано 1700,0 м или 100%. У улици постоје тротоари са обе стране. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

25. УЛИЦА СВЕТОГ САВЕ

Укупна дужина улице износи 503,0 м, од чега је асфалтирано 503,0 м или 100%. У улици постоји тротоар. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

26. УЛИЦА ВОЈЕ КЕЦМАНА

Укупна дужина улице износи 131,30 м, од чега је асфалтирано 131,30 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

27. УЛИЦА СИМЕ ШОЛАЈЕ

Укупна дужина улице износи 176,50 м, од чега је асфалтирано 176,50 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

28. УЛИЦА РАДЕ КОНДИЋА

Укупна дужина улице износи 135,60 м, од чега је асфалтирано 135,60 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

29. УЛИЦА 5. КОЗАРАЧКЕ БРИГАДЕ

Укупна дужина улице износи 363,0 м, од чега је асфалтирано 363,0 м или 100%. У улици је потребно изградити тротоаре. Улица је санирана 2012. године, те се може рећи да се саобраћајница налази у задовољавајућем стању.

30. УЛИЦА ЗАНАТСКА

Укупна дужина улице износи 291,0 м, од чега је асфалтирано 291,0 м или 100%. У наредно периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

31. УЛИЦА 9. МАЈА

Укупна дужина улице износи 561,0 м, од чега је асфалтирано 561,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

32. УЛИЦА ОДРЕД ВОЈВОДЕ МИШИЋА

Укупна дужина улице износи 700,0 м, од чега је асфалтирано 700,0 м или 100%. У улици нема тротоара, те је исте потребно изградити. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

33. УЛИЦА ЈЕВРЕЈСКА

Укупна дужина улице износи 147,0 м, од чега је асфалтирано 147,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

34. УЛИЦА МАЈОРА МИЛАНА ТЕПИЋА

Укупна дужина улице износи 182,0 м, од чега је асфалтирано 182,0 м или 100%. Улица је санирана 2014. године, те се може рећи да се саобраћајница налази у задовољавајућем стању.

35. УЛИЦА ВУКА КАРАЦИЋА

Укупна дужина улице износи 404,0 м, од чега је асфалтирано 404,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

36. УЛИЦА ХАЈДУК ВЕЉКА

Укупна дужина улице износи 140,0 м, од чега је асфалтирано 140,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

37. УЛИЦА 19. АПРИЛА

Укупна дужина улице износи 340,0 м, од чега је асфалтирано 340,0 м или 100%. Улица дјелимично има изграђен тротоар. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

38. УЛИЦА ЂЕНЕРАЛА ДРАЖЕ

Укупна дужина улице износи 910,0 м, од чега је асфалтирано 910,0 м или 100%. У улици постоји тротоар. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

39. УЛИЦА ПАТРИЈАРХА ДОЖИЋА

Укупна дужина улице износи 600,0 м, од чега је асфалтирано 600,0 м или 100%. У улици нема тротоара, те је исте потребно изградити у наредном периоду. Такође у наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

40. УЛИЦА РАДНИЧКА

Укупна дужина улице износи 1.074,0 м, од чега је асфалтирано 924,0 м или 86,03%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 150,0 м или 13,97%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање остатка саобраћајнице.

41. УЛИЦА КАРАЂОРЂЕВА

Укупна дужина улице износи 800,0 м, од чега је асфалтирано 800,0 м или 100%. Улица је санирана 2012. године, те се може рећи да се саобраћајница налази у задовољавајућем стању.

42. УЛИЦА ВОЈВОДЕ ПУТНИКА

Укупна дужина улице износи 306,30 м, од чега је асфалтирано 306,30 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

43. УЛИЦА СОЛУНСКА

Укупна дужина улице износи 400,0 м, од чега је асфалтирано 400,0 м или 100%. Улица је санирана 2012. године, те се може рећи да се саобраћајница налази у задовољавајућем стању.

44. УЛИЦА ЉУБЕ РАДИЋА ГЕЏЕ

Укупна дужина улице износи 145,0 м, од чега је асфалтирано 145,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

45. УЛИЦА ВЛАДЕ ШУПУТА

Укупна дужина улице износи 176,0 м, од чега је асфалтирано 176,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

46. УЛИЦА ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ

Укупна дужина улице износи 200,0 м, од чега је асфалтирано 200,0 м или 100%. Улица је санирана 2012. године, те се може рећи да се саобраћајница налази у задовољавајућем стању.

47. УЛИЦА ЦЕРСКА

Укупна дужина улице износи 166,10 м, од чега је асфалтирано 166,10 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

48. УЛИЦА КРФСКА

Укупна дужина улице износи 260,0 м, од чега је неасфалтирано 260,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

49. УЛИЦА КОЛУБАРСКА

Укупна дужина улице износи 440,0 м, од чега је асфалтирано 340,0 м или 77,27%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 100,0 м или 22,73%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преостале дионице саобраћајнице.

50. УЛИЦА СТУДЕНИЧКА

Укупна дужина улице износи 650,0 м, од чега је асфалтирано 650,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

51. УЛИЦА ВЛАДИКЕ НИКОЛАЈА ВЕЛИМИРОВИЋА

Укупна дужина улице износи 308,0 м, од чега је асфалтирано 308,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

52. УЛИЦА 8. МАРТА

Укупна дужина улице износи 288,80 м, од чега је асфалтирано 248,0 м или 85,87%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 40,80 м или 14,13%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање остатка саобраћајнице, те је потребно извести санацију постојећег дијела асфалта.

53. УЛИЦА ОСИЊСКЕ БРИГАДЕ

Укупна дужина улице износи 800,0 м, од чега је асфалтирано 800,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

54. УЛИЦА ТРН

Укупна дужина улице износи 111,20 м, од чега је асфалтирано 111,20 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

55. УЛИЦА МИЛОША ОБИЛИЋА

Укупна дужина улице износи 291,60 м, од чега је асфалтирано 211,60 м или 72,57%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 80,0 м или 17,43%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преостале дионице, те санацију асфалтираног дијела саобраћајнице.

56. УЛИЦА ЈАНКОВИЋ СТОЈАНА

Укупна дужина улице износи 95,0 м, од чега је асфалтирано 95,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

57. УЛИЦА НОВАКА ПИВАША

Укупна дужина улице износи 120,0 м, од чега је асфалтирано 120,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

58. УЛИЦА ПОТОЧАНИ

Укупна дужина улице износи 1.500,0 м, од чега је асфалтирано 1.500,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

59. УЛИЦА МИЛОША ВУЈАКОВИЋА

Укупна дужина улице износи 350,0 м, од чега је асфалтирано 350,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

60. УЛИЦА ЈАСИКОВАЧА

Укупна дужина улице износи 800,0 м, од чега је асфалтирано 740,0 м или 92,50%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 60,0 м или 7,50%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преосталог дијела улица, те санацију асфалтиране дионице саобраћајнице.

61. УЛИЦА ПЕТРА КОЧИЋА

Укупна дужина улице износи 410,0 м, од чега је асфалтирано 410,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

62. УЛИЦА ПЕТРА МЕЋАВЕ

Укупна дужина улице износи 550,0 м, од чега је асфалтирано 550,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

63. УЛИЦА КОСОВСКИХ ЈУНАКА

Укупна дужина улице износи 520,0 м, од чега је асфалтирано 490,0 м или 94,23%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 30,0 м или 5,77%. У наредном периоду потребно је ријешити имовинске-правне односе на неасфалтираном дијелу улице и потом асфалтирати и ту дионицу.

64. УЛИЦА ВУКОВАРСКА

Укупна дужина улице износи 850,0 м, од чега је асфалтирано 850,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

65. УЛИЦА ГАВРИЛА ПРИНЦИПА

Укупна дужина улице износи 601,0 м, од чега је асфалтирано 601,0 м или 100%. Санација улице извршена је 2016. године, те се иста налази у задовољавајућем стању.

66. УЛИЦА ПОП ЈОВИЧИНА

Укупна дужина улице износи 160,0 м, од чега је асфалтирано 160,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

67. УЛИЦА МИЛУНКЕ САВИЋ

Укупна дужина улице износи 80,0 м, од чега је асфалтирано 80,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

68. УЛИЦА ОЗРЕНСКА

Укупна дужина улице износи 2.480,16 м, од чега је асфалтирано 1.330,16м или 53,63%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.150,0 м или 46,37%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преостале дионице саобраћајнице.

69. УЛИЦА ОПЛЕНИЧКА

Укупна дужина улице износи 168,40 м, од чега је неасфалтирано 168,40 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

70. УЛИЦА 53. ДИВИЗИЈЕ

Укупна дужина улице износи 235,30 м, од чега је асфалтирано 235,30 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

71. УЛИЦА ВОЈВОДЕ ПЕТРА БОЈОВИЋА

Укупна дужина улице износи 557,0 м, од чега је асфалтирано 557,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

72. УЛИЦА БОГДАНА ЖЕРАЈИЋА

Укупна дужина улице износи 507,0 м, од чега је асфалтирано 507,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

73. УЛИЦА ТАКОВСКА

Укупна дужина улице износи 200,0 м, од чега је асфалтирано 200,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

74. УЛИЦА ЦАРА ДУШАНА

Укупна дужина улице износи 3.150,0 м, од чега је асфалтирано 3.150,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

75. УЛИЦА МАРКА КРАЉЕВИЋА

Укупна дужина улице износи 2.117,0 м, од чега је асфалтирано 1.117,0 м или 52,76%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.000,0 м или 47,24%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преостале дионице, те санацију асфалтираног дијела саобраћајнице.

76. УЛИЦА МОТАЈИЧКА

Укупна дужина улице износи 1.200,0 м, од чега је неасфалтирано 1.200,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

77. УЛИЦА ЖЕЉЕЗНИЧКА

Укупна дужина улице износи 1.692,0 м, од чега је асфалтирано 1.268,0 м или 74,94%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 424,0 м или 15,06%. У улици су изграђени тротоари са обе стране. Улица је изграђена 2016. године, тако да се може констатовати да је саобраћајница у задовољавајућем стању. У наредном периоду треба асфалтирати комплетну саобраћајницу.

78. УЛИЦА КНИНСКА

Укупна дужина улице износи 3.600,0 м, од чега је асфалтирано 3.600,0 м или 100%. Книнска улица подпада под магистрални пут, тако да је њено одржавање у надлежности предузећа Путеви Републике Српске.

79. УЛИЦА ИВЕ АНДРИЋА

Укупна дужина улице износи 220,0 м, од чега је асфалтирано 170,0 м или 77,27%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 50,0 м или 22,73%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање преосталог дијела саобраћајнице.

80. УЛИЦА СТЕВАНА СИНЂЕЛИЋА

Укупна дужина улице износи 1.900,0 м, од чега је асфалтирано 1.900,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

81. УЛИЦА УКРИНСКА

Укупна дужина улице износи 250,0 м, од чега је асфалтирано 250,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

82. УЛИЦА СПОРТСКА

Укупна дужина улице износи 173,30 м, од чега је асфалтирано 173,30 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

83. УЛИЦА ТАНАСКА РАЈИЋА

Укупна дужина улице износи 188,0 м, од чега је асфалтирано 188,0 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

84. УЛИЦА РИБАРСКА

Укупна дужина улице износи 122,10 м, од чега је асфалтирано 122,10 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

85. УЛИЦА МЕШЕ СЕЛИМОВИЋА

Укупна дужина улице износи 220,0 м, од чега је неасфалтирано 220,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

86. УЛИЦА МИЛОША ЦРЊАНСКОГ

Укупна дужина улице износи 260,0 м, од чега је неасфалтирано 260,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

87. УЛИЦА ПРЊАВОРСКА

Укупна дужина улице износи 240,0 м, од чега је асфалтирано 240,0 м или 100%. Саобраћајница је изграђена 2016. године, те се налази у задовољавајућем стању.

88. УЛИЦА НИКОЛЕ ПАШИЋА

Укупна дужина улице износи 436,80 м, од чега је асфалтирано 436,80 м или 100%. Саобраћајница се налази у задовољавајућем стању.

89. УЛИЦА ВОЈВОДЕ СТЕПЕ СТЕПАНОВИЋА

Укупна дужина улице износи 480,0 м, од чега је асфалтирано 400,0 м или 83,33%, док је неасфалтирани дионица у дужини од 80,0 м или 16,67%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

90. УЛИЦА КОСОВКЕ ДЈЕВОЈКЕ

Укупна дужина улице износи 1.122,0 м, од чега је неасфалтирано 1.122,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

91. УЛИЦА ФИЛИПА ВИШЊИЋА

Укупна дужина улице износи 1.394,0 м, од чега је асфалтирано 280,0 м или 20,09%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.114,0 м или 79,91%. Саобраћајница је изграђена у 2016. години, те се налази у задовољавајућем стању. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

92. УЛИЦА БРАНКА ЋОПИЋА

Укупна дужина улице износи 1.300,0 м, од чега је асфалтирано 280,0 м или 21,54%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.020,0 м или 78,46 %. Саобраћајница је изграђена у 2016. години, те се налази у задовољавајућем стању. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

93. УЛИЦА ВАСЕ ПЕЛАГИЋА

Укупна дужина улице износи 1.754,0 м, од чега је асфалтирано 715,0 м или 40,76%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 1.039,0 м или 59,24%. Саобраћајница је изграђена у 2016. години, те се налази у задовољавајућем стању. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

94. УЛИЦА ВИДОВДАНСКА

Укупна дужина улице износи 669,0 м, од чега је асфалтирано 530,0 м или 79,22%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 139,0 м или 20,78%. Саобраћајница је изграђена у 2016. години, те се налази у задовољавајућем стању, у наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

95. УЛИЦА ДОСИТЕЈА ОБРАДОВИЋА

Укупна дужина улице износи 874,0 м, од чега је асфалтирано 420,0 м или 48,05%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 454,0 м или 41,95 %. Саобраћајница је изграђена у 2016. години, те се налази у задовољавајућем стању. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

96. УЛИЦА МАЈКЕ ЈЕВРОСИМЕ

Укупна дужина улице износи 260,0 м, од чега је неасфалтирано 260,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити асфалтирање саобраћајнице.

97. УЛИЦА 16. КРАЈИШКЕ

Укупна дужина улице износи 1.296,30 м, од чега је асфалтирано 1.296,30 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

98. УЛИЦА ЂУРЕ ЈАКШИЋА

Укупна дужина улице износи 112,0 м, од чега је асфалтирано 112,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

99. УЛИЦА БРАНКА РАДИЧЕВИЋА

Укупна дужина улице износи 672,0 м, од чега је асфалтирано 672,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

100. УЛИЦА БРАНИСЛАВА НУШИЋА

Укупна дужина улице износи 470,0 м, од чега је асфалтирано 470,0 м или 100%. У наредном периоду потребно је извршити санацију саобраћајнице.

101. УЛИЦА ПИНЕРОЛО

Укупна дужина улице износи 483,0 м, од чега је асфалтирано 430,0 м или 89,03%, док је неасфалтирана дионица у дужини од 53,0 м или 10,97%. У наредном периоду потребно је ријешити имовинско-правне односе и извршити асфалтирање саобраћајнице.

6.8 САОБРАЋАЈНА СИГНАЛИЗАЦИЈА ВЕРТИКАЛНА И ХОРИЗОНТАЛНА СИГНАЛИЗАЦИЈА

Једно од основних средстава које се користи за регулисање кретања саобраћаја на саобраћајним мрежама, означавање опасних мјеста и елементи за упућивање корисника до жељених циљева јесте вертикална и хоризонтална саобраћајна сигнализација. Намјена вертикалних саобраћајних знакова је да буду уочљива, видљива, читљива и разумљива свим корисницима у саобраћају и да им пружи јасну, правовремену комплетну информацију за безбједно и сигурно кретање по саобраћајној мрежи града. Сваке године кроз Програм заједничке комуналне потрошње и Програма санације локалних путева издвајају се средства за обнављање хоризонталне сигнализације, као и за набавку нове и поправку оштећене вертикалне сигнализације. Код вертикалне сигнализације постоји проблем неодговорних грађана који их константно уништавају и оштећују што значајно утиче на безбједност учесника у саобраћају, а и на локални буџет. Општина Дервента не посједује свјетлосну саобраћајну сигнализацију, иста је замијењена рјешењима раскрсница са кружним током саобраћаја, која су се показала веома ефикасним и функционалним.

6.9 ПЈЕШАЧКИ И БИЦИКЛИСТИЧКИ САОБРАЋАЈ

Пјешачки саобраћај је развијен у централној зони, на Тргу ослобођења (слика 3.1.) Тргу православља, те улицама Краља Петра II, Милована Бјелошевића Белог, Марије Бурсаћ, 1. маја, Жељезничка, Стевана Немање... Пuteви према градским насељима углавном имају изграђене тротоаре за пјешачки саобраћај. Тенденција је да се ради на изградњи пјешачких стаза на дијеловима приградских насеља.

Бициклистички саобраћај на подручју општине Дервента није развијен. Према географским карактеристикама општине, постоје добри предуслови за развој бициклистичког саобраћаја на подручју општине. Тенденција општине је да се у будућности ради на изградњи бициклистичких стаза, као и да се становништво заинтересује за овај вид превоза и рекреације.

Слика 9.1. Пјешачка зона општине Дервента

6.10 СТАЦИОНАРНИ САОБРАЋАЈ

Општина Дервента располаже са 283 паркинг мјеста са асфалтном подлогом и 114 паркинг мјеста са макардамском подлогом.

Слика 9.2. Пјешачка зона општине Дервента

Проблеми паркинг простора на подручију општине Дервента огледа се у томе што поједине локације не располажу са довољним бројем паркинг мјеста, и то локације са стамбеним садржајим, као и простори око јавних установа (Дом здравља, вртић, комуналац...). Из тог разлога неопходно је планирати и приступати изградњи паркинг простора на локалитету већине јавних установа. Просторним планирањем, обухваћено је рјешење паркинг простора у стамбеним зонама, изградњом паркинг простора у двориштима стамбених објеката или изградња подземних гаража у склопу стамбених објеката.

Теретни саобраћај је усмјерен и контролисан кроз изграђене заобилазнице око градског подручја, чиме је постигнуто растерећење саобраћаја и повећана безбједност у градском подручју. Можемо закључити да тренутно општина Дервента нема проблем са одвијањем теретног саобраћаја и на овом пољу нису потребна нова рјешења, сем изградњи раскрсница са кружним током саобраћаја, али како би се оне требале градити на

магистралним и регионалним путевима, самим тим су у надлежности Пuteва Републике Српске. Да би се омогућила ефикасна ватрогасна интервенција, потребно је обезбиједити приступ ватрогасним возилима до сваког објекта. Приступ објектима ниске стамбене градње (П+1) и објектима колективног становања који имају обострано оријентисане станове, а чија висина не прелази 4 спрата, потребно је осигурати најмање са дуже стране објекта. Осталим објектима колективног становања и јавним објектима, потребно је предвидјети приступ возилима са најмање двије стране на којима се налазе отвори.

Паркирање возила у зони постављања ватрогасних возила (5-10 метара од стамбених, пословних и јавних објеката, а 20-25 метара код складишта запаљивих течности и гасова) треба спрјечити пројектовањем одговарајућих саобраћајница, гаража, и паркинга у близини, али ван подручја постављања интервентних возила. Спрјечавање неконтролисаног паркирања возила треба обезбиједити препрекама које се могу уклонити и превазићи посебним ватрогасним алатима (жардињере масе 60-100 кг тежине, жичане оgrade или склопиве пирамиде). Објекти који имају 5 или више надземних етажа, треба да имају предвиђен плато за постављање ватрогасних љестви и хидрауличних платформи, којима се остварује интервенција на фасадним зидовима, на којима постоје прозори или слични отвори.

Приступне саобраћајнице објектима треба да испуњавају сљедеће услове:

- ✚ да омогуће кретање возилима са осовинским притиском $P \leq 130$ кН,
- ✚ минимална ширина саобраћајне траке за возњу у једном смјеру треба да износи 3,5 м,
- ✚ минимална ширина саобраћајнице за двосмјерни саобраћај или двије саобраћајне траке, треба да износи 6,0 м,
- ✚ унутрашњи радијус кривине пута мора бити најмање 7,0 метара,
- ✚ максимални успон пута је 6% ,
- ✚ максимални нагиб пута је 6%.

За изградњу платоа за ватрогасна возила треба предвидјети површину од најмање 15,0 метара дужине и 5,5 метара ширине, са максималним нагибом од 3%. Удаљеност платформе од објекта износи 5 - 12 метара за стамбене, јавне и пословне зграде, док се код индустријских одређује посебном анализом. Положај платоа према фасади објекта, на којој постоје отвори (prozори, балкони), бира се тако да угао нагиба аутомеханичких љестви и хидрауличних платформи може да буде у границама 60 - 750. При извођењу комуналних радова на оправци или реконструкцији саобраћајница, претходно се, о локацији и времену извођења радова, морају обавијестити Добровољна ватрогасна јединица и градски орган управе, надлежан за послове заштите од пожара. Градски орган управе, надлежан за издавање одобрења за извођење грађевинских радова, дужан је копију одобрења доставити ватрогасној јединици и градском органу управе надлежном за послове заштите од пожара.

6.11 СТАЊЕ ПУТЕВА, ПРОЛАЗА И ПРИЛАЗА ШУМСКИМ КОМПЛЕКСИМА И АГРАРНИМ КОМПЛЕКСИМА

Осим мреже регионалних и локалних путева који повезују насеља - мјесне заједнице и о којим брине општина Дервента, шумским и аграмим комплексима је могуће прићи мрежом локалних путева о којим брину шумска газдинства и аграми комплекси. Не постоји карта шумског комплекса на којој ће бити, осим осталих параметара који морају бити учртани на тој карти, и шумске цесте које су проходне за ватрогасна возила. Стање путева за прилаз шумским возилима може бити лошије при неповољним временским условима (обилније падавине) што отежава проходност ватрогасних возила, те је неопходно да код интервенција ватрогасне јединице то узме у обзир, а Одјељење за пољопривреду у својим годишњим плановима обезбједе средства за санацију и проходност путева.

7. МЈЕРЕ ПОТРЕБНЕ ЗА УСПЈЕСНО ФУНКЦИОНИСАЊЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

7.1 ОТКЛАЊАЊЕ НЕДОСТ АТАКА И ДОГРАДЊА СИСТЕМА ВАТРОДОЈАВЕ И ОБАВЈЕШТАВАЊА

Сходно Закону о заштити и спасавању у ванредним ситуацијама планирано је формирање оперативно-комуникативног центра општине Дервента и опремање истог са информатичком и осталом неопходном опремом за рад, са свим оперативно-тактичким подацима за све организације које треба да буду укључене у систем. Оперативно-комуникативни центар мора бити опремљен са системом радио везе и алтернативном везом са могућношћу директне комуникације са ТВЈ Дервента, Службом хитне помоћи, ЦЈБ Дервента, Електро Добој, Комуналац ад, и Шумским газдинством Дервента.

Размотрити повезивање привредних друштава и других правних лица и државних органа, те самосталних привредника код којих су инсталисани системи ватродојаве, на дојавни систем ТВЈ Дервента за случајеве:

- ✚ објекти од посебног значаја за функционисање општине Дервента и
- ✚ јавни и пословни објекти у којима се окупља, ради или борави већи број лица.

Повезивање система за дојаву пожара на дојавни систем ТВЈ Дервента вршити само у случајевима када привредна друштва или друга правна лица и државни органи има организовану портирску службу (или неки други вид контроле) која може извршити провјеру аларма. Позивање ТВЈ Дервента вршити искључиво последије провјере, од стране одговорне особе у привредном друштву и другом правном лицу или државном органу, аларма и констатовања да дојава пожара није лажна. Одобрење и сагласност за прикључење на централни ватродојавни систем ТВЈ Дервента даје старјешина ТВЈ Дервента.

Извршити повезивање ТВЈ Дервента радио везом са:

- ✚ сусједним општинама које имају формиране ватрогасне јединице и
- ✚ предузетним ватрогасним јединицама (када се оснују)

Систем веза при комуницирању:

- ✚ један репетитор,
- ✚ веза се остварује преко репетитора, преносних радио-станица распоредених у возилима и ручних радио-станица које су распоређене непосредним извршиоцима и
- ✚ за остваривање везе са корисницима који нису у оптичкој линији, користити одговарајућу спону (сусједну везу која је "оптички" јасна или РРС (радио-релејну станицу)).

При комуницирању користе се мобилни телефони, фиксне и мобилне радио-станице у фреквентном подручју: предајне и пријемне фреквенције. За систем радио-ватрогасне везе обезбиједити одговарајућу пројектну документацију са доказом о "покривености" подручја. На овај начин би се постигла:

- ✚ брза и ефикасна дојава пожара, на било ком дијелу општине Дервента и сусједних општина,
- ✚ брза и ефикасна координација за вријеме провођења акције гашења и
- ✚ веза са свим структурама на подручју општине Дервента, које могу учествовати у акцији гашења.

Радио-ватрогасну везу, преко фиксних и мобилних радио-станица, проширивати паралелно са развојем нових капацитета ватрогасних јединица и друштава на подручју општине Дервента.

Обезбиједити прекривање цијеле територије општине Дервента са системом јавног узбуњивања инсталисањем додатних сирена како би се обезбиједило прекривање и оних подручја која нису обухваћена. Постојаће сирене поправити или замјенити новим, те омогућити истовремено уључивање свих сирена на територији општине Дервента. Све сирене за јавно узбуњивање обезбиједити са двотруким системом напајања.

7.2 ИЗГРАДЊА ИЛИ РЕКОНСТРУКЦИЈА ПУТЕВА И ПРИЛАЗА НЕОПХОДНИХ ЗА УСПЈЕШНУ АКЦИЈУ ГАШЕЊА ПОЖАРА

Ради ефикасне интервенције ватрогасне јединице, морају се обезбиједити приступни путеви до објеката захваћеним пожаром. С обзиром да све јавне саобраћајнице, интерне саобраћајнице индуструских кругова и пролази и прилази објектима служе за интервенцију ватрогасном техником, треба да испуњавају следеће захтјеве условљене конструкцијом ватрогасне технике:

- ✚ Носивост коловоза, приступног пута и платоа мора бити предвидена за најмање 10 тона осовинског притиска.
- ✚ Габарити једне коловозне траке по којој саобраћа ватрогасна техника треба да минимално износи као габарит ватрогасног возила (ширина 3,5 м за једносмјерно кретање или 6 м за двосмјерно кретање и висина 4,5 м),
- ✚ Саобраћајнице и прилази не смију бити ближи објекту од 5 м ни даљи од 20 м, ради заштите ватрогасаца од топлотног зрачења и оптималног кориштења ватрогасне технике,
- ✚ Минимални примијењени радијус кривина је:
 - ❖ 7 м унутрашњи радијус кривине коју остављају точкови и
 - ❖ 10,5 м спољасњи радијус кривине коју остављају точкови.
- ✚ За високе објекте конструкција саобраћајница мора да испуњава услове Правилника и техничких норматива за заштиту високих објеката од пожара („Службени лист СФРЈ“, бр. 7/84) и приступ мора да буде омогућен са стране на којој се налазе прозори,
- ✚ Приступни пут и плато за интервенције на високим објектима мора да има носивост најмање 10 тона осовинског притиска (веза притисак/површина) због ослањања папуче стабилизатора ватрогасних љестава и платформи гдје се исте могу користити у интервенцијама гашења, ако се до платоа пролази кроз пропусте висина мора бити мин. 4,5 м.
- ✚ Плато за ватрогасна возила мора бити минималне ширине 5,5 м, максималне дужине 15 м и максималног нагиба 3°,
- ✚ Један плато може се предвидјети само за ширину фасаде објекта која одговара дохвату аутомеханичарских љестава са самопогоном за извлачење хидрауличних платформи, односно највише 50 м,
- ✚ Положај платоа према фасади објекта на којој постоје објекти (prozори, балкони) бира се тако да угао нагиба аутомеханичких љестава и хидрауличних љестава и хидрауличних платформи може да буде у границама од 60° до 75°,
- ✚ Наведене платое за постављање аутомеханичких љестви извести код свих високих објеката,
- ✚ За све стамбене објекте дужине преко 50 м и објекте у блоку (угловнице), на дужини од 25 м предвидјети пролазе ширине 3 м, висине 4,5 м за пролаз ватрогасног возила.
- ✚ У насељима гдје је присутан проблем уских путева и велике закрчености саобраћаја, неопходно ријешити проблем саобраћаја проширењем постојећих саобраћајница или регулацијом саобраћаја,
- ✚ Од стране надлежних одјељења регулисати систем паркирања на појединим дијеловима града,
- ✚ У појединим дијеловима града, гдје постоје техничке могућности, ријешити кружни
- ✚ ток саобраћаја,

- ✚ Извршити уклањање минско-експлозивних средстава на подручју мјесних заједница гдје деминирање није у потпуности завршено.
- ✚ Свако извођење радова на саобраћајницама на територији општине Дервента које доводи до затварања или преусмјеравања саобраћаја обавезно пријавити ТВЈ Дервента, како би иста могла преусмјерити своја ватрогасна возила путем алтернативних саобраћајница.

7.3 ИЗГРАДЊА ИЛИ РЕКОНСТРУКЦИЈА ПРОТИВПОЖАРНИХ ПРЕПРЕКА КОЈИМА СЕ СПРЕЧАВА ПРЕНОШЕЊЕ ПОЖАРА ИЗ ЈЕДНОГ У ДРУГИ ПОЖАРНИ СЕКТОР

Код израде и доношења просторних, урбанистичких или регулационих планова појединих дијелова града, односно насеља, узео се у обзир нарочито сљедеће мјере заштите:

- ✚ конфигурација терена и хидрографски положај, с обзиром на могућност ширења пожара,
- ✚ правци преовладавајућих вјетрова (ружа вјетрова),
- ✚ осигурање довољних количина воде за гашење пожара,
- ✚ осигурање приступних путева за ватрогасна возила,
- ✚ удаљеност између појединих зона као што су стамбена, индустријска или зона објекта специјалне намјене,
- ✚ удаљеност између објеката различите намјене унутар индустријске зоне.

7.4 РАЗДВАЈАЊЕ РАЗЛИЧИТИХ ЗОНА

Рад на примјени мјера заштите од пожара у просторном планирању мора се одвијати паралелно са осталим активностима у свим фазама припреме, израде и доношења просторног плана, као јединственог процеса планирања. Приликом изградње или доградње, у сваком насељеном подручју је потребно извршити размјештај основних функционалних зона:

- ✚ зоне становања,
- ✚ индустријске зоне,
- ✚ зоне зеленила,
- ✚ рекреативног и заштитног појаса.

Објекти, у којима се користе веће количине запаљивих материјала, треба да се лоцирају изван насеља. Груписање превише ризичних погона на једној локацији треба избјегавати. Оивичено стамбеним насељем са источне, западне и сјеверне стране, те шумско-рекреативним подручјем са јужне стране, ово подручје егзистира као компактна градска цјелина, намјењена за централне градске активности.

7.5 ОРГАНИЗАЦИЈА ПРОСТОРНЕ ЦЈЕЛИНЕ И ОСНОВНЕ ФИЗИЧКЕ СТРУКТУРЕ

Обухват је главном градском саобраћајницом просторно подјелењен на три цјелине и седам пожарних сектора:

- ✚ Јужно од ње есмјештен је административни градски центар, у склопу којег се налазе објекти општине, катастра, полиције, те објекат здравствене амбуланте.

- сјеверно од саобраћајнице је зона у коју је смјештен Дом културе, спортски терени, те производни објекти. Дио подручје је под пољопривредним засадима. Крајни исток обухвата је запосједнут индивидуалном стамбеном градњом.

Обухват нема блоковску структуру, објекти су слободностојећи, углавном хаотично распоредјени. Спратност објеката ни у једном случају не прелази П+5, што је сасвим одговарајуће за карактер насеља.

7.6 ВАТРОБРАНИ ПОЈАСЕВИ

Између појединих функционалних зона, као и унутар зона, потребно је предвидјети ватробране појасеве, односно пожарне препреке (улице, путеве, паркове или друге слободне просторе, на којима није могућа или није дозвољена изградња). Према њиховој ефикасности, разликују се:

- пожарне препреке 1. реда: $V = X1 + X2 + 10 \text{ м}$,
- пожарне препреке 2. реда: $V = X1 + X2$,
- пожарне препреке 3. реда: $V = (X1 + X2 + 6 \text{ м}) / 2$,
- пожарне препреке 4. реда: $V = (X1 + X2) / 2$,

гдје су:

- V - растојање између наспрамних објеката,
- $X1$ и $X2$ - висине наспрамних зграда до стрехе.

При изради нових или реконструкцији старих стамбених или пословних дијелова насеља, изузев дијелова насеља под заштитом, потребно је формирати макропожарне секторе 1. реда, са пожарним препрекама 1. реда између њих. У оквиру овако формираних ћелија, потребно је предвидјети макропожарне секторе 2. реда, који се међусобно раздвајају пожарним препрекама 2. или 3. реда. У овима је нужно осигурати довољно велику неизграђену површину за склањање од рушења и евакуацију становништва, а која не смије бити мања од: $Ст / 4$ рачунато у м², гдје је Ст. број становника у макропожарном сектору 2. реда.

7.7 ЗЕЛЕНЕ ПОВРШИНЕ

Систем зелених површина представља комплекс просторно повезаних зелених површина свих категорија, и као такав има сложену функционалну структуру. Елементи који образују систем су различити по намјени, по циљевима који се желе постићи, а такође и по начину композиције. Основне функције зеленила су побољшање санитарно – хигјенских услова, затим стварање повољних микро-климатских услова, као и повећање амбијенталне вриједности простора. Зелене површине, односно њихово уређење као компонента урбанизације насеља, имају изванредан значај у животу и раду људи, па им је потребно дати третман битне инфраструктурне компоненте. Стање зелених површина на предметном подручју је представљено одсуством плански формиране зелене матрице, али са појединачним примјерцима соритерних стабала и неколико групација високог дендрофонда, који својим одличним биоестетским изгледом осликавају веома повољне еколошке и педолошке услове овог подручја за успјешан развој великог броја биљних врста. Обухват предметног Плана, са јужне и сјеверне стране тангирају потоци Јакешница и Гнионица, који овом простору покрај повећања позитивног микроклиматског утицаја, дају и посебну естетску вриједност. Јужни дио обухвата Плана се наслања на благе нагибе обрасле културама четинара, које посједују одличне потенцијале за уређење у функцију спорта и рекреације, што је узето у обзир при формирању планског рјешења.

7.8 ГУСТИНА ИЗГРАЂЕНОСТИ

За земљиште под објектима:

- У чисто стамбеној зони, густина изграђености не смије да пређе 30% на јединичној површини величине 250 x 250 м. Изузетно, изграђеност може бити и већа ако се ради о реконструкцији историјских или других заштићених дијелова насеља, али не већа од затечене. При израчунавању изграђености земљишта не урачунавају се површине јавних саобраћајних површина и подземних

објеката, који се налазе испод коначно изравнатог терена и површински обрађеног као околни терен;

- ✚ У мјешовитој зони, у којој је заступљено и становање, не смије да се прекорачи густина изграђености 40% на јединичној површини 250 x 250 м;
- ✚ У пословним зонама, густина изграђености не смије да пређе 50% на јединичној површини 250 x 250 м;
- ✚ У индустријским зонама, густина изграђености не смије да пређе 60% на јединичној површини 250 x 250 м.

7.9 КОЕФИЦИЈЕНТ ИЗГРАЂЕНОСТИ

Однос између бруто развијене површине свих надземних етажа стамбене зоне и посматране површине (коэффициент изграђености), јединичне површине 250 x 250 м, не смије бити већи од 1,0. Изузетно, код реконструкције историјских или других заштићених дијелова насеља, овај однос може бити већи. У зонама становања, гдје је изграђеност терена до 30%, сектори се раздвајају пожарним препрекама 3. реда, а тамо гдје је изграђеност изнад 30%, сектори се раздвајају пожарним препрекама 2. реда. У сеоским насељима, гдје преовлађује разуђена градња, дозвољене су пожарне препреке 4. реда.

Становање

Становање у оквиру обухвата заступљено је кроз два индивидуална стамбена објекта. Објекти су слободностојећи, налазе се на крајњем истоку обухвата, у зони која би евидентно морала имати карактер јавне (односно према градском стадиону и осталим централним садржајима).

7.10 РАСТОЈАЊА ИЗМЕЂУ ОБЈЕКТА УНУТАР ЗОНА

Потребно растојање између зграда (Р), односно најближих прозора зграда, обзиром на преношење пожара, одређује се из услова потребних за паљење завјесе на прозору сусједне зграде зрачењем пламена који избија кроз прозоре просторија пожарног сектора (ПС), односно из услова да топлотни флуks на завјеси 30 минута од настанка пожара буде мањи од 8 kW/m². (Правилник о техничким нормативима заштите од пожара намијењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица; »Службени гласник републике Српске«, бр. 64/13) Потребно растојање између зграда алтернативно се одређује по формули: $R > a \cdot (X / 2) \cdot \cos \beta + 4$ [м], гдје је:

- ✚ а - фактор отвора (прозора и сл.), $a = 1 + 0,001 (p_1 \times p_2)$,
- ✚ Н [м] - висина више зграде и
- ✚ p_1 и p_2 - површина прозора најближих пожарних сектора двије посматране зграде.

Површина прозора се занемарује за зграде са прозорима удаљеним преко 40 м од посматраног пожарног сектора хоризонтално оријентисаних пожарних сектора. Ако постоји могућност посредног преношења пожара (гориви посредник - дрво са великом крошњом), између зграда у нивоу прозора, растојање се увећава за најмањешет метара. За индустријске објекте и постројења, са посебно израженом пожарном опасношћу, као што су постројења и складишта за течни нафтни гас, постројења и складишта запаљивих течности и ложуља и сличне, међусобна растојања објеката, као и растојања до јавних путева, ивица земљишта које припада постројењу и објеката на сусједном земљишту који не припадају постројењу, усвајати према важећим Техничким прописима, који се односе на овакве објекте. У табели 34.су одређена минимална потребна растојања између стамбених, јавних и индустријских објеката који нису у склопу постројења, од резервоара течног нафтног гаса ТНГ (нафтни угљоводоници - пропан, пропен, бутан, бутен и њихови изомјери и њихове смјеше у течном или гасовитом стању).

Табела 34. Минимална растојања између стамбених, јавних и индустријских објеката од резервоара ТНГ у метрима

Укупна	запремина	Максимална	Растојање од	Растојање од подземних
--------	-----------	------------	--------------	------------------------

резервоара[м ³]	запремина једног резервоара [м ³]	надземних резервоара	резервоара
- 50	25	80	40
50 – 200	50	150	75
50 – 200	100	200	100
200 – 500	50	150	75
200 – 500	100	200	100
200 – 500	100 - 200	300	150
500 – 2000	100	200	100
500 – 2000	100 - 600	300	150
2000- 8000	100 - 600	300	150

Напомена: Код резервоара са различитим запреминама, примјењује се резервоар са највећом запремином, растојање од надземних резервоара, објекта са више од 800 људи, добија се множењем одговарајуће вриједности из табеле са 40.

7.11 ПРИСТУПНЕ САОБРАЋАЈНИЦЕ ОБЈЕКТИМА

Да би се омогућила ефикасна ватрогасна интервенција, потребно је обезбиједити приступ ватрогасним возилима до сваког објекта. Приступ објектима ниске стамбене градње (П+1) и објектима колективног становања који имају обострано оријентисане станове, а чија висина не прелази 4 спрата, потребно је осигурати најмање са дуже стране објекта. Осталим објектима колективног становања и јавним објектима, потребно је предвидјети приступ возилима са најмање двије стране на којима се налазе отвори.

Паркирање возила у зони постављања ватрогасних возила (5-10 метара од стамбених, пословних и јавних објекта, а 20-25 метара код складишта запаљивих течности и гасова) треба спрјечити пројектовањем одговарајућих саобраћајница, гаража, и паркинга у близини, али ван подручја постављања интервентних возила. Спрјечавање неконтролисаног паркирања возила треба обезбједити препрекама које се могу уклонити и превазићи посебним ватрогасним алатима (жардињере масе 60-100 кг тежине, жичане ограде или склопиве пирамиде). Објекти који имају 5 или више надземних етажа, треба да имају предвиђен плато за постављање ватрогасних љестви и хидрауличних платформи, којима се остварује интервенција на фасадним зидовима, на којима постоје прозори или слични отвори.

Приступне саобраћајнице објектима треба да испуњавају сљедеће услове:

- ✚ да омогуће кретање возилима са осовинским притиском $P \leq 130$ кН,
- ✚ минимална ширина саобраћајне траке за возњу у једном смјеру треба да износи 3,5 м,
- ✚ минимална ширина саобраћајнице за двосмјерни саобраћај или двије саобраћајне траке, треба да износи 6,0 м,
- ✚ унутрашњи радијус кривине пута мора бити најмање 7,0 метара,
- ✚ максимални успон пута је 6% ,
- ✚ максимални нагиб пута је 6%.

За изградњу платоа за ватрогасна возила треба предвидјети површину од најмање 15,0 метара дужине и 5,5 метара ширине, са максималним нагибом од 3%. Удаљеност платформе од објекта износи 5 - 12 метара за стамбене, јавне и пословне зграде, док се код индустријских одређује посебном анализом. Положај платоа према фасади објекта, на којој постоје отвори (prozори, балкони), бира се тако да угао нагиба аутомеханичких љестви и хидрауличних платформи може да буде у границама 60 - 750.

При извођењу комуналних радова на оправци или реконструкцији саобраћајница, претходно се, о локацији и времену извођења радова, морају обавијестити Добровољна ватрогасна јединица и градски орган управе, надлежан за послове заштите од пожара. Градски орган управе, надлежан за издавање одобрења за извођење

грађевинских радова, дужан је копију одобрења доставити ватрогасној јединици и градском органу управе надлежном за послове заштите од пожара.

7.12 УРЕЂЕНА ЦРПИЛИШТА ЗА ВОДУ

Урбанистичким плановима, потребно је одредити локацију, а затим изградити уређено црпилиште воде за напајање ватрогасних возила водом у неограниченим количинама. Наведено уређено црпилиште мора бити изведено тако да се у исто вријеме може узимати вода са најмање два ватрогасна возила и то тако да возила не морају маневрисати, већ се кретати само унапред.

Услови, које мора да обезбиједи приступни пут црпилишту воде су исти као за приступне прилазе ватрогасних возила објектима, који су дефинисани у претходном поглављу.

7.12.1 Опште мјере заштите од пожара

Основно мјерило за пројектовање и провођење норматива заштите од пожара приликом пројектовања, изградње или реконструкције објекта је пожарни сегмент и сектор. Пожари сектори обавезно се морају успостављати у свим насељеним мјестима. У зонама становања, гдје се изграђеност простора креће од 35 %, пожарни сектори се одјељују препрекама другог реда. У зонама гдје су измијешани стамбени јавни и индустријски објекти, минимална удаљеност између индустријског објекта и стамбеног објекта, односно јавног објекта, треба одговарати пожамој препреци првог реда. У сеоским насељима с растреситом градњом довољне су пожаме препреке четвртог реда.

Величина (површина) пожарног сектора

Површина пожарног сектора је промјенива величина, која зависи од следећих параметара:

- ✚ важећих прописа и стандарда за дефинисање области (складишта и си.),
- ✚ категорије технолошког процеса, који се у њима одвија,
- ✚ запремине пожарног сектора,
- ✚ расположивих капацитетима хидрантске мреже и извора снабдијевања противпожарном водом,
- ✚ степена отпорности објекта према пожару,
- ✚ расположивих средстава и стабилних си стерна за гашење пожара и
- ✚ опремљености надлежне ватрогасне јединице те брзина интервенције исте.

7.12.2 Границе пожарног сектора

Под границом пожарног сектора подразумијева се контактна површина грађевинских конструкција објекта, који је са њима подијељен на пожаме секторе, а то су зидови, међуетажне конструкције и отвори.

Тражена ватроотпорност ових елемената зависи од примијењених стандарда типа конструкције према ЈУС.У.Ј1.240, ако није посебним прописима другачије одређено. Отпомост према пожару конструкција која нису обухваћене стандардом ЈУС У. Ј1.240, као што су окна лифтова, врата лифтова, пожарно издвајање степеништа, вентилациони канали или канали за електричне инсталације, примарни и секундарни носачи крова у поткровљу или тавану, конструкције фасаде, балкона и друге спољашње конструкције дате су у Правилнику о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/13).

Сходно Правилнику о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/13), степен отпомости објекта (у којима се окупља, борави или ради већи број лица намијењеним за јавну употребу) према пожару одређује се на основу класификације према намјени, издвојености и висини.

Сви енергетски дијелови објекта (котловнице, трансформаторске станице, агрегати, подстанице те техничке етаже) морају бити одвојене од осталих дијелова објекта зидовима, вратима и строповима, отпомости према пожару два сата. За објекте специфичне намјене, потребан степен ватроотпомости дат је посебним правилницима и стандардима.

7.12.3 Избор локације

При избору мјеста изградње објекта, морају се ирнати у виду основни елементи заштите од пожара, а нарочито:

- у којој мјери ће будући објекти угрожавати своју околину и колико ће околни објекти утицати на степен опасности од пожара, експлозије и других опасности (рушење, отровне киселине, гасови, дим и сл.),
- удаљеност саобраћајница од објекта и могућност брже интервенције гашења пожара и спасавања људи и имовине угрожених пожаром,
- ватроотпомост објекта,
- снабдијевање водом за гашење пожара,
- интензитет топлотног зрачења кроз отворе на објекту и
- пожамо оптерећење објекта.

Унутар појединих зона, међусобно растојање објекта зависи од њихове висине и мора задовољити услов:

$$L = x + x/2 + 4 \text{ м}$$

гдје је :

L = одстојање објекта у метрима, x = висина објекта у метрима.

Минимално одстојање између објекта или нивоа објекта не може бити мање од

- 5 м ако објекте не дијели улица или пролаз,
- 12 м ако објекте дијели улица,
- прописано важећим техничким прописима и правилницима о условима локације и међусобног размјештаја за објекте специјалне намјене и

За заштиту од пожара стамбених, пословних и јавних зграда примјењивати Правилник о телмичким номиативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске". бр. 64/13). Према овом правилнику, потребно растојање између зграда се алтемативно одредује по образцу:

$$P > a (X/2) \cdot \pi \cdot p_2 + 4 \text{ (м)},$$

гдје је:

a = фактор отвора (прозор и си.) $a = 1 + 0,001 (\pi - p_2)$; X (м) висина висе зграде;

π и p_2 (м^2) површина прозора најближих пожарах сектора двије посматране зграде

Пожарни сегмент је дио објекта који конструкционо и функционално чини једну градевинску цјелину која је пожарно издвојена од осталих дијелова зграде конструкцијама отпорним према пожару. Пожарни сегмент има најмање два пожарна сектора. Под пожарним сектором подразумијева се објекат или дио објекта који се самостално третира у погледу техничких и организационих мјера заштите од пожара (процјена ризика, зона дојаве пожара, зона аутоматског запреминског гашења пожара итд.), а који је одвојен од осталог дијела противпожарним конструкцијама.

7.12.4 Величина (површина) пожарног сектора

Површина пожарног сектора је промјењива величина, која зависи од сљедећих параметара:

- важећих прописа и стандарда за дефинисање области (складишта и си.),
- категорије технолошког процеса, који се у њима одвија,
- запремине пожарног сектора,
- расположивих капацитетима хидрантске мреже и извора снабдијевања противпожарном водом,
- степен отпорности објекта према пожару,
- расположивих средстава и стабилних си стерна за гашење пожара и
- опремљености надлежне ватрогасне јединице те брзина интервенције исте.

7.12.5 Границе пожарног сектора

Под границом пожарног сектора подразумијева се контактна површина грађевинских конструкција објекта, који је са њима подијељен на пожаме секторе, а то су зидови, међуетажне конструкције и отвори.

Тражена ватроотпорност ових елемената зависи од примијењених стандарда типа конструкције према ЈУС.У.Ј1.240, ако није посебним прописима другачије одређено. Отпомост према пожару конструкција која нису обухваћене стандардом ЈУС У. Ј1.240, као што су окна лифтова, врата лифтова, пожарно издвајање степеништа, вентилациони канали или канали за електричне инсталације, примарни и секундарни носачи крова у поткровљу или тавану, конструкције фасаде, балкона и друге спољашне конструкције дате су у Правилнику о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/13).

7.12.6 Степен отпорности објекта према пожару

ЈУС.У.Ј1.240. стандардом извршена је класификација објекта према отпорности њихових конструктивних елемената према пожару, од првог до петог степена, и то:

- степен - објекти без отпорности,
- степен - мала отпорност,
- степен - средња отпорност,
- степен - велика отпорност,
- степен - већа отпорност.

Сходно Правилнику о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, број 64/13), степен отпомости објекта (у којима се окупља, борави или ради већи број лица намијењеним за јавну употребу) према пожару одредује се на основу класификације према намјени, издвојености и висини.

Сви енергетски дијелови објекта (котловнице, трансформаторске станице, агрегати, подстанице те техничке етаже) морају бити одвојене од осталих дијелова објекта зидовима, вратима и строповима, отпомости према пожару два сата. За објекте специфичне намјене, потребан степен ватроотпомости дат је посебним правилницима и стандардима.

7.12.7 Евакуација, путеви евакуације и вријеме евакуације

Ради омогућавања брзе евакуације особља или посјетилаца из објекта, неопходно је да сви објекти, односно пожарами сектори, имају довољан број излаза, односно евакуационих путева. Евакуација подразумијева пребацивање лица у случају опасности од угроженог мјеста до безбједног мјеста. Код пројектовања објеката у којим се окупља, борави или ради већи број лица потребно је прорачунати потребну ширину евакуационих путева у односу на број лица који ће се по потреби евакуисати коридором за евакуацију.

Приликом пројектовања потребно је да се узме у обзир да вријеме припреме за евакуацију и износи:

- за стамбене објекте најмање десет минута,
- за пословне објекте најмање пет минута и
- за јавне објекте најмање три минута, осим за стадионе и спортске хале, за које износи два минута.

Брзина неометаног кретања (во) лица на равном поду износи 1,5 м/с. Брзина кретања при евакуацији се смањује услед груписања лица пред сужењем коридора, скретањем коридора, на степеништу, у ескалатору и си. Пројектна брзина ометаног кретања (ве) рачуна се по формули:

- ✚ ве = у Х во , при чему је:
- ✚ у = 0,8 за кретање низ степениште и
- ✚ у = 0,6 - 0,05д за кретање уз степениште, гдје је д број фиктивних етажа од по три метра

Прва фаза евакуације присутних лица из објекта треба да се заврши 30 с у свим стамбеним, пословним и јавним зградама, а у објектима као што су:

- ✚ биоскопи, позоришта, амфитеатри до 200 лица, гдје се кретање лица завршава за 60 с,
- ✚ биоскопи, позоришта, амфитеатри за више од 200 лица, а мање од 600 лица гдје се кретање лица завршава за 120 с,
- ✚ биоскопи, позоришта, амфитеатри за више од 600 лица, а мање од 2000 лица гдје се кретање лица завршава за 180 с и
- ✚ спортске и друге сцене за више од 2000 лица гдје се кретање лица завршава за 240 с.

Кретање лица у другој фази евакуације се завршава за мање од 60 с, а трећа фаза евакуације се завршава за мање од 180 с. Ширина ходника односно коридора за евакуацију не смије бити мања од 1,2 м, а ширина степеништа не смије бити мања од 1 м, односно 1,2 м што зависи од броја лица која се требају евакуисати. Пuteви за евакуацију треба да су довољно кратки и са одређеним бројем алтернативних излаза

и то:

- ✚ за више од 50, а мање од 300 лица у просторији постоје два алтернативна прва излаза,
- ✚ за више од 300, а мање од 600 лица постоје три алтернативна прва излаза и
- ✚ за више од 600, а мање од 2000 лица постоје четири алтернативна прва излаза.

Растојање од првог излаза до етажног излаза не смије бити веће од 30 м у надземним и 25 м у подземним етажама. Сирина отвора за евакуацију мора бити од 0,92 м за објекте у којима борави до 10 лица, 1 м за просторије у којима борави од 10 до 50 лица, а у просторијама у којима борави више од 50, а мање од 100 лица морају бити уградена двокрилна врата. За просторије у којима борави више од 100 лица уградују се више двокрилних врата. Прорачуном евакуације провјерава се вријеме евакуације и пролазност коридора за евакуацију. За прорачун потребног броја евакуационих излаза и димензија истих мора се у обзир узети податак о специфичној пропусној моћи, који показује број лица која могу да прођу кроз пролаз или излаз одређене ширине у току једне минуте и износи:

- ✚ за ширину пролаза од 0,9 м специфична пропусна моћ (СПМ) износи 48 до 62 лица по метру у минути (лица/м/мин),
- ✚ за ширину од 1,4 м специфична пропусна рпоћ (СПМ) износи 78 до 90 лица по метру у минути (лица/м/мин) и
- ✚ за ширину од 1,80 м специфична пропусна моћ (СПМ) износи 98 до 108 лица по метру у минути (лица/м/мин).

Веће вриједности специфичне пропусне моћи усвајају се за дјецу од 5 до 15 година, а мање вриједности за одрасла лица, слабије покретна лица и лица која се воде (мала дјеца, инвалиди, слабовидна лица и сл.). Спољна степеништа за евакуацију и прилаз ватрогасаца изводе се за зграде висине преко 15м. Сва врата која се налазе на евакуационим путевима треба да се отварају у смјеру евакуације. Забрањује се облагање зидова и подова евакуационих путева запаљивим материјалима који могу прихватити или ширити пожар.

Све евакуационе путеве држати стално у проходном стању незакрцене и прописно обиљежене и означене. Ватроотпомост елемената евакуационог пута прописана је ЈУС.У.Ј1.240 стандардом и зависна од стандардног типа примијењене конструкције. Евакуационе путеве пројектовати тако да су јасно уочљиви. Сви евакуациони путеви треба да су опремљени паник или нужном расвјетом.

Да би се евакуација из објекта угроженог дејством пожара могла сматрати успјешном мјером заштите људи, неопходно је да њено трајање буде краће од времена достизања критичних вриједности за опасности које пожар носи по човјека, као што су високе температуре, дим и токсични продукти сагоријевања, смањење видљивости, дејство отвореног пламена или у најгорем случају рушење

конструктивних дијелова зграде. Према британским стандардима, усвојено је максимално допуштено вријеме евакуације у износу од 2,5 минута, а према руском стандарду СНИП ИИ-2-80 за нпр. јавне објекте, као што су домови културе, спортске дворане, биоскопи, робне куће и слично допуштено вријеме евакуације овиси од запремине тих објеката и креће се од 1 до 4,5 мин, док за производне објекте износи од 1,25 до 3 минуте, што је такође у директној вези запремине и категорије технолошког процеса. Допуштено вријеме евакуације за стамбене и вишеспратне објекте по напријед наведеном стандарду овиси од степена отпорности конструкције зграде и броја спратова, и креће се од 2,5 до 10 минута.

Одредивање основних архитектонско-градевинских перформанси зграде потребних за успјешно гашење и евакуацију у случају пожара врши се и по Правилнику о техничким нормативима заштите од пожара у објектима намјењеним за јавну употребу у којима се окупља, борави или ради већи број лица („Службени гласник Републике Српске“, бр. 64/13).

7.12.8 Мјере санације за постојеће објекте

- ✚ Сви стамбени објекти морају имати уређене приступне саобраћајнице за приступ ватрогасним љествама, изведене према претходно датим условима, минимално са двије своје стране, а високи објекти изведене платое за ватрогасна возила.
- ✚ У свим стамбеним објектима извршити снимање стања изведености и капацитете димњака, те исте довести у намјенску функционалност.
- ✚ На објектима преко 8 надземних етажа, неопходна је изведба пожарног степеништа, као резервног пута евакуације.
- ✚ За све постојеће стамбене објекте преко 4 надземне етаже и све јавне постојеће објекте, обавезно извршити подјелу објеката на пожарне секторе, те одредити путеве евакуације према условима датим у претходном поглављу.
- ✚ У тачки 8.9. дате су мјере за побољшање заштите од пожара у овим објектима са роковима и извршиоцима.

7.13 ИЗГРАДЊА И РЕКОНСТРУКЦИЈА ОБЈЕКТА И СИСТЕМА ЗА ОБЕЗБЈЕЂИВАЊЕ ВОДЕ И ДРУГИХ СРЕДСТАВА ЗА ГАШЕЊЕ ПОЖАРА

На основу проведене анализе, а да би се обезбиједило равномјерно и редовно снабдијевање града и индустрије водом, неопходно је спровести следеће мјере:

- ✚ Отклонити недостатке на хидрантској мрежи и хидрантима, те извршити испитивање исправности и функционалности хидрантске мреже и сачинити карту са учртаним хидрантима.
- ✚ Отклонити недостатке на хидрантској мрежи и хидрантима у граду Дервента који у надлежности Комуналац А.Д. Дервента.
- ✚ Приликом реконструкције или изградње нових објеката, дужни су дати тачне податке о количини воде коју могу корисник испоручивати и под којим притиском, за шта мора дати гаранцију.
- ✚ Капацитет извора напајања и радног притиска одређује се важећим прописима Републике Српске.
- ✚ Сва привредна друштва и друга правна лица на подручју општине Дервента дужна су прибавити протокол о исправности извора напајања својих хидрантских мрежа. Уколико добијена гаранција или протокол не гарантују потребне количине пожане воде при траженом притиску од 2,5 бара, предузећа су дужна да изградњом базена противпожаме воде са пумпним постројењем или одговарајућим водозахватом ријеше тај проблем.

7.13.1 Извори снабдијевања водом мањих урбаних насеља

С обзиром на пожарне услове потребно је:

- ✚ При свакој мјесној заједници треба обезбиједити карту мјесне заједнице са учртаним извориштима воде (уређеним и неуређеним), те водовима примарне и секундарне мреже са структуром потрошње и капацитета изворишта. Ове карте треба доставити ТВЈ Дервента како би исте могла користити приликом разраде акција гашења.
- ✚ С обзиром на нема података о броју становника по мјесним заједницама сеоског карактера, према "Правилнику" рачунамо на 1 пожар са капацитетом 10 л/с. Код мјесних заједница које имају водоводе или планирају изградњу водоводне мреже, потребно је рачунати са пожарном резервом у износу од:
 $Q_{\text{пож}} = 72 \text{ м}^3$
- ✚ Уколико мјесна заједница има број становника већи од 5000 мора се обезбједи капацитет воде већи од 10 л/с.
- ✚ За све мјесне заједнице које имају преко 3000 становника, а нарочито у којима се изграђују индустријски капацитети, обавезно је да се прво уради инфраструктура и предвиде интерни водоводи са одговарајућим системом водоснабдијевања и капацитетима пожарне воде у склопу система који се добије према прорачуну, с обзиром на број истовремених пожара у насељу и индустрији, а у трајању 2 сата. О овоме је потребно донијети одлуке на скупштинама мјесних заједница.
- ✚ За потребе гашења пожара потребно је уредити водозахвате - црпилишта за напајање ватрогасних возила и пумпи, и то на сљедећим мјестима:
 - ❖ На ријеци Укрини Ул. Омладинска
 - ❖ На ријеци Бишњи МЗ Календеровци
 - ❖ На ријеци Укрини МЗ Осиња (Прљача)
- ✚ За снабдијевање ватрогасних возила водом могу се користити, сем градске хидрантске мреже, и хидрантска мрежа водовода у МЗ општине Дервента
- ✚ Поред горе наведених водозахвата - постоје црпилишта изведена за гашење шумских комплекса како је наведено у поглављу 1.1.13.
- ✚ Мјеста изградње, опремања и рокове за изградњу црпилишта из тачке 4 је потребно утврдити посебном Одлуком.

7.13.2 Градска хидрантска мрежа

На основу анализе дате у процјени, видљиво је да градска хидрантска мрежа у већем дијелу изведена у складу са техничким прописима, док неки дијелови града нису покривени хидрантском мрежом. Због тога је надлежни „Комуналац” а.д. Дервента дужан:

- ✚ Доставити ТВЈ Дервента један примјерак пројекта карте размјера 1:25 000 или 1:10 000 са учртаном водоводном мрежом и планом затварања комора због повећања притиска у одреденој зони града.
- ✚ Приликом извођења радова на одржавању, реконструкцији, санацији и доградњи водоводне мрежеј исту ускладити са Правилником о телмичким нормативима за хидрантску мрежу за гашење пожара тј. вршити:
 - ❖ замјену подземних градских хидраната са одговарајућим надземним А/2Б или Б/2Ц, који ће бити лако уочљиви и прописно означени.
 - ❖ хидранте лоцирати првенствено на зеленим површинама или тротоарима, а сваки од хидраната треба да има свој број, који је означен и у пројектној документацији. При томе водити рачуна да се оствари "прекривање" простора, тј. да хидранти буду на медусобном одстојању у складу са правилником и ван зоне "исијавања" пожара са објеката.

- ✚ Постојећи катастар хидрантске водоводне мреже обавезно треба ревидовати приликом сваке доградње или реконструкције, и те промјене достављати ТВЈ Дервента
- ✚ У случају квара или радова на примамој мрежи треба обавезно обавијестити ТВЈ Дервента.
- ✚ Је обавезно да једном годишње обезбиједи преглед и контролу исправности и функционалности, те мјерење притиска свих хидраната. У случају квара на хидранту предузима мјере за довођење у исправно стање, а о квару хидранта упознаје ТВЈ Дервента.

7.13.3 Хидрантска мрежа по мјесним заједницама

Приликом урбанизације мјесних заједница сеоског карактера, те изградње водовода, обавеза је и извођење надземне хидрантске мреже са хидрантима на удаљености од по 150 м. За хидрантску мрежу прибавити одговарајућу пројектну документацију, према којој ће бити усклађено изведено стање и која ће бити на располагању:

- ✚ Одјељењу за простомо уређење,
- ✚ Савјету мјесне заједнице,
- ✚ ТВЈ Дервента и
- ✚ Одјељењу за стамбено комуналне послове

7.13.4 Хидрантска мрежа за индустрију и објекте привредних друштава и других правних лица

За све објекте који су обухваћени важећим прописима, потребно је израдити и ускладити (уколико је изведена) вањску и унутрашњу хидрантску мрежу са потребним извориштима пожарне воде и за исту прибавити важећу пројектну документацију.

7.13.5 Обезбјеђење пожарне воде за стабилне системе на воду

За сваки од стабилних противпожамних система на воду (спринклер, дренчер и си.), потребно је обезбиједити воду према прорачуну и одговарајућој документацији, која је саставни дио система за гашење. Вода треба, у принципу, бити из стабилних резервоара, који су такође саставни дио система.

7.14 РЕКОНСТРУКЦИЈА ИЛИ ЗАМЈЕНА ПОЈЕДИНИХ УРЕЂАЈА, ПОСТРОЈЕЊА И ИНСТАЛАЦИЈА, КОЈЕ ЗБОГ СВОЈЕ ИСТРОШЕНОСТИ ИЛИ ПРЕКАПАЦИРАНОСТИ, ПРЕДСТАВЉАЈУ ОПАСНОСТ ЗА НАСТАНАК, ОДНОСНО ШИРЕЊЕ ПОЖАРА

7.14.1 Електроенергетски објекти и постројења

- ✚ Локацију свих електроенергетских објеката и постројења вршити према важећим техничким прописима.
- ✚ За сва електроенергетска постројења и објекте треба постојати одговарајућа техничка документација.
- ✚ За све индустријске кругове предвидјети јединствено искључење електричне енергије са једног мјеста. Уколико се објекти једног предузећа напајају преко трафо-станице, онда искључење предвидјети преко командног тастера и окидача на високонапонском растављачу - прекидачу трансформатора. Уколико је напајање кабловско из дистрибутивне мреже, преко главног разводног ормара, онда на ормару предвидјети аутоматску склопку са поднапонским окидачем, преко кога ће се моћи даљински (преко командног тастера) искључити напајање објекта. Командне тастере за даљинско искључење, по могућности, лоцирати у портимице или код главног улаза у објект са вањске стране.

Код тастера по ставити натпис:

"МЈЕСТО ГЛАВНОГ ИСКЛЈУЧЕЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ ЗА ОБЈЕКАТ".

- ✚ Све кабловске лимене регале и канале којима се врши развод електроинсталације, на прелазу регала (канала) из једне у другу пожарну зону или једног у други објекат, обавезно штитити ватроотпорним премазом, за спречавање ширења пожара. Премазе изводити у три слоја у ширини канала и по 1 м од границе пожарне зоне на једну и другу страну. Премазе изводити и код излаза каблова струјних кругова из разводних ормана и батерија, како би се спријечио пренос пожара из батерије (оннана) на шири простор.
- ✚ Трафо-станице напонског нивоа 110/35/10 штитити на сљедећи начин: сав простор унутар објекта трафо станице прекрити аутоматском ватродојавом, јављачима типа "термодиференцијални". Концентрација зона треба бити на интерну дојавну централу, која ће преко одговарајуће везе бити укључена у електродистрибутивни систем веза и ирнати своју сигнализацију у диспечерском центру за општину Дервента. На тај начин ће се одмах открити евентуална појава пожара у овим објектима. Препоручује се да ова дојава буде у тзв. "дуплој петљи", тј. са двије врсте јављача спојене на једну зону, како би се добио потпуно поуздан систем о појави пожара.
- ✚ Унутрашње трафо-боксове енергетских трансформатора чија је називна снага преко 40 МВА, ВН и НН ћелије штитити стабилним системима за гашење пожара. За овај систем заштите обезбиједити одговарајућу пројектно техничку документацију у којој ће се ријешити начин изведбе, активирања и дојаве.
- ✚ Кабл канале у трафо-станици, који повезују вањско и унутарње постројење, штитити ватробраним препрекама од азбестних преграда, пијеска и ватроотпорних премаза. Препреке постављати на излазу из објекта, те на прелазу канала - регала из једне у другу пожарну зону.
- ✚ ТС 110/35/10 кВ које имају сталну посаду, потребно је да буду опремљене довољним бројем апарата за гашење пожара, у складу са пројектном документацијом и техничком регулативом. У складу са техничком регулативом, зависно од називне снаге, неке од ТС 20(10)/0,4 кВ, такође треба да буду опремљене апаратима за гашење пожара.
- ✚ ЗП "Електро Добој" а.д. Добој, треба да има свој План искључења електроенергетских објеката, који треба доставити надлежној ватрогасној јединици.
- ✚ Сви тржни центри, веће трговине, хотели, позоришта, школе, стамбени објекти и остали објекти, гдје се скупља или борави већи број лица, морају имати могућност јединственог искључења електричне енергије са безбједног мјеста, преко командног тастера, који је прописно обиљежен и са чијим положајем је упозната дежурна служба и запослени радници.
- ✚ Већина објеката у граду није покривена ватродојавним системима, па би било потребно покрити што већи број објеката истим, а посебно објекте који су по карактеру јавни и у којима борави већи број људи, као и објекте који посједују предмете велике вриједности и значаја.
- ✚ Објекти из претходне тачке морају имати и паник расвјету, која се аутоматски укључује код нестанка редовног напајања и која обезбјеђује нормалну евакуацију.
- ✚ Постојећи и ново изградени објекти (хотели, мотели) капацитета преко 100 лежаја треба да имају:
 - ❖ паник расвјету,
 - ❖ систем за узбуњивање гостију,
 - ❖ ватродојавну аутоматску инсталацију, која је спојена на командну дојавну централу професионалне ватрогасне јединице.
- ✚ Објекти у којима се користе или се ради са лако запаљивим експлозивним материјама, при чему се могу створити експлозивне паре, а у њима су инсталисане електроинсталације и опрема, треба да имају:
 - ❖ ураден Елаборат са зонама опасности од експлозија, са тачном диспозицијом и врстом експлозивне заштите електричних уређаја и опреме, те мјерама заштите,
 - ❖ урађен Правилник о одржавању, евиденцији, експлоатацији, набавци и поправци електричних уређаја и опреме, која се налази у експлозивним зонама.
- ✚ Сва остала регулатива за електричне инсталације, постројења и опрему садржана је у важећим прописима из ове области, које је обавезно проводити при пројектовању, извођењу и одржавању.
- ✚ Сви уређаји који обезбјеђују пожарну воду, а напајају се електричном енергијом, треба обавезно да имају два независна извора напајања електричном енергијом, и то једну од комбинација:

- ❖ мрежа 1 + мрежа 2,
- ❖ мрежа + агрегат,
- ❖ агрегат + агрегат.

✚ Сви индустријски и остали објекти који се штите аутоматском ватродојавом, дојавом експлозивне концентрације или стабилним системом за гашење те другим аутоматским инсталацијама заштите, треба да у погледу тилл инсталација испуњавају сљедеће услове:

- ❖ обавезно прибављену пројектну документацију, која је ускладена са изведеним стањем,
- ❖ сви системи заштите треба да буду у међусобној вези и то преко главне централе, преко звучне или свјетлосне сигнализације која индицира њихов рад,
- ❖ рад ватродојавних система и стабилних система за гашење и система за дојаву експлозивне концентрације, треба да буде са звучном сигнализацијом, која "прекрива" читав радни простор објекта који штите,
- ❖ са главних командних централа треба обезбиједити аутоматско искључење објекта или објекта који се штити, и то код прораде дојаве,
- ❖ са ватродојавних централа привредних друштава и других правних лица и установа, које су одређене Планом, треба остварити директну телефонску везу са ТВЈ Дервента у режиму рада "НОТ" или везу преко ватродојавног система,
- ❖ код свих противпожарних централа треба обезбиједити стално дежурство порттира - ватрогасца.

✚ Потребно је извршити замјену свих дрвених стубова надземних електроенергетских мрежа који су иструлили и по могућности исте замијенити бетонским.

✚ За све објекте који имају електроинсталације потребно је вршити периодична испитивања истих према важећој регулативи.

- ❖ За ватродојавне системе испитивања се врше при пуштању система у рад и периодично сваке године или на налог инспектора.
- ❖ Код громобранске инсталације вршити испитивања при пуштању инсталација у рад, периодично сваке три године, односно након удара грома или сличне ванредне ситуације.
- ❖ Електричне НН инсталације у јавним објектима потребно је испитивати сваке три године, а сваке године за објекте у којима постоји могућност сварања експлозивних смјеша.
- ❖ Ако су резултати испитивања инсталација негативни, потребно је отклонити недостатке или вршити реконструкцију инсталација, док резултати испитивања не буду у складу са техничким прописима и препорукама.

✚ Такође, спроводити и све остале мјере које су наведене у овом Плану

7.14.2 Термоенергетске инсталације

✚ За све објекте у којима су инсталисане машинске инсталације неопходно је израдити Прилог заштите од пожара на пројектно-техничку документацију, којим ће се дефинисати све потребне мјере заштите од пожара и експлозија.

✚ Ради спречавања ширења пожара, преко клима вентилационих канала, који прелазе из једног у други пожарни сектор или повезују двије етаже, на мјестима пролаза тих канала кроз границе пожара сектора, поставити аутоматске противпожаме клапне одговарајуће ватроотпомости према прорачуну. Клапне поставити и на потисним и усисним каналима.

✚ Вентилациони канали, вентилатори и сва пратећа опрема морају имати отпорност на пожар и високу температура према прорачуну.

✚ Код постављања клапни, предвидјети да код активирања противпожарних клапни аутоматски долази и до прекида напајања електричном енергијом погона климе.

✚ Уколико је у подруму објекта предвидена ауто гаража, потребно је предвидјети и адекватну вентилацију, систем одимљавања те систем за детекцију ЦО. Неопходно је раздвојити простор гараже од улаза у стамбени дио постављањем вентилатора који се активирају по принципу максималне концентрације ЦО или ватродојаве и обезбјеђује надпритисак у тампон просторији (степениште од гараже ка пословном простору) и спречава продор дима и омогућава несметан пролаз и евакуацију у случају пожара. На тампон просторију постављају се ватроотпорна врата.

- ✚ У хотелима и мотелима, степеништа која служе за евакуацију гостију, треба да имају изведену присилну вентилацију на врху степеништа, која ће се укључивати у случају избијања пожара или продора дима у степенишни простор. Ово вриједи за објекте који имају 4 и више надземних стамбених етажа.
- ✚ За све уређаје, машине или технолошке линије на којима постоји могућност избијања пожара или експлозије, треба извести одговарајући систем заштите од пожара, а према претходно урађеној документацији.
- ✚ Сви рачунски центри са дуплим подом, треба да се штите стабилним системом за заштиту од пожара.
- ✚ Сви остали параметри који регулишу заштиту машинских инсталација од пожара дати су у важећим телмичким прописима и стандардима за ову област.
- ✚ Заштита на бензинским станицама и терминалима
- ✚ Пистолји за истакање горива на бензинским станицама морају бити опремљени вентилом за обезбјеђење од прелијевања горива приликом утакања у резервоаре возила.
- ✚ Простор око резервоара одржавати увијек чистим, редовно чистити од растиња, те исти треба оградити и поставити видна упозорења:

ОПАСНОСТ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈЕ НЕЗАПОСЛЕНИМ ЛИЦИМА ПРИСТУП ЗАБРАНЈЕН ЗАБРАНЈЕНО ПУШЕЊЕ И ПРИСТУП ОТВОРЕНИМ ПЛАМЕНОМ ОБАВЕЗНА УПОТРЕБА АЛАТА КОЈИ НЕ ВАРНИЋИ

На прикладном мјесту поставити 2 ручна апарата за гашење сувим прахом типа С-50 Резервоари морају бити прописно уземљени. Изнад резервоара не смију бити надземни електроенергетски водови, и то најмање на удаљености од 15 м. Сви прирубнички спојеви и вентили на цјевоводима којима уље пролази морају бити премошћени галванским путем. Приликом претакања уља за ложење из транспортног средства, транспортно средство мора бити повезано на уземљивач посредством прикључка за уземљење. Цјелокупна електроинсталација мора бити у противексплозијској изведби одговарајућег степена заштите.

7.15 ПОТПУНО ДЕФИНИСАЊЕ ФОРМАЦИЈСКОГ САСТАВА И ТЕХНИЧКЕ ОПРЕМЛЈЕНОСТИ ВАТРОГАСНИХ ЈЕДИНИЦА НА ПОДРУЧЈУ ОПШТИНЕ

7.15.1 Територијална ватрогасна јединица Дервента

Према анализи сагледавања успјешности и броја извршених акција гашења пожара протеклог времена од пријема обавјештења до доласка јединице на мјесто интервенције у протеклом петогодишњем периоду, потребног броја ватрогасаца с обзиром на број становника, индустријску развијеност општине Дервента, броја истовремених пожара на подручју општине Дервента и покривености подручја ватрогасним јединицама, те покривања цјелокупног подручја оперативном зоном дејства, потребно је провести следеће мјере у погледу потпуног дефмисања фоннацијског састава и телмичке опремљености ватрогасних јединица на подручју општине Дервента:

- ✚ Постојећу ТВЈ Дервента организовати тако да свака дежурна смјена буде попуњена довољним бројем извршилаца за излазак на интервенцију. Тренутна попуњеност ТВЈ Дервента није у складу са Правилима службе у ватрогасним јединицама („Службени гласник Републике Српске“, бр. 74/13), сходно Правилима службе у ватрогасним јединицама у ТВЈ Дервента свака смјена мора имати најмање 4 ватрогасаца.
- ✚ Тренутна локација и величина објекта Ватрогасног дома не може обезбједити услове за смјештај опреме као ни процор за обуку ватрогасаца (у поступку је изградња новог ватрогасног дома у Мотајичкој улици а која се налази у непосредној близини самог центра града и покрива радијус од 5. км од стамбене и индустријске зоне),

- Због разуђености града, односно удаљености ТВЈ Дервента од појединих насељених мјесних заједница на територији општине Дервента формирати ватрогасну испоставу (истурено одјељење), МЗ. Осиња. Приликом одабира локације ватрогасне испоставе ТВЈ Дервента обратити посебну пажњу да радијус успјешног дејства истуреног одјељења покрије што је могуће већи проценат територије са насељеним дијелом, индустријом и објектима од посебног значаја за општину Дервента.

7.15.2 Потребна ватрогасна опрема и средства

Територијална ватрогасна једница Дервента

Поред постојеће ватрогасне опреме, ватрогасну јединицу опремити сљедећом опремом и средствима за гашење:

Возила	Ком
Ватрогасно возило ауто-цистерна (од 8000 до 10000 л)	1
Хидраулична зглобна платформа (за рад на висини до 30 метара)	1
Специјално ватрогасно возило за гашење шумских пожара	1
Специјално возило за опасне хемикалије	1
Ватрогасно возило за потребе ватрогасног сервиса	1
Ватрогасне љестве	Ком
Љестве склапајуће	2
Кукаче	2
Растегаче (тродјелне)	2
Ватрогасна црева типа "Ц" и "Б"	20
Напртњаче	12
Заштитне униформе	12

Средства и опрема за спасавање	Ком
Чамац са опремом	1
Спусница затворена 50 м	1
Унакрсно уже 0 25	3
Ронилачко одијело	5
Носила за спасавање са висина	2
Комлет опреме за прву помоћ	5
Енергетска опрема и средства	Ком
Компресор за пуњење боца под приситком	1
Преносна аку лампа	10
Батеријска лампа у „Ех“ изведби	5
Термокамера	2
Опрема и средства за деонтаминацију	Ком
Дозиметар лични	1
Лична ватрогасна опрема и заштитна опрема	Ком
Одијела за пролаз кроз ватру	12
Одијела за заштиту од киселина, база и агресивних материја	4
Изолациони апарати	12
Средства везе	Ком
Централ за везу	2
Системи везе на шлемовима ватрогасаца (ларингфон)	10
Средства за гашење пожара	Ком

Пјенило	5001
Прах	500 кг
ЦО2	200 кг

7.15.3 Предузетне ватрогасне јединице

По извршеној категоризацији привредних друштава и других правних лица, потребно је да иста, уколико се сврстају у прву категорију степена ризика угрожености од пожара, организују предузетне ватрогасне јединице са одговарајућим бројем радника и опремом, а сходно Закону о заштити од пожара, специфичностима предузећа, врсти и карактеристикама пожара који се могу јавити у тим предузећима, на основу стварне процјене угрожености од пожара. Опрему и организацију јединице ријешити интемим планом заштите од пожара за то привредно друштво или друго правно лице.

7.15.4 Локација и смјештај ватрогасних јединица

Да би се могло рачунати на сигурну и успјешну акцију гашења пожара ватрогасна једница треба имати одговарајући смјештај - ватрогасни дом. Приликом одабира локације, водити рачуна да радијус успјешног дејства ватрогасне испоставе покрије што већи проценат насељеног подручја и подручја са изграђеним индустријским објектима. За смјештајни објекат обезбједити пројектно техничку документацију. За предузетне ватрогасне јединице привредно друштво или друго правно лице је дужно обезбједити локацију и објекат који обезбјеђује најефикаснију употребу јединице. Тренутна локација Територијалне јединице Дервента (Ул. Николе Тесле) није најадекватније рјешење за смјештај ватрогасних возила и опреме, па је планирана изградња новог ватрогасног дома у Мотајичкој улици.

7.16 МЈЕРЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ЗА ШУМСКИ КОМПЛЕКС

Да би се постигла адекватна заштита шума од пожара на нивоу општине Дервента, потребно је за ШГ "Дервента" урадити План заштите од пожара у коме ће се ријешити комплетна проблематика заштите од пожара, и то:

- ✚ класификација шума према врстама и степену опасности,
- ✚ процјена угрожености са индексом опасности,
- ✚ систем осматрачница са опремом,
- ✚ средства, опрема и инсталације за гашење,
- ✚ организација гашења шумских пожара.

Мјере заштите од пожара за шумске комплексе, које се односе на :

- ✚ техничке мјере заштите које треба извршити,
- ✚ опрема осматрачница,
- ✚ организација осматрања,
- ✚ остала опрема за гашење шумских пожара,
- ✚ вода за гашење шумских пожара,
- ✚ извођење ватробрана и
- ✚ остале мјере које треба проводити за заштиту шума од пожара сваке године ће се регулисати Планом заштите од пожара коју је дужно сачинити СГ „Добој”.

7.16.1 ПЕРИОДИЧНЕ АКЦИЈЕ УРЕЂЕЊА НАСЕЛЈА И ОБЈЕКТА

У оквиру превентивних мјера заштите од пожара на подручју општине Дервента, потребно је организовати периодичне акције:

- ✚ Акција на уређењу насеља и објеката (чишћење тавана, подрума и других мјеста) од запаљивих отпадних материјала, чији је носилац у зградама колективног становања Заједница етажних власника, а у индивидуалним стамбеним објектима власници истих. Ова акција ће се организовати од стране наведених субјеката у сарадњи са Одјељењем за стамбено-комуналне послове, ЦЈБ Добој - Инспекторат за експлозивне материје и послове заштите од пожара, комуналним предузећем општине Дервента (једном годишње и то у почетку пожарне сезоне, а по потреби и чешће). Носилац за израду програма ове акције је Одјељење за стамбено-комуналне послове.
- ✚ Провођење акције за досљедну примјену прописаних мјера у вријеме сезонских радова чишћења и уређења земљишта, те забране коришћења отвореног пламена на излетиштима, шумама, приликом паљења корова и стрништа, гдје отворени пламен представља опасност за настајање и ширење пожара. Ову акцију планирати сваке године, у оквиру Плана оперативног провођења Програма активности заштите и спасавања од пожара на подручју општине Дервента, а носиоци исте су МУП, надлежне инспекције, Подручно одјељење републичке управе цивилне заштите, Одјељење за привреду и друштвене дјелатности- одсјек за пољопривреду, ТВЈ Дервента, као и власници државних и приватних шума и пољопривредног земљишта.
- ✚ Од стране одјељења за привреду и друштвене дјелатности-одсјек за пољопривреду прописати потребне агротелмичке мјере за уређење и одржавање пољопривредног земљишта које се односе на заштиту од пожара, те наложити надлежној инспекцији да појача контролу примјене тих прописа и мјера заштите, посебно у вријеме жетвених
- ✚ радова и других осјетљивих периода по питању пожара.
- ✚ Преко комуналне полиције обезбиједити досљедну примјену Одлуке о комуналном реду, а посебно у дијелу који се односи на контролу одлагалишта комуналног отпада и забрану формирања дивљих депонија, паљења истих те изазивања опасности од пожара.

7.16.2 ПРОГРАМ ИЗВРШЕЊА МЈЕРА ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	Проблеме саобраћаја, паркинг простора, заштитних зона, приступних путева, пожарних раздвајања, избора локације, рјешавати код израде просторно-планске документације и реализације истих узимајући у обзир важеће техничке прописе и одредбе тачке 8.2. овог Плана.	перманентно	Одјељење за простомо уређење, Одјељење за стамбено комуналне послове у сарадњи са Одјељењем за инспекцијске послове
2	Означити локацију уличних пожара хидраната, те забранити паркирање возила у зони тих хидраната.	перманентно	„Комуналац” а.д. Дервента и Одјељење за стамбено комуналне послове
3	Сва привредна друштва и друга правна лица и органи дужни су поступити по техничким мјерама које су наведене у поглављу 8.4. овог Плана.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица и органи
4	Сва привредна друштва и друга правна лица и органи морају прибавити дозволе за своје објекте који немају употребне дозволе, тј. дужни су отклонити техничке недостатке у тим објектима.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица и органи
5	Сви стамбени објекти од 4 до 8 етажа морају имати уредене приступне саобраћајнице, за приступ ватрогасним љествама изведене према претходно датим условима минимално са двије своје стране.	перманентно	Стручне службе града
6	У свим стамбеним објектима и јавним објектима извршити снимање стања унутрашње хидрантске рнреже, те исту довести у намјенску функционалност.	у року од три године	ТВЈ Дервента, Инспекција заштите од пожара и Заједница етажних власника
7	У свим стамбеним објектима и јавним објектима извршити снимање стања изведених капацитета димњака и градевинских недостатака, те исте довести у намјенску функционалност.	у току једне године	Корисници јавних објеката и Заједница етажних власника
8	За све високе објекте изградити или уредити платое за ватрогасна возила.	у току двије године од дана доношења Плана заштите од пожара	Одјељење за стамбено комуналне послове у сарадњи са ТВЈ Дервента

Урбанистичке, грађевинске и друге техничке мјере

9	Изнаћи могућност извођења пожарних степеништа на високим објектима за колективно становање (уколико нису изведене).	у току пет година од дана доношења Плана заштите од пожара	Одјељење за стамбено комуналне послове, Инспекција заштите од пожара, Заједница етажних власника у сарадњи са ТВЈ
10	За све јавне објекте затвореног типа у којима борави или се у једном тренутку може наћи више 100 људи (школе, обданишта, спортске дворане, позоришта, тржни центри, хотели и сл.) направити планове евакуације у случају пожара или несреће било којег типа.	у току једне године од доношења Плана заштите од пожара	Власници и корисници објеката
11	Извршити ажурирање карте општине Дервента са подјелом мјесних заједница и приказом насељених мјеста, путева, водотока и урбаном опремом насеља.	у току три године од доношења Плана заштите од пожара	Одјељење за простомо уређење

Мјере за електроенергетске објекте и постројења

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	За све електроенергетске објекте и постројења спровести одговарајуће мјере и техничка рјешења дата у поглављу 8.5. овог Плана.	у току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара	ЗП „Електро Добој“ Добој и остала привредна друштва и друга правна лица
2	Израдити план искључења електроенергетских објеката на подручју општине Дервента и исти доставити ТВЈ Добој.	у току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара	ЗП „Електро Добој“ Добој
3	За веће објекте јавне намјене: тржне центре, хотеле, биоскопе, позоришта, школе, стамбене објекте и објекте гдје се окупља или борави већи број лица обезбиједити могућност јединственог искључења електричне енергије са	у року од шест мјесеци од дана доношења Плана заштите од пожара	Привредна друштва и друга правна лица
4	За хотеле преко 100 лежајева обезбиједити паник расвјету, систем за узбуњивање и ватродојавну инсталацију и исту везати на ТВЈ Дервента.	у току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара	Привредна друштва и друга правна лица

Мјере заштите за машинске инсталације

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	У објектима који имају клима вентилационе канале са пролазом из једног у други пожарами сектор поставити противпожаме клапне како је дато и поглављу ВИИИ тачка 8.5.2. овог Плана.	одмах	Привредна друштва и друга правна лица
2	За хотеле са 4 и више надземних стамбених етажа, у степеништима која служе за евакуацију извести присилну вентилацију.	одмах	Привредна друштва и друга правна лица
3	За све енергетске објекте, машинске инсталације и технолошке линије, спровести мјере како је дато и поглављу ВИИИ тачка 8.5.2.	одмах	Привредна друштва и друга правна лица
4	Рачунске центре са дуплим подом штитити са стабилним системом за заштиту од пожара.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица

5	Сва остала регулатива за енергетске објекте, машинске инсталације и технолошке линије садржана је у важећим техничким прописима и стандардима за ову област, коју обавезно треба проводити при пројектовању, извођењу и одржавању.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица
6	Вршити контролу исправности и функционалности, те сервис свих машинских инсталација.	периодично од 1 до 3 године	Привредна друштва и друга правна лица
7	Све посуде у којима су привредна друштва и друга правна лица ускладиштавала запаљиве течности и гасове испразнити и конзервисати на одговарајући начин.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица

Вода за гашење пожара и хидрантске инсталације

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	За мјесне заједнице обезбједити карте мјесних заједница са учртаним извориштима, водовима примарне и секундарне мреже са структуром потрошње и капацитета изворишта. Карте доставити ТВЈ Дервента.	у току пет година од доношења Плана заштите од пожара	

2	Планирање потребних количина воде за гашење пожара, изградња водовода са одговарајућим системом водоснабдијевања и капацитета пожарне воде у склопу система за мања урбана насеља вршити сходно одредбама овог Плана - поглавље ВИИИ тачка 8.4. и техничким прописима.	перманентно	Комуналац ад
3	За урбано подручје општине Дервента прибавити катастар водоводне примарне и секундарне мреже са тачно учртаним свим хидрантима. Један примјерак катастра доставити ТВЈ Дервента.	у току двије године од дана доношења Плана заштите од пожара	Комуналац ад
4	У току одржавања, реконструкције, санације и доградње водоводне мреже вршити замјену подземних градских хидраната са одговарајућим надземним промјера 100 мм. Хидранте лоцирати првенствено на зеленим површинама или тротоарима, уз услов да се оствари медусобно растојање и растојање од објекта сходно одредбама овог Плана и важећим прописима.	пеманентно	Комуналац ад
5	Извршити обиљежавање уличних хидраната са таблицама трајног карактера.	у току двије године од дана доношења Плана застите од пожара	Комуналац ад
6	Катастар хидрантске и водоводне мреже обавезно ревидовати приликом сваке доградње или реконструкције и промјене и доставити ТВЈ Дервента.	перманентно	Комуналац ад
7	У случају кvara или радова на примарној мрежи, обавезно обавијестити ТВЈ Добој.	перманентно	Комуналац ад
8	Једном годишње извршити преглед свих хидраната и о томе сачинити записник. У случају кvara на хидранту, „Комуналац” а.д. Дервента предузима мјере за доводење у исправно стање, а о кvarу хидранта упознаје ТВЈ Дервента, одмах по уоченом кvarу.	једном годишње	Комуналац ад
9	Приликом урбанизације мјесних заједница сеоског карактера и изградње водовода обавезно поступити по смјеницама овог плана.	перманентно	Мјесне заједнице

10	За све објекте који су обухваћени важећим прописима потребно је изводити и ускладити (уколико је изведена) вањску и унутрасњу хидрантску мрежу са потребним извориштима пожарне воде и за исту прибавити важећу пројектну	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица
----	---	-------------	---------------------------------------

Ватрогасне јединице

Табела Мјере заштите- ватрогасне јединице

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	ТВЈ Дервента попунити у формацијском саставу како је дато одредбама овог плана поглавље 8.6	у току четири године од дана доношења Плана заштите од пожара	Начелник општине Дервента и субјекти из општинске одлуке
2	У привредним друштвима и другим правним лицима након извршене категоризације формирати предузетне ватрогасне јединице, како је дато у поглављу 8.6.	у току двије године од дана доношења Плана заштите од пожара	Привредна друштва и друга правна лица
3	ТВЈ Дервента опремити са средствима и опремом како је дато у поглављу 8.6.	у току четири године од дана доношења Плана заштите од пожара	Скупштина општине Дервента и ТВЈ Дервента

4	За ватрогасној јединици обезбједити локацију и смјештајни објекат, како је дато у поглављу ВИИИ тачка 8.6.	у току четири године од доношења Плана.	Оснивачи ватрогасних јединица
5	У свим ватрогасним јединицама планирати подмлађивање активних чланова и кадровско јачање јединица по броју и стручним класификацијама.	сваке године	Ватрогасне јединице
6	Све ватрогасне јединице доносе своје планове и програме рада и стручног оспособљавања и усавршавања.	сваке године	Ватрогасне јединице
7	Све ватрогасне јединице дужне су сачинити план мобилизације према којем поступају у случају пожара.	сваке године	Ватрогасне јединице
8	Планирати да се сваке године организује и спроведе једна јавна вјежба ватрогасних јединица уз обавезно јавно узбуђивање.	сваке године	ТВЈ Дervента
9	Планирати да се сваке године изradi и спроведе програм активног обиљежавања акције "Октобар мјесец заштите од пожара у Републици Српској", од стране ватрогасних јединица.	сваке године	ТВЈ Дervента
10	Ватрогасне јединице врше контролу спроводења мјера заштите од пожара на начин како је утврђено у поглављу IX	Стални задатак према властитом Плану заштите од пожара.	ТВЈ Дervента
11	Код набавке опреме за гасење шумских пожара обавезно је обезбједити минималну потребну количину те опреме, а како је дато у поглављу ВИИИ, тачка 8.7. и према Плану заштите од пожара за	стални задатак	Шумско газдинство Дervента
Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	Израдити план заштите шума од пожара, у коме ће се ријешити комплетна проблематика заштите шума од пожара, како је дато у поглављу ВИИИ, тачка 8.7.	у току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара	Сумско газдинство Дervента
2	Спровести све мјере које су дате у поглављу ВИИИ тачка 8.7. овог Плана.	перманентно	Скупштина општине Дervента, органи, и грађани и Сумско газдинство Дervента
3	Пред жетву, за вријеме жетве и вршидбе спроводити мјере заштите од пожара, како је регулисано важећим прописима.	перманентно	Скупштина општине Дervента, органи, и грађани и шумско газдинство Дervента

Мјере за шуму и пољопривредне површине

Табела
Мјере заштите - за шуму и пољопривредне површине

Мјере за уређење насеља и објеката

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	Организовати акцију уредивања насеља и објеката (чишћење тавана, подрума и других мјеста) од запаљивих и отпадних материјала.	сваке године	Заједница етажних власника, Комуналац ад“ и сви грађани
2	Вршити спаљивање корова и другог отпадног горивог материјала само на мјестима која су посебно одредена или која су обезбјеђена од ширења пожара.	сваке године	„Комуналац ад“
3	Донијети одлуку о заједничким мјерама заштите од пожара за све објекте на подручју општине Дервента, са посебним планом реализације за отклањање недостатака (у погледу запаљивих кровних покривача, раздвајање пожарних сектора, приступа таванским просторима, могућност несметане интервенције у	у току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара	Скупштина општине Дервента у сарадњи са надлежном стручном институцијом и ТВЈ Дервента

Систем ватродојаве и обавјештавања

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	Извести компјутеризовани систем у Оперативно комуникативном центру Дервента за потребе раду у ванредним ситуацијама.	У току једне године од дана доношења Плана заштите од пожара.	Скупштина општине Дервента у сарадњи са цивилном заштитом општине Дервента
2	Постојећи диспечерски систем дојаве пожара одржавати у функционалном стању.	периодично	ТВЈ Дервента
3	Извршити повезивање привредних друштава и других правних лица на ТВЈ Дервента код којих су инсталирани системи ватродојаве, а према условима датих у поглављу ВИИИ, тачка 8.1.	перманентно	Привредна друштва и друга правна лица
4	Дојаву пожара на ТВЈ Дервенту ријешити преко мобилних радио-станица за ватрогасне јединице и друштва уколико се	у току једне године од формирања јединица	Ватрогасне јединице и друштва

5	Извршити повезивање нове ватрогасне јединице уколико се формирају са ТВЈ Дервента радио-везом (преко репетитора)	у току једне године од формирања јединица	Привредна друштва и друга правна лица
6	Све електричне сирене за јавно узбуђивање довести у исправно стање и обезбиједити двојаки систем напајања.	Одмах	Скупштина општине Дервента у сарадњи са цивилном заштитом општине Дервента
7	Обезбиједити прекривање свих подручја општине Дервента системом јавног узбуђивања инсталисањем нових сирена.	у току двије године од дана доношења Плана заштите од пожара.	Скупштина општине Дервента у сарадњи са цивилном заштитом општине Дервента
8	Обезбиједити провјеру исправности и функционалности система за узбуђивање, истовременим активирањем са једног места	перманентно сваког 15 у мјесецу	ТВЈ-Дервента
9	Организовати путем средстава јавног информисања и на други прикладан начин упознавање грађана са системом обавјештавања, дојаве пожара и поступака у случају пожара.	перманентно	Цивилна заштита општине Дервента и мјесне заједнице

Образовање и пропаганда

Редни број	Мјере заштите од пожара	Динамика извршења мјера заштите од пожара	Извршилац
1	Образовање и пропаганду из ове области заштите од пожара вршити сходно одредбама из овог Плана и важећим прописима.	перманентно	Скупштина града Добој, Инспекција заштите од пожара, привредна друштва и друга правна лица, мјесне заједнице и ватрогасне јединице.

7.17 ФИНАНСИРАЊЕ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА

Средства за спровођење и унапређење заштите од пожара осигуравају општина Дервента, привредна друштва и друга правна лица, републички органи управе и други органи, предузетници и друга физичка лица у складу са Законом о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12), овим Планом те посебном одлуком општине Дервента уколико су заинтересовани за додатно финансирање. Законом је регулисано да се средства издвајају на следећи начин:

- ✚ Средства за рад Територијалне ватрогасне јединице Дервента обезбјеђују се из буџета општине, као и из намјенских средстава за ове јединице у остваривању задатака цивилне заштите и прихода које јединице остварују вршењем услуга које не спадају у редовну дјелатност јединице, те других извора у складу са законом.
- ✚ Средства за рад предузетних ватрогасних јединица (уколико се оснују) обезбјеђује привредно друштво или друго правно лице које је основало ову јединицу, као и из намјенских средстава за остваривање задатака цивилне заштите, основана у складу са Законом у ванредним ситуацијама.

- ✚ Средства за рад ватрогасних друштава и добровољних ватрогасних јединица обезбједују се из буџета града, сланарине и поклона, намјенских средстава која се дају на кориштење као опрема и инвентар за остваривање задатака ових јединица у функционисању цивилне заштите у складу са Законом о ванредним ситуацијама.
- ✚ Средства за рад добровољног ватрогасног друштва ако се оснују за једно или више привредних друштава или других правних лица и за рад добровољне ватрогасне јединице тога друштва обезбједују се из средстава привредног друштва, односно других правних лица.
- ✚ Привредна друштва и друга правна лица, обрачунавају и уплаћују накнаду у висини 0,04 % од пословног прихода за реализацију посебних мјера заштите од пожара и уплаћују на расун јавних прихода Републике Српске. Распоред прикупљених средстава по овом основу врши Министарство финансија, на следећи начин:
 - ❖ 040% на посебан расун Ватрогасног савеза Републике Српске, која искључиво служе за реализацију пројеката техничког опремања ватрогасних јединица у Републици Српској, а према плану који утврди Ватрогасни савез Републике Српске.
 - ❖ 060% на расун буџета општине, која искључиво служи за реализацију опремања ватрогасне јединице града и изградњу објеката које користи ватрогасна јединица за своје активности и чување ватрогасне опреме у складу са планом који усвоји скупштина града.
 - ❖ Средства само за опремање и развој ватрогасне јединице могу се остваривати и увођењем посебне таксе у општини Дервента.

8. МЈЕРЕ ЗАСТИТЕ ОД ПОЗАРА ЦИЈЕ ИЗВРШЕЊЕ КОНТРОЛИШУ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ И НАЧИН ВРШЕЊА ТЕ КОНТРОЛЕ

8.1 ТЕРИТОРИЈАЛНА ВАТРОГАСНА ЈЕДИНИЦА ДЕРВЕНТА

Територијална ватрогасна јединица Дервента, у складу са законом, врши контролу спровођења мјера заштите од пожара:

- ✚ У свим привредним друштвима и другим правним лицима на територији општине Дервента,
- ✚ У пословницама и представништвима привредних друштава и других правних лица чије је седиште ван општине Дервента послују на територији општине Дервента
- ✚ У занатским радњама,
- ✚ У објектима за колективно становање и
- ✚ Контроли функционалности и исправности водозахвата и акумулација воде.

Контрола спровођења мјера заштите од пожара врши се у вези:

- ✚ проходност пожарних путева
- ✚ прилаза згради,
- ✚ паркиралишта,
- ✚ проходност степен ишта,
- ✚ прилазима и исправност унутрашњих и спољних хидраната,
- ✚ исправности и редовног одржавања димовода,
- ✚ одлагања запаљивих течности и гасова и других запаљивих материја у подрумима таванима и другим мјестима која представљају опасност,
- ✚ бројности и прилаза апарата за гашење пожара,
- ✚ приступа разводним електричним таблама и слично,
- ✚ блокадних вентила гасних инсталација са запаљивим течностима,
- ✚ забране кориштења отвореног пламена и пушења на отвореним просторима и
- ✚ примјене свих осталих мјера заштите у сврху унапријеђења заштите од пожара.

О извршеној контроли сачињава се записник са приједлогом мјера за отклањање узрока који могу довести до избијања и ширења пожара који се доставља кориснику објекта и инспектору заштите од пожара.

8.2 ПРЕДУЗЕТНЕ ВАТРОГАСНЕ ЈЕДИНИЦЕ

Предузетне ватрогасне јединице (ако се оснују) вршиће контролу спровођења мјера заштите од пожара, утврђене Планом заштите од пожара, у својој средини и оних мјера, чије неспровођење рноже имати утицај на благовременост и смањење ефикасности ватрогасне интервенције, као што су:

- ✚ фукионалност и исправност водозахвата и хидраната (унутрашњих и вањских),
- ✚ апарата за гашење пожара и димоводних канала,
- ✚ одлагање лакозапаљивих материјала на вањским површинама и у објектима и другим мјестима, гдје представљају опасност,
- ✚ проходност пожарних путева и прилаза,
- ✚ блокадним вентилима на гасним и инсталацијама са запаљивим течностима,
- ✚ забране кориштења отвореног пламена и пушења у пожарно угроженим просторима,
- ✚ проводе увјежбавање и провјеру ефикасности гашења и спасавања имовине и лица, како је одређено оперативно-тактичким планом гашења пожара привредног друштва и другог правног лица у којим су основане.

8.3 НАЧИН ИЗДАВАЊА ОВЛАШЋЕЊА ЗА ВРШЕЊЕ КОНТРОЛЕ СПРОВОЂЕЊА МЈЕРА ЗАСТИТЕ ОД ПОЖАРА

Овлаштење ватрогасцима који ће вршити контролу спровођења наведених мјера застите од пожара из тачке 9.1, издаје старјешина ТВЈ Дervента, а из тачке 9.2. директор привредног друштва или другог правног лица.

Овлаштење садржи:

- + име и презиме ватрогасца - радника,
- + функцију (контролор за превентивне послове),
- + кратак садржај предмета овлаштења и
- + назнаку да исто важи уз личну карту.

Овлаштење се може дати само ватрогасцима који су положили стручни испит за руководиоца акције гашења пожара и који имају стручну спрему прописану Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста општинске управе Дervента. По извршеном прегледу, сачињава се Записник о утврђеним недостацима и један примјерак тог записника доставља се Републичкој управи за инспекцијске послове — Инспекција застите од пожара.

ОБРАЗАЦ ОВЛАШЋЕЊА

ОПШТИНА ДЕРВЕНТА

Знак општине

Овлашћење за контролу заштите од пожара

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ДЕРВЕНТА

Овим овлашћујем припадника ТВЈ Дервента да може вршити контролу спровођења мјера заштите од пожара у складу са чланом 73. Закона о заштити од пожара („Службени гласник Републике Српске“, бр. 71/12).

мјесто за слику

(име и презиме)

Број
(овлаштено лице)

мјесто и датум издавања овлаштења

9. ТАКТИЧКА ПРИМЈЕНА ГАШЕЊА ПОЖАРА И СПАСАВАЊА

9.1 ПОСТУПАК ГАШЕЊА ПОЖАРА

Поступак у гашењу пожара обухвата цјелокупну дјелатност предузећа и других правних лица, државних органа, подузетника и појединаца, од времена сазнања о појави пожара, изласка на мјесто гашења пожара, као и тока гашења пожара и спасавања лица и материјалних добара угрожених пожаром.

Гашење пожара и спасавање лица и материјалних добара, угрожених пожаром, првенствено ће се извршити организованом акцијом ватрогасних јединица. Начин спровођења акције гашења пожара ватрогасна јединица утврђује својим актом (упутство или поступак), а нарочито:

- ✚ Поступак по пријему обавјештења о настанку Пожара
- ✚ (поступак радника дежурне службе, односно службе обавјештавања),
- ✚ Обавеза и одговорност овлашћених лица за предузимање одређених мјера у акцији гашења пожара,
- ✚ Поступак руководиоца акције гашења пожара доласка на мјесто пожара (упознавање са објектима и просторима захваћеним пожаром), снагама и техником којом располажу јединице, метеоролошким условима, мјестом гдје је дошло до пожара),
- ✚ Поступак на мјесту гашења пожара (утврђивању величине пожара и његовог правца ширења, опасност од експлозије и других опасних материја, изворишта воде, хидрантске мреже и водова, потребних снага и средстава као и тражење помоћи од других ватрогасних јединица),
- ✚ Методе и техничка средства пригашењу пожара на објектима (отвореном простору, затвореном простору, трафостаницама, стамбеним зградама, објектима са РАГ-ом исл.),
- ✚ Остале мјере од значаја за успјешну акцију гашења пожара и евакуацију и спасавање лица и имовине, угрожених пожаром.
- ✚ Акцијом гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара угрожених пожаром, поправилу, руководи:
- ✚ Старјешина или други руководиоца ватрогасне јединице која је прва почела гасити пожар,
- ✚ У предузећима у којима је основана ватрогасна јединица, акцијом гашења пожара руководи радник који има испит за руководиоца акције гашења и спасавања,
- ✚ У циљу што успјешније акције гашења пожара, осим лица, одређених у претходном ставу, акцијом гашења пожара може руководити и други старјешина односно други руководиоца ватрогасне јединице која учествује у гашењу пожара, ако у гашењу пожара учествује више ватрогасних јединицаи ако су се руководиоци тих јединица споразумјели који ће од њих руководити акцијом гашења пожара.

Руководилац акције гашења пожара самосталан је у одлучивању у тој акцији, нико не може ометати га у доношењу одлуке ни ти мијењати његова наређења. Ако руководиоца гашења пожара не руководи стручно акцијом, исти се смјењује на приједлог инспектора заштите од пожара. Поред утврђивања поступака у гашењу пожара, ватрогасне јединице су обавезне да сачине тактичко – оперативне планове гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара за објекте који, према угрожености од пожара спадају у К1 и К2 категорију технолошког процеса, као и објеката у којима борави или се окупља већи број људи. Одговорна лица из ових категорија и објеката морају доставити тактичко-оперативне планове гашења пожара ватрогасној јединици.

ТВЈ Дervента врши периодично увјежбавање и провјеру ефикасности предвиђених тактичко - оперативних планова за предузећа, подузетнике и установе чији објекти према угрожености од пожара спадају у К1 и К2 категорију технолошког процеса, као и у објектима у којима борави или се окупља већи број лица, у којима План заштите од пожара за дату установу или предузеће тако налаже.

9.2 ЕВАКУАЦИЈА ЛИЦА ИЗ ОБЈЕКТА ЈАВНЕ НАМЈЕНЕ

Ради постизања потребне брзине и сигурног начина евакуације лица у случају пожара из стамбених и других објеката, хотела, робних кућа, болница, школа и сл. потребно је да ове установе својим Плановима гашења пожара и спасавања људи и материјалних добара разраде елементе као што су:

- ✚ руковођење евакуацијом и спасавањем,

- ✚ задатке чланова заједнице етажних власника, чланова цивилне заштите, особља хотела и робних кућа, болница итд. у поступку евакуације,
- ✚ састав групе задужених за помоћ старијим и немоћним особама и мајкама с малом дјецом,
- ✚ састав групе за спасавање озлијеђених и унесређених у пожару, односно у другим елементарним непогодама,
- ✚ одређивање појединаца задужених за обавјештавање других служби које треба да учествују у спасавању и гашењу пожара (ватрогасне јединице, хитне помоћи, комуналног предузећа, електро-дистрибутивног центра и сл.),
- ✚ опремљеност групе за евакуацију спасавања и гашења пожара (батеријске лампе, прибор прве помоћи, маске, апарати за гашење пожара, цијеви и кофe за воду, ручни алат за спасавање, мјесто за држање опреме и сл.),
- ✚ задужење појединаца одговорних за формирање група те начин и поступак алармирања станара, гостију и других лица угрожених пожаром,
- ✚ начин периодичне контроле и провјеравања мјера којима се осигурава успјешна евакуација и спасавање,
- ✚ начин динамике увјежбавања станара и група за евакуацију, спасавање и гашење пожара,
- ✚ мјере заштите у току гашења пожара.

9.3 ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТСКИМ ОБЈЕКТИМА

У случају већих пожара на електричним уређајима или у близини таквих уређаја, потребна је сарадња стручњака, односно особља електроенергетских постројења и ватрогасних јединица. Корисници електроенергетских постројења дужни су у том циљу ватрогасној јединици саопштити имена лица са којима треба да успоставе везу у оваквим случајевима. Одређена стручна лица са електроенергетских постројења морају бити присутна на мјесту гашења пожара.

Дирање електричних уређаја, од стране непозваних и нестручних лица, мора се безусловно спријечити. Потребне радове на тим уређајима, у случају појаве пожара, смије једино вршити овлашћено погонско особље, а само у случају нужде за то обучени припадници ватрогасне јединице. Дирати, укључивати и искључивати уређаје високог напона смију једино за то одређена погонска стручна лица односног електроенергетског постројења. О свим интервенцијама ватрогасне организације на електроенергетским постројењима мора се одмах, још у току интервенције обавјестити корисник електроенергетских постројења. У постројењима за производњу и распојелу електричне енергије, у случају појаве пожара, искључују се, по правилу, само они дијелови који су ватром захваћени или непосредно угрожени. Искључење треба по могућности што више ограничити.

Код потрошача електричне енергије треба, по правилу, искључити све пожаром захваћене или угрожене уређаје за потрошњу електричне енергије. Приликом искључења треба водити рачуна о томе да се не омета нормалан рад стабилних уређаја за гашење, ватрогасних пумпи на електрични погон и сл. Исто тако, треба према потреби и могућностима оставити у погону и свјетлосне уређаје, да би се олакшао рад при гашењу. Искључење се мора, по могућности, извршити на нормалан начин. Без нарочите потребе не смију се сјећи водови. Спајање водова под напоном са земљом или њихово кратко спајање мора се сматрати крајњом мјером, тј таквом мјером која се, обзиром на опасност за онога који је спроводи, смије примјењивати само кад су непосредно угрожени људски животи и то уз највеће опрезности и од стране веома искусних лица. Кратко спајање водова високог напона или њихово спајање са земљом ватрогасцима је забрањено.

Пожарно оштећене или разорене дијелове електричних уређаја треба што прије искључити. По завршеном гашењу пожара може се приступ згаришту дозволити нестручним лицима тек када се утврди да су сви пожаром оштећени или разорени електрични уређаји потпуно искључени. Пожаром оштећени електрични уређаји смију се поново ставити у редован погон тек пошто су доведени у стање које одговара техничким прописима за извођење одговарајућих постројења. Ручно гашење електричних уређаја под напоном, на било који начин и било којим средствима, треба избјегавати. Прије гашења пожара, треба пожаром захваћене електричне уређаје високог напона, претходно искључити.

Приликом гашења пожара на дрвеним стубовима надземних водова високог напона, потребна је нарочита опрезност да не би млазом били захваћени водови под напоном. Стога прије почетка гашења пожара треба водове искључити. При гашењу пожара у близини електричних уређаја средствима која су електрично проводна, потребна је највећа пажња да лица која гасе не би непосредно или путем млаза дошла у додир са предметима под напоном. Уколико постоји опасност од напона, уређај се мора искључити. Стога, у оваквим случајевима, треба избјегавати гашење пуним млазом, а ако се ради о уређајима високог напона треба при томе одржавати растојање најмање 15 метара између млазнице и најближе тачке под високим напоном. Исти случај приликом гашења запаљеног уља разливеног у близини уљних трансформатора или прекидача. Приликом руковања ватрогасним лjestвама и рада са њима, треба пазити да се не успостави додир са надземним електроенергетским водовима односно да се они не прекину.

9.4 ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА УЉНИМ ТРАНСФОРМАТОРИМА

За успјешно гашење пожара, а нарочито за успјешно гашење пожара уља, потребно је првенствено што брже приступити гашењу. С тога је, нарочито у првим тренуцима пожара, потребна одлучност и способност лица чији је задатак да интервенише. Најједноставнији начин угушивања пожара на мањим уљним трансформаторима, уљним прекидачима у малим затвореним просторијама састоји се у спрјечавању приступа ваздуха у такве просторије, уколико се оне могу херметички затворити.

Брже и успјешније угушивање пожара, нарочито ако су односне просторије веће или ако се не могу потпуно херметички затворити, може се постићи увођењем гасовитих средстава за гашење, првенствено угљен-диоксида. То ће бити знатно упрошћено и олакшано, ако су у зидовима просторије раније начињени одговарајући отвори. У случају пожара на уљним трансформаторима или уљним прекидачима треба поступити на следећи начин:

На отвореном простору

Ватром захваћене или непосредно угрожене дијелове постројења под напоном треба одмах искључити. Ако напон није искључен, дозвољена је употреба:

- ✚ праха до 1000 В,
- ✚ ЦО₂ до 1000 В,
- ✚ халона до 100 000 В и
- ✚ импулсни млазеви воде до 120 000 В.

Запорне направе за испуштање уља из запаљене трафоа/прекидача треба по могућности, отворити да би се уље уклонило са мјеста захваћеног пожаром. Сусједна постројења треба, по потреби, заштитити од зрачења топлоте млазовима распршене воде, али не бацати воду на постројење под напоном. Треба спријечити ширење разливеног уља, а по потреби начинити пјешчане насипе. Само гашење спроводити према постојећој ситуацији, односно према плану за одбрану од пожара. Мање пожаре, треба гасити ручним или превозним ватрогасним апаратима. Веће пожаре, треба гасити млазевима распршене воде односно пјеном (запаљено разливено уље). При томе је потребна највећа опрезност, ако није сигурно да су пожаром захваћени дијелови постројења искључени. У случају пожара уља гашење треба вршити, по правилу, одоздо навише, пошто је претходно угашена ватра на тлу.

У просторијама

У случају опасности од избијања пожара, треба, према постојећим могућностима, односно просторију испунити угљендиоксидом за напоне до 1 000 В или сувим прахом за гашење пожара за напоне до 1000 В или халоном за напоне до 100 000 В. При том, треба претходно затворити све отворе на ватром захваћеној просторији. Ватром захваћене или непосредно угрожене дијелове постројења треба одмах искључити.

Запорне направе за испуштање уља треба отворити. При појави пожара, који се још није разбуктао (пожар у зачетку), треба пожар гасити ручним или превозним ватрогасним апаратима, који су пуњени електрично непроводним средствима. У малим и слабо провјетреним просторијама треба, при томе, употребити маске или слична заштитна средства.

Ако је пожар добио веће размјере, а за његово савладавање не постоје на располагању одговарајућа средства, треба гашење ватре покушати спрјечавањем приступа ваздуха у просторији (затварањем отвора). Поред мјере, наведене у претходној тачки, потребно је по могућности убацивати у просторију угљен-диоксид. Послије мјера спроведених према одредбама, просторија се може отворити тек када се њена унутрашњост довољно охлади. Кад је постројење потпуно искључено, може се гасити пјеном или млазом распршене воде. За свако постројење мора постојати план заштите од пожара. Погонско особље мора бити упознато са тим планом и упућено како да поступа у случају избијања пожара, а посебно у погледу своје личне заштите. На појединим радним мјестима морају бити истакнута упутства којима су одређени потребни поступци у погону на пожаром угроженим постројењима, начин обављања узбуне и поступак при гашењу. Важно је напоменути да трафо-уље садржи као адитиве полихлороване дифениле који су изузетно канцерогени. Из тог разлога не смије се удисати дим при сагорјевању трафо-уља нити исто смије да исцури и продре у воду или земљу због јаког загађења животне средине.

9.5 ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ШУМСКИМ ПОДРУЧЈИМА

Ово поглавље обрађује ватрогасну тактику гашења шумских пожара у коме су изложени општи принципи и методе гашења, као и израда плана операције и избора најпогоднијих варијанти гашења. Мала жаришта могу ликвидирати сами шумари односно појединци који откривају такве пожаре. Међутим, код великих пожара потребан је већи број људи, а у неким случајевима потребно је мобилисати и организовати сво мјесно становништво способно за обављање појединих операција у гашењу пожара. Сваку групу, која учествује у гашењу, чак и ако је састављена од два човјека, треба да води старији, који организује рад и сноси одговорност за безбједан рад и здравље чланова групе. Иначе у току гашења треба одржавати што строжију дисциплину, јер увек може доћи до опасности по живот лица која учествују у гашењу.

При формирању јединице, мора се имати у виду да у великим групама сваки појединац, због тешкоћа које искрсавају у организацији рада, обично изврши, мањи обим радова, него у саставу мањих група. Због тога, основне самосталне групе треба формирати од 4-8 људи, а не веће. При томе треба извршити расподелу рада по групама. Тако, на примјер, при стварању приземног противпожара, једна група треба да рашчишћава трасе полазне линије од грмља и осталог запаљивог материјала. Друга група треба да начини минерализовани појас на одређеној траси, трећа треба да формира противпожар, четврта да врши осматрање кретања ватре и заштити полазне линије. У оваквој организацији посла радови се обављају брже, лакше се руководи, олакшава се рад и учесници у гашењу брже стичу искуства и навике.

Гашењу треба приступити након осматрања терена и израде плана гашења. Извиђање пожара треба да буде организовано тако да сви подаци стижу у одређено вријеме, на одређено мјесто, како би се добио одговор на сва питања која интересују руководиоца гашења. Извиђање мањих пожара, до 20 ха, руководиоца гашења може да врши лично, док за веће пожаре користе се хеликоптери или два до три човека из штаба гашења пожара. Извиђање не смије да траје дуго, јер при развоју пожара сувише брзо долази до промјена. У току извиђања утврђује се врста и јачина пожара, правац ширења фронта, постројење природних препрека и сл. Као резултат извиђања израђује се опис терена и пожара са означавањем очекиваног развоја. Овај посао се знатно убрзава, уколико постоје карте шумског подручја.

Обзиром да је брзина ширења пожара веома велика, а посебно наглих приземних и крунских, веома је важно да руководиоца гашења, на основу података, добијених извиђањем, састави прогнозу ширења пожара. Основу за састављање прогнозе ширења пожара представљају карактеристике шумских подручја које се налазе на путу ширења, затим стање запаљивим материјала на тим подручјима, очекивана промјена метеоролошке ситуације и познавање законитости у развоју и ширењу пожара.

За мање пожаре довољно је саставити прогнозу за 2-3 наредна часа. У сложенијим случајевима треба саставити прогнозу за цијели дан. Код прогнозе велику пажњу треба посветити вјетру. Посебно су опасни вјетрови који мјењају интензитет и правац код брзине између 6-9 м/с. Код вјетрова веће брзине не стварају се конвекциони стубови, пожар се тада шири брзо, али у једном смјеру, тако да његов карактер зависи углавном од врсте шуме и периода дана. Посредан показатељ могућег развоја пожара може бити кретање и облик стуба дима, који се може утврдити извиђањем пожара. Ако је пожар слабог интензитета, а вријеме са слабом брзином вјетра, формира се стуб дима који се диже у вис више од 600 м. Пожар поприма велике размјере када снажни стуб дима у крупним колувовима достиже висину од 3 000 м. Тада се на земљи брзина вјетра мијења, те је могуће стварање вртлога и борба против пожара је тиме отежана. При састављању прогнозе, веома је важно запазити могућност заустављања ватре на појединим препрекама. Прогноза се уцртава на скицу терена и користи се при изради плана гашења.

У плану гашења треба да буде утврђен технички и тактички захват за ликвидацију пожара у разним стадијумима. Постоје три стадијума ликвидације пожара: локализација, завршно гашење и обезбјеђивање цјелокупне површине којом је прошла ватра.

9.6 ГАШЕЊЕ ПОЖАРА НА ДЕПОНИЈИ СМЕЋА

Услуге одвоза смећа, на цијелој територији општине, пружа ЈКП „Комуналац“. Планом предвиђене мјере за ову врсту пожара су:

- ✚ Сагоријевање на депонији је повезано са јаким аерозагађењем, због присуства разних токсина као што су: олово, жива, кадмијум, полихлоровани ди-фенили, инсектициди и медицински отпад. Гашење пожара је обавезно и хитно;
- ✚ Сагоријевање може бити и резултат самозапаљења, као и намјерних и ненамјерних паљевина;
- ✚ Гашење пожара на депонији обављати 2%-тним раствором пјенила, са слабо аерираном пјеном (пјена добијена опремом за распршену воду). На 10 000 литара воде 200 литара пјенила;
- ✚ При гашењу пожара, контролисати висину јонизујућег зрачења у димној перјаници. У случају појаве зрачења обавестити Штаб цивилне заштите општине;
- ✚ При гашењу пожара на депонији, носити комплетну заштитну опрему;
- ✚ Послије гашења пожара, на депонији извршити прање и деконтаминацију униформи ватрогасаца и заштитне опреме;
- ✚ Пожари на депонији смећа су у рангу свих осталих хемијских удеса и тако се имају третирали у погледу озбиљности приступа од стране ватрогасаца и осталих надлежних служби.

9.7 УДЕСИ СА ОПАСНИМ ХЕМИКАЛИЈАМА

Под опасним хемикалијама се подразумијевају све оне материје, сходно Закону о превозу опасних материја а нарочито: хлор, амонијак, пирален, течни нафтни гас, течни метан, амонијум нитрат, тешки метали, материје које јонизујуће зраче, бензин, мазут, сирова нафта и други.

Да би се жртве избјегле и свеле на минимум, Планом се предвиђају сљедеће, посебне мјере безбједности:

- ✚ Удаљити све који директно не учествују у акцији гашења на безбједну удаљеност од најмање 100 метара;
- ✚ За хемијске акциденте са гасовитим токсинима, безбједна удаљеност се одређује на основу дијаграма угрожавања из програма АЛОХА;
- ✚ У случају хаварије на утечњеним, корозивима и гасовитим токсинима и експлозивима План заштите од пожара предвиђа евакуацију и помијерање становништва изван зоне угрожености;
- ✚ За почетак евакуације је одговоран руководилац акције гашења пожара;
- ✚ Евакуацији претходи сигнал са сирена за узбуњивање, знаком за РБХ опасност;
- ✚ У евакуацију становништва се укључују и ТВ и радио станице са задатком пружања становништву неопходних информација о природи удеса, као и мјесту гдје се становништво упућује.

- ✚ Координацију припреме овог важног посла и додатне Планове активности водиће цивилна заштита града;
- ✚ У акцију спасавања, мора бити укључена и локална метеоролошка станица, домови здравља, жељезница, полиција и војска;
- ✚ У случају пожара, на горе наведеним објектима, ватрогасци морају да спријече продор горе наведених хемикалија у канализацију, заједно са средствима за гашење;
- ✚ Ако је у тренутку пожара температурна инверзија и дим пада по насељу, неопходно је извршити евакуацију становништва;
- ✚ После оваквих пожара нужно је извршити деконтаминацију контаминираног земљишта;
- ✚ Ватрогасци морају предузети абсорпцију дима, при оваквим пожарима;
- ✚ Урадити Елаборат о заштити општине од катастрофа, прије свега хемијске природе, а потом и осталих које пријете великим бројем људских жртава;
- ✚ Елаборат мора да садржи сценарио слиједа догађаја са тачним бројевима телефона свих субјеката који морају учествовати у санирању катастрофе и обезбиједе минималан број жртава;
- ✚ Ватрогасна јединица Брод треба да изврши обуку командног кадра и особља по смјенама, у примјени програмског пакета АЛОХА у предвиђању посљедица хемијских удеса, пожара или експлозије;
- ✚ Ватрогасна јединица треба да организује, једном годишње, јавну вјежбу у којој ће провјерити обученост тимова за прогнозу посљедица;
- ✚ У случају потребе за евакуацијом, евакуише се само угрожени дијелови општине, што ће дефинисати програмски пакет АЛОХА. У тим дијеловима општине ће се огласити сирене за узбуђивање.

9.7.1 Гашење подрумских пожара

Гашење пожара у подрумским просторијама има своје специфичности, како у погледу самог гашења тако и у погледу заштите људи. Због самог положаја подрумских просторија, које су обично испод нивоа земљишта, у њима се задржавају дим и продукти сагоријевања. Поред овога, подруми могу бити у више етажа, преграђени на разне начине, а по правилу у њима се могу наћи најразличитије материје. Често су претворени у складишне просторије.

Након обављеног извиђања, у подрум улази навална група (под условом да је обезбјеђена доводна пумпа и вода за гашење до млазнице). Жариште пожара се открива по увећаном интензитету топлотног зрачења, по пуцкетању, по свјетлости или пламену или краткотрајним дејством млаза.

Чим су сузбијена главна жаришта, врши се провјетравање подрумског простора, а гашење се врши распршеним млазом.

За гашење се примјењују «Ц» млазеви, а ријетко «Б» млаз. Улазак у подрум увијек треба да иде преко степеништа које води у подрум. Навалне групе морају бити ојачане тако да млазничари имају по два помоћника. Забрањено је одвајање одводне пумпе јер је то једини сигуран оријентир за излазак из подрума. Дејство споља, кроз прозоре, се примјењује само у оним случајевима када су изузетно тешки услови за продор у унутрашњост (висока температура), али уз услов да се са истих може дејствовати на жариште пожара. Постоји и варијанта отварања таванице за интервенцију гашења, али она је ризична јер постоји опасност продора пламена на више, а дејство воде није под овим условима најповољније. Зато треба отворити више отвора, па док кроз једне иде топли ваздух и дим, кроз дуге треба вршити гашење.

Могућност обрушавања међуспратне конструкције је такође присутна, о чему стално треба водити рачуна да не дође до затрпавања људи на интервенцији.

Уколико се у подруму налазе запаљиве течности, гашење треба вршити споља млазницом угљендиоксида или пјене, без слања навалне групе у унутрашњост подрума. Остала упутства као: примјена заштитне опреме, постављање свјетала, уклањање дима, искључивање електрике и гасовода, важе и код ових интервенција.

По завршетку гашења, згариште треба рашчистити а воду испумпати.

9.7.2 Гашење пожара димњака

Димњак представља вертикални канал кроз који се дим и продукти сагоријевања одводе изван објекта. Чађ која се наталожи на унутрашњим зидовима димњака може да се запали од пламена или искри ложишта. Ово сагоријевање је поступно, интензитет сагоријевања расте и долази до повећања температуре чак и до 1000°C. Ово се опет одражава на конструкцију димњака, зидови димњака пуцају, па уколико су у близини гориви елементи кровне или друге конструкције, неминовно долази до паљења истих и појаве пожара. До паљења може доћи и кроз метална врата на димоводном каналу уколико су отворена, ако и ако је уз зидове димњака прослоњен намјештај и сл.

За гашење пожара у димоводном каналу не смије се користити вода, јер уколико доспије у загријани димоводни канал може доћи до експлозије, а осим тога канал испуца па је још опаснији за каснију употребу. Најчешће се примјењује метода угушења, тј. сви отвори на димњаку се затворе мокрим крпама (ложиште, врата, излазни отвори, отвори на спратовима и крову), како би се утишало сагоријевање. Након тога са димњачарским алатом (кугле и четке) запаљена чађ се скине са зида димњака и кроз вратанца на најнижој тачки објекта се покупи и избаци изван објекта. У изузетним случајевима, може се за гашење употребити и угљендиоксид односно суви прах.

9.7.3 Гашење таванских и кровних пожара

Извиђање код таванских пожара треба вршити опрезно, уз употребу изолационих апарата и рефлектора. Извиђањем се установљава да ли су угрожени људи, који су гориви материјали у питању, опасност од рушења конструкције, које су зоне захваћене пожаром, услове снабдјевања водом, могућност прилаза итд.

Дејство се одвија у два сектора: у таванском дијелу (гашење) и на спрату испод тавана (заштита). Врата тавана се не смију отворити док вода не дође до млазнице. У тавански простор се улази пузећи, и по уочавању жаришта, краткотрајним дејством млаза се иста гасе. Треба гасити одозго наниже да би се вода сливала и хладила кровну конструкцију. Треба првенствено интервенисати на носећим елементима кровне конструкције. Када су главна жаришта угашена треба у кровном покривачу начинити отворе, да би дим и топлота изашли напоље. Код ових пожара су посебно изражене опасности од обрушавања и рушења конструкција и других грађевинских елемената. За гашење се најчешће користе «Ц» млазеви.

Треба имати у виду: по потреби кровну конструкцију треба ресећи да се пожар не би пренио, да су ове интервенције теже (посебно у зимским условима), затим да се не окупља већи број људи због могућности рушења, а да је посебно отежана интервенција када је кровна покривка лим, причвршћен за дашчану подлогу.

9.7.4 Гашење пожара на електричним уређајима и постројењима

За гашење пожара на електричним уређајима ниског напона, треба примјенити угљендиоксид. Слично је и код оних са напонам 60-250В гдје постоји опасност од струјног удара преко млаза воде, па се користи угљендиоксид. Уколико претходно искључимо довод електричне енергије, гашење се може обавити и воденом маглом или пјеном. Прах је препоручљив само за напоне до 1000В. Код интервенције, у зони водова ниског напона, треба пазити на «напон корака», тј. ако исти падну на земљу, представљају опасност и на удаљености до 20м.

Обавезно је коришћење заштитне опреме (гумене чизме, гумене рукавице за одређене напоне, гумена простирка, мотка за одстрањивање жице под напонам и клијешта за сјечење жице под напонам. Ако дође до удара електричне струје при чему је неко повријеђен обавезно је да се прво струја искључи па да се изврши спасавање повријеђеног, у противном могу и спасиоци бити угрожени. Пожари на кабловима су праћени димом, токсичним продуктима и температуром око 500°C, што отежава гашење. Слично је и код паљења трафо уља. У оба случаја препоручује се за гашење угљендиоксид, суви прах и евентуално пјена, односно вода у форми магле.

9.7.5 Гашење пожара у индустријским објектима

Основно средство за гашење пожара у овој грани индустрије је вода као и лака (односно средња) пјена. Како ову индустрију карактерише велики број запослених и то углавном жена, неопходно је извршити брзу евакуацију, као и евентуално спасавање људства.

Први задатак је ограничити ширење – преношење пожара ван оног дијела гдје је избио. Ово у принципу није тешко јер су све индустрије ове врсте, у новије вријеме грађене тако да свака фаза обраде представља посебан пожарни сектор (магацин сировина, предioniца, ткаоница, дорада, магацин готове робе). Гашење се врши преко универзалних млазница, јер је честа потреба за распршеним млазом, док се пун млаз ријетко користи. За вентилационе канале и поједине дјелове технологије, користи се лака пјена. Због великих количина дима, препоручује се употреба генератора за извлачење дима.

Посебно су опасни пожари у предioniцама, гдје се врло брзо шире (због присутне прашине и великог броја вентилационих канала). У погонима дораде се препоручује примјена праха и пјене за гашење. Електрични уређаји и инсталације се гасе угљендиоксидом, уз обавезу да у току интервенције сви буду искључени. Посебно је важно, да се код складишта сировина (нпр. памука) пожарна језгра могу јавити и неколико дана после интервенције па је зато обавезно постављање ватрогасних стража.

9.7.6 Гашење пожара у хемијској индустрији

С обзиром на широку лепезу сировина, полупроизвода и готових производа са најразноврснијим физичко-хемијским особинама, може се сматрати да се код већине технолошких процеса, врло успјешно, може примјенити угљен-диоксид, суви прах и пјена. Класичне методе гашења и обична техника су често немоћни, па је зато потребна претходна разрада плана интервенције гашења.

На примјер у индустрији за производњу и прераду пластичних маса за гашење се могу користити вода (пун, као и распршен млаз), пјена и халони. Интервенцију гашења треба усмјерити у зону задимљавања. Без заштитне опреме није дозвољен улазак у погоне хемијске индустрије. Уколико је могуће треба обезбједити вентилацију угроженог простора, јер су настали продукти токсични. Да би се спрјечило разливање растопљене пластичне масе, и даље ширење пожара, треба користити пијесак за насипање по ивици пожара. Посебно треба обратити бажњу на гашење оних материја које имају позитиван биланс кисеоника и које за сагоријевање не требају ваздух (кисеоник). Сва општа правила и овдје важе код интервенције.

9.7.7 Гашење пожара у дрвној индустрији

Како расте степен обраде дрвета, тако расту и пожарне опасности, односно могућности за избијање пожара (најмање су на стовариштима сирове грађе, расту у пилани, знатно су веће у механичкој обради, а највеће су код фарбања и лакирања).

Према мјесту избијања пожара, одређује се и средство за гашење. У механичкој обради основно средство је вода, док се у лакирницама користи угљендиоксид, прах, пјена и евентуално распршена вода.

Пожари се карактеришу великом брзином ширења и могућности настанка експлозија (примарних и секундарних). Из ових разлога се код интервенција гашења у механичкој обради препоручује распршени млаз, а у осталим случајевима пуни млаз. У принципу, ови пожари захтјевају велике количине воде, а по могућности са јаком ударном снагом. Млазничар је изложен опасности од експлозије, топлотног исијавања и повреда од одроњавања.

За гашење пожара складишта боја и лакова користи се углавном пјена.

9.7.8 Гашење пожара у фабрикама шећера

Основно средство за гашење пожара у фабрикама шећера је вода. Мјеста гдје може доћи до пожара су везана све фазе прераде – сушење резанаца, производњу шећера, паковање и код ускладиштења.

Због опасности код експлозије шећерног праха, код интервенције треба користити углавном распршени млаз. Ови пожари су у принципу „трими“ и дају могућност за успјешну интервенцију гашења. Посебних опасности у току интервенције нема.

9.7.9 Гашење пожара у млиновима

Гашење пожара у млиновима обилује тешкоћама, што је условљено прије свега самом технологијом, јер прерада почиње на највишој етажи и спушта се на ниже. Опасности су прије свега од експлозивне прашине, затим присутни статички електрицитет (који прати пнеуматски транспорт), путеви за преношење пожара су бројни (пластични цјевоводи, запаљива конструкција, каблови итд.). Пожар се шири великом брзином, по површинама гдје су прашина и брашно.

У случају пожара, млин треба зауставити, а струју искључити. Извиђањем утврдити гдје је жариште, а гашење вршити са распршеним воденим млазом или воденом маглом. Постоји опасност од урушавања. Посебну пажњу посветити евакуацији и спречавању преношења по вертикали.

9.7.10 Гашење пожара у рудницима

Мисли се првенствено на пожаре у рудницима угља, гдје је ова опасност нарочито изражена и велика, јер може горјети угаљ, дрвене преграде, електричне инсталације и уређаји, а често долази и до експлозија (било од угљене прашине или метана). Гашење пожара се може тешко остварити, а најчешће се користи вода у форми распршеног млаза, затим водена магла, а такође и суви прах. Често се користи и метод зазиђивања рударског окна, на сигурној удаљености од ватре, са једном или више преграда, а у настале коморе се убацује угљен-диоксид (вода није препоручљива јер се ствара пара па може да се створи надпритисак). При интервенцији обавезна је употреба заштитне опреме, нарочито за заштиту дисајних путева. Посебно треба разрадити тактику употребе вентилације, која може да се по појединим секцијама искључи, да не би појачавала пожар, уз обезбјеђење безбједне евакуације. Додатне опасности су од експлозије метана као и евентуалног приручног магацина експлозива.

9.8 ГАШЕЊЕ ПОЖАРА У ЈАВНИМ ОБЈЕКТИМА

9.8.1 Гашење пожара у биоскопима

У биоскопима се пожар најчешће јавља у пројекционој кабини, гдје се налазе уређаји за пројекцију филмова као и у самој биоскопској сали. Узроци могу бити везани за електро напајање уређаја, неодржавање, претерано оптерећење (ређе за филмове јер су све новије копије од незапаљивог материјала) док су у сали углавном узрочници заборављени опущици, а понекад и непрописно изведена расвјета. Такође може доћи и до пожара на клима уређајима. Основну опасност представља могућност изазивања панике, при чему, како искуство показује, настрада велики број људи.

Имајући ово у виду, основно је спријечити панику, што је задатак цјелокупног особља у биоскопу.

У случају пожара предузима се следеће:

- ✚ Искључује се кино-пројектор,
- ✚ Сви пројекциони отвори, према дворани, затварају се металним поклопцима (аутоматски или ручно),
- ✚ Пали се свијетло у дворани,
- ✚ Искључује се довод електричне енергије за кабину,
- ✚ Интервенише се мобилном опремом да се ватра не прошири изван кабине.

За то вријеме разводници отварају врата на дворани и обезбјеђују ред при евакуацији. Ако до пожара дође у биоскопској дворани, када нема публике, акција гашења се одвија преко главних комуникационих као и евакуационих путева и помоћних излаза. Уколико су пожаром захваћене старе филмске траке, које сагоријевају (нпр. у кинотекама), обавезна је употреба заштитне опреме (изолационих апарата) и претходно искључивање објекта из електро-напајања. Ватрогасна возила поставити тако да не ометају јавни саобраћај.

9.8.2 Гашење пожара у позориштима

С обзиром на врсту и тип, позоришта се разликују по величини и начину изградње. Тако, мала камерна позоришта немају посебну позорницу, сценска техника је скромна док за разлику од њих, велике позоришне куће имају ротационе бине, снажне рефлекторе, савремена рјешења озвучења итд. Све просторије позоришта можемо подијелити на два самостална комплекса:

- ✚ сценски (позорница, гардеробе за глумце, остава за кулисе, технички дио) и
- ✚ гледалишни дио (сала, фоаје, гардероба, бифе и друге просторије).

Позорница је израђена од дрвених елемената (даске и гредице) а може бити опремљена механизацијом за дизање и спуштање, као и за ротирање. Ободни зидови су од негоривог материјала. Позорница и дворана су повезане отвором димензија 10 (30) X 8 (15) м. На позорнице се налазе изведене галерије, уређај за спуштање разних завјеса (хоризонти), који се постављају по дубини итд., на које су често монтирани свјетлосни и звучни ефекти. Пред позорницом је портал у којем су смјештене штофане завјесе, а у неким позориштима налазе се и челичне или азбестне завјесе, које у случају пожара на позорници, одвајају позоришну дворану. Све конструкције објекта су у принципу отпорне на пожар.

Могућности избијања пожара су углавном везане за сценски комплекс (око 85% свих пожара). На том простору могућа су 4 вида развоја пожара и то:

- ✚ позорница није одвојена од дворане металним (или азбестним) завјесама. Без обзира на мјесто избијања, пожар се у року 5 – 10 минута проширује на читав простор уључујући и дворану (салу),
- ✚ код овог случаја, ватра се шири кроз димне отворе, али противпожарна завјеса од метала (или азбеста) штити гледалишни дио,
- ✚ најнеповољнија варијанта наступа онда када је дошло до пожара на позорници која нема димне отворе, а од сале (дворане) није одвојена металном (или азбестном) завјесом, тако да се пожар преноси директно у салу,
- ✚ овај вид је наставак претходног случаја, с тим што се овдје руши конструкција позорнице, при чему долази до продора свјежег ваздуха из дворане на бину, при чему се пожар распламсава.

И овдје, као и у биоскопима, основно је спријечити панику. Приликом пожара на позорници, пожар се врло брзо шири, како на приземље, тако и на галерије и балконе. Разводници и особље треба брзо да спусте металну (или азбестну) завјесу, обавијесте ватрогасце, организују евакуацију гледалаца и глумаца, покушају да пожар угасе приручним средствима и отворе вентилације за избацивање дима. Ватрогасна јединица, након извиђања, почиње са интервенцијом и то тако, да док се из два правца спречава ширење пожара у дворану и према гардеробама, трећи дио екипе врши гашење на позорници и онемогућава вертикално ширење пожара (нпр. преко завјеса). Вода за гашење се користи из хидрантске мреже и ватрогасних возила. Препоручује се распршени млаз (ређе пјена). Посебно су тешки за гашење дјелови гдје се раде кулисе (радионице). Опасност представља могућност урушавања конструкције. Вентилационе отворе треба отворити, а довод струје искључити.

9.8.3 Гашење пожара у болницама, школама и дјечијим установама

У конструктивном и грађевинском смислу, болнице се карактеришу релативно високим степеном отпорности на ватру. У начелу ови објекти се граде тако да се болесничке собе повезују на заједнички ходник, који на својим крајевима има везу са степеништима. Основну опасност за избијање пожара представљају разне лабораторије и приручни магацини у којима се користе или држе лакозапаљиве течности (алкохол, етар, бензин – чисти). У савременим болницама ове опасности су увећане јер постоје посебне гасне инсталације (за етар, кисеоник), које у случају пожара могу погодовати ширењу истог. Могућности и путеви за ширење пожара и продуката сагорејвања су многобројни (степенишни простори, лифтови, вентилациони и клима канали). Посебан проблем представља могућност панике и евакуације тешких (непокретних)

болесника. Код доласка на пожар, у објекте овог типа, ватрогасна јединица треба да наступи тихо, без непотребних коришћења звучних сигнала (посебно сирене), како не би напотребно узнемирили боленике. Код постављања потисних пруга, избјегавати степеништа и ходнике (ради лакше евакуације), већ исте поставити споља, по фасади.

Евакуацију болесника у принципу треба избјегавати. Међутим уколико је иста неопходна, треба је обавити ефикасно, брзо и хладнокрвно, а прије свега безбједно. Уколико се ради о интервенцији у заразним одјељењима, након интервенције је обавезно заштитити људе, а справе и опрему дезинфиковати, према упутству здравствене службе. Примјењује се тактика гашења пожара у затвореним просторијама, с тим што се користе прах, угљендиоксид, пјена, распршена вода или водена магла. Од посебног је значаја да медицинско особље буде обучено за почетне интервенције гашења (са мобилном опремом или унутрашњим пожарним хидрантима), као и за поступак у случају евакуације. У дјечијим јаслицама, интернатима и школама опасности и развој пожара су у много чему слични оним у болницама. Прије свега, конструктивна и архитектонска рјешења су слична (материјал отпоран на пожар, све учионице везане за ходник, који има 1-2 степеништа, и овдје постоје лабораторије у којима се могу наћи запаљиве течности итд.).

Основни је задатак држати евакуационе путеве неугрожене (ходници, степеништа итд.) и спријечити у почетку сваку појаву панике. Уколико има пуно дјеце, коју треба извести из објекта, евакуација се мора изузетно брижљиво организовати. Од посебне је важности да се утврди да ли су сва дјеца на броју тј. евакуисана из опасног простора. Треба примјенити млазеве за брзо гашење, јаке снаге. Такође треба обезбиједити добро освјетљење. Самоиницијативно спашавање појединаца (низ олуке и сл.) треба спријечити.

9.8.4 Гашење пожара на сајмовима

Ови пожари могу бити врло неугодни и лако прерастају у катастрофалне. Велики број људи, огромна количина разноврсне робе, различите вриједности и степена запаљивости, велики магацини, провизорно изведене инсталације грејања и расвјета, бачени опущици и коришћење разних техничких уређаја, који може имати и људске жртве, уколико дође до панике. С обзиром на вриједност робе, треба интервенисати са распршеним млазом или воденом маглом, а у изузетним случајевима и пјеном. У објекту треба претходно искључити електричну енергију. Ватрогасна јединица мора имати разрађен план акције гашења за сваку халу (павиљон).

9.8.5 Гашење пожара у продавницама и робним кућама

Пожари у овим објектима лако достижу огромне размјере угрожавајући људске животе и наносећи катастрофалну материјалну штету. Само гашење је компликовано због разноврсности робе и различитог понашања исте у пожару, што отежава избор средстава за гашење. Поред овога, за уређење ентеријера се углавном користе декоративни гориви материјали, што погодује брзом ширењу пожара и знатно отежава гашење, јер су продукти сагоријевања истих често токсични.

Опасност панике, великог броја могућих путева за ширења дима и ватре, чине акцију гашења још сложенијом.

Пожари се гасе млазом или воденом маглом, а по потреби и пјеном, односно прахом. Обавезна је употреба заштитне опреме. Основни правци дејства су на евакуационе путеве, са кратким млазевима. Ако се ради о вишеспратним робним кућама, постоји опасност рушења међуспратних конструкција и крова.

9.8.6 Гашење пожара на складиштима грађе и огревног материјала

Пожари на складиштима дрвене грађе, карактеришу се:

- великом површином под пожаром,
- великом зоном топлотног дјеловања и
- великом зоном задимљавања.

Брзине ширења пожара се крећу од 0,5 м/мин чиме пожарна површина расте за 20-50 м²/мин. Облик пожара може постићи разне форме (кружни облик, правоугаони, квадратни, недефинисани). Битни фактори су влажност дрвне масе, брзина вјетра као и врста дрвета. За гашење пожара ове врсте, најефикасније средство је вода и ваздушна пјена (1-3%). Такође, може да се користи сва расположива техника, укључујући булдожере. Посебно важну улогу има хидрантска мрежа. Након утврђивања правца и јачине вјетра, прилазних путева и могућности повлачења, одређују се снаге, средства врсте тактичког захвата. Од посебног је значаја утврђивање линије заустављање ширења пожара. То је обично међупростор између двије групе наслага, ширине око 25 м (може бити мањи, зависно од ситуације). Акција се обично одвија у два правца: прво, гашење пожара и друго, заштита незапаљених наслага.

Код гашења, битно је оборити пламен, тј. довести пожар у стање да нема „пламених језика“, а затим да се угаси жар унутар наслага, што условљава потребу за великим количинама воде у почетку гашења пожара. Да би гашење било успјешније, потребно је разбацати упаљену наслагану грађу, а онда гасити распршеним млазом. Слично се интервенише и код пожара пиљевине и струготине.

9.8.7 Гашење пожара у гаражама и аутосервисима

Карактеристика пожара у гаражама и аутосервисима је да се веома брзо шире, при чему се развијају велике количине дима и угљенмооксида, што отежава гашење и чини га изузетно опасним. Посебно је тешко интервенисати уколико се ради о подземним гаражама са више етажа. Узроци избијања пожара могу бити различити, као што су грешке при поправци, разливање бензина, употреба апарата за заваривање, кратак спој на електро-инсталацијама итд.

За гашење пожара треба упоредити ручне апарате са прахом, угљендиоксидом или пјеном, при чему треба покушати да се упаљено возило уклони из гараже на слободан простор. Уколико то не успије, треба наставити гашење са поменутиим апаратима уз истовремено коришћење воде са парним хидрантима за расхлађивање сусједних возила. Због великог топлотног исијавања, и то углавном навише, посебна опасност постоји од рушења међусобних конструкција, као и ширења пожара кроз вентилационе канале.

На повећање пожарне угрожености често утичу друге материје које се могу наћи у гаражи (боце са компримованим гасовима – ацетиленом и кисеоником, затим посуде са запаљивим течностима, масти и уља итд.).

Начелно, акцију гашења треба усмјерити истовремено на гаражни (радионички) простор који је у пожару, и таваницу, односно бочне зидове, како би се спријечило ширење пожара. За гашење се најчешће користи водена магла или млаз пјене (посебно лигхт ватер). Коришћење заштитне опреме је обавезно.

9.8.8 Гашење пожара на саобраћајним средствима

Гашење пожара на аутомобилима

До пожара на аутомобилима у току вожње најчешће долази на електроинсталацијама, карбуратору, бензинској пумпи или на резервоару горива, као и на роби која се превози. Узроци су најчешће кратак спој, прегријевање мотора или судар, односно превртање возила. Пожар се веома брзо шири због разливеног горива и запаљених елемената на самом аутомобилу (гума, пластика, текстил). Гашење је често отежано уколико су путници повријеђени или непокретни па треба прво њих спасавати. У почетној интервенцији могу се користити покривачи, капути, пијесак, земља или приручни апарат. Ако је пожар настао на електричној инсталацији, возило треба одмах зауставити, угасити мотор и скинути клеме са акумулатора. Када дође до паљења мотора услед прегријевања поступак је сличан, с тим што треба спријечити да се пожар пренесе на резервоар горива. Уколико је пожар настао у карбуратору треба прекинути довод горива у карбуратор а гашење обавити на један од описаних начина. Код пожара, који су последица судара, треба искључити мотор и напустити возило јер су присутне опасности од експлозије пара разливеног горива. Гашење се обавља на један од описаних начина.

Посебну пажњу треба посветити заштити околине да се пожар не би пренио на сусједне објекте. За заустављање разливања запаљивих течности треба користити пијесак и земљу, а гашење вршити у смјеру вјетра, при чему најбоље резултате даје гашење пјеном и прахом.

9.8.9 Гашење пожара на жељезници

Транспорт жељезницом обухвата разне материје од којих су многе запаљиве или експлозивне. Поред овога велики број путника, затим објеката изграђених у непосредној близини пруге (станице, магацини...), отежава интервенцију гашења и повећава могућност за проширење пожара. У основи, тактика гашења пожара на објектима жељезнице је иста као и при гашењу других пожара, уз поштовање одређених специфичности које су присутне. Прије свега, треба спријечити панику и обезбиједити мирну евакуацију и спасавање путника. Из зоне пожара треба уклонити вагоне, а посебно цистјерне са запаљивим течностима и гасовима као и вагоне са запаљивим и експлозивним материјалом. Запаљене вагоне треба одвојити од композиције и извући маневарком на споредни колосјек, а ако постоји могућност угрожавања транспорта на другим колосјецима, треба обуставити сваки саобраћај.

Уколико је до пожара дошло у току кретања композиције, требају се у првој станици, на споредном колосјеку откачити запаљени вагони, с тим да се не угрозе објекти станице, након чега треба приступити интервенцији гашења.

За гашење се могу користити средства која одговарају за материју која гори (прах, пјена, вода, угљендиоксид). Принцип код интервенције је да се уз гашење истовремено штите од преношења пожара млазницама распршене воде други објекти и вагони или цистјерне.

9.8.10 Гашење пожара експлозивних материја, запаљивих течности и гасова

Пожари експлозивних материја

Пожари експлозивних материја су у принципу ријетки, јер се код изградње објеката за производњу експлозивних материја и складишта предузима низ превентивних мјера (неварничећи и електропроводљиви подови, врата и прозори, ефикасна вентилација, електроуређаји и инсталације у сигурносној заштити, максимална примјена мјерно-регулационе технике, висока аутоматизација итд.), затим забрана употребе отворене ватре, радова заваривања, алата који варниче итд.

Међутим, уколико до пожара ипак дође, постоји опасност од детонације. Из овог разлога, гашење пожара се врши прије свега преко стабилних уређаја за гашење са угљендиоксидом, халоном или распршеном водом (спринклер, дренчер). Ватрогасна јединица се мора обављати са сигурног растојања, а околина се мора благовремено евакуисати. Уколико пожар избије у близини експлозивних материја, неопходно је вршити стално хлађење водом ускладиштеног експлозива. Употреба заштитне опреме је обавезна.

Пожари запаљивих течности

Запаљиве течности имају веома широку примјену било као течна горива, сировине или готови производи у индустрији као погонско гориво за саобраћајна средства, као енергетска горива итд. Према њиховим особинама, тј. према тачки запаљивости подијелили смо их у неколико група, о чему је било детаљније говора у дијелу у којем су разматране гориве материје.

Код пожара запаљивих течности могу настати следеће ситуације:

- Експлозија смјеше пара или гасова са ваздухом,
- Пожар пара са мирном горећом површином (разливена течност) и
- Пожар у облику бакље.

Експлозије смјеше пара и ваздуха могуће су у апаратима, разним резервоарима, дјеловима постројења и сл. Горење у облику бакље настаје само код постројења која ређе раде под притиском, а горење у облику млаза јавља се код уређаја и постројења у којима се запаљива течност такође налази под надпритиском.

Наведени пожари истичу се у промјенама физичко-геометријских величина. Бакља се карактерише дужином, пречником, чврстоћом пламена, усмјереношћу, температуром и интензитетом топлотног струјања, која су нарочито изражена. Ослобођена топлота, код овог као и код осталих облика, угрожава објекат прије свега што загријевањем долази до пада носивости конструкције и рушења објекта, односно постројења. Експлозија је најопаснији пожар на постројењима и уређајима гдје се ради са запаљивим течностима. У таквим случајевима под утицајем ударног таласа запаљива течност се може пренијети на знатне удаљености од мјеста настанка експлозије.

Код пожара запаљивих течности основно је правило да се смањи односно онемогући даљи доток запаљиве течности на гориву површину, као и да се смањи укупна количина запаљиве течности из запаљеног резервоара, њеним одвођењем у други резервоарски простор.

Као основно средство за гашење пожара запаљивих течности користи се пјена и то на бази протеина, затим синтетичка пјенила као и флуоропротеинска пјена.

Добре резултате даје и гашење прахом, односно угљен-диоксидом, уколико се ради у затвореном простору. Вода се користи углавном за хлађење других сусједних резервоара да не би дошло до преношења пожара, као и за испирање запаљиве течности са разливених површина. Постоји могућност и гашења воденом паром тако што се иста уводи у резервоаре у дијелу изнад „запаљеног огледала“ при чему долази до гашења пожара.

С обзиром на велику калоричну моћ горива, присутно је интензивно зрачење топлоте, што отежава интервенцију и условљава гашење са веће удаљености. Из ових разлога препоручљива је употреба заштитних одијела као и друге заштитне опреме.

Посебну пажњу треба обратити на чињеницу да су ивице металних посуда или резервоара загрејане, често и усијане. Ово условљава да се пожар поново јави на површини, уколико се користи ЦО₂ или прах, јер ослобођене паре запаљивих течности се одмах пале у додиру са усијаним металом. Међутим, пјена је топлотни изолатор који изолује пламен док се не прекине испаравање, с тим што у одређеној мјери она и хлади површину течности и обимне зидове посуде.

Приликом пожара сирове нафте треба обратити пажњу на могућност експлозивног избацивања течности из запаљеног резервоара која је последица присуства воде у сировој нафти, при чему код сагоријевања расте садржај парне фазе у унутрашњости запаљиве течности, тј. услед загријевања вода прелази у пару. У једном моменту може се створити такав надпритисак парне фазе да долази до изливања – ерупције нафте из резервоара и проширења пожара на све сусједне објекте. Посебну опасност представљају пожари на пумпним станицама за снабђевање возила горивом јер су исте често лоциране у ужем градском ткиву у непосредној близини стамбених и других објеката.

Запаљиве течности које се растварају или мијешају са водом могу се лако угасити slabим млазом једноставним доливањем воде у резервоар, при чему се логично мора водити рачуна да не дође до изливања запаљиве течности из резервоара (шпиритус, алкохол, ацетон итд.). Пожари ових течности не могу се успјешно гасити пјеном јер се пјена брзо раствара услед везивања воде која се мијеша са течношћу. Препоручљиво је гашење угљендиоксидом, прахом или водено маглом.

9.8.11 Пожари запаљивих гасова

Гашење пожара запаљивих гасова, који су често компримовани, тј. под одређеним надпритиском, у посебним посудама, је врло сложено и тешко. Бакљу запаљивог гаса који излази из посуде, у принципу не треба гасити јер незапаљени гас може бити опаснији од запаљеног јер се брзо шири и може изазвати експлозију – пожар на мјестима која су знатно удаљена од мјеста изласка гаса. У овим случајевима треба се ограничити на хлађење посуде водом, а кад се бакља смањи треба покушати са гашењем уз употребу инертног гаса (ЦО₂, халон, уз додавање азота ради инертизације). Уколико се не може прекинути доток разлишеног текућег гаса исти треба усмјерити на слободан простор и гасити са пјеном уз истовремено интензивно хлађење посуде, арматура, носача и цјевовода. Гашење пожара бутан-пропана водом није ефикасно, пракса је показала да је најефикасније средство прах као и халони.

Код интервенција гашења потребно је средства и уређаје за гашење поставити на мјеста гдје не могу бити угрожени топлотним исијавањем, евентуалном експлозијом, а људе треба заштити заштитном опремом.

9.8.12 Гашење шумских пожара

Карактеристике шумског растиња, тј. да ли се ради о четинарским или листопадним шумама, битно утичу на осјетљивост у погледу могућности избијања пожара. Најподложније пожарима су шуме црногорице због присуства смоле, сувих иглица и маховине, као и шуме у којима има доста осушеног и посјеченог дрвећа и које су изложене вјетру.

Гашење шумских пожара је тежак и компликован задатак јер се ови пожари најчешће дешавају далеко од комуникација, у предјелима који су тешко приступачни, гдје нема извора за гашење пожара, касно се откривају - када пожар већ достигне веће размјере...

Шумски пожари по правилу избијају у доњем дијелу растиња и шумској простирци, а тек касније се шире по крошњама дрвећа. Из ових разлога шумске пожаре дијелимо на:

- ✚ Подземне пожаре,
- ✚ Површинске или пузеће пожаре и
- ✚ Крунске пожаре.

Подземни пожари настају у наслагама тресета испод површине тла, при чему се споро шире али се брзо и лако претварају у површинске шумске пожаре.

Површински пожари се најчешће јављају у лјетњим и јесењим данима када је површина прекривена сушеном травом, наслагама лишћа и другим горивим отпаcima. Ширење ових пожара у почетној фази је споро. Кад постоји више горивог материјала на приземном слоју површински пожар прераста у горње дјелове стабла, затим у круне дрвећа, при чему се нагло шири и тешко га је зауставити. У зависности од линијске брзине ширења пожара, шумске пожаре дијелимо на слабе (до 2 км на сат), средње (до 5 км на сат) и велике (преко 5 км на сат), при чему се пламен уздиже од 1,5 до 2 м изнад површине земље а дубина горења прелази преко 2м. Ширење пожара се по правилу обавља веома снажно.

Најефикасније средство за гашење је вода, а могу се користити и посебна хемијска средства која се обично употребљавају за дејство на линији ширења пожара. Мањи пожари по површини гасе се, осим примјеном разних средстава, и затрпавањем земљом или ударањем гранама и специјалним металним метлама по жаришту. Гашење подземних пожара се изводи тако што се копањем рова запаљено подручје изолује од тресета. Ров се може напунити водом, а пожаром захваћена површина се може прекрити земљом. Гашење крунских пожара је изузетно тешко и компликовано. Најбоље резултате даје употреба канадера, који имају резервоаре од око 5 тона воде и који у налету ову количину воде бацају на упаљену шуму, при чему вода поред гашења има и ударно дејство.

Да би се ватра локализовала често се праве празни простори у виду просјека и површинске препреке довољне ширине. Ширина пресека треба да износи најмање двије висине стабла која се налазе на мјесту гдје се прави одбранбени појас (20-40 метара). Стабла се тако сијеку да се обарање врши према пожару. Сав запаљиви материјал, се у том појасу чисти, крешу се гране, а по могућности површину треба прекопати. За овакве радове сјечења препоручује се употреба механизоване опреме, прије свега моторних тестера, док се за копање просјека препоручује употреба булдожера. Највећа ширина просјека треба да је у правцу ширења ватре, као и у смјеру доминантног вјетра.

За локализацију пожара често се примјењује и метода сусретних – супротних ватри, при чему се намјерно врши паљење шуме у контра смјеру од кретања ватре, тако да се два пожара сусретну а створени заштитни појас на којем је сагорјело растиње онемогућава даље преношење пожара. Ако постоји могућност снабдјевања водом у зони пожара, заштитни појас се ствара тако што екипа од три члана ради на следећи начин: један члан кваси терен у ширини од 50 цм, други члан се креће иза првог и пали појас са стране пожара, а трећи гаси ватрене скокове преко заштитног појаса.

Да би се постигао што бољи успјех код гашења шумских пожара, потребно је благовремено извршити организацију становништва према шумским рејонима као и распоред опреме и средстава

за гашење пожара, затим организовати везу и утврдити организацију службе осматрања, патролирања и активирања, односно руковођења гашењем.

9.8.13 Гашење пољских пожара и пожара на пољопривредним газдинствима

Пожари на житним пољима и површинама засијаним други пољопривредним културама, као и пожар непокошене траве и трске, називају се пољским пожарима. Ови пожари се карактеришу великом брзином ширења јер се ради о отвореном простору, а посебно уколико има вјетра. Од ових пожара могу бити угрожени и други објекти као нпр. стамбени, складишта, магацини, депоније итд. С обзиром на велику брзину ширења, затим недостатак одговарајућих извора за гашење (по капацитету и броју) као и прилазних путева, интервенција ватрогасаца се углавном ограничава на спречавање ширења пожара, а ређе на интервенцију гашења пожаром захваћеног комплекса. Ово се постиже одбрамбеним просјецима, око запаљеног простора, који спречавају ширење ватре. Као и код шумских пожара за ово се као најефикаснији могу користити булдожери, а ако има довољан број људи и алата могу и они да послуже умјесто механизације. За гашење најефикаснији је распршени млаз воде.

Пожари сијена и сламе се такође карактеришу брзим ширењем и интензивним зрачењем топлоте, што отежава гашење. Посебно треба водити рачуна о правцу вјетра, тако да се истовремено врши локализовање пожара и спречавање његовог ширења на сусједне објекте или стогове (камаре сијена и сламе). Ово се постиже квашењем, покривањем мокрим простиркама или уклањањем горивог материјала из зоне пожара. Ако нема довољно воде угрожени објекти могу се покрити пјеном. И код ових пожара се не препоручује употреба компактнoг млаза већ распршеног. Кретање, пењање ка камарама сијена или сламе је забрањено јер постоји могућност унутрашњег пожара тако да се може десити да дође до пропадања ватрогасаца у само жариште пожара.

Уколико до пожара дође за вријеме вршидбе, основни задатак је спасавање машина и уређаја, затим уклањање неовршеног и овршеног жита и спречавање преношења пожара на сусједне објекте. Најчешћи узроци пожара су нехат (опушак, употреба отворене ватре), прегријевање ротирајућих елемената, издувна цијев на трактору итд. Пожари на сеоским газдинствима су веома различити с обзиром на узроке, али се карактеришу великом брзином ширења, што се објашњава присутношћу знатних количина горивог материјала, близином објеката, непостојањем баријера за спречавање ширења пожара итд. Интервенција гашења је отежана јер су, по правилу, извори напајања водом лимитирани капацитетом и могућношћу коришћења. Модернизација пољопривреде условила је повећање укупне вриједности тако да су ови пожари по висини материјалне штете достигли озбиљне размјере и представљају знатну ставку у укупном износу материјалне штете у нашој земљи.

Приликом пожара у шталама основно је спасавање угрожене стоке која се приликом пожара узнемири па јој се тешко прилази. Поред овога, крупна стока је везана за јасле, пролази су уски и неповољни па је потребно често рушењем омогућити прилаз до стоке и њено ослобађање и евакуацију. За спасавање и извођење стоке треба ангажовати особље које његује животиње.

9.8.14 Гашење пожара материја које се тешко гасе

Лаки метали

У ову групу сврстани су метали као калијум, натријум, магнезијум, алуминијум и легуре. Опште је познато правило да се за гашење пожара ових материја не могу примјенити вода и пјена. Ни прах на бази натријумског бикарбоната се не може примјенити пошто и он развија воду код повишених температура, која не смије доћи у додир са наведеним елементима. Угљендиоксид реагује са калијумом, натријумом и магнезијумом. Магнезијум гори у атмосфери угљендиоксида уз издвајање угљеника који сагоријева. Лаки метали експлозивно реагују са халонима. Према неким сазнањима најбоље резултате остварује камена со, затим племенити гасови (аргон, криптон, неон итд.), те неке врсте силиконских уља. Међутим, због неекономичности ријетко се која од њих у пракси користе. Пожари лаких метала карактеришу се високим температурама од 1200 до 3000°C, што отежава приступ за гашење. За гашење се користи суви графитни

прах, камена прашина. Обавезна је употреба заштитне опреме од топлотног исијавања и заштита дисајних органа.

Фосфор

На тржишту постоје двије врсте фосфора: бијели и црвени. Бијели фосфор веома лако оксидира и лако се пали чим дође у додир са кисеоником из ваздуха, при чему се ослобађа отровни гас фосфорпентоксид. При сагоријевању могуће је распрскавање упаљене масе, што представља посебну опасност за ватрогасце јер поред отровних својстава, изазива тешке опекотине. Чува се и транспортује под водом.

Црвени фосфор је знатно мање опасан, међутим код сагоријевања треба предузети заштитне мјере. Гашење пожара је врло тежак и сложен захват јер се фосфор сам накнадно пали. Пламен фосфора се може угасити водом или пјеном, али када они отеку, фосфор се поново пали. Најефикаснији начин гашења пожара се састоји у превлачењу површине пожара танком опном или слојем пјене или неке друге заштитне материје, тако да се створи заштитни слој између фосфора и атмосфере. Пракса је показала да баријев сулфат са кредом, уз додатак течнокрвеног стакла, даје одличне резултате код гашења ових пожара. Такође, може се употребити и гвоздени сулфат у облику праха или раствора, при чему треба додати одређена средства за стабилизацију. За гашење пожара црвеног фосфора препоручује се раствор разређеног бакарног сулфата или амонијум комплекса бакарних соли-сулфата. Очито је да гашење има низ проблема, а прије свега је то што је потребно унапријед имати наведена средства за гашење пожара као и чињеница да је потребна велика опрезност приликом акције гашења.

Сумпор

Сумпор је запаљива материја која може у условима пожара да ствара одређену опасност, што условљава примјену одређених мјера заштите приликом интервенције гашења. Уколико се загрије до температуре од 200°C, долази до самозапаљења. Сагоријева блиставим пламеном са доста дима који је надражљив за очи и дисајне органе. Основна компонента, сумпордиоксид, је тежа од ваздуха па се акумулира у нижим просторима. Ово условљава обавезну примјену изолационих апарата. За гашење се примјењује распршени млаз воде јер примјена пуног малаза може довести до разбацавања сумпора и до проширења пожара, а у изузетним случајевима, и до експлозије сумпорног праха.

Целулоид

Целулоид је материја која садржи 50-70% нитроцелулозе, 15-35% камфора и 0-15% омекшивача боје и пунила. Код пожара целулоида евидентне су опасности од отровних гасова, високе температуре и могућности горења под разним условима. У условима непотпуног сагоријевања јавља се угљендиоксид, угљенмоноксид, азотоксид, цијановодонична киселина и паре камфора, које се поред особине да сагоријевају, одликују и високом токсичношћу. Температура која се развија при пожару целулоида износи 1700°C.

Као средство за гашење препоручује се вода, уз напомену да постоји више врста целулоида. Ефекат гашења постиже се када се пуним млазом разори слој настале сагорјеле покорице, а тако избијено жариште се тек тада хлади. Ови пожари захтјевају за гашење велике количине воде. Обавезна је употреба заштитне опреме.

Калцијум-карбид

У свјетској ватрогасној терминологији усталио се израз „пожар карбида“, под којим се подразумјева сагоријевање ацетилена који се развија услед дејства водом на калцијум карбид. Из овог разлога вода се не може примјенити за гашење ових пожара већ се користе само угљендиоксид и прах. Халони који у свом молекулу садрже хлор нијесу погодни за гашење јер се на повишеним температурама ствара калцијум-хлорид и угљеник. При томе настаје поново калцијум-карбид као и велика количина дима, што је праћено прскањем ужарених дјелова карбида.

Негашени креч

Негашени креч у додиру са водом ослобађа знатне количине топлоте. Из ових разлога, иако негашени креч сам не гори, пожар треба гасити само сувим средствима.

Гашење пожара у радиоактивним срединама

Уобичајена ватрогасна тактика и уобичајена средства за гашење задржавају и овдје своје пуно значење. Вода је основно средство за гашење у свим својим облицима, уколико се ради о пожарима који су последица дејства примјене атомског оружја.

Међутим, код пожара на реакторским уређајима вода не долази у обзир јер може доћи до контаминације воде која је употребљена за гашење. Из ових разлога много боље резултате дају угљендиоксид и халони јер локализују радијацију на ограниченом простору и не узрокују њено ширење. Међутим, усковитлавају радиоактивне честице при чему се оне разносе у ближу и даљу околину. Прах је неповољно средство јер утиче на повећање – ширење радијације. Од приручних средстава врло повољно се може употрежити пијесак јер се гашење врши без притиска, при чему се зрачење ограничава на једно мјесто. Да би се људство заштитило од дјеловања радиоактивног зрачења потребно је заштитити дисајне органе и тијело. Допуштена доза зрачења се не смије прекорачити па из тих разлога интервенцију гашења треба изводити пажљиво, са сигурне удаљености, уз коришћење заклона. Извори радијације се најчешће чувају у оловним посудама па у случају пожара треба обезбиједити хлађење тих посуда. Све док се извор радијације налази у контејнеру не постоји никакво радиоактивно оптерећење у недозвољеним границама. Такође треба водити рачуна о времену експонирања, односно да људи на интервенцији не буду предуго изложени радиоактивном зрачењу. Да се не би прекорачила допуштена граница радиоактивног оптерећења потребно је вршити стална мјерења. Након интервенције треба извршити комплетну прописану процедуру деконтаминације уређаја, опреме и људства. Том приликом посебну пажњу треба посветити уклањању радиоактивних отпадних вода и видљивом означавању радиоактивне средине.

Спасавање људи и материјала

Један од основних задатака код интервенције је спасавање људи из објекта угроженог пожаром. Спасовању људи увијек треба дати предност у односу на спасавање имовине. Спасовање треба извести брзо, сабрано и сталожено. Све поступке треба извести прецизно и тачно, смишљено, уз потпуно координирање свих учесника. У зависности од мјеста гдје је пожар настао, спасавање се може извести са висине, површине змље и из дубине. Посебну тешкоћу представља спасавање угрожених у условима радиолошке, хемијске и биолошке контаминације. Спасовање се може извести на разне начине, уз примјену и коришћење разних помоћних средстава. Који начин спасавања или справа ће се употрежити зависи од мјеста гдје се угрожени налазе.. Спасовање је често отежано и чињеницом да су поједина лица повријеђена па их у транспорту треба посебно осигурати. Опасност од избијања панике је стално присутна па се у току интервенције енергично морају сузбити појаве панике у зачетку. Да би спасавање било успјешно и ефикасно, неопходно је утврдити гдје се налазе угрожени људи, колико је људи угрожено и у каквом су положају, каква им непосредна опасност пријети, да ли су сви у једној или више просторија, на једном или више спратова, какве су могућности и путеви за евакуацију и спасавање људи. Основно правило је да се мора извршити детаљно претраживање свих просторија, чак и онда када се тврди да се у њима не налазе угрожени људи. За спасавање са висина користе се првенствено степеништа, а уколико су она онеспособљена приступа се спасавању помоћу аутоматских ватрогасних љестава, спуснице, ускочнице, вреће за спасавање или пењачке ужади. Људима који се могу сами кретати показује се пут евакуације или се евакуишу једном од поменутих справа. Повријеђене, болесне или дјецу треба спасавати помоћу носила, ужади или љестава, или изношењем на рукама.

За спасавање повријеђених на земљи, из приземних просторија, уз све напријед наведене принципе, користимо и следеће начине:

- Ношење на леђима, при чему се повријеђени носи у уобичајеном положају на леђима,
- Подупирање, при чему спасилац стоји уз повријеђену страну настрадалог и ставља руку настрадалог преко свог рамена држећи га притом за песницу својом руком. Своју другу руку ставља око струка и притежући га уз бок помаже му у кретању,
- Дизање на раме, које се примјењује за онесвијешћено или беспомоћно лице. При овоме, носиоцу је једна рука увијек слободна,

✚ Спасавање пузањем, које се примјењује за спасавање онесвијешћених, непокретних или тешких особа. Састоји се у томе да се настрадали окрене на леђа и руке му се завежу изнад песница. Раскораченим ногама се клекне изнад њега и спасилац своју главу провуче кроз отвор његових руку. Кретање се врши на длановима и кољенима, при чему спасилац вуче повријеђеног за собом. Препоручљива је заштита кољена спасиоца,

✚ Два или више ватрогасаца могу носити повријеђеног, затим направити „сједиште“ ...

Код спасавање из дубина постоји опасност за спасиоца као и за угрожене од зарушавања отвора за спасавање уз присутност свих осталих штетних и опасних фактора који прате пожар. Спасиоци морају имати опрему за освјетљење, изолационе апарате и довољно ужади. Дизање настрадалих кроз отворе врши се тако што га привежемо опасачем око прстију па га конопцем вучемо из отвора, при чему уже вуку ватрогасци који су ван отвора, а пратилац се пење непосредно за унесрећеним. Повријеђенима треба обезбиједити хитну лљкарску помоћ и обезбијдити транспорт до болнице.

Уколико се на некој од особа запали одјећа, треба је што брже зауставити, положити на под јер се кретање ватре још брже разбуктава а пламен обухвата главу и најосјетљивије дјелове тијела што често доводи до смртоносних повреда. Особу треба одмах чврсто замотати ћебетом, тепихом, капутом или каквим другим покривачем. Пламен и ватра су на тај начин угашени, а повријеђеном треба обезбиједити хитну лљкарску интервенцију.

Ватрогасна јединица је дужна не само да угаси пожар, већ и да спасава покретну имовину која је угрожена пожаром. Одлуку о томе да ли треба евакуисати имовину, као и начин евакуације исте доноси искључиво руководилац гашења пожара. Евакуацију треба организовати тако да се имовина сачува, а не да буде у толикој мјери уништена да се не може више користити. За евакуацију имовине потребан је већи број људи па се у ту акцију обавезно укључују и запослени, односно станари објекта. Тамо гдје је могуће треба користити сва расположива техничка средства као што су дизалице, транспортери, колица итд. Уколико се ради о евакуацији специјалне опреме потребна је стручна помоћ одговорних лица. Ако нема довољно времена за евакуацију читаве имовине, првенствено треба спасавати најдрагоцјеније и најскупље предмете. Код изношења не смије доћи до закрчења евакуационих путева и пролаза, а спасену имовину треба ставити под контролу док се не преда кориснику или власнику.

Техничке интервенције ватрогасних јединица код пожара, елементарних непогода и других несрећа

Ватрогасне јединице имају, поред основног задатка гашење пожара и спасавања, задатак да помогну и приликом елементарних непогода, катастрофа, удеса (приликом поплава, земљотреса, одроњавања земљишта, великих саобраћајних несрећа) и у свим другим приликама када су угрожени људи и имовина. Како се при овим интервенцијама, постојећом ватрогасном техником, не може успјешно обавити посао, неходно је благовремено опремање ватрогасних јединица специјалном додатном техничком опремом и возилима, као и обезбјеђење стручног кадра за руковање истом.

Спасавање приликом земљотреса

Приликом земљотреса најчешће долази до рушења великог броја објеката, па је основни задатак ватрогасних јединица спасавање људи који су затрпани. Приликом земљотреса један број лица може се наћи одсјечен на вишим етажама, па је неопходно обезбиједити сигурну евакуацију – спасавање истих, при чему треба имати у виду могућност даљег рушења објекта. Неповријеђена лица се спуштају ватрогасним љествама, а повријеђени се спуштају помоћу носила, специјалних конопаца итд. Ради идентификације, утврђивање мјеста гдје се налазе затрпани, потребно је обезбиједити геофоне и опрему за раскрчавање рушевина (алатке, специјалне дизалице, апарате за аутогено резање, моторне тестере итд.).

Спасавање приликом саобраћајних несрећа

Приликом саобраћајних несрећа треба омогућити брзо спасавање повријеђених као и не повријеђених из возила која су претрпјела удес. Возила и вагони су најчешће деформисана, преврнута, па је за интервенцију потребна одређена техничка опрема као дизалице за подизање и постављање возила у нормалан положај,

затим специјалне маказе за пробијање каросерије и сјечење лима, апарати за заваривање, приручне дизалице за размицање искривљених елемената итд.

Пружање помоћи приликом поплава

Спасовање приликом поплава такође тражи посебну опрему и додатну обуку. Основну опрему чине чамци који могу да приме већи број људи и са којима се може лако управљати. У начелу, користе се гумени чамци опремљени мотором мале снаге, плитког газа. Послије повлачења воде ватрогасне јединице пружају помоћ у испумпавању воде из подрума, спасавању имовине итд.

Рушење зграда

Уколико су поједини објекти пожаром или земљотресом у великој мјери оштећени, приступа се њиховом планском рушењу. Рушење се мора вршити плански, уз стално договарање са стручњацима грађевинске струке и примјеном мјера хигијенско-техничке заштите при раду на градилишту. Као и у претходним случајевима, ватрогасна јединица мора имати додатну техничку опрему за реализацију ових послова.

9.9 ТАБЛИЦА ОПАСНИХ И ШТЕТНИХ МАТЕРИЈА

UN broj	MATERIJA	Razred	Način gašenja
1001	Acetilen	33	Raspršena voda, prah, CO ₂
1005	Amonijak	268	ne dok curi, hlađenje, voda
1011	Butan	23	Prah, CO ₂
1017	Hlor	266	Pos. tretman, hlađenje, voda
1038	Etilen	223	Prah, CO ₂
1050	Hlorovodonik	286	Poseban tretman, hlađenje
1072	Kiseonik	225	Ne gasiti
1075	TNG		Raspršena voda, prah, CO ₂
1090	Aceton	33	Raspršena voda, prah, CO ₂
1095	Alkohol	33	Voda, prah, CO ₂
1170	Etanol, Etilalkohol	33	Voda, prah, CO ₂
1170	Špiritus	33	Voda, prah, CO ₂
1202	Dizel	33	Raspr. voda, Prah, Pena, CO ₂
1203	Benzin	33	Raspr. voda, Prah, Pena, CO ₂
1263	Boje Lakovi	33	Raspr. voda, Prah, Pena, CO ₂
1267	Sirova nafta	33	Raspr. voda, Prah, Pena, CO ₂
1381	Fosfor žuti	436	Poseban tretman, pesak, grafit
1428	Natrijum	X-423	Pesak, Prah, Kreč, cement,
1671	Fenol	68	prah, CO ₂
1830	Sump. kiselina	88	Ne gori, izaziva opekotine
1978	Propan	23	Ne dok curi, prah, CO ₂
1987	Alkohol čist	30	Voda, prah, CO ₂
2043	Zemni gas	223	ne dok curi, Voda, CO ₂
2257	Kalijum	X-423	Pesak, Prah, Kreč, grafit
2447	Fosfor beli	436	Poseban tretman, pesak, grafit

Oznaka opasnosti

– UN broj

– kod oznake X opasnosti **NE SME** se gasiti vodom

Prvi broj – Glavna opasnost:

Drugi i Treći broj – Dodatna opasnost:

- 0 Materija nije posebno opasna
- 1 Eksplozivne materije
- 2 Gas
- 3 Zapaljive tečnosti
- 4 Zapaljive čvrste materije
- 5 Oksidansi – organski peroksidi
- 6 Otrovne (toksične) materije
- 7 Radioaktivne materije
- 8 Korozivne materije

9.10 ГРАФИЧКИ ПРИЛОЗИ ПЛАНА

- ✚ Карта са приказом мјесних заједница и основне инфраструктуре,
- ✚ Карте са приказом улица и објеката и подјела ужег урбаног подмчја у пожане секторе,
- ✚ Карта водоводне мреже и уличних хидраната,
- ✚ Шематски приказ распореда објеката, напојних и сигналних каблова у систему водовода Дервента,
- ✚ Прегледна ситуација водоводног система (мјесне заједнице),
- ✚ Карта подручја са шемом ТС и ВН водова,
- ✚ Шема 110 и 35 кВ водова на подручју р.ј. Дервента